

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

26'ncı Toplantı
16 Kasım 2017 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) hakkında sunumu

2.- Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş'un, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) hakkında sunumu

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) ve Sayıştay tezkereleri

- a) Dışişleri Bakanlığı
- b) Kültür ve Turizm Bakanlığı
- c) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- ç) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- d) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

26'ncı Toplantı

16 Kasım 2017 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.19'da açılarak altı oturum yaptı.

Birinci bölümde yer alan bütçelerden:

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu tarafından, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) hakkında bir sunum yapıldı.

2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Dışişleri Bakanlığının 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı kabul edildi.

İkinci bölümde yer alan bütçelerden:

Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş tarafından, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) hakkında bir sunum yapıldı.

2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Kültür ve Turizm Bakanlığının,

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün,

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün,

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının,

2018 yılı bütçeleri ile 2016 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 02.33'te toplantıya son verildi.

16 Kasım 2017 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.19

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

(Oturum, Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdinç tarafından açıldı)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 26’ncı Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde Dışişleri Bakanlığı bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Şimdi sunumlarını yapmak üzere Sayın Bakanımıza söz vereceğim ama sunumdan önce Sayın Bakanım, sizle birlikte gelen bürokratlar Komisyon üyelerimize kendilerini tanıtırlarsa memnun oluruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, gecikmeyle ilgili bir açıklama yapmayacak mısınız?

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir on beş dakikalık gecikmeden dolayı özür diliyoruz.

(Toplantıya katılan bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sunumlarını yapmak üzere Sayın Bakanımıza söz vereceğim.

Sayın Bakanım, buyurun.

II.- SUNUMLAR

1.- Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’nun, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) hakkında sunumu

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Çok teşekkür ederim Değerli Başkan.

Öncelikle sizi ve Komisyonunuzun üyesi çok değerli milletvekillerimizi ve çalışanları saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce arkadaşlarımız kendilerini tanıttılar. Esasen, genel müdür düzeyinde ve diğer üst düzeyde çok daha kadın arkadaşımız vardı ama yeni Müsteşarımız onları davet etmemiş toplantıya, suçu ona atacağız. Çünkü sıralamayı onlar yapıyorlar, ben karışmıyorum. Geçen sene daha fazla vardı, arka sıralarda oturan arkadaşlarımız daha fazla vardı.

Öncelikle, on dakikalık gecikmeden dolayı da özür diliyorum. Hırvatistan Dışişleri Bakanı ve şu anki Meclis Dışişleri Komisyonu Başkanı ve AB Komisyonu Başkanını biraz önce Başkanımızın odasında kısa bir ağırladık.

Bugün sizlere dış politikamızın önceliklerini ve geçen seneden bu yana ne yapmaya çalıştık, onları anlatmaya çalışacağız, elbette bütçemiz için de destek isteyeceğiz.

Bizim önceliklerimiz nedir? Her şeyden önce, dış politikamızın temel prensibi, girişimci ve insani dış politikadır. Girişimci anlayışımızla dünyanın her yeriyle ilişkilerimizi geliştirmek istiyoruz, ekonomik ilişkilere öncelik veriyoruz, uluslararası örgütlerde daha aktif rol oynamaya çalışıyoruz ve açılım politikalarımızı sürdürüyoruz, temsilcilik sayımızı artırıyoruz. İnsani politika anlayışımızda da zor durumda olan insanların yardımına koşuyoruz. Girişimci anlayışımızda var olan çatışmaların çözümü için, sorunların çözümü için de gerekli çalışmaları diğer ülkelerle ya da örgütlerle iş birliği içinde çalışıyoruz.

Elbette terörizmle mücadele, önceliklerimizden bir tanesi olmuştur. Özellikle 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra ve Türkiye'nin maruz kaldığı terör saldırılarından dolayı terörle mücadele yurt dışında da bizim önceliklerimizden birisi olmuştur.

Bölgesel istikrar için son bir yıldır -biraz sonra detaylarına gireceğiz- çok çaba sarf ettik. Barışın sağlanması, aynı şekilde, bizim önceliklerimizden bir tanesidir özellikle Suriye'de. Yurt dışındaki vatandaşlarımızın haklarının korunması, onlara verdiğimiz hizmetin kalitesinin artması ve sürecin hızlandırılması gibi önceliklerimizi zaten her toplantıda sizlerle paylaşıyoruz.

Ekonomik iş birliğinin derinleştirilmesi, yine, diğer coğrafyalardaki varlığımızın pekiştirilmesi de bizim önceliklerimizdir. Son bir yıldır bu konuda da ciddi çabalar sarf ettik. Uluslararası kurumlarla ilişkilerimizin güçlendirilmesini de yine önceliklerimiz olarak belirlediğimiz için bu alanda da yoğun çalışmalarımız oldu.

Elbette, biraz önce söylediğim gibi, 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra içeride olduğu gibi dışarıda da FETÖ'yle mücadele, Bakanlığımızın önceliklerinden bir tanesi olmuştur ve FETÖ terör örgütünü terör örgütü ilan ettirmek için yoğun çabalar sarf ettik. FETÖ, İslam İşbirliği Teşkilatı Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı'nda bu senenin başında terör örgütü olarak ilan edildi. Aynı şekilde, İslam İşbirliği Teşkilatı Parlamento Birliği, İSİPAB'da terör örgütü olarak ilan edildi, Asya Parlamenter Asamblesinde de terör örgütü olarak ilan edildi. FETÖ'nün, BM'den ve diğer uluslararası örgütlerdeki kuruluşlardan çıkarılması konusunda da çabalar sarf ettik. Özellikle BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından yani ECOSOC'ta resmî olarak tanınan bazı FETÖ kuruluşlarının bu statüleri girişimlerimiz sonucunda geri alındı. Tabii, FETÖ'nün yurt dışında diğer örgütlerle de temasları var AGİT, Avrupa Konseyi gibi. Karalama kampanyaları devam ediyor ve bunların önünü kesmek için gerekli çalışmaları da arkadaşlarımızla beraber yürütüyoruz.

Diğer taraftan, FETÖ üyelerinin, özellikle bazı ülkelerdeki liderleri dâhil ülkemize iade edilmesi konusunda da yoğun çaba sarf ettik ki birçok ülkeden FETÖ teröristlerini geri aldık, yargıya teslim edildi ve bu süreci takip ediyoruz ve bu çalışmalarımız neticesinde FETÖ üyelerine "Artık Schengen bölgesinden çıkmayın." talimatı verildi, Afrika'da da "Bazı ülkelerden dışarı çıkmayın..." Yani FETÖ'yü Avrupa'da hangi ülkelerin Şengen bölgesinde koruduğu ve Afrika ülkelerinde de hangi ülkeleri üs olarak seçtiğini de açıkça görüyoruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hangi ülkeler Bakanım?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Avrupa'da en çok hangi ülkeye gidiyorlar, bunları zaten sizler biliyorsunuz. Belli başlı Avrupa ülkelerinde, Afrika'da da yine 4-5 tane ülke var. Bu ülkeleri kendilerine mesken tutmuşlardır. Bu ülkeler nezdinde de çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Diğer taraftan, Türk ismini ve özellikle bayrağımızı istismar etmelerini de engelliyoruz. Sembollerimizi istismar ediyorlar, sanki Türkiye'nin temsilcisi gibi davranıyorlar. Aynı şekilde, FETÖ iltisaklı okulların birçok ülkede kapandığını görüyoruz. Bu darbe girişiminden sonra bazı ülkeler,

özellikle Afrika’da birçok ülke bu örgütün ne kadar tehlikeli bir örgüt olduğunu görmeye başladılar ve okullarını ve oradaki dernekleri ve diğer kuruluşlarını kapatmaya başladılar. 15 ülkede FETÖ iltisaklı okul ve dil kurslarının faaliyetleri sonlandırıldı. 7 ülkede Maarif Vakfına bu okullar devredildi. 3 ülkede okulların Maarif Vakfına devredilmesi konusunda mutabık kalındı. Şimdi işlemler sürdürülüyor.

Diğer taraftan, FETÖ, biliyorsunuz, tüm kurumlara olduğu gibi bizim Bakanlığımıza da maalesef girmiş. Bakanlığımızda da yine ciddi bir temizlik yapıldı. Hem konsolosluk ihtisas memurlarımızın hem de meslek memurlarımızın aşağı yukarı yüzde 25’i Bakanlıktan uzaklaştırıldı. Bunların hepsi ciddi bulgu ve belgeler neticesinde gerçekleştirildi. Bakanlığımızda da bir komisyon oluşturduk. Tüm itirazlar dâhil hepsi arkadaşlarımız tarafından titiz bir şekilde değerlendiriliyor ki hata da yapılmasın.

Geri dönme oranına baktığımız zaman da Bakanlığımızın bu anlamda hata yapmadığını yani bize gelen bilgi ve belgeleri iyi değerlendirdiğini de görüyoruz. En son yine birkaç gün önce bir misyonumuzdan... FETÖ’yle iltisaklı olduğunu düşündüğümüz bir memurun da yine kaçtığını gördük ki onunla ilgili henüz bir yasal işlem yoktu ve Bakanlığımızın bu terör örgütünden tamamen arındırılması için titiz çalışmalarımızı da sürdürüyoruz.

Tabii, terör örgütü sadece FETÖ değildir. Bize yönelik terör saldırılarını sürdüren DAESH’le de mücadelemizi en etkin şekilde sürdürüyoruz ve DEAS’tan temizlediğimiz alanlara Suriyelilerin dönmeye başladığını görüyoruz. Özellikle Fırat Kalkanı operasyonu DAESH’ten geri alınan bölgelere 70 binden fazla Suriyelinin Türkiye’den döndüğünü ama 150 bin Suriyelinin de Suriye içinde değişik şehirlerden oraya döndüğünü, şehirlerine döndüğünü de görüyoruz. Buralar biraz kalkındırılsa ve yaşam koşulları iyileştirilirse çok daha fazla kişinin hem Türkiye’den hem de diğer şehirlerden bu bölgeye geçeceğini görüyoruz. Ve DEAS’ın ideolojisini öldürmek için de yoğun mücadele sarf ediyoruz. Yani DEAS terör örgütünün, bizim dinimiz, barış dini İslam’la bir ilgisinin olmadığını ve bunların terörist olduğunu, terör örgütü olduğunu her yerde anlatıyoruz. Benzer yöntemin, tabii DEAS’la mücadeleyle ilgili Rakka’da ve DEAS kontrolü altındaki diğer bölgelerde uygulanabileceğini biz başından beri müttefiklerimize –başta ABD olmak üzere- anlatıyoruz. Ancak, ABD, terör örgütü YPG ve PYD’yle iş birliğini maalesef tercih etti, bu hatasını da sürdürüyor. Bu tercihin taktiksel gerekçeyle olduğunu söylüyorlar ama biz bu izahı kabul etmediğimizi kendilerine de söyledik. Ve Irak’ta yapılan hataların Suriye’de de tekrarlandığını görüyoruz. İki ülkenin istikrarı ve geleceği bizim için de önemli. Dolayısıyla, burada terör örgütleriyle değil gerçek Suriye halkıyla iş birliği yapılması ve siyasi çözüme odaklanması gerektiğini her platformda söylüyoruz.

Diğer taraftan, YPG’nin bugüne kadar DEAS’la mücadele ettiği için desteklendiği söyleniyordu ama Rakka’da gördük ki YPG esasen DEAS’la mücadele için değil buraları ele geçirmek için ve bir terör kantonu oluşturmak için çaba sarf ediyor ve bu bölgede de DEAS’la çok yakın bir iş birliği içine girdiler ve bu ortaya çıktı, ABD başta olmak üzere koalisyonun içindeki bazı ülkeler de bunu inkâr edemediler. Dolayısıyla, terör örgütleri işine geldiği zaman iş birliği yapıyorlar, işine geldiği zaman çatışıyorlar ya da çatışıyor görünüyorlar ve terör örgütleriyle iş birliği yapmanın ne kadar riskli olduğunu, tehlikeli olduğunu anlatmaya devam edeceğiz.

Yine, Irak Başbakanı İbadi’nin Türkiye ziyaretiyle, PKK’yla Irak’ta birlikte mücadele konusunda mutabakat sağladık. Irak’ın tüm terör örgütlerinden, DEAS’tan, PKK’dan ve diğer terör örgütlerinden temizlenmesi gerekiyor ve bu konudaki mutabakatımızı da önümüzdeki süreçte birlikte çalışarak uygulamaya koyacağız. Yani başımızda, sınırimızın öbür tarafındaki terör örgütlerinin mevcudiyeti bizim için her zaman tehdit oluşturmaktadır ve bu terör örgütleriyle tüm unsurlarımızla -İçişleri Bakanlığımız da sizlere anlatmıştır mutlaka- içeride ve dışarıda mücadelemizi sürdüreceğiz. Ama sadece DAESH’le mücadele etmek yetmez. DAESH’i oluşturan sebepleri de ortadan kaldırmak lazım.

Yani Suriye'deki bataklığı kurutmak lazım. Son bir senedir, Suriye'deki bataklığı kurutmak için yoğun çaba sarf ediyoruz. Geçen sene bütçe görüşmelerimizde Suriye'deki bombalamaları, Halep'te ölen çocukları, okullarda, hastanelerde hayatını kaybedenleri, saldırıları konuşuyorduk ama bugün "Ateşkesi nasıl sürdürebiliriz, nasıl genişletebiliriz ve siyasi süreci nasıl zorlayabiliriz?" Bunları konuşuyoruz. Özellikle Astana süreci, önce Rusya'yla başlattığımız süreç, daha sonra İran'ın da dâhil edilmesiyle, son bir yıldır sürdürdüğümüz süreç gerçekten sonuçlar doğurmaya başladı ve şimdi, siyasi çözüm için ne yapabiliriz? En son İdlib'deki gerginliği azaltma bölgelerinin oluşturulmasından sonra da bunun üzerinde duruyoruz ve önümüzdeki günlerde, haftalarda bu konulardaki çabalarımızı yoğunlaştıracamız. Amacımız, Suriye'de kalıcı bir siyasi çözüme ulaşmak, Suriye'nin sınır bütünlüğünü korumak ve istikrarını, güvenliğini tesis etmektir.

Aynı çabamız Irak için de geçerlidir. Barzani'nin organize ettiği referandumun geçersiz olduğunu, gayrimeşru olduğunu, Irak Anayasası'na da aykırı olduğunu zaten başından beri söyleyegelidik. Maalesef, bizim çok yapıcı, dostane uyarılarımız da dinlenilmedi. Esasen bugün Kuzey Irak'ın, Kuzey Irak Yönetimi'nin karşı karşıya kaldığı durumun aynen gerçekleşeceğini kendisine dostane bir şekilde bizzat ben anlattım Erbil'e kadar giderek. Çünkü bunları görmemek için aptal olmak gerekiyor. Kime inandı, kim kullandı, kim yönlendirdi bilmiyoruz ama şimdi hata yaptıklarını da anlamaya başladılar. En son, Irak Anayasa Mahkemesi hiçbir bölgenin ülkeden ayrılamayacağına hükmetti ve İKBY Hükûmeti yönetimi de bu karara saygı duyduğunu açıkladı. Bu önemli bir gelişme ama esası, tamamen bu süreçten vazgeçilmesidir. Irak'ın birliği, bütünlüğü önemlidir. Sonuçta "Daha fazla hak elde edeceğiz." denildi, mevcut defakto kullanılan haklar da gitti. "Kürtleri birleştireceğim etrafımda." dedi Barzani, Kürtleri böldü, parçaladı. Maalesef, bunların da başına geleceğini biz söylemiştik. "Daha fazla güç elde ederim, masada güçlü olurum." dedi, masaya bile oturamadı. Oysa biz bu süreçten vazgeçerse Kürt kardeşlerimizin hakları için kendilerine en çok destek veren ülke olacağımızı ve ara buluculuk yapacağımızı, hatta onların arzu ettiği ülkelerle de garantör olabileceğimizi de kendilerine açıkça söylemiştik.

Çok değerli arkadaşlar, Değerli Başkan; ABD'yle sorunlu bir dönem yaşadığımız bir sır değil. Maalesef, ilişkilerimizde sorunlu bir dönemi yaşıyoruz. Bunun iki sebebi var: Bir tanesi, ABD'nin YPG'ye, terör örgütlerine silah vermesi ve onlarla iş birliği yapması ve bu silahların da PKK'nın elinde, Türkiye'de sürekli yakalanması yani bu silahların bize yönelik kullanılmasıdır. Defalarca uyarımıza rağmen maalesef ABD bu politikasını sürdürdü. Diğer taraftan, yine FETÖ'nün ABD'deki faaliyeti ve bugüne kadar FETÖ'yle ilgili bir soruşturmanın açılmaması, iade taleplerimizin bugüne kadar tam anlamıyla yani talebimiz için gerekli çalışmaların yapılmaması, Türk halkının da ABD'ye olan hislerini de etkiledi, ilişkilerimizde de bir gerginlik yaşandı. Ama biz bu sorunları diyalog yoluyla çözebileceğimize inanıyoruz. Bu konuda Cumhurbaşkanımızın Sayın Trump'la temasları sürekli şekilde devam ediyor ve en son eylülde, New York'ta bir araya geldiler, sık sık telefonda da görüşüyorlar. Aynı şekilde, Sayın Başbakanımız da en son yaptığımız ziyarette de görüşmelerimiz verimli geçti.

Vize konusunu da yine diyalog yoluyla bir noktaya koyduk. Esasen, bu vize sorunu çok gereksiz bir sorundu ve diplomaside olgun bir tavır değildi. Bunu da açık ve net bir şekilde Amerikalılara da söyledik. Yani "Ben oynamıyorum." şeyi diplomaside olgun bir tavır değildir. Vatandaşların ne suçu var? İki hükûmet arasında ya da devletler arasında bazen sorunlar olabilir ama sivil insanların, vatandaşların cezalandırılması hiç olgun bir tavır değildi ve bunu kendilerine de anlattık. Önemli bir gelişme katettik yani sorunun büyük bir bölümü çözüldü. Diğer küçük detayları da ileride halledeceğimizi düşünebiliyoruz.

Biz, aynı anlayışı Avrupa Birliği için de sürdürüyoruz. Avrupa Birliğiyle de diyalog yoluyla var olan sorunları ya da yaşadığımız tıkanıklığı çözmek istiyoruz. Şimdi, Avrupa ülkelerinde seçimler bitti. Dolayısıyla, buralarda da sağduyu hâkim olmaya başladı. Almanya'yla yürüttüğümüz süreci sizler de takip ediyorsunuz, en son Almanya Dışişleri Bakanı Sigmar Gabriel Antalya'ya geldi ve önümüzdeki süreçte hangi adımları beraber atabiliriz ki bu güveni tekrar tesis edelim ve tekrar ilişkilerimizi yoluna koyalım? Tabii, Avrupa da kendi içinde zor bir dönemi yaşıyor. Artan ırkçılık, yabancı düşmanlığı gerçekten merkez partilerini de zora düşürüyor, bocalatıyor. Çünkü, bir taraftan ırkçı partilerin desteği artıyor, diğer taraftan merkez partilere güven azalıyor. Merkez partiler, tekrar o kaybettikleri oyu alabilmek için nasıl bir politika izleyeceklerini gerçekten âdeta şaşırıyorlar ve bugüne kadar attıkları adımlar da o ırkçı partilerin daha da güçlenmesine sebep oldu. Avrupa'nın, bu Avrupa'yı tehlikeli bir sürece doğru sürükleyen bu yabancı düşmanlığı; ırkçılık, kendisinden başka, kendisinden farklı olan herkese yönelik düşmanlık ve aşırıcılık gibi akımlardan mutlaka kurtulması lazım. Aksi takdirde Avrupa çok tehlikeli bir noktaya doğru gidiyor. Hatta İkinci Dünya Savaşı öncesi günleri hatırlatmaya başladı, bunu da Avrupalılara aynı şekilde söylüyoruz.

Diğer taraftan...

BÜLENT KUŞOĞLU(Ankara) - Sayın Bakan, bu nota meselesiyle ilgili merak edilenler var.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Onu isterseniz soru-cevap kısmında sorun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ama siz bahsedin, sorularımızı ona göre belirleyelim. Biraz bilgi vererseniz neresini soracağımızı biliriz.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, siz sunumunuza devam edin, soru bölümünde sorular onu da cevaplırsınız.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Ben sunumumu yapayım, sonra siz soru bölümünde sorun, her türlü soruyu sorun, ben de cevap vereyim o konularda çünkü her konunun detaylarına girmeye başlarsak burada iki saat sunum olur. İlk Bakanlığımda fazla oldu sunum, şimdi ben mümkün olduğu kadar sizlerle interaktif bir şekilde yani soru-cevap şeklinde -sizlerin yorumları da önemli, sizlerden gelecek eleştirilerde önemli- sürdürmeyi tercih ederim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Herkes o konuyu merak ediyor, güncel bir konu olduğu için.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Sorduğunuz zaman onu da cevaplarız.

Diğer taraftan, Türkiye'nin bölge için Avrupa'nın güvenliği için önemini vurgulayan Avrupa Birliği üyesi ülkelerin sayısı çok daha fazladır. Yani biz hep olumsuzları yansıtıyoruz, Türkiye'de basın veya kamuoyu ama Türkiye'nin önemini her platformda vurgulayan ülke sayısı çoktur. Esasen NATO'daki rolümüz ve buradaki tavırlarımız da politikalarımız da Türkiye'nin Avrupa ve Avrupa Atlantik bölgesinin güvenliği için ne kadar önemli bir ülke olduğunu gösteriyor.

Rusya Federasyonu'yla ilişkilerimizi normalleştirdik. Artık, kriz öncesi, kriz sonrası demeye gerek yok, şimdi daha ileriye nasıl götürebiliriz, bölgesel konularda da iş birliğimizi nasıl güçlendiririz bunun çabası içindeyiz. En son Sayın Cumhurbaşkanımızla yaptığımız Sochi ziyareti de bu anlamda son derece faydalı bir ziyaret oldu. Tabii, Suriye'den Kırım'a, Kafkasya'dan Balkanlara pek çok konuda fikir alışverişinde bulunuyoruz. Bazı konularda da Kırım konusunda, Ukrayna konusunda Rusya'yla da farklı düşünüyoruz. Esasen Suriye'de de bazı konularda görüş ayrılığımız var, olabilir ama Suriye'de ateşkesin sağlanması ve siyasi süreç için ortak çalışıyoruz. Bu görüş ayrılıkları bu iş birliğimize

engel değildir. Aynı şekilde, yine, Kırım'ın haklarını ve Kırım Tatarlarının durumunu da yakından takip ediyoruz. En son yaptığımız girişimlerle, biliyorsunuz, Kırım Tatar Meclisi Başkan Vekilinin ve Yardımcısının serbest bırakıldığını sizler de takip ettiniz.

Çok Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; 2016 yılında, esasen, Kıbrıs sorununu biz çözmek istedik ama mümkün olmadı, 2017 yılına sarktı. 2017 yılında da KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti olarak aynı yapıcı tavrı sürdürdük ve samimi yaklaşımımızı tüm dünya gördü. Crans-Montana'ya da kalıcı bir çözüm için gittik fakat Rum tarafının esasen bu parametrelerde bir çözüm istemediğini biz de gördük, Birleşmiş Milletler de gördü; en iyi gören de Avrupa Birliği oldu çünkü onlar da bu toplantılara katıldılar ve İngiltere dâhil diğer ülkeler de gördüler ve bunu samimi bir şekilde de... Tabii ki raporlara yansımadı yani rapor suya sabuna dokunmayan bir rapor ama BM Genel Sekreteri de dâhil özellikle Avrupa Birliği -bu konuda onların sergilediği dürüst tavır için de teşekkür etmek istiyorum- Crans-Montana'da kim çözüm istedi, kim istemedi bunu açık bir şekilde her yerde söylüyorlar, Avrupa Birliği içinden de duyuyorum, dışarıdan da duyuyorum, biz çözüm istedik Rum tarafı çözüm istemedi. Şimdi, bu meselenin çözülmesi için neler yapacağız? Elbette bunu da KKTC'yle birlikte görüşüyoruz, kendi içimizde de değerlendiriyoruz, mutlaka bu konuyu kendi aramızda, hep beraber, iktidarıyla muhalefetiyle değerlendirip seçimlerden sonra tavrımızı da mutlaka net bir şekilde belirleyeceğiz. Biz ama hep diyalog ve diplomasi yoluyla bu sorunun çözülmesini arzu ettik. Tabii bundan sonraki süreçte de garantör ülke olarak yükümlülüklerimizi de yerine getirmeye devam edeceğiz.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, bir taraftan çözüm isterken tabii KKTC üzerindeki izolasyonların kaldırılması için, KKTC'nin daha fazla temsilcilik açması için, KKTC pasaportunun daha fazla ülkede geçerli olması için de çabalarımızı sürdürüyoruz ve dün Doha'ya vardığımızda bizi karşılayanlardan bir tanesi de Doha'daki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Büyükelçisiydi.

Çok değerli milletvekillerimiz, Değerli Başkanım; elbette Filistin davasını geçtiğimiz bir yıl içinde de yakından takip ettik. Harem-i Şerif'te yaşanan sorunları siz bizlerden daha fazla takip ettiniz ve biz sadece İsrail'le diyalog kurmadık, Cumhurbaşkanımız İsrail Cumhurbaşkanıyla telefonla görüştü, arkadaşlarımız İsraili muhataplarıyla bu sorunun aşılması için ve oradaki politikalarına son vermesi için gerekli girişimleri yaptı, temaslarda bulundu, biz de İslam İşbirliği Teşkilatı Dışişleri Bakanlarını İstanbul'da topladık ve Filistin'e desteğimizi burada bir kere daha vurguladık. Filistin'in kendi içindeki birlik beraberlik de çok önemli. El Fetih ve Hamas'ın birleşmesi konusunda yıllardır sürdürdüğümüz bir çaba vardı ve bu çabaların neticesini de almaya başladık, bu sene vardıkları mutabakat Filistin'in geleceği bakımından, birliği beraberliği bakımından önemli.

Körfez bölgesinde ortaya çıkan krizin çözümü için biz hem Kuveyt'in ara buluculuğunu destekledik hem de İslam İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanı olarak Cumhurbaşkanımızın liderliğinde kendimiz de çabalar sarf ettik, Suudi Arabistan nezdinde, Kuveyt nezdinde, Katar nezdinde ama hâlâ bu sorun maalesef çözülmedi, umuyoruz ki önümüzdeki kısa süre içinde bu sorun çözülür. Elbette Körfez İşbirliği Konseyinin stratejik ortağı olarak Türkiye'ye de önemli görevler düşüyor, biz bu rolümüzü, pozitif rolümüzü, yapıcı rolümüzü oynamaya devam edeceğiz. Katar'a karşı haksız yaptırımlara da "yanlış" dedik çünkü sorunlar bu şekilde çözülmez, yaptırımlarla çözülmez fakat Katar'ın içinde yaşadığı bu sıkıntılı dönemde her türlü desteği de verdiğimizizi burada vurgulamak isteriz. Keza, Suudi Arabistan'la ilişkilerimiz de çok iyi düzeyde ve bunu daha da güçlendirmek için birlikte çalışıyoruz. Hem Katar'la hem de Suudi Arabistan'la ilişkilerimizi bu dönemde stratejik düzeye çıkardık. Dün, Katar'la Üçüncü Yüksek Stratejik Komite Toplantısı'nı gerçekleştirdik.

Komşumuz İran'la da bazı konularda görüş ayrılığımız devam etse de gerek ikili ilişkilerimizi geliştirmek için gerekse Suriye başta olmak üzere bölgesel konularda birlikte hareket edebilmek için temaslarımızı yoğunlaştırdık ve neticelerini de aldığımızı size söyleyebiliriz. Açık, net bir şekilde söyleyelim: İran'ın bazı politikalarına karşıyız ama İran'la varılan nükleer anlaşmanın devam etmesinden yanayız. Bu konuda Avrupa Birliği'nin açıklamasına biz de katıldık; diğer taraftan, İran'ın izole edilmesine ve köşeye sıkıştırılmasına da karşı olduğumuzu söylüyoruz çünkü bu çok tehlikeli bir yaklaşımdır, bizim bölgemiz için de bölgemizin istikrarı için de bir tehdit oluşturur.

Diğer taraftan, Lübnan'daki gelişmeleri yakından takip ediyoruz, arkadaşlarımız, bizler yakından takip ediyoruz. Cumhurbaşkanımız Lübnan Cumhurbaşkanıyla görüşti. Bu akşam Lübnan Dışişleri Bakanı Cibran Basil'i Ankara'da ağırlayacağız, Sayın Cumhurbaşkanımız kendisini kabul edecekler, biz de ikili görüşmemizi yapacağız ve Lübnan'daki yaşanan krizin aşılması için ne yapabiliriz bunları değerlendireceğiz.

Balkan ülkeleri arasındaki sorunların yine diyalog yoluyla çözülmesi için gerçekten çok çaba sarf ediyoruz. Aynı zamanda, ekonomik ilişkilerle güçlerin bağlanması için de arkadaşlarımızla birlikte çalışıyoruz, üçlü mekanizmamızı işletiyoruz. Aralık ayında Sırbistan-Bosna-Türkiye üçlü toplantısını Sırbistan'da yapacağız, şubat ayında yine Bosna-Türkiye-Hırvatistan toplantısını da Mostar'da gerçekleştireceğiz ve üçlü liderler toplantısını da önümüzdeki yıl içinde gerçekleştireceğiz. Bölgenin istikrarı, ekonomik kalkınması önemli. En son, Sırbistan'a yaptığımız ziyaret de son derece başarılıydı.

Yine, Güney Kafkasya'da sorunların çözülmesi için de çaba sarf ediyoruz. Üçlü mekanizmalarla ve somut projelerle bölgeyle bağımızı da güçlendiriyoruz, bölgedeki sorunların yine aşılması için yoğun çaba sarf ediyoruz. En son Türkiye-Pakistan-Afganistan üçlü mekanizması çerçevesinde yaptığımız çalışmaların neticesini görüyoruz. Şimdi Pakistan-Afganistan arasında diyalog tekrar kuruldu, kendi arasındaki sorunların bu iş birliği çerçevesinde çözülmesini de istiyoruz.

Yine, Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Projesi'ni açtık ve Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan üçlü mekanizması bugüne kadar en somut neticeler aldığımız mekanizmadır. Bu ayın sonunda Türkiye-Azerbaycan-Pakistan üçlü toplantısını yapacağız, ilk defa yapacağız. Aynı şekilde Türkiye-Azerbaycan-Kazakistan üçlü mekanizmasını da aynı şekilde kurma konusunda prensip anlaşmasına vardık.

Yukarı Karabağ ve Azerbaycan'ın işgal edilmiş topraklar sorunu çözümü için de çaba sarf ediyoruz. Ve son Soçi ziyaretimizde Sayın Cumhurbaşkanımız bu konularda Putin'le görüşti. Biliyorsunuz Minsk üçlüsü içinde Rusya da var. Rusya, ABD ve Fransa ve bu ülkelerin buradaki tavrı çok önemli. Ve özellikle her iki ülkeyle yakın bağı olan Rusya'yı bu konuda teşvik etmeye çalışıyoruz. Ve bu konuda atılacak adımlara da Türkiye'nin yapıcı politikalarla destek vereceğini de söylüyoruz. Elbette burada Azerbaycan'ın öncelikleri bizim önceliklerimizdir, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü de bizim her zaman prensip olarak desteklediğimiz ve bu süreçte ilke olarak kabul ettiğimiz bir durumdur.

Diğer taraftan, Orta Asya ülkeleriyle de bağlarımızı güçlendiriyoruz. Türk Konseyi bugüne kadar çok önemli bir fonksiyonu yerine getirmeye başladı. Şimdi, Özbekistan'daki seçimlerden sonra Özbekistan'ı da Türk Konseyine dâhil etmek için süreci başlattık.

Yine, sadece kendi coğrafyamızda değil dünyanın her bir yanına yani diğer kıtalara da açılım politikalarımızı sürdürüyoruz. Asya, Latin Amerika, Afrika'yla iş birliğimiz gerçekten çok ileri noktalara ulaştı ve bu kıtalardaki, bu bölgelerdeki ülkelerle ikili bağlarımızı da güçlendiriyoruz, bölgesel ekonomik örgütlerle yine çok iyi iş birliği içindeyiz, serbest ticaret anlaşmalarını müzakere ediyoruz birçoğuyla, diğer taraftan uluslararası...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DIŞİŞLERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Süre bitti mi Sayın Başkan? Hemen toparlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakan...

DIŞİŞLERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Bu yıl içinde biliyorsunuz Güneydoğu Asya ülkelerinin ya da uluslarının örgütü olan ASEAN’da da sektörel diyalog ortaklığı statüsü elde ettik. Ve çok önemli bir bölgede yaklaşık 2,6 trilyon ekonomik büyüklüğe sahip bir bölgede de bir statümüz oldu ve bundan sonra ASEAN toplantılarına düzenli bir şekilde katılacağız ve iş birliğimizi bu bölgelerle güçlendireceğiz. Ve ASEAN bölgesinde sadece Laos’ta büyükelçiliğimiz yoktu, yeni büyükelçimizi atadık. Ve büyükelçimiz Laos’ta büyükelçilik hizmet binamızı gidip açacak ve tüm ülkelerde büyükelçiliğimiz olmuş oluyor.

Afrika ülkeleriyle ilişkilerimizi eşit ortaklık temelinde yürütüyoruz. Ve Afrika Birliğinin stratejik ortağı olarak ortak çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bir sonraki zirve toplantısının hazırlıklarını sürdürüyoruz. Bu bölgeler TİKA, AFAD, Kızılay gibi kurumlarımızla da gidiyoruz. Yani yumuşak gücümüzü çok iyi kullandığımızı söyleyebiliriz. Türkiye burslarıyla tüm dünyadan öğrencileri Türkiye’ye getiriyoruz ve Türk Hava Yollarının uçuş sayısı, destinasyon sayısı tüm dünyada ağı, “network”ü giderek artıyor ve bundan da büyük bir mutluluk duyuyoruz.

Büyükelçilik sayımızı da bu anlayış içinde sadece Güneydoğu Asya bölgesinde değil tüm dünyada artırıyoruz. Afrika’da 2 tane büyükelçilik açacağız Ekvator Ginesi ve Sierra Leone. Aynı şekilde Burundi’ye açmak için de Bakanlar Kurulu kararı çıktı. 39’dan 42’ye çıkıyoruz. 54 Afrika ülkesinin 50’sinde büyükelçilik açmış olacağız.

Latin Amerika bölgesiyle bağlarımız da kuvvetleniyor. “Gitmediğimiz yerde yokuz” anlayışıyla hareket ediyoruz. Ve Trinidad and Tobago ve Bolivya’ya da büyükelçilik açma kararı aldık, büyükelçilerimizi atadık, arkadaşlarımız gidip burada büyükelçiliklerimizi açacaklar.

Uluslararası ve bölgesel kuruluşlarda da etkin rol oynadığımızı biraz önce vurgulamıştım. Bölgesel örgütleri tekrar canlandırmaya çalışıyoruz. İİT zirve Dönem Başkanlığını yürüttüğümüzü söylemiştim, KEİ’nin Dönem Başkanlığını Ukrayna’ya devrettik. KEİ’nin reformu için çalışıyoruz. MİKTA’yı bilmiyorum duyduunuz mu, Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya’nın oluşturduğu bir örgüttür, Dönem Başkanlığını sürdürüyoruz ve MİKTA’yı da kurumsal bir örgüt hâline getiriyoruz. Ve bu aralık ayı içinde yine Dışişleri Bakanları toplantısını Türkiye’de gerçekleştireceğiz.

Biraz önce insani dış politikamıza vurgu yapmıştık ve insani yardımlarda rakam olarak ABD’den sonra ikinciyiz, 2016 rakamlarını söylüyorum. 6,3 milyar onların yaptığı yardım miktarı ve 6 milyar dolar bizim yaptığımız insani yardımın toplam miktarı. Arada 300 milyon dolar var. Bu rakamı da bu sene kapatacağımızı düşünüyoruz. Amerika’da biraz kesinti var, biz ise tam tersi insani yardımlarımızı artırıyoruz. İşte kuraklık olan yerlerde, kıtlık olan yerlerde, Afrika’da, Asya’da, yine felaketlerin olduğu yerlere insani yardımlarımızı ulaştırıyoruz. En son tüm ekiplerimizle Kuzey Irak’ta deprem bölgesindeyiz. İran’a da gitmek istedik ama İran “Yurt dışından herhangi bir yardım talebimiz yok.” diyerek teşekkür ettiler, kamuoyuna da bu şekilde açıkladılar.

Rohingya Müslümanlarını yalnız bırakmadık. Esasen bizden daha fazla duyarlılık gösteren bir ülke de olmadı. Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi’yle Bangladeş’e yaptığımız ziyareti takip etmişsinizdir. Çok zor şartlar altında yaşıyorlar. Kendilerinden bir alan tahsisi istedik ki buraya kamplarımızı kuralım. Yine sahra hastanemizi kuralım. Orada mutfaklarımız var ve AFAD’ımız, TİKA’mız ve Kızılayımız her

türlü yiyecek, içecek, gıda, ilaç yardımı yapıyorlar. Ama daha iyi şartlarda yaşamasını arzu ediyoruz. Ama Myanmar’la da temasımız devam ederek bu insanların esasen normalleşen bir Myanmar’a da dönmesini istiyoruz.

En az gelişmiş ülkeler için teknoloji bankasını Gebze’de kuruyoruz ve bunun anlaşmasını New York’ta BM’yle ve en az gelişmiş ülkelerin temsilcileriyle imzaladık ve yer tahsisı yaptık, binamız var, personel tahsisı yaptık, bütçe yine tahsisı yaptık. Ve burada geliştirilen teknolojilerin de en az gelişmiş ülkelere transferi için de BM ve ilgili kuruluşlarla birlikte çalışacağız.

Çok değerli arkadaşlar, yurt dışındaki vatandaşlarımızın çıkarını korumak bizim önceliğimiz dedim sözlerimin başında. Ve vatandaşlarımıza hizmetin hızını artırmak için ve kalitesini artırmak için arkadaşlarımızla yoğun çaba sarf ediyoruz.

Şimdi, bir iç denetim mekanizması da kurduk. Hangi misyonda aynı işlem ne kadar sürede yapılıyor. Hangisi daha hızlı yapıyor, hangisi daha yavaş yapıyor. Aynı misyon içinde de hangi personel bu işlemi hangi sürede yapıyor. Çünkü gördük ki randevu süreleri uzuyor. Yabancılar da şikâyet ediyor bizim vatandaşlarımız da. Şimdi, bir haftayı geçmiyor randevu da geçmiyor, işlem süresi de geçmiyor. Personel takviyesini de elbette yeni aldığımız personellerle yapacağız. Biraz FETÖ’den attığımız kişiler sebebiyle Bakanlığımız arındı, temizlendi ama personel sayımızda da ciddi bir düşüş oldu. Yedi gün yirmi dört saat hizmet etme anlayışımızla yine vatandaşlarımızın her zaman yanındayız. Bunu daha önce de vurgulamıştım.

Misyon sayımız 236’ya çıktı. Hedefimiz bu yıl içinde 240’lara ulaşmak yeni büyükelçiliklerimizle ama önümüzdeki yıl içinde de 250’ye ulaşmak. Ama misyon sayımızı artırmak yetmez hizmet binalarımızın büyük olması lazım, ülkemize ve vatandaşlarımıza yakışır bir şekilde olması lazım, vatandaşlarımızın iyi hizmet alabileceği ve 29 Ekim resepsiyonu dâhil -en son 29 Ekim kutlaması yaptığımız için söylüyorum- millî günlerimizde vatandaşlarımızı ve misafirlerimizi ağırlayabileceğimiz büyüklükte olması lazım. Bunun için de çok çaba sarf ediyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın ziyaretlerimizde yaptığı bir pazarlık vardır: Büyükelçilik binamız için –rezidans dâhil, yine lojmanlar dâhil- ne kadar yer vereceksiniz. Bunun pazarlığını her zaman Sayın Cumhurbaşkanımız –sağ olsunlar- yaparlar çünkü misyonlarımızın ülkemize, milletimize yakışır bir şekilde olması lazım.

İşte, İhsan Sabri Çağlayangil –Allah rahmet eylesin- onun inisiyatifiyle New York’ta bir Türkevini satın almışız. 10 katlı bir binaydı. Ama eski ve bize artık yetmeyen bir binaydı. Şimdi, bu binayı yıktık. Hemen arkasında küçük bir bina daha vardı, onu da satın aldık. Yine bir park yeri vardı, onu da satın aldık. Ve bazı komşu ülkelerden hava hakkını -New York’ta böyle bir uygulama var, kendi kat yüksekliğini size satabiliyor- satın alarak şimdi 32 kat yerin üstünde, 3 kat da yukarıda var -ama yine onlar teknik şeyler için- ve eksi 4 kat, toplamda hizmet verecek 36 katlı bir Türkevi binasını inşa ediyoruz. Temelini de Sayın Cumhurbaşkanımızla birlikte New York ziyaretimizde BM Genel Kurulu kapsamında, marjında attık. Üç sene içinde inşallah bu hizmet binamızı kazandıracacağız ve New York’un en görkemli binalarından birisi olacak.

Değerli arkadaşlar, tabii, tüm bu faaliyetler parayla olur, paramız olmazsa yapamayız. Bakanlığımızın bütçesinin miktarı bu yıl 3 milyar 310 milyon 380 bin TL olarak belirlenmiştir. Elbette Komisyonumuzun onayına sunuldu.

GARO PAYLAN (İstanbul) – 1 milyar dolar değil yani Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – 1 milyar dolar değil, doğru söylüyorsunuz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Dolar yükseldi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Dolar yükselmesinden dolayı yıl içinde kaybımız oluyor bizim ama bu kaybımızı sağ olsun Maliye Bakanlığımız da hemen gideriyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama bizim de vergilerimizden gidiyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yani ülkenin itibarı için bütçeden her zaman, tüm çalışmalarımızda, Hükümetimizden, Cumhurbaşkanımızdan, Başbakanımızdan ve Maliye Bakanımızdan, ilgili arkadaşlarımızdan destek görüyoruz. Bu konuda hiçbir sıkıntımız yok.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Sayın Bakan, Strateji Başkanını tebrik ediyorum. Yani bu dövizi de dikkate almış, neredeyse kuruşu kuruşuna tutturmuş bu anlamda.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Evet, arkadaşlarımız da gerçekten... Yani biz daha fazlasını arz ederiz ama ülkemizin bir bütçesi var, bu bütçe içinde de bize düşen bir pay var ama bize ayrılan bu bütçeyi gerçekten arkadaşlarımız çok etkin kullanıyor, çok titiz bir şekilde bütçe dengesini sağlıyorlar. Huzurlarınızda tüm çalışma arkadaşlarıma bu konudaki hassasiyetleri için de çok teşekkür ediyorum.

Bütçemizin yüzde 57'sini yurt dışında teşkilatımızın ihtiyaçlarının karşılanması için kullanıyoruz, bunu da söylemek isterim.

Elbette bu kadar aktif bir dış politika tek başına yürütülmez. Tüm Hükümetimizin, diğer bakanlıklarımızın ve ilgili kuruluşlarımızın desteği var ama benim en büyük gücüm benim çalışma arkadaşlarımdır. Bugün kadın sayısı olarak -haklı olarak- bir eleştiride bulundunuz ama biz, esasen, burada, gerçekten, yani illa da kadın olsun ya da erkek olsun değil, arkadaşlarla oturuyoruz, objektif kriterler koyuyoruz: “Kim daha iyi yapabilir?” Hiç duygusal şeyler olmuyor; öyle arkadaş dayanışmasıymış, oymuş, buymuş. Bu Bakanlıkta bu tür şeyleri...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Liyakat mı esas alınıyor?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Tamamen liyakat meselesi ve kadın büyükelçi sayımız gerçekten şu anda Türkiye Cumhuriyeti tarihinde olmadığı şekilde artmıştır, onu da vurgulamak isterim.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Kadın olmadığından bütün işleri erkekler yapıyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yok, kadın olmadığından değil ama geçen sene burada çok daha fazla kadın arkadaşımız vardı.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hep müsteşar yüzünden.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yani geçen sene de ben bakandım, o yüzden suçlu müsteşardır.

Ve son terfilerde de baktım şöyle, gerçekten en çok kadın arkadaşlarımız terfi almış. Neden? Çünkü çalışmalarına bakıyoruz, verimli bir şekilde çalışıyor arkadaşlarımız. Benim kendi Kabinemde de yani Bakanlık katında da yine kadın arkadaşlarımız da var, erkek arkadaşlarımız da var. Biz böyle bakmıyoruz ama liyakat bizim için çok önemli.

Huzurlarınızda tüm çalışma arkadaşlarıma gerçekten bir kere daha teşekkür ediyorum.

Şimdi sizlerin değerlendirmelerini ve sorularını almak isteriz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Bütçeler üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) ve Sayıştay tezkereleri

a) Dışişleri Bakanlığı

BAŞKAN - Değerli hazırun, şimdi müzakerelere başlıyoruz.

Öncelikle sırasıyla siyasi parti grup sözcülerine, ardından da talep sırasına göre söz vereceğim.

Müzakerelerde ilk söz Sayın Temizel'in.

Sayın Temizel, buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, öncelikle Sayın Bakanın konuşmalarına atfen üç konuya değinerek başlamak istiyorum konuşmama.

Hatırlarsanız burada FETÖ terör örgütünün kalkışma girişiminden hemen sonraki toplantılarımızda özellikle yurt dışında ilişkilerimizi kuranların kişiliklerinden öte kurdukları ilişkilerin de ayrıntılı olarak incelenmesi gereğinden bahsetmiştim. İlişkileri kuranlardan terör örgütü mensupları yakalandı ki Dışişleri Bakanlığının yüzde 25'ini oluşturması gerçekten ürkütücü bir olay, az bir olay değil. Bu insanların, özellikle de bir kariyer mesleği olan Dışişleri Bakanlığında eylemli olarak, sürekli olarak planlar yaparak işlem yaptıklarını da göz önüne alırsanız, bu işlerin her birisinin teker teker incelenmesinin zorunluluğu ortaya çıkar. Hatta bazı şeylerin gerekliliğinin yeniden değerlendirilmesi de ortaya çıkar. Hangi bilgilerle, hangi verilerle neler yapıldığının teker teker incelenmesinin zorunluluğunu dördüncü defa bu Komisyonunda belirtiyorum, çok önemli bir olgu olarak görüyorum. Siz eğer “Bu terör örgütüyle ciddi olarak mücadele ediyoruz.” diyorsanız -ki biz bunun gerekliliğine sonuna kadar inanıyoruz- sadece ülkemizde değil şu anda dışarıda yapılanmaya çalışan bu örgütle ilgili olarak Dışişleri Bakanlığının sorumluluğu inanılmaz derecede büyüyor.

Biraz önce Sayın Bakan, Maarif Vakfına FETÖ okullarının devredildiği ülkeleri saydı. Daha geçen gün Vakfın Başkanı övünerek dedi ki: “Bir yıl gibi bir sürede 5 kıtada, 19 ülkede 90 okula ulaştık.” Bu, Vakıf Başkanının büyük bir gazetede, ulusal gazetede açıklamasıydı. 5 kıtada, 19 ülkede 90 okula ulaşıyor bir yılda. Yani bunun ne anlama geldiğini bildiğimizi söyledik. Bu okulları devralıyorsunuz. Bu okulları devralıyorsunuz ama Sayın Bakanım...

DIŞİŞLERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Bazılarını yeni kuruyorlar.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Bir yıl içerisinde bunların bir tanesini bile kurmaları mümkün değildir. Ülkemizde bile bir okulu kurmaya kalktığımız zaman bir sene içerisinde kuramıyorsunuz. Ne dediğini bilmiyorum, övünmek için de söylemiş olabilir. Gerçek sizin söylediğinizdir yüzde 90 olasılıkla hatta tam olasılıkla –özür dilerim- yüzde 100 olasılıkla sizin dediğinizdir doğru olan ama övünülen rakama baktığımız zaman aslında utanılacak bir olay olduğunu da görüyorsunuz orada. Amerika Birleşik Devletleri'nde 4 tane okulları varmış, 72 öğrenci ve 22 öğretmenleri varmış. Bu doğru mudur bilmiyorum.

Şimdi, bu okulların neye hizmet ettiğine bir bakmak gerekiyor, bunları, kanunla kurduğumuz bir vakıf tarafından benimsenmesini kabul etmeden önce. Neye hizmet eder bu okullar? Bizim ülkemizdeki yabancı okullarla ilgili olarak bizim kontrollerimizi, özellikle elçiliklerde kurulan okullarla ilgili olarak bizim kontrol ve denetimlerimizi biliyorsunuz yakından. Bu okullarda, hele terör örgütünün gerçek niyeti ortaya çıktıktan sonra, sadece masumane bir eğitim faaliyeti yaptıkları konusunda artık kanaatlerimizi

koruyabilir miyiz? Korumamız mümkün değil. Peki, bu kadar sürede bunların müfredatını değiştirebilir miyiz? O da imkânsız. Bu durumda yapılması gereken, devlet olarak bizim, bu okulları ilgili ülkelerin millî eğitim bakanlıklarına devredip onların müfredatları çerçevesinde çalıştırılmasını sağlamaktır. “Bu okullar sizin, hatta bunların belirli bir süre masraflarını da biz karşılıyoruz Türkiye Cumhuriyeti olarak ama eğitimin sorumluluğu da sizin, sizin müfredatınıza göre yapılacak, sizin programlarınıza göre yapılacak.” denilmesi gerekir idi. Yoksa okulları devralıp da aynı müfredatla, aynı amaçla -ki oralarda hangi örgütlenmelerin olduğunu da bilmiyoruz- devam edilmesini kesinlikle yanlış buluyoruz. Bunu özellikle belirtmek istedim.

Suriye’yle ilgili olarak söylediğiniz, ikinci değineceğim konu: Suriye bataklığının kurutulması gerekiyor. Sayın Bakanım, bir bataklığın kurutulması için oraya harıl harıl su akıtan hortumların önce kapatılması, kurutulması gerekir. Dünyanın en büyük hortumları Suriye çamurunu suluyor ve bu koşullar altında biz bir yerlerden o bataklığın içerisinde bir yerleri kurutmaya veya ayak basacak yer yaratmaya çalışıyoruz. Bu ilişkilerin hangi boyutlara ulaştığı, nerelere kadar geldiği artık ürkütücü bir hâl aldı. Bu koşullar içerisinde, aslında şu anda hemen güncel politikayı da çok büyük ölçüde belirleyecek olan, Suudi Arabistan’da olan olaylara bir bakmamız gerekiyor. Suudi Arabistan’da ne oluyor?

Şimdi, çok gerilere giderek, 16 Ekim 2001’de Pulitzer ödüllü bir araştırmacı gazeteci Seymour Hersh bir makale yayınlıyor, diyor ki: “Amerika Birleşik Devletleri’nin Ulusal Güvenlik Ajansı, Suudi Arabistan kraliyet ailesi üyeleri arasındaki haberleşmeleri 1994 yılı ve belki de daha önceki yıllardan beri izlemiş.” Düşünün, bir ülkenin kraliyet ailesi başka bir ülke tarafından, bırakın 1994’ü, kurulduğundan beri belki de izleniyordur, izlemiş. Bu çerçevede, ailenin ülkedeki El Kaide gibi radikal örgütlerin kendilerini devirmesinden ciddi endişe duyduklarını ve bunu önleyebilmek için de bu örgütlere 100 milyonlarca dolar boyutunda kaynak aktardığının öğrenildiğini de ileri sürmüştü. Bunun ötesinde –en önemli kısmı burası zaten- Suudi Arabistan’da yönetim kadroları arasında yer alan kraliyet ailesi mensupları da dâhil olmak üzere, büyük yolsuzluklara da yer verilmiş. Yani, 2001 yılında Suudi Arabistan’da kraliyet ailesinin de dâhil olduğu büyük yolsuzlukların olduğunu, terör örgütlerine ciddi anlamda kendilerinden korktukları için yardımlar yapıldığını Suudi Arabistan’da bunlar izliyorlar ama bu yolsuzlukları yapanlarla ilgili olarak 2017 yılının Kasım ayı bekleniyor bir şeyler yapılması için, biliniyor zaten. Peki, niye şimdiye kadar bekleniyor, niye bu yolsuzluklarla ilgili herhangi bir şey yapılmıyor? İşte, burada yine bazı deyimleri hatırlamak gerekiyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, özellikle Mark Levin’in bu değerlendirmesi... Ama Mark Levin değerlendirmelerini Dünya Bankasına dayandırarak yapıyor, bu çok önemli olay, Dünya Bankasında da bu değerlendirmeler var. Orada diyor ki: “Yeni muhafazakârlar ile yeni küreselcilerin yeni dünya düzenini kurabilmeleri için ortaya yeni bir kavram atıyorlar ve ülkelerin bu kavramdan geçmeleri gerektiğini söylüyorlar, bu da ‘yaratıcı yıkım.’” “Yaratıcı yıkım”ı hatırlarsınız, Schumpeter’in ekonomiler için söylediği şeyler. “Bir taraftan eski ekonomiler çökertilirken yeni ekonomiler kendilerini kurmaya başlarlar. Dolayısıyla çöküş ve yaratılış aynı anda olur.” diyor. Schumpeter’in “yaratıcı yıkım”ı aslında bu ülkelerde fiilî olarak devletlerin ve iktidarların değiştirilmesi için kullanılıyor yaratıcı yıkım. Bunu net bir şekilde Dünya Bankası da kabul ediyor. Şimdi, yaratıcı yıkımın gerçekleşmesi için de inanç perdesi ve etnik ayrımcılık arkasına sığınarak terör örgütlerini kullanmak da var, yaratıcı yıkımı böyle gerçekleştirebiliyorlar. Bunu net olarak açıklıyor insanlar, bunlar ne zamandan beri konuşuluyor. Ayrıca, bu ülkelerin içerisinde yabancı oyuncuların da rol aldığı, iş birlikçilerin de oralarda örgütlenmesi önemli bir faktör olarak görülüyor, bunlar da oralarda yapılacak. Ve son olarak Dünya Bankası, Orta Doğu’nun modernleşmesi ve yeni dünya ekonomik düzenine uyum sağlanabilmesi için de bir sarsıntı döneminin mutlaka gerektiğini ileri sürüyor. Yaratıcı yıkım, yaratıcı yıkıma gitmek için atılacak adımlar ve Dünya

Bankasının da önerisi üzerine mutlaka bir sarsıntı dönemi. Bu kavramlar size yabancı geliyor mu? Plan ve Bütçe Komisyonunda özellikle ekonomik değerlendirmelerimizle ilgili, kendi ülkemizin ekonomik değerlendirmeleriyle ilgili olarak bu kavramlardan belirli şeyler görebiliyor muyuz?

Değerli arkadaşlar, yaşadığımız dünya, yaşadığımız coğrafya bizi tek başımıza bırakmayacakları bir coğrafya. Sayın Bakan ayrıntısıyla ilişkiler ve onlarla ilgili olarak en azından belirli şeylere sağlam olarak bastığımız açıklamalarında bulundu, bulundu ama “yaratıcı yıkım”, “sarsıntı dönemi”, bu kavramları kesinlikle yeniden bir defa daha değerlendirmek gerekiyor bu olguların içerisinde. Şu anda karşı karşıya kaldığımız olaylar ve özellikle de ekonomide yaratılacak olan sarsıntılar –işte, sarsıntılı olay bu- bu noktaya geliyor. Bu olay niye 2001’lerden, hatta 1994’lerden beri biliniyordu da 2017 yılında Suudi Arabistan’da ortaya çıktı? Değerli arkadaşlar, bunun bir tek nedeni var: Suudi Arabistan artık petrol denizinde kıyıya geldi. Deniz bitti, petrol denizi bitti, ekonomik sıkıntıya girmeye başladı. Ancak bu koşullar altında bir ülkeye istediğiniz şeyi yaptırırsınız, ancak bu koşullar altında istediğiniz değişimleri kabul ettirirsiniz ya da ciddi anlamda yandaşlık sağlarsınız. Daha önceki dönemlerde böyle bir olgunun ortaya çıkması hâlinde yani Suudi Arabistan’da birdenbire “Vay, yolsuzluk yapıyorsunuz.” diye belki de bu değişime engel olabilecek bütün unsurların hepsinin temizlenmesi kararını verenler bunu daha önce vermiş olsalar -nasıl olsa petrol gelirleri var, vermezlerdi ama- oradaki Vahhabi kültürünü kırıp böyle ılımlı İslam’a yatkın, Amerika ve İsrail’le ilişkilerini sağlam tutacak bir ilişkinin peşinde herhangi bir şey yapmaya cesaret edemezlerdi. Yaratıcı yıkım ve sarsıntı dönemleri ancak bütün bunların hepsine hazır hâle getiriyor bir ülkeyi. Şu anda önümüzdeki süreç içerisinde bütün Arabistan yarımadasını ve İslam dünyasını çok yakından ilgilendirecek bir olguyla karşı karşıyayız. Burada tartışılması gereken konu, bunun gerçekten çok geniş kapsamıyla ama bilmesi gerekenler kapsamında yapılması gerekiyor. Bu, oturup da üzerinde spekülasyon yapılacak bir konu değil, bu ülke sorunu. Bilmesi gerekenler çerçevesinde bunun mutlaka tartışılması gerekiyor.

Bu konuyu burada daha fazla tartışmak istemiyorum ama altını çizerek bir defa daha söylemek istiyorum: Ülkelerde çok önemli değişiklikler kesinlikle o ülkelerin bunları artık kabul etmektan başka çaresinin kalmadığı dönemlerde getirilir, dayatılır ya da onlarla iş birliği yapanlar tam o aşamada ortaya çıkarlar. Durumumuz bu.

Şimdi, son olarak şu konuya değinip bitirmek istiyorum değerli arkadaşlar: TİKA’nın –bu sizin bütçenizde değil, daha önceden bütçesini görüştüğümüz bir bakanlığın bağlı kuruluşu olarak- Somali raporuna baktım bugün gelip de. Sayın Bakan, özellikle bakmanız... Mutlaka görmüşsünüzdür, görmemeniz mümkün değil ama değerli arkadaşlar, Somali’deki Türkiye’nin faaliyetlerine baktığınız zaman, bunun iki tane bağımsız ülke arasındaki ticari ve dostane ilişkileri geliştirmenin ötesinde faaliyetler olduğunu görmeye başlıyorsunuz. Bu nedir? Afrika’nın en büyük elçiliklerini yapmak, dev şehir hastaneleri yapmak, havaalanları yapmak; bunları ticari bir kavram olarak kabul edelim, hem de büyük bir memnuniyetle edelim. Olur, Türkiye bunları yapar ama Türkiye bunları oraya götürüp de bir yardım faaliyeti diye, size yardım olsun diye bir havaalanı yapmaz. Yapıyorsa bile zaten bunu kimse algılamaz. “Ya, ne oluyoruz yani havaalanı, hastane, işte, bilmem şunu, bunu yapmak; ne dereceye kadar bu bağımsız iki ülke arasındaki dostane ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi anlamına gelir?” Buna bakılması gerekir. Bunları yorumlayamıyorum. Ben yorumlayamıyorsa bunları başkaları da yorumlayamaz. Eğer kötü niyetli olarak yorumlamaya kalkarlarsa da ellerinde çok ciddi bir argüman var. Bunları kesin olarak yabana atamayız.

Biraz önce rahmetli Çağlayangil’e de atıfta bulunarak Newyork’taki Türkevi’nden bahsettiniz Sayın Bakan. “Aman, ne güzel.” dedik, “Geçmiş de yâd ediyorlar, geçmişte emeği geçenler de en azından takdir ediliyor.” derken “Yıkacağız.” dediniz, “11 katlı binayı yıkıp 33 katlı bina yapacağız.”

Niye yıkıyorsunuz Sayın Bakanım? Yazık, günahtır, dursun. New York'taki bütün eski binaların hepsi yıkılıyor mu? Gayet güzel bir parkın içerisinde, herkesin “Türkevi” diye önünden geçerken baktığında içinin açıldığı bir yer. Madem arkasındaki parkı alıyorsunuz, yanındaki küçük binayı alıyorsunuz, başkaları size kat izinlerini veriyor, e, alın iki tane daha bina, arkasından ikinci bir bina yapın. Öndekine deyin ki: “Rahmetli Çağlayangil'in Türkiye Dışişlerine, Türkiye Cumhuriyeti'ne armağan ettiği bina” Ne güzel koruyoruz, bunu yapın. “Yıkacağız.”, sürekli “Yıkacağız.” “Eskimiş, yıkacağız.” “Eskimiş, yıkacağız.” Etmeyin Sayın Bakan, eskimiş olmaz; eski kültürümüzdür, eski tarihimizdir, eski anılarımızdır, dışarlarda yatacak yer bulamadığımız zamanlarda gidip koridorlarında sabahladığımız yerdir. O nedenle “Yıkacağız.” olmaz. 33 katlı bir bina, ne özelliği olacak? Ne özelliği olacak, New York'taki 33 katlı Dışişlerinin Türkevi'nin ne özelliği olacak? Bu yıkma merakımızı ve mutlaka ticari olarak değerlendirme merakımızı hiç değilse dışişleri politikasına yansıtmayalım. Bu burada bitsin artık, bir yerde dursun bu olay, yoksa yazık olacak.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Ticari mi? Ne ticarisi? Büyükelçilik binası, Türkevi.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Türkevi Sayın Bakanım, Türkevi. Yani çok olması, büyük olması, vesairesi olması sonuç olarak herkesin oraya bu gözle bakmasına neden olacak bir olay. “Orayı yapıp da satacaksınız.” falan demiyoruz, zaten Dışişlerinin binası diye söylüyoruz bunu.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Büyütmemiz gerekiyordu orayı ve büyütmek için de yan tarafları da almak zorundayız.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, size söz hakkı verdiğimizde siz cevaplırsınız.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Tamam.

BAŞKAN – Sayın Temizel, buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Yani zaten...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yani yıkmak için değil de...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Yıkmadan yapacaksınız sözlerimin hepsini geri alıyorum. “Ön tarafta bunu koruyoruz.” diyorsanız tamam, bitti.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yıkıldı zaten.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yıkıldı zaten, bina yok şu anda.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Sayın Bakanım, öyle anlaşıyor ki aslında bu kadar basit bir endişe ve değerlendirmeden bile eğer Dışişleri olarak rahatsız oluyor iseniz bizim buralarda başka bir değerlendirme yapmamızın falan anlamı gerçekten kalmıyor, herhangi bir şey söylemiyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yok, izah etmek için yaptım.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Şurada, daha önceden o binayı fiilî olarak kullanmış, yaşamış bir insan olarak kalkıp da duygularımı anlatmaya çalışıyorum, yıkmanızın ne kadar yanlış bir olay olduğunu söylüyorum sadece.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Temizel.

Sayın Özsoy, buyurun.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, Hükûmet temsilcileri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de bu büyük bina konusunda küçük bir şey söyleyerek geçmek istiyorum. Zazacada şöyle bir ifade vardır: "...") Yani mealen, ineğiniz büyük olsun süt vermese de olur. Şimdi, bunu biraz şuna benzetiyorum: Şimdi, bizim Bingöl'de bir üniversitemiz var, dünya kadar kaynak aktarılmış. Gerçekten, altyapı olarak, bina olarak çok iyi fakat içini doldurabilecek bilimsel üretim yapamıyoruz. Biraz Türk Hava Yollarının durumuna benzetiyorum, dünyada en fazla neredeyse uçan şirketlerden bir tanesi ama her yıl 400-500 trilyon zarar gösteriyor. Yatırımlar yapılırken -bu, büyükelçilikler olabilir, başka diplomatik misyonlar olabilir- kâr-zararını bir hesaplamak lazım yani "İllaki her yerde olacağız." gibi bir mantıktan ziyade olduğumuz yerde getirisi götürüsü nedir, bu kadar masraf yapıyoruz, bunun karşılığını alabilecek miyiz gibi...

Tabii bütçenin teknik detaylarına dair de düşüncelerimiz olacak, arkadaşlarımız paylaşacak, ben daha genel dış politika konusunda birtakım eleştirilerimizi paylaşmak istiyorum.

Öncelikle, bu 3 küsur milyarlık bütçenin tabii kalemlerini görüyoruz eski bütçelerden, nasıl kullanılacağını ama bizim temel eleştirimiz, Türkiye Cumhuriyeti devletine Hükûmet eden arkadaşların bir dış politika konsepti olmadığıdır, kendi içerisinde tutarlı... Şöyle söyleyeyim: Mesela, eskiden öyle derlerdi, "Yurtta sulh, cihanda sulh." bir konsept ya da "stratejik derinlik" bir konseptti. Yani bu dünyada küresel olarak, bölgesel olarak bu ülkenin yeri neresi olacak? Biz bu yere uygun düşen kısa, uzun, orta vadeli projelerimizi nasıl yapacağız, nasıl bir vizyonla hareket edeceğiz? Bizim gördüğümüz, son derece eklektik, son derece konjonktürel, son derece iç politikaya malzeme edilmiş, daha çok küresel durumdan ziyade bölgesel gelişmelerin içerisinde sıkışılmış, özellikle Suriye, son derece de pragmatist, Makyavelist bir dış politika gidiyor.

Şimdi, şunu gözlemliyoruz: Gerçekten, herhâlde Dışişleri Bakanlığı en çalışan bakanlıklardan birisi, bunu kesinlikle öyle ironik bir şekilde söylemiyorum çünkü her gün bir yerde Sayın Bakan, diğerleri. İnanılmaz yoğun bir çalışma temposuyla götürüyorlar; Sırbistan'dan, Latin Amerika'dan, Afrika'dan, işte Katar'dan Amerika'ya kadar sürekli hareket hâlinde. Belli bir sıkışma var dışarıda, görüyoruz -birazdan ona gireceğim- Avrupa Birliğiyle, Amerika'yla ciddi sıkıntılar var, bölgesel anlamda ciddi sıkıntılar var. Bunları gidermek için çok yoğun bir mesai var fakat biz dış politikanın temel doğrultusunun sıkıntılı olduğunu düşünüyoruz, ona dair eleştirilerimi birazdan sıralayacağım.

Orta Doğu'daki altüst oluşlar yaşanırken Arap Baharı'ndan bu yana işin doğrusu... Bakın, Türkiye'nin dış politikasında bu kadar zorlanmaya başlamasının sebebi, işte belki buradaki bazı arkadaşların düşündüğü gibi AK PARTİ'nin yanlışları filan değil yani AK PARTİ bir süreç hükûmet etmeye çalışıyor. Biz iyi yönetemediğini düşünüyoruz HDP olarak, doğru fakat o kadar büyük bölgesel ve küresel, yapısal dönüşümler var ki bunun içerisinde dünya kadar sıkıntı, çelişki var, idare etmeye çalışıyorlar. Fakat Orta Doğu'daki bu altüst oluşlar sadece dışarıda olan durumlar değil, bunların Türkiye'nin iç siyasetine direkt etkileri var.

Bakın, Türkiye'de iktidar bloku olarak düşünebileceğimiz yapı içerisindeki çelişkiler ne zaman derinleşmiş? 2011'den sonra iyice artmış durumda. Yani dışarıdaki çatışmalar, özellikle Orta Doğu'daki çatışmalar derinleştikçe Türkiye içinde de iktidar mücadelelerinin çok sertleştiğini biz görüyoruz, rastlantısal değil bunlar. İçeride değişik ittifaklar arıyor, dışarıda da Türkiye değişik ittifaklar arıyor ama ortaya çıkan durum şu: Orta Doğu'daki bu yapısal, sert, vahşi, çok kanlı süreçlere Türkiye "Bizim artık bir beka sorununuz var." gibi bir konseptle yüklenmeye çalışıyor. Bir beka sorunu var. Nedir bu beka sorunu? Etrafımızda özellikle Kürtler, o Irak'ta, Suriye'deki gelişmeler. Biz buna nasıl cevap vereceğiz? Son derece merkezîyetçi, işte gücün tek elde toplandığı, gayet militarist, popülist milliyetçi birtakım

* Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

söylemlerle “Yeni bir iktidar bloku kuracağız çünkü devletimiz tehlike altında ve biz birleşmezsek, her şeyi tek elde toplamazsak biz bu bölgesel ve küresel gelişmelere cevap olamayacağız.” gibi bir kaygıyla yaklaşıyorlar.

Türkiye’nin önünde tehlikelerin olmadığını söylemiyoruz, var. Gerçekten biz de dışarıda çalışıyoruz, görüyoruz, var fakat bu tehlikelere, bu çelişki ve çatışmalara yanlış bir yöntemle cevap verildiğini düşünüyoruz; katlaşması yerine Türkiye’nin esnemesi gerektiğini düşünüyoruz, merkezileşme yerine ademimerkeziyetçi bir yapı oluşturması gerektiğini düşünüyoruz, tekçilikten ziyade çoğulculuğu artırmasını düşünüyoruz.

Bakın, HDP olarak biz yüzde 10-12 gibi bir oyu temsil ediyoruz, CHP yüzde 25 gibi bir oyu temsil ediyor ve gerçekten, dış politikadaki bu olup bitenler konusunda ne yeterince bilgi alabiliyoruz ne de çok fazla danışıldığını düşünüyoruz. Bakın, size bir şey söyleyeyim: Mesela, Türkiye’nin Rusya’yla olan ilişkilerinde ne olup bitiyor -bakın, CHP Grubu burada, Öztürk Bey buradaydı az önce- ben iddia ediyorum, CHP’nin bilgisi Doğu Perinçek’in bilgisinin çeyreği kadar değildir.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – O kadar da değil yani.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Tamam, özür diliyorum. Biraz daha fazla olsun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Hayır, biraz daha fazlayı da kabul etmiyorum.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Bu biraz ironik oldu. Arkadaşlar, şunu söylüyorum: Bakın, takribi olarak 100-120 bin civarında bir oy almış Vatan Partisinin Başkanından bahsediyoruz. Ben, Hükûmete yakın basına bakıyorum -Sayın Bakanım, çok özür diliyorum yani ifade yerinde olmayabilir ama- sanki paralel Dışişleri Bakanı gibi konuşuyor yemin ediyorum, şaşıryorum. “Rusya’yla ilişkileri düzelttik, darbeyi biz haber verdik, onu yaptık, bunu yaptık.” Ya, kim bu insanlar? Gerçekten düşünüyorum. Mecliste grubu bile yok. Bunu şunun için söylüyorum: Yani dış politikada da öyle görünüyor ki bir Avrasyacılık güzellemleri yapılıyor, çok anlamaya çalışıyoruz, anlamlandırmaya çalışıyoruz. “Ergenekon” denilen yapının dış politikaya müdahalesi olduğu tartışmaları söz konusu. Böyle bir sürü tartışma var ama dediğim gibi dış politikada, sadece dış politika değil, iç politikada da 100-120 bin oy almış, bu kadar muteber bir Doğu Perinçek, bir taraftan 6 milyon oy almış Selahattin Demirtaş, Eş Genel Başkanımız cezaevinin içerisinde ve bu dengelerle hem iç hem dış siyaseti konuşmaya çalışıyoruz.

Şimdi, birkaç başlıkta bazı düşüncelerimizi paylaşmaya devam edelim. Amerika Birleşik Devletleri’yle ilişkiler, Fethullah Gülen meselesi, Rıza Zarrab meselesi; 27 Kasım’da duruşması olacak, altı yedi gündür haber alınamıyor. Bizim de sorumuz, gerçekten ne oluyor bilmiyoruz. “Witness protection” a mı alındı? Herhâlde, büyük bir ihtimal öyle görünüyor, korumaya alındı herhâlde. Nereye gideceğini kimse çok fazla kestiremiyor. Konuştuysa ne konuştu, ne etti? O ilginç bir durum ve Türkiye’nin dışarıdaki imajını ciddi anlamda zedeliyor, tabii çünkü çok fazla işleniyor, herkes işliyor yani yumuşak karınlardan biri.

Karşılıklı tutuklamalar oldu, biliyorsunuz, Türkiye’de, orada, bu ciddi bir mesele, vize ambargosu ama çok “central” bir problem olarak Amerika’nın Suriye’deki angajmanları, özellikle PYD’yle, YPG’yle içine girdikleri askerî, taktiksel, politik ittifak durumu. Şimdi, bunu şöyle söyleyelim: Rusya’yla yakınlaşma, Amerika’dan uzaklaşmanın merkezinde bu “Suriye’de ne olacak, Rojava’da ne olacak, bu Kürt meselesi ne olacak?” tartışması var. Sayın Bakanım, baştan sona yanlış yaptığınızı düşünüyoruz bu meselede. Şöyle ki: Bakın, geçen gün Rusya Dışişleri Bakanlığından bir açıklama geldi “Bu Soçi’deki meseleye PYD katılın, katılmasın.” tartışması oldu. Orada çıktılar dediler ki: “Bu insanlar oranın vatandaşı.” Bakın, PYD’yle sıkıntı şu an yaşıyor olabilirsiniz, YPG’yle olabilir, zaten terör örgütü olarak görüyorsunuz. Suriye’de bir denklemin kurulabilmesi için Kürtlerin o siyasal

sürecin içerisine dâhil edilmesi lazım. “Kürtler” derken sadece Türkiye’yle iyi ilişkileri olan kesimleri söylemiyoruz, YPG, PYD dâhil çünkü oradalar, orada yaşıyorlar yani buharlaşıp gidecek hâlleri yok. Esad’a mı teslim olsunlar, ne yapsınlar oradaki Kürtler? Herkes şunu biliyor ki, eğer Suriye tek başına ayakta kalacaksa bir ülke olarak eski yapının, Baasçı yapının devam etmesi mümkün değil, desantralize olacak bir şekilde. Desantralize olurken Türkiye’nin yapması gereken, işte “Kapıyı kapatırım, aç bırakırım, zorlarım, bir gece Afrin’e girerim.” değil. Türkiye’nin, aktif bir şekilde, oradaki Kürtlerin durumunun ne olacağına dair bir politika üretmesi lazım. Biz şöyle düşünüyoruz: Irak için bunu yapması lazım, Türkiye için bunu yapması lazım. Dolayısıyla, şimdi, Amerika, Rusya ve Avrupa Birliğiyle ilişkilere baktığımız zaman, yakınlaşma olabilir, uzaklaşma olabilir ama merkezinde Orta Doğu’da artık bölgesel ve küresel bir karakter almış olan Kürt meselesine yaklaşımın son derece belirleyici olduğunu düşünüyoruz ve bu konuda 20’nci yüzyıl boyunca Orta Doğu’daki o statükonun dibine gömülen Kürtler varlar bir şekilde ve bir statü istiyorlar, bunu Irak’ta da istiyorlar, bunu Türkiye’de de istiyorlar, bunu Suriye’de de istiyorlar.

Sayın Bakanım, bakın, Celal Talabani sizin şahsi olarak tanıdığınız, çok da sıklıkla daha önce gördüğünüz biri, değil mi? Cenaze töreni oldu. İran çok başarılı diplomaside, Dışişleri Bakanlığıyla gitti cenaze törenine. Şu an hem Irak’taki Kürt meselesi hem Irak siyasetinde İran son derece ön almış durumda. Ben şimdi merak ediyorum -sıkıntılar olabilir- mesela Celal Talabani’nin taziyesine niye gidilmedi? Dönem sıkıntılar vesaire... Bakın İran da “Çok sert önlemler alacağız.” diyordu, “Kapıları kapatacağız.” diyordu, şu bu filan ama bunu yapabildiler. Bunu şunun için söylüyoruz: Konjonktürel durumlar, sıkıntılar olabilir ama ortada kocaman, büsbüyük bir Kürt meselesi var; Orta Doğu’da, Türkiye’de yansımaları çok büyük, dış politika yansımaları çok büyük ve şu anki mantıkla biz içeride, dışarıda bütün meseleyi terörle mücadele eksenine alırsanız bu kaynakları 3 milyar, 5 milyar, 10 milyar, 20 milyar da alsanız bu gerçeklikle örtüşmüyor, bir şekilde bu politikanın kökten değişmesi lazım.

İsrail’le bir anlaşma yapıldı biliyorsunuz. O meseleye çok fazla girmiyorum fakat o Mavi Marmara ve onun kurbanları falan çok ciddi sıkıntılar yaşıyorlar. O, muhtemelen çok pragmatik bir yerden -artık uzatmayalım- bu kadar da uluslararası, bölgesel anlamda Türkiye bir diplomatik izolasyona tabi tutulurken “İsrail’le ilişkilerimizi geliştirelim.” gibi pragmatik bir mantık var orada. Ve ben, orada birçok insanın içine bu anlaşmanın sindiğini düşünmüyorum, şöyle ki: Hiç kimse dava edemeyecek, dava etse dahi, İsrail cezalandırılrsa dahi parasını biz kendimiz ödemek durumunda kalacağız gibi bir anlaşma yapıldı.

Şimdi, Avrupa Birliğiyle ilişkiler çok önemli. Sadece Avrupa Birliği değil, Avrupa diyelim çünkü Birliğin dışında Konsey var Türkiye’nin üyesi olduğu ve bu aralar çok ciddi sıkıntılar yaşıyor. Vize muafiyeti tartışmaları her seçimden önce gelirdi, 2015 her iki seçimde de fakat vize muafiyeti, zaten o tartışma çoktan bitmiş, vizeler yavaşlatılmış durumda Amerika’daki gibi olmasa da. Zaten vizesi olanlar da maşallah herhangi bir Avrupa ülkesine girdiği zaman -diplomatik pasaportu olanlar dâhil- bize çok güzel muamele çekiyorlar orada sırf Türkiye pasaportu taşıdığımız için. Geçen Ertuğrul Bey’le gitmiştik, hatırlıyor musunuz Ertuğrul Bey? Yarım saat bizi kapıda tutuyorlar, pasaportumuza şöyle şöyle bakıyorlar. Şahsi olarak almadık yani hani böyle sıkıntılı bir durum.

Müzakerelerin dondurulması için Avrupa Parlamentosunun çok yüksek sayıda... Neydi? 470 kusura 60 kusura gibi bir oylamayla Türkiye’yle müzakerelerin dondurulması talebi olmuştu. Gümrük birliğinin güncellenmesi, ciddi bir tartışma orada duruyor, bu şekilde giderse güncellenmeyecek, şayet güncellense dahi demokrasi ve insan hakları kriterlerine bağlanması gibi bir tartışma da söz konusu. Bu arada, küçük de olsa, sembolik de olsa AB fonları ya kesiliyor ya yer değiştiriyor, yön değiştiriyor. Bütün bunların ortasında Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Türkiye’yi 25 Nisanda tekrar izleme

sürecine aldı. Bu ilk defa olan bir şey izleme sonrası süreçten tekrar izleme sürecine geçmek ve Türkiye’de buna çok içerlendi, ciddi de tepki gösterdi fakat en son bu Avrupa Konseyinde verilen ödül üzerine -en azından gerekçesi o- Türkiye büyük donör olmak istemediğini Genel Sekretere iletmış ve bundan sonra 33 değil de sanırım 20 milyon euro düşüğü yani normal “fee”, 13 milyon euro civarında “fee”sini verecek.

Sayın Bakanım, bu arada, bu mesele, tabii Parlamentodaki AKPM üyeleriyle görüşüldü mü ondan önce? Çünkü böyle bir soru var, bize geldi. AKPM’ye üye olan parlamentoların bu durumdan, bu tasarruftan bilgisi daha önce oldu mu, mektup yazılmadan önce? Bunu da bir sorumuz olarak ileteyim, soru-cevap bölümünde cevap verirsiniz sevinirim.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Delegasyon Başkanının haberi olmadığını biliyoruz.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Delegasyon Başkanının yok, peki.

Şimdi, arkadaşlar, Avrupa’yla içine girilen bu sıkıntılı durum sadece Türkiye’nin AB’yle formal, resmî ilişkilerini etkilemiyor. Biliyorsunuz, oraya gittiğiniz zaman herkes görüyor; Türkiye’ye, Erdoğan’a -Cumhurbaşkanına- Hükûmete karşı kamuoyunda inanılmaz güçlü bir tepki var. Bunu Amerika’da da görebiliyorsunuz, özellikle bu son bir yılda arttı ama Avrupa genelinde böyle son derece ciddi bir imaj yıkımı söz konusu.

Çok ciddi paralar harcanıyor, çok ciddi emekler veriliyor ama geçen, AB bütçesi tartışılırken söyledik, içeride, evde bu kadar çok sıkıntı olduğu zaman dışarıda toparlamanın çok fazla imkânı olmadığını düşünüyoruz. Dolayısıyla, dış politikanın içeride başladığını, burada başladığını düşünüyoruz. Zaten çok fazla tartışma konusu olan AB-Türkiye ilişkilerinde, Türkiye-Amerika ilişkilerinde bu durumlara baktığımız zaman şu içeride yaşadığımız meselelerin önemli oranda şekillendirdiği gerilimler bunlar.

Dolayısıyla geçen sene Genel Kurulda söylediğim bir şeyi geçen gün AB Bütçesi tartışılırken de söyledim. Sayın Bakanım, Dışişleri Bakanı olarak bu Adalet Bakanı, bu İçişleri Bakanıyla gerçekten işiniz çok zor çünkü biz de onların yaptıklarını dışarıda yoğunlukla konuşuyoruz ve onların yaptıkları yoğunlukla gündem maddeleri olarak sizin önünüze geliyor. Şöyle ki: BM’nin, Avrupa Konseyinin, Avrupa Birliği Komisyonunun, Avrupa Parlamentosunun bütün raporlarına bakın. Size gelen durumlar şunlar işte, konu başlıkları: Güçler ayrılığı, hukuk devleti meselesi, demokratik standartlar, tutuklanan siyasetçi, gazeteci, sivil toplum üyeleri, işkence mevzuu yeniden tartışılmaya başlandı, ihraçlar meselesi, işten atılmalar, el konan mallar, akademinin durumu vesaire vesaire. Bunlar gerçek sorun alanları olarak var Sayın Bakanım, ortada. Bakın, bir komisyon kuruldu, komisyonun başkanı şu an geçici bakıyor ama aynı zamanda Adalet Bakanlığına müsteşar olmuş, ya 120 bin insan kıyırtıktan bir komisyonu bekliyor Sayın Bakanım. İnsanlar, belki on yıllarca bekleyecekler. Arada suçu günahı olmayan insanlar olduğunu da çokça düşünüyoruz. Dolayısıyla evdeki bu sıkıntıları, bu sorunları gidermeden dışarıda da böyle çok proaktif, hani çok başarılı bir dış politika izlenebileceğini düşünmüyoruz.

Son olarak iki şey daha söyleyip bitireyim, yeterince zaman aldım.

Tabii, Avrupa’da -Türkiye’de demeyeyim- genel olarak Cumhurbaşkanı ve Hükûmete karşı böyle ciddi bir tepkinin örgütlenmesini yoğunlukla şöyle... “Ya, Avrupa zaten Türkiye’ye düşman.” gibi argümanlar kullanılıyor ama Sayın Bakanım, siz çok iyi biliyorsunuz ki 2002-2010 arası Hükûmetinizi en fazla destekleyen çevrelerde ciddi bir hayal kırıklığı ve kırılma var. Yani mesele sadece Avrupa’nın Türkiye’yi sevmemesi meselesi falan değil. Mesela, sosyal demokratların durumu. Eskiden sürekli Türkiye’yi destekler pozisyondaydılar, şimdi değil.

Dolayısıyla, evet, genel anlamda Avrupa'daki yabancı düşmanlığı, ırkçılık vesaire Avrupa'nın Türkiye'ye yaklaşımını etkiliyor tabii ki ama Türkiye eski ittifaklarının neredeyse hepsini kaybetmiş durumda, oylamalardan gördüğümüz bu.

Son iki konu: Birincisi, geçen gün biz burada AB'nin bütçesini tartışırken, ben gittikten sonra bir tartışma olmuş; işte, HDP'nin sürekli olarak Batı'ya bizi gammazladığını söylüyorlar filan. Bu, hoş bir şey değil, nahoş bir durum, bana tutanaklar geldi, baktım.

Arkadaşlar, öyle değil. Bakın, bize soruyorlar, diyorlar ki: "HDP olarak ne durumdasınız?"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Hemen toparlıyorum Sayın Başkan.

Şimdi, benim ne dememi bekliyorsunuz? Valla, 5 bin HDP'li, DBP'li şu an içeride, eş başkanlarımız içeride, milletvekillerimiz içeride, 80 küsur belediye başkanımız içeride; Hükümetimiz çok başarılı bir şekilde terörle mücadele mi yapıyor diyeyim? Ne diyeceğim ben?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ama niye içeride? İçişleri Bakanı anlattı.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Bitireyim. Bitireyim lütfen.

BAŞKAN – Sayın Kavcıoğlu, lütfen...

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Tamam, lütfen bitireyim.

Bakın arkadaşlar, ne demişiz? Şöyle demişiz: Vekillerimize saldırı yapılmış fiziki demişiz. O diyor: "Yalan."

Bakın, ben üç defa polisin fiziki şiddetine uğradım. Yanımda Diyarbakır Vekilimiz Sibel Yiğitalp'e yumruk atıldılar. Vekil dedik, yumruk attı, boğazına silah dayadı. Gördüğümüz şeyler... Orada yazılanlar, söylediklerimizin çok çok az bir kısmı. Sizi temin ederim kimseye yalan borcumuz yok. O meseleye çok girmeyeceğim yalnız şu önemli:

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bizi o duruma niye getirdiniz de yaptı, onu da anlat. Yani durduk yerde mi?

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Bakın...

BAŞKAN – Lütfen Sayın Kavcıoğlu, lütfen...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ama...

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Yani herhangi bir durumda çıkartabilir mi silahını?

BAŞKAN - Lütfen, size söz talebi veririm, lütfen.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ne konuşuyorsun?

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Sen ne konuşuyorsun?

BAŞKAN – Sayın Kürkcü, lütfen...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Kes sesini!

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Günlerdir burada...

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bağırma... Bağırma... Araya girme.

BAŞKAN - Sayın Özsoy, siz devam edin.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Bir saniye... Lütfen...

BAŞKAN – Sayın Kavcıoğlu, söz istersiniz sataşmadan veririm ya.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Bir saniye, rica ediyorum. Cevabını şey yaparız.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Şimdi, bakın, arkadaşlar, yani siz bunun doğru olduğunu düşünebilirsiniz, biz yanlış olduğunu düşünüyoruz. Evet, bize dönem dönem sordukları zaman ne oluyor, bunu da söylüyoruz. Yalnız şunu söyleyeyim, şurada bir yanlışlığınız var, kavramsal bir hata içerisindesiniz: Mesela, biz bunu Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinde tartışıyoruz ama siz niye orayı Türkiye'nin dışında bir yer gibi görüyorsunuz ki? Bak, 6 donörden biri biziz, değil mi Sayın Bakanım? 33 milyon euro veriyorduk şimdiye kadar. Orası Türkiye'nin egemenliğinin bir parçası, Türkiye değil, evet, ama orada konuşma hakkımız var. Bizim 18 kişilik grubumuz var, oranın parçasısınız ve orada bu meseleler tartışılır. Bu anlamda, böyle kapalı, milliyetçi söylemlerle "Orası bizim değil." E IPU'da temsil ediliyor Türkiye, dünya kadar para verip oraya gidip geliyoruz. Dolayısıyla böyle, Avrupa'daki Türkiye'nin üyesi olduğu kurumları Türkiye'nin dışındaymış gibi görmek çok sınırlı, yanlış bir mantık. O tür platformlarda tartışılıyor.

Artı, Sayın Bakanım, siz söyleyin, 2002-2010 yılları arasında bu askerî bürokrasiyle AKP uğraşırken, mücadele ederken AKPM'nin ne kadar desteğini siz aldınız? AK PARTİ'nin kapatılması davasında Venedik Komisyonu müdahil olmadı mı? Eskiden iyilerdi de şimdi mi kötü oldular? Yani bu çifte standartla bir yere gidilmez.

Onun için, biz şöyle diyoruz: Avrupa Birliği ile Avrupa Konseyiyle ilişkilerin kesinlikle toparlanması lazım ama orada birtakım talepler var, birtakım beklentiler var; demokrasi, insan hakları vesaire vesaire. Sizi temin ediyorum bir çoğunun umurunda demokrasi filan yok. Yani onu da biliyoruz biz, farkındayız, kendi ülkelerinde de ciddi sıkıntılar yaşıyorlar. Fakat oradaki birçok meseleye bizim cevap üretmemiz lazım.

Son olarak Sayın Bakanım, geçen yine AB bütçesinde de söyledim, çok rica ediyorum, isim de not alabilirseniz sevineceğim... Bizim dış işleri danışmanımız, benim iki yıldır çalıştığım, on yıldır HDP'nin, DBP'nin, DTP'nin dış ilişkiler danışmanlığını yapan Evren Çevik arkadaşımız gözaltında dört gündür. Daha önce kendisi hakkında bir dava açılmış, ben soruşturma tutanağını okudum. Gerçekten "Ahmet Türk'e niye program yaptınız? Siz PKK/KCK terör örgütü üyesisiniz." diye izahat istenmiş kendisinden. 2 çocuk babası, doktora öğrencisi, on yıldır da çalışıyor. İşte, ben iki gün önce şeydeydim, geçen gün konuştum, AB'ye üye ülkelerin temsilcileriyle toplantımız oldu. Sordular "Evren Bey nerede?" dediler. Vallahi dedim gözaltında şu an. Şimdi, bize diyorsunuz ki: "Niye gammazlıyorsunuz?" Evren Çevik doktora öğrencisi, kamu yönetimi filan yapıyor, on yıldır orada... Ve biz erişemiyoruz, avukat görüşmüş, bir haberi "tweet" etmiş diye işte Facebook, Twitter üzerinden... Biz rica ediyoruz. Sadece bu değil, bakın, altı aydır danışman alamıyorum çünkü bana her dokunduğum danışmana Meclisten yazıyorlar "Güvenlik gerekçesiyle uygun görülmemiştir." Bir davası var mı, gözaltısı var mı, bir şeyi var mı? Hiçbir şey yok, sadece güvenlik gerekçesiyle. Soruyorum niye? Bilgi sahibi değilim ya. Eğer bu kadar tehlikeli birisiyse söylesinler ben hiç görüşmeyeyim, bunun da bilgisini alamıyorum. Danışmanlarımız gidiyor bir taraftan, danışman alamıyoruz. Beş altı tane başvurumuz var, bir türlü alamıyoruz. Öyle de bir sıkıntı.

Arkadaşlar, bu sıkıntılar olduğu zaman içeride de, dışarıda da biz bunları anlatacağız çünkü bakın, Dışişleri Bakanlığı -bana geliyor mektuplar Sayın Bakanım, ülkelere yazıyorlar, siyasetçilere yazıyorlar-büyükelçiler işini gücünü bırakmış HDP'nin terörist olduğunu her tarafa yazıyorlar. Bu bütçenin içinde ha. Var, size göndereceğim mektupları Sayın Bakanım. Avrupa'daki siyasetçilere büyükelçi imzalarıyla HDP'nin aslında ne kadar terörist olduğu, belediyelerin ne kadar terörist olduğunu yazan resmî mektuplar var, bana gönderiyorlar. Yani gidiyor, bizden bilgi istiyorlar. Hani böyle bir durum.

Şimdi, biz içeride, şurada meselelerimizi çözebilirsek gerçekten, inanın, dışarıda hiçbir sıkıntımız kalmaz. Burada çözemediğimiz için dışarıda yoğunlukla karşı karşıya geliyoruz. E, tabii bize söyledikleri zaman vallahi burada söylediğimizin, bu ortamda söylediğimizin fazlasını bir yerde söylemiyoruz. Hatta, aksine bazı durumlarda dışarıda daha hassasız.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Demek ki demokratik bir ortam var yani burada kendinizi ifade edebiliyorsunuz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Lütfediyorsunuz.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Bir dakika, özür diliyorum... Bir dakika...

BAŞKAN – Sayın Özsoy, siz de tamamlayın lütfen.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Hemen bitiriyorum.

Bakın, siz, sanırım Erzurum Milletvekilisiniz, değil mi?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bayburt.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Yakın, komşu, olsaydı belki oradan bağ kurardık.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bizim oraya da yakın.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Tamam. Bakın, Selahattin Demirtaş ve İdris Baluken, diğer arkadaşlarımla tam bir yıldır sürekli olarak -bir milletvekiliyim- görüşmek istiyorum Sayın Bakanım. Şimdi diyorsunuz ya “Demokrasi.” Bakın, İdris Baluken burada benim hemşehrim ve Sincan’da...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Murat Karayılan’la yan yana fotoğrafını gördünüz mü?

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Ya, Hükûmetle birlikte gittiler, yapmayın ya!

BAŞKAN – Sayın Özsoy, siz tamamlayın lütfen.

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Ya, ayıptır ya! Bak, bütün şeyimiz tutuyor.

BAŞKAN – Sayın Özsoy, lütfen...

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Hemen bitiriyorum.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Siz göndermediniz mi?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Allah, Allah...

HİŞYAR ÖZSOY (Bingöl) – Bir saniye, bir saniye arkadaşlar.

Bakın, bir yıl, bir aydır her hafta başvuruyorum, diyorum ki İdris Bey benim hemşehrim, -Heyetle gittiler canım oraya, yapmayın yani- şuraya gideyim, şu İdris Bey’i, Selahattin Başkanı bir ziyaret edeyim. Bir partinin genel başkan yardımcısıyım, arkadaşlarımı bir yıldır göremiyorum ve bana cevap verilmiyor Adalet Bakanlığından. Bu kadar keyfilik döner sizi vurur, bu kadar keyfilik döner sahibini vurur, bunu söylemeye çalışıyoruz. CHP’li vekiller gittiler, bizim vekilleri gördüler. Gitsinler tabii, kendi vekillerini de görsünler. Ya ben HDP’liyim, Genel Başkan Yardımcısıyım, milletvekiliyim; vekil arkadaşlarımı gidip ziyaret edemiyorum. Böyle bir keyfilik... Söyleyeceğiz bunları yani. Çok polemige girmek istemiyorum ama sıkıntılar, dış politika içeride başlar diyoruz. İçeride bu meseleleri çözme konusunda zerre kadar bir adım olursa ben inanıyorum, dışarıda da durumumuz, birbirimize karşı pozisyonumuz da iyi olur.

Bugün Gülser Yıldırım Vekilimizin tam on bir ay sonra durumu Anayasa Mahkemesinde görülecek. Umuyoruz, diliyoruz... Bakın, 10 tane milletvekili içeride ya. Ya Selahattin Başkan üç yüz doksan dokuz gün sonra iddianamesi çıktı. Tutuklu olduğu davanın iddianamesi yoktu, bir görüş imkânımız

filan yok. Bu meseleler var. Bu meseleleri konuşamazsak, çözüm üretemezsek -vallahi gammazlamak olarak mı alırsınız, başka türlü mü alırsınız- biz içeride dışarıda konuşmaya devam edeceğiz. Siyaset yapıyoruz.

Bütün Komisyonun zamanını da fazla kullandım, özür diliyorum.

Selamlıyorum. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Özsoy.

Sayın Günal...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle bütçemizin hayırlı olmasını baştan temenni ediyorum ve dün itibarıyla yine, hem az önce... Bölge tartışılıyor ama Irak'ın kuzeyinde, Gara'da 1 askerimiz şehit, 2 askerimiz yaralı. Yine, Ağrı'da operasyon sırasında 1 askerimiz şehit. Bu vesileyle son şehitlerimiz başta olmak üzere bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralı kardeşlerimize de bir an önce şifalar temenni ediyorum.

Niye bununla başladım? Çünkü ülkemizin ve dünyanın içinde bulunduğu kaosu bir sonucu olarak bunlar yaşanıyor. Hem içeride hem dışarıda hem komşularımızda yaşanan bu kaotik ortamın ve terör örgütleri tarafından vesayet savaşları aracılığıyla yapılan sıkıştırmanın sonuçlarını her gün görüyoruz. En son, yine, dün aldığımız haberler maalesef çok iç açıcı değil.

Değerli arkadaşlar, konuşmamda öncelikle MHP'nin dış politikaya bakışını söyleyeceğim, sonra birkaç hususa değineceğim ama... Sayın Bakanım, arada unutturum, şimdi Başkan da müdahale eder, Antalya'mızın bakanı olarak, İbrahim Bey'le ayak üstü konuştum... Biz geçen sene burada tartışmıştık, Manavgat'a bir cezaevi inşa edecektiler; konuştuk, makul gördüler, başka bir yer arıyorlardı. Bütün vatandaşlarımız ayakta. hemşehrini olarak ben size yeniden bunu, bir değerlendirme yapılması hususunu, sizin konunuz değil ama Antalya'nın bakanı olarak arz etmiş olayım.

Ben artık Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olmadığım için her zaman uzun söz vermiyor Başkanımız. Sağ olsun arada torpil yapıyorlar ama baştan onu bir söyleyeyim dedim. Çünkü daha önce Akseki'de, diğer yerlerde makul bir şeyler vardı. O hususu bir turizm kenti olarak değerlendiresek iyi olur diyorum. Unutmayayım diye baştan söylemiş olayım, inşasının başka bir yere doğru alınmasıyla ilgili...

(Oturma Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Sayın Günal, şu anda grup sözcüsü olarak konuştuğunuz için zamanınız var.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim, sağ olun efendim, ben şey olsun diye söyledim. Sonra konu çok uzun, dışişlerinin konuları.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şükrü Bey değişmiş, sizin artık daha pozitif baktığınızı biliyoruz bizden tarafa. Sağ olun.

Şimdi, Sayın Bakanım, öncelikle bu söyleyeceğim temel kabuller Milliyetçi Hareket Partisinin -arkadaşların söylediği gibi- konjonktürel değil, yıllardır söylemiş olduğu, seçim beyannamemizde, parti programlarımızda yer alan dış politikaya bakışı, temel vizyonudur. Biz Türkiye'nin huzur ve istikrarın teminatı bir bölgesel lider ülke olmasını, uzun vadede ise uluslararası güvenliğe, barışa, adalete katkıda bulunacak küresel bir güç konumuna gelmesini... Yani bunu da “2023 lider ülke vizyonu, 2053 süper

güç” olarak formüle etmiştik. 1990’lı yıllardan başlayan şey, devletimiz de bir devlet politikası olarak bunu benimsemiş. Her ne kadar bazı ekonomik sosyal hedeflerin uzağına düşsek de zaman zaman yaşanan krizler, ekonomik sosyal durum nedeniyle bu hedefimizden kopmadan çalışmamız gerekiyor.

Bu kapsamda da dış politika anlayışımız Türkiye’nin uzun ve köklü bir devlet geleneğine sahip güçlü bir ülke olduğundan hareketle tarihî, sosyal ve kültürel unsurları da dikkate alan çok boyutlu bir dış politika temeline dayanmaktadır. Bu kapsamda Türkiye’nin jeostratejik konumu, Balkanlardan Kafkasya’ya, Orta Doğu’dan Asya’ya uzanan coğrafyadaki ülkelerle paylaştığı ortak tarihî ve kültürel değerler ile Batı dünyasıyla ilişkilerin temelini oluşturan demokratik kazanımlar ülkemizin bu kapsamdaki önemli stratejik birikimleridir. Dünya siyasetinde de itibarlı, etkili ve belirleyici bir güç olmak için Türkiye’nin bütün bu birikimlerini millî güç kaynaklarıyla birlikte seferber etmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, onurlu, basiretli, haysiyetli, şahsiyetli ve çok yönlü bir dış politika izlenmesi gerektiğini her zaman söyleyegelecek ve bu çalışmalar çerçevesinde de “küresel güç Türkiye” hedefinin en önemli unsurlarından birisinin çok yönlü millî dış politikanın hâkim kılınması olduğunu söylüyoruz. Öncelikle bunu esas olarak hatırlatmak istiyorum.

Türkiye’nin millî güvenliğini ve millî çıkarlarını korumak ve geliştirmek çevremizde barış, istikrar ve güvenlik kuşağı oluşturmak, başta komşularımız olmak üzere de bütün ülkelerle karşılıklı saygı ve yarara dayalı ilişkiler kurmak, mevcut sorunları da Türkiye’nin hak ve çıkarlarının korunarak uluslararası hukuk çerçevesinde adil ve kalıcı çözümlere kavuşturmak dış politikamızın temel hedefidir dedik. Bu söylediğim, arkadaşların şimdi söylediği gibi, bugün söylenen şeyler değil. Milliyetçi Hareket Partisi terör ve dış politika gibi temel konularda millî politika izlenmesi gerektiğini, kısır çekişmelerin üzerine çıkarak Türkiye’nin geleceği açısından hep birlikte hareket edilmesi gerektiğini her zaman savunmuştur değerli arkadaşlar.

Bu kapsamda da eğer herhangi bir ülke Türkiye’nin iş birliğini, dostluğunu talep ediyorsa onlarla diyalog kurmak, o ülkelerle de peşin hükümsüz olarak ilişki geliştirmeyi önemli buluyoruz. Bu çerçevede, Türkiye’nin bu stratejik konumunda doğu-batı ve kuzey-güney ekseninde hava, deniz, kara taşımacılığı ve haberleşme alanlarında küresel bir köprü olmasının yanında Orta Asya ve Hazar Havzası enerji kaynaklarının dış piyasalara ulaştırılmasında bir enerji köprüsü ve terminali olması durumu stratejik bir üstünlüğe dönüştürülmelidir. O kapsamda da yapılan çalışmalara destek veriyoruz. Bu konjonktürel değil, her zaman MHP’nin var oluş misyonunun ve dış politikadaki vizyonunun temel çerçevesidir.

Bunları söyledikten sonra hızlıca birkaç hususa değinmek istiyorum. Suriye’de ve Irak’ta yaşanan gelişmeler... Az önce Sayın Bakan da ifade etti, bugün geldiğimiz noktada ciddi bir kaosa, dramla karşı karşıyayız. Tabii, bu kadar hızlı bir şekilde çözüme kavuşması mümkün değil ama bize düşen bu kapsamda devletimizin ve silahlı kuvvetlerimizin yanında olmak, arkasında olmak, alınacak önlemlere destek olmaktır. Burada öncelikli olarak Türkiye’nin güvenliğini tehdit eden unsurların her türlü dışarıdan ve içeriden gelecek terör saldırılarının bertaraf edilmesi ve bu kapsamda da uluslararası kuruluşlarla ve ülkelerle birlikte hareket edilmesi... Ki az önce Sayın Bakan hem Astana sürecinden hem diğer ülkelerle yapılmış olan görüşmelerden ve şu anda hem İdlib’te hem de Irak’ın merkezi hükümetiyle yapılan çalışmalardan bahsetti. Bunların faydalı olduğunu düşünüyoruz. Tabii, bir taraftan süreç devam ederken konuşmacıların bir kısmı “muhatap alınsın” gibi bir şey söylüyor ama öbür taraftan da Rusya’yla yapılan görüşmede de orada yapılacak toplantıda belli terör gruplarının temsil edilmemesi gerektiğinin altını bir kez daha çiziyoruz. Sayın Bakan da açıklamasında belirttiler. Bizim için hangi

terör örgütü olursa olsun, hangi etnik kökenden gelirse gelsin, bunların hepsinin zaten vesayetle orada bulunduklarını ve birilerinin adına bulunduklarını biliyoruz. Gereken her türlü çalışmanın yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Bizler de bu kapsamda destek olmaya devam edeceğiz.

Bu çerçevede de İdlib’de başlayan harekâtın tamama erdirilmesi, daha önce Fırat Kalkanı’nda olduğu gibi Türk Silahlı Kuvvetlerinin orada gerekli temizlikleri yapması gerektiğini söylüyoruz. Yine bunu da bugün söylemiyoruz Sayın Bakanım, 6 Ağustos 2012 tarihinde Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Bey aynen şöyle söylemişti: “Ülkemize yönelen tehditleri en aza indirmek amacıyla batı ucu Afrin’i ve doğu ucu da Kandil’i içine alacak biçimde tesis edilecek hilal şeklindeki güvenlik kuşağı bir an önce sağlanmalı ve icra edilmelidir.” Bir daha söylüyorum, 6 Ağustos 2012. Şimdi, bugün geldiğimiz noktada bunun sadece bizim tarafımızdan değil, bazı uluslararası çevreler tarafından da kabul edilir olması ve orada bir güvenli bölgenin oluşturulacağının ön plana çıkması ve bunun görüşmelerinin sürdürülmesi ne kadar isabetli bir öngörüde bulunduğumuzun da bir işaretidir diye düşünüyorum.

Bu kapsamda, Irak ve Suriye başta olmak üzere, bölge ülkeleri küresel vesayeti reddetmeli, insan varlıklarını ve coğrafi bütünlüklerini müdafaa edecek basiret, cesaret ve dirayeti gösterebilmeleridir deyip şu cümleyle kapatıyorum, Sayın Genel Başkanımızın o günkü konuşmasından...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – “Orta Doğu’nun haritasını yeniden çizmek için kolları sıvayan yeni devletler kurmak için fırsat kollayan çevrelere, lobilere, silah ve terör baronlarına karşı herkes uyanık olmalıdır. Türk devleti Misakımillî’nin sınır boyunca sahnelenen fitne kampanyasına karşı tüm millî güç unsurlarıyla birlikte karşı koymalıdır.” demişiz 6 Ağustos 2012’de.

Şimdi yaptığımız budur. Hükümetin iradesi bu konuda tecelli etmiş, Türk Silahlı Kuvvetlerimiz de gerekli çalışmaları yapıp uluslararası çerçevede de görüşmelerini yaparak bu mücadeleyi sürdürmektedir değerli arkadaşlar. Bu kapsamda da o çerçevede mücadele yürütüldüğü sürece destek olmaya devam edeceğiz. Aslında, 2011’de başlayan bu tartışmalardan sonra yaşananları da gördük ve bu haritaların asıl hedefinin Türkiye olduğunu 15 Temmuz hain saldırısıyla bir kez daha görmüş olduk. Biz o zamanlar uyardık ama tehlike şiddetli bir hâle gelmeden her şey görülemiyor. Bugün yaşadıklarımıza baktığımız zaman da ne kadar haklı uyarılar yaptığımız ortaya çıkmış oluyor.

Tabii, buradaki bu talep sadece bizim değil, her ne kadar Fırat Kalkanı’yla belli ölçüde bir şey sağlanmışsa da şu andaki operasyonun devamında Afrin’in de tamamen temizlenmesi gerektiği, Ağustosta söylediğimiz nokta da devam ediyor. Sadece oranın değil, Irak’ın kuzeyindeki terör bölgelerinin de terörden arındırılması ve buradaki bütün unsurların, sadece Türkmenlerin değil, Arapların, Kürtlerin, orada yaşayan kim varsa bütün bu halkların ortak talebi olarak, toprak bütünlüğü içerisinde bir çözüm bulunması gerektiğini, hiçbir ayrıma gitmeden bunların yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Ama bunu söylerken de yıllardır müttefiklik ilişkisi içerisinde olduğunu söyleyen ülkelerin silahlarının hâlâ bizim askerlerimize karşı kullanılıyor olması, oradaki güya kendilerinin meşru ortağı olan PYD’ye, YPG’ye verdikleri silahların bizim askerlerimize, sivillere yönelik olarak kullanıldığının ortaya çıkması, geçtiğimiz günlerde yine bu konudaki bazı çalışmalarla ilgili yabancı medya organlarında çıkan belli iş birliğini yansıtan, onlara verilen silahları yansıtan bazı haberlerin de ortaya çıkması bu konuda çok daha dikkatli olmamız gerektiğini gösteriyor. Bu istikrarsızlığın

önüne geçmemiz gerekiyor diye düşünüyoruz. Bu kapsamda da bu çalışmaların devam ettirilmesi ve İdlib'deki uzlaşmadan sonra Afrin'e de bir şekilde Türkiye'nin oradaki kontrol noktaları üzerinden bir çalışma yapması gerektiğini söylüyoruz ve bunların arkasında olacağımızı da söylüyoruz.

Sayın Bakan, hızlıca geçtik ama Kıbrıs'taki çalışmalarda şu anda biraz bu tarafa doğru döndüğümüz için bir hususa dikkatinizi çekmek istiyorum, hızlı geçildi. Maalesef, bir taraftan biz orada bu terör örgütleriyle ülkenin güney sınırlarında, doğusunda uğraşırken Yunanistan Cumhurbaşkanı Çipras Amerika'ya gitti, arkasından bir anda, modern şekilde donatılmış F16'larla -ki yani borç batağında olup ekonomisini Almanya'ya emanet etmiş olan Yunanistan- bir de baktık ki adalarda görüntü yapmaya başladı, insan olmaması gereken yerlere asker çıkarmaya başladı. Bu konularda da bizi biraz daha, aslında, bilgilendirebilirsiniz. Çok konu olduğu için siz de doğal olarak hızlı geçtiniz ama son durum nedir hem adacıklarla ilgili hem de Kıbrıs'taki son durumla ilgili? Çünkü geçtiğimiz haftalarda Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Dışişleri Bakanı bir dış seyahatinde bir Monaco modeli olabileceğini söyleyince birtakım tartışmalar yaşandı. Biz, esas olarak orada da gerçekçi ve uygulanabilir sürekli bir çözümün iki bölge, iki milletli ve iki devletli bir ortaklık yapılanması olması gerektiğine inanıyoruz. Böylesi bir çözüm için tek taraflı bir iyi niyetin yeterli olmadığını biliyoruz. Rum yönetiminin hem de Avrupa Birliğinin bu konuda artık iyi niyetli bir yaklaşım göstermesi gerektiğine inanıyoruz. Pek, temenni etsek de yani gerçekçi olarak beklemiyoruz ama... Çünkü sürekli olarak oyunbozan bir vaziyetler. Kıbrıs'taki bu müzakerelerin şimdilik kesintiye uğramış olması, birtakım uzlaşmaların olmaması demek bizim millî duruşumuzdan taviz vermemizi gerektirmiyor. Bu koordinasyonda, sizin ziyaretlerinizde birtakım şeyler söylemişsiniz geçen yıl, dönem içerisinde bize de Komisyon'da bir bilgi arz etmişsiniz ama üzerine çok yeni gelişmeler oldu. İnşallah bu konularda da gerekli çalışmalar yapılyordur. Hiçbir şekilde Kıbrıs Türkünü 1974 öncesi şartlara zorlayacak bir oldubittinin kabul edilemeyeceğini söylüyoruz, sizler de söylüyorsunuz. Garanti ve ittifak anlaşmasından kaynaklanan haklarımızın da esas olarak korunması gerekir. Onun dışında gerekli çalışmalar yapılır diye düşünüyorum.

Burada, önceki gün içerisinde hem Rusya'da hem Körfez'deki, Sayın Cumhurbaşkanının sizlerle beraber yaptığı ziyaretin arkasından yeniden bir süreç devam edeceği anlaşılıyor, görüşmelerin de devam edeceği anlaşılıyor. Bu kapsamda, güneyimizdeki çalışmalar, Astana süreci ve bunlarla ilgili çalışmalar devam edecek görünüyor.

Ama bunun dışında, bölgemizde, geçtiğimiz haftalarda hem demir yoluyla ilgili hem daha önce enerji nakil hatlarıyla ilgili birtakım çalışmalar, yeni İpek Yolu Projesi kapsamında devam ediyor.

BAŞKAN – Sayın Günal, toparlayalım lütfen.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Toparlıyorum Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Tabii, burada enerji ve ulaşım hatları önümüzdeki süreç açısından önemli. Bunu da dış politika kapsamında daha geniş bir çerçevede ele almak ki yapılan bazı çerçeve anlaşmalar da bunun göstergesi olarak görülüyor. Bizim burada yapmamız gereken çok şey var.

Bir iki husus da Türk dünyasıyla ilgili, siz Türk Konseyinden bahsettiniz. Önceki haftalarda onların toplantısına -Sayın Bakan Yardımcımız da oradaydı- katıldık. Sonrasında da sohbet ettik. Oralarda biraz daha ivme kazanmamız gerekiyor Sayın Bakanım, özellikle söylüyorum. Geçtiğimiz aylarda yapmış olduğum Kazakistan ve Kırgızistan ziyaretlerinde gördüm, bir ortak tarih kitabının bir kısmı, birinci bölümü diyelim, 15'inci yüzyıla kadar olan, tamamlanmış. Türkiye'de de Millî Eğitim Bakanımıza da ilettik onu ama sizin de inisiyatifinizle TİKA'nın Yurtdışı Türkler Başkanlığımızın, her ne kadar farklı bakana bağlı olsa da topyekûn bir dış politika izlemek gerekiyor... Burada bir eğilim

olarak o faaliyetleri de biraz daha Türk dünyasına doğru yoğunlaştırmamız lazım diye düşünüyoruz. Tabii ki bütün ülkelere yardım yapacağız ama “Önce can, sonra canan.” diye bizim genel bir geleneksel sözümüz var.

Burada önemli bir şey, Türk dili konuşan ülkelerde de yine aynı şeyi söylediniz. Hem tarihle ilgili hem dille ilgili birtakım çalışmaların biraz hızlandırılması lazım. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak Yurtdışı Türkler Başkanlığının kurulmasına “Yetmez ama evet.”çi bir yaklaşımdayız çünkü dış Türkler bakanlığı kurulsun demiştik ama bir kurum olarak kurulmuş olması da oradaki öğrencilerle ilgili birtakım faaliyetler, eğitim faaliyetleriyle ilgili, diğer kültürel faaliyetlerle ilgili önemli katkı sağlıyor. İnşallah bunlar da daha kurumsal şekilde takip edilir.

Bir de bununla ilgili olarak son bir şeyi daha hatırlatıp kapatıyorum Sayın Başkanım. İSEDAK kısmını çok hızlı geçtiniz ama önümüzdeki hafta zannediyorum Sayın Cumhurbaşkanının Başkanlığında bir toplantı olacak. İslam dünyasının, Orta Doğu’nun şu anda içinde bulunduğu kaotik ortamın inşallah biraz daha diyalog içerisinde konuşulması karşılıklı anlayışa hizmet eder diye düşünüyorum ama ondan da önemli çok kısa bir şekilde, bir paragrafla Ekonomik İşbirliği Teşkilatı geçmiş, orayı çok önemsiyoruz biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak. Çünkü orada ilk kurucu ülkelerden sonra -Türk cumhuriyetleri bağımsızlığına kavuşunca 1992’de- yine Kazakistan, Azerbaycan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Türkmenistan’ın da üye olduğu uluslararası kurum İslam İşbirliği Teşkilatından sonra, önemli bir kurum. Daha dar bir çerçeve olduğu için orada birtakım tercihli ticaret anlaşmaları, ikili ilişkilerin ötesinde kurumsal olarak bu örgüte biraz daha etkinlik verilmesi... Ki Genel Sekreterliğin de -daha önce Kıbrıs’ta Büyükelçimiz, hem DPT’den olan arkadaşımız, eskiden bize genel sekreter yardımcılığı düşüyordu herhâlde- şimdi dönemsel olarak bizde olmasını da aslında bir avantaj olarak kullanalım, zannediyorum bir yılı daha var Halil İbrahim Bey’in. Biraz daha bu kapsamda İran’la da yakın gelişen hem Astana süreci ilişkileri çerçevesinde daha hızlı bir şekilde kurumun işletilmesi ve ortak platformların -ki Ecobank istediğimiz şekilde fonksiyon gösteremedi, kurulmuştu aslında- yeniden ele alınıp ekonomik anlamda da biraz daha hızlandırılması gerektiğini düşünüyoruz.

Tekrar hepinize teşekkür ediyorum.

Bakanlık bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, Başkana da teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Vakit de bitti.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Aydemir, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, şahsınızda bütün heyeti saygıyla selamlıyorum.

Başlarken Sayın Temizel Bakanımız bir hassasiyet koydu konuşmasında, ondan dolayı çok çok teşekkür ediyorum. Haturalara verdiği değer hakikaten yüksek bir düşüncenin ürünüdür, binanın yıkılmasına gösterdiği tepkiden dolayı ama Sayın Bakanımız da ifade etti arada, bir ihtiyaca mebni bir yıkım söz konusu.

Bir de değerli Bakanım, bir görkeme de ihtiyacımız var diye düşünüyorum, ben bunu böyle bir not düşünüyorum burada.

GARO PAYLAN (İstanbul) – İtibarda tasarruf olmaz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet.

Başlarken bir ecnebi bilge isim bir ifade kullanmış, onu ben kayda geçmek istiyorum, diyor ki: “Bir politikacının amacı sürekli iktidarda kalmaktır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için de sorunları çözme yeteneğini kaybeder.” Bu tarif tam da ak iktidar anlayışından önceki hâli izah ediyor, bizden önceki hâl tam da böyleydi Sayın Başkanım. Elhamdülillah, şimdi, çözen, sorunların üzerine sürekli giden bir yaklaşımdayız. Bu hâli siyasi zemin olarak önümüze koyan liderlik anlayışına medyunuşukranız, teşekkür ediyoruz.

Türkiye temsil ettiği değerlere uygun bir üslup, kıymet hükümlerimize yaraşan bir vakar, millî iradeyi tarif eden bir haysiyet; mazlumların, mağdurların ahlarını dindirmeye amade bir vicdan örgüsü içinde seçkin bir dış politika takip ediyor. Dış dünyada omurgasız ve etekleyen bir Türkiye artık yok, eziklik yok, siliklik yok. Hakikaten bunu anlatırken bir inşirah, bir gönül ferahlığı duymamak mümkün değil. Küresel güçlerin her dediğine baş eğen, onların izleri üzerinde yürüyerek mağdur, mazlum dinlemeden insanlık değerlerini hiçe sayanların ortağı olan bir Türkiye artık yok. İçine kapanmış, dış dünyayla bağlarını koparmış, kendini başkalarının politikalarına terk etmiş bir Türkiye yok. “Dünya 5’ten büyüktür.” gerçeğini en yüksek perdeden vurgulayarak 72 milletin sesi olan bir Türkiye var dış politikada. Elhamdülillah diyoruz, çok şükür diyoruz. “Birleşmiş Milletlerin değişen şartlara ayak uydurmak için reforme edilmesi şart.” diyen bir Türkiye... Dış ilişkilerde ak iktidarla kazanılan ufuk tarihi bir çizgidir. Türkiye Arakan’dadır, Türkiye Somali’dedir, Irak’tadır, Venezuela’dadır. Türkiye yer kürenin her yerinde artık vardır ve lider ülke konumundadır. D8 gibi dünyadaki mevcut statükoya karşı koyan bir gücün merkezidir ve Sayın Cumhurbaşkanımızın kaydıyla “D8 belli ülkeleri, belli kesimleri, belli gelir gruplarını kollayan statükoya karşı bir itirazın eseridir, böyle kuruldu. D8 adaletsizliği, haksızlığı, hukuksuzluğu sistemleştiren mevcut düzene karşı aynı zamanda önemli bir teklif, kuvvetli bir tezdır.” Evet arkadaşlar, aynen böyledir. Türkiye böyle bir tezin yazılabildiği cesamet ve heybette bir ülkedir.

Türkiye kendisine inanan, güvenen ve yatırım yapan hiç kimsenin ve hiçbir ülkenin pişman olmadığı bir ülkedir. Ülkenin son on beş yıllık gelişme, kalkınma ve küresel boyutta lider ülke olma konumuna inadına muhalif duranlar olsa da ülkemiz dış dünyada mazlum ve mağdurların sesi, güçsüz ülkelerin destekçisi, dosta müşfik, düşmana çelik bir irade sergileyen ülke olarak tarif bulmaktadır. Bakınız, daha birkaç hafta önce yaşanan bir olay var. Türkiye’nin dış dünyada kazandığı itibar ve heybeti biz değil, Amerika kıtasındaki bir ülkenin devlet başkanı söylüyor, diyor ki Venezuela Devlet Başkanı Maduro: “Dünya birkaç ülkeden çok daha büyük. Biz çok merkezli ve çok kutuplu bir dünyanın kurulacağından eminiz. Dünya iş birliğine, barışa ve eşitliğe dayanan bir denge üzerinde yeni güç odaklarının ve kutuplarının doğacağını, böylece dünyanın yeni bir dengeye kavuşacağını düşünüyorum. Bu dünya için mücadele edilmeli, o yüzden Türkiye’ye geldik çünkü Türkiye’ye güveniyoruz, inanıyoruz. Yeni bir gücün doğduğunu biliyoruz, tarihine ve kültürüne inanıyoruz.” Türkiye’nin dış dünyada oluşturduğu algı bu Emin Hocam, elhamdülillah şükrediyoruz bu hâle. Güven ve istikrar, samimiyet ve itimat, dik duran bir ülke, emin bir coğrafya... “Emin” ifadesi geçtiği için bunu kullandım yani bu “emin” ifadesini Emin Hocama oradan dolayı kullandım.

Avrupa Birliği adaylığı sürecine ilişkin tespitinde ak önderimizin dediği gibi Türkiye sıradan bir ülke değil, biz kapı kulu değiliz; bizim bir onurumuz var, bir haysiyetimiz var. Bizim bu onurumuzla, bu haysiyetimizle oynanmasına asla müsaade etmeyeceğiz ve belîğ, net bir not ak önderden: “Avrupa pazarı bizim için ne kadar önemliyse biz de Avrupa için o kadar, belki çok daha fazla önemliyiz.” Başka söze hacet yok, o kadar yani net, çok net, çok açık, çok berrak.

Değerli Başkanım, çok değerli arkadaşlarım; Türkiye'nin olanca iyi niyetli, barışçıl çaba ve yaklaşımlarına karşılık ülkeyi dar bir kalıpta ve silik bir üslupta görmek isteyen bazı ülkeler bizim millî birliğimizi, bizi tarif eden dirliğimizi tehdit etmeye çalışan şer güçleri içlerinde barındırmaya ve beslemeye devam ediyorlar. Bölücü terör örgütü hainlerinin bazı Avrupa ülkelerinde yuvalandığı aşîkârdır. FETÖ iblislerine yuva olan ülkeler var, bu hepimizin bildiği bir hakikat. Bu tavır ve politikaların altında yatan tek gerçek var: Türkiye dünyada söz sahibi ülkeler arasında olmasın, Türkiye kendi iç meseleleriyle uğraşıp içine kapansın, tek amaç bu. Bizi dış dünyada silik görmek istiyorlar, özetin özetî bu, hâlin özetî, hâlin hûlasası.

Diğer yandan, bizi de tarif eden İslâm'a karşı bir düşmanlık yaydırılıyor Avrupa'da, Amerika'da, islamofobi salgını var. Bizim yüce inancımızı terör olaylarıyla ilişkilendirip küçük düşürmek niyeti bu. Bu bapta biz tüm siyasi partilerimize de çağrıda bulunuyor ve diyoruz ki: "Bölücü terör örgüt ve örgütlerine, FETÖ iblislerine kucak açanlara, islamofobi salgını başlatarak değerlerimizi yok etmeye uğraşanlara karşı aynı millî irade duruşunu gösterelim; bir olalım, birlik olalım ve diri olalım. Hiçbir siyasi çıkar ülkemizin alî menfaatlerinin önüne konulmasın çünkü başka Türkiye yok ve bizim uğruna can vereceğimiz başka kutsal vatan toprağı yok. Gelin, ak önderin dünya önündeki dik duruşunu destekleyin, gelin, dış dünyada yazılan bu tarihe siz de ortak olun. Burada bir sual açıyorum: "Var mısınız?" diyorum.

Değerli arkadaşlarım, ben hayatının tamamını Erzurum'da geçirmiş bir arkadaşınızım. Oradan projekte olmak, oradan hayatı okumak, dünyaya bakmak çok daha geniş bir ufuk açıyormuş, buraya geldikten sonra bu hâli çok daha net gördüm. Başlarken, silik bir dış politikamız yok demiştim. Hakikaten beyinler beyinleri etkiliyor. Bu bir ilahî hakikat, sünnetullah gereğı böyle bir yansıma var. Erzurum'da daha önce edilgen politikaların yansımaları insanlarımızın üzerinde görmüş, aynelyakın müşahede etmiş bir arkadaşınız olarak şimdi tam tersi bir hâli gözlemliyorum. Daha dik duran, daha vakur bir duruş sergileyen insanlarımızın hâletiruhiyelerine şahidim ben. Onlardan aldığım izlenimleri Plan ve Bütçe Komisyonunda bakanlıklarımızın bütçe görüşmelerinde aktarmaya çalışıyorum.

Hişyar Bey gene gitti, az önce...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Biz buradayız, merak etmeyin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Elbette siz buradasınız. Biraz önce Şahap Bey'e "Erzurum Vekili misiniz?" dedi, daha önceki konuşmasına da ben bir not düşerek cevap vermiştim, ondan dolaydır zannediyorum Erzurum Vekili demesi. Ben bir daha, ona karşılık, Bingöl'de yaşadığım hadiseyi söylemek istiyorum arkadaşlar: Bingöl bize komşu bir il. Ben daha önce Doğu Anadolu Sanayici ve İşadamları Derneğı Başkanlığını 3 dönem yaptım. Bingöl'le iç içeydik, sürekli gidip gelirdim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika lütfen.

Buyurun Sayın Aydemir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Gene sürekli gidiyorum, bölgenin bütün illerini geziyorum. Kendilerine oy vermiş bir kesimle toplantı yaptım ben, çok sayıda insan vardı, yürekleri pırıl pırıl insanlar bunlar. Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığımıza vurgu yaparak Değerli Bakanım -demin not düştüğü için söylüyorum- orada insanlarımızın ısrarla benden talebi şu oldu: "Allah aşkınıza, şu terörle mücadeleyi sakın ola sekteye uğratmayın. Vermiş olduğunuz mücadeleye şükran duyuyoruz. Bu mücadele sayesinde çok daha rahatız, çok daha kardeşane bir iklim üzere yaşıyoruz."

BAŞKAN – Yani, Sayın Özsoy bundan mı rahatsız oldu diyorsunuz? Şimdi Sayın Özsoy burada yok ama.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır “Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının politikaları bizi dışarıda zora sokuyor.” gibi bir şey söyledi, ben de şunu söylüyorum: Arkadaşlar, bize istikameti millet çizer. Biz bu milletin çizdiği istikamet üzere siyaset yapıyoruz, politika üretiyoruz. Dışarıdakiler ne der, buna bakmıyoruz; bize millet ne der diye bakıyoruz. Cenab-ı Hakk’ın inayeti nerede açığa çıkar, buna bakarak politika üretiyoruz. Millî birliğimiz, bütünlüğümüz, vatan içerisindeki hâlin çok daha müreffeh dizayn edilmesi her şeyin önündedir, üstündedir. Bunu temin için bütün bakanlıklarımız politika geliştiriyor, Dışişleri Bakanlığımız da bu işin öncüsü pozisyonunda. Kendileri de zaten başlarken “Benim gücümü arkadaşlarım ifade ediyor.” dedi, ben de Sayın Bakanımızın arkadaşlarına katkıları için teşekkür ediyorum bu bapta.

O yüzden, arkadaşlar, hâli sadece tekdüze görmemek lazım, sadece kendi veçhemizden, kendi penceremizden gözlemleyip ona göre görüş serdetmemek lazım. Gene “Milletvekillerimizi ziyaret edemiyoruz.”, “Bir milletvekilimize hakaret edildi.” gibi bir ifade kullandı Hişyar Bey. Şunu açık söylüyoruz, her zeminde söylüyoruz: Milleti ifade eden, millet iradesini ifade eden, seçilerek gelen herkese saygımız sonsuz. Ancak, seçilmek gene bu milletin parçası olan, milleti temsil eden, milleti bürokratik kademelerde ifade eden insanlara hakaret hakkını da kimseye vermez. Oradaki polisler bizim adımıza vazife yapıyorlar. Seçilmişiz diye polise hakaret etmek haddi aşmaktır.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Nereden biliyorsunuz hakaret edildiğini?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – E canım, bunlar kamuoyuna yansıyor Ertuğrul Bey.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Nereden yansıyor?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ertuğrul Bey, kamuoyuna yansıyor, bu görüntülere de yansıyor, bizatihi duyuyoruz, görüyoruz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Hişyar hiç kimseye hakaret etmez.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır, Hişyar Bey yapmadı.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – İşte “Bana yapıldı.” diye anlattı.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Bana da yapıldı.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır, hayır “Bana yapıldı.” demedi “Bir hanımefendiye yapıldı.” dedi. Şimdi, ben Hişyar Bey için geçtiğimiz gün...

BAŞKAN – Evet, Sayın Aydemir, lütfen toparlayalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ezcümle şunu söylüyorum: Millî-yerli anlayışı bütün siyasi kadroların desteklemesi lazım. Özellikle dış politika bağlamında bu hâlden hiçbirimizin taviz vermemesi lazım.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Malta’yla iyi ilişkiler geliştirmemiz lazım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hele hele ülkemizi gammazlar pozisyona düşmek hakikaten bir fani için düşülebilecek en düşük derekedir, altını çiziyorum arkadaşlar.

Bakanlığımızın çalışmalarına çok teşekkür ediyorum Değerli Bakanım. Bütçemiz Allah’ın izniyle hayırlı olacaktır. Bereket diliyorum ve saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, misafir milletvekillerimizden bir ricam var: Mümkünse boş yerler, müsait yerler olduğunda lütfen Komisyon üyelerimizin yerlerine oturmasınlar. Sayın Yılmaz, sizin için söylüyorum. Mesela şu an ışık yanıyor ama buna Sayın Çakırözer mi bastı? Hayır.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Ben bastım.

BAŞKAN – Bakın, işte ben bilemiyorum hanginizin bastığını yani bilme şansına sahip değilim. Onun için, bizim aşağı yukarı 9 tane diğer milletvekillerimiz için ayrılmış olan koltuklarımız var. Misafir milletvekillerimiz mümkün olduğunca geldiklerinde onları tercih ederlerse benim de buradan sistemden söz taleplerini incelemem yani ayırtırmam daha kolay olacak.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Mehmet Şükrü Bey’in haberi var yalnız.

BAŞKAN – Ben bilmiyorum.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Biz bunu daha önce bildirdik Başkan, siz yoktunuz.

BAŞKAN – Olabilir, ben sadece bugün sizin şahsınızda değil.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Biz Komisyona misafir olarak geliyoruz.

BAŞKAN – Dün mesela bir arkadaşımız 4 ayrı yerde bastı yani onu takip etme şansına sahip değilim.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, Genel Başkan Yardımcımız Öztürk Bey’e söz verebilerseniz...

BAŞKAN – Olur.

Sayın Yılmaz, buyurun lütfen.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Çok teşekkür ediyorum.

Biz dışarıdan geldiğimiz için Komisyonun asli üyesi değiliz, onun için süre kısıtlamamız var.

BAŞKAN – Var, beş dakika.

Buyurun.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Benimkinin yarısını...

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Arkadaşlardan da aldığım şeyle on dakika konuşacağız.

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Şimdi, öncelikle bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Geçenlerde Filistin’e Ramallah’a Balfour Konferansı münasebetiyle bir ziyaret yapmıştık. Orada Sayın Büyükelçimiz Gürcan Türkoğlu’na, Sayın Büyükelçimiz Kemal Ökem’e ve Strazburg’daki ziyaretimizde bize iyi bir konukseverlik gösteren Sayın Büyükelçimiz Erdoğan İşcan’a ve oradaki başkonsoloslara teşekkür ediyoruz. Bunu neden diyorum? Çünkü pek alışık olmadığımız bir uygulama gibi sanki tekrar başladı, bizim de hoşumuza gitti. Umuyoruz bu devam eder. Ana muhalefetten gittiğimiz zaman bazen sıkıntılar yaşıyorduk ama bu teşekkürü bir borç biliyorum, kendilerine teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanımız açıkladı, zaman da çok dar, ben hızlı bir şekilde gitmek istiyorum. İki tane ucu açık süreç var, ikisinde de ilerleme olmuyor. Bir tanesi Avrupa Birliğiyle ilgili ucu açık süreç. Şu anda Türkiye Avrupa Birliğine 1999 yılındaki müracaat gibi şu anda, 2017 yılında müracaat yapmış olsaydı muhtemelen Kopenhag Siyasi Kriterlerini karşılayamadığı gerekçesiyle belki de müracaatı reddedilmiş olacaktı. Avrupa Birliğiyle ciddi sorunlar yaşıyoruz. Bu sadece konjonktürel sorunların ötesinde bir şey. Türkiye’de 16 Nisan referandumu demokrasinin kurumsal olarak belini kırdı, Türkiye’yi daha otokratik bir yöne ve eğilime sürükledi ve bunun sıkıntısı da açıkça görülüyor. Bu konu değişmedikçe yani Türkiye’de demokrasi algısı değişmedikçe, demokrasiyle ilgili tekrar denge ve denetim sistemi gelmedikçe, ifade hürriyetiyle ilgili bir ilerleme olmadıkça ve tek adam rejimiyle ilgili algı değişmedikçe

Avrupa Birliğiyle ilişkilerin bulunan noktadan daha ileriye gideceği sadece bir hayal olur. Biz önceden, bundan beş yıl, on yıl önce daha geri bir seviyede idik ama tam üyeliği tartışıyorduk; şimdi üyeliğin durdurulması, dondurulması, askıya alınmasını tartışıyoruz maalesef.

İkinci bir konu, Rusya'yla. Biz ABD'yle sıkıntı yaşadığımız zaman Rusya'yla iyi ilişkiler götördüğümüzü söylüyoruz. Tabii, Rusya'yla ilişkiler önemli, biz de önem veriyoruz. Yalnız şunu bilmeliyiz: Suriye konusu Rusya'yı Akdeniz'e indirdi ve Suriye'de önemli bir alan sağladı. Suriye konusu Rusya'nın bütün defolarını kapattı; Ukrayna'daki işgalini örttü, Kırım'daki ilhakını örttü, Osetya'yı, Abhazya'yı örttü. Şu anda Rusya Suriye'deki durumla ilgili konuşuluyor ve muhtemelen siyasi bir çözümde de Rusya ana aktördür; orada üsleri var, tarihinde ilk defa, çok istediği Akdeniz'de bizim rejim değişikliği sevdamız yüzünden bölge karıştı ve Rusya da oraya iyice yerleştikçe yerleşti.

Şimdi, Astana süreci deniyor, Astana süreci güzel, garantör ülkeyiz ama parça başı çözüm Suriye'de, gerçek manada siyasi ve kapsamlı bir çözümün olup olmayacağı tartışılıyor. Umarız kapsamlı bir çözüm olur ama toprak bütünlüğü ile yani bir ülkenin topraklarının bütün olması ile iç idari yapısında konfederal mi, federal mi, bölgelerin, otonomların olması mı, bunlar tamamen ayrı konular. Ülkelerin toprağı bütün olabilir Birleşmiş Milletler sistemine göre, şartına göre ama Suriye'nin iç sistemi değişecek, üniter yapı artık olmuyor, belli çünkü sizin PYD'yle ilişkilerinden rahatsızlık duyduğunuz ABD'yle... Rahatsızlık duyuyorsunuz ama mesela Rusya da PYD'yle gayet iyi geçiniyor ve Astana'da masaya koyduğu bir anayasa taslağından söz edildi, orada da kültürel otonomiden bahsediliyor yani Suriye artık üniter bir Suriye olmuyor ve artık Suriye'deki rejim değişikliği sevdası Suriye'yi parçalı bir yapıya sürüklüyor. Ayrıca, topraksal olarak bütün olsa da bundan sonra -Irak örneği ortada- ne kadar yaşayabilir, ne kadar sağlıklı bir sistem olabilir, o da tartışılır.

Şimdi, biz Katar ile Suudi Arabistan arasında bir sorun olduğu zaman Katar'ın yanında yer aldık ama sonra şunu gördük: Amerika Birleşik Devletleri bir noktada Suudi Arabistan'ı da provoke etti bu Katar krizinde. Sonra şunlar çıktı ortaya: Katar bir taraftan Yemen'de Suudi Arabistan'la operasyon yapıyor, diğer taraftan perde arkasından İran'la iş birliği tutuyormuş, diğer taraftan Müslüman Kardeşler'le, Hamas'la iş birliği içerisindeymiş. Sonra, şu andaki genel gidişata baktığımız zaman da bak, tekrar yeni bir sistem, yeni bir dinamik çıkıyor, o da Sünni dünya Suudi Arabistan'ın öncülüğünde bakıyoruz tekrar İsrail'e yanaşılıyor ve ilk defa Orta Doğu'da İsrail'le daha yakın bir ilişki kurulmaya doğru bir eğilim var. Şimdi, tekrar biz İran eksenini engellemek için, İran'ın yayılmacılığını engellemek için, Orta Doğu'nun hem güneyinden hem de kuzeyinden İran'ın yayılmacılığını engellemek için Suudi Arabistan'ın böyle bir şey ve İsrail'in bu yönde biliyorsunuz kaygıları vardı ve Suudi Arabistan ile İran ilk defa benzer çizgiye kaymış durumdalar. Biz şimdi, Katar'la dönüp İran'a karşı ve "Pers milliyetçiliği" dediğimiz o olguya karşı tekrar Suudi Arabistan'la yeni bir süreç mi başlatacağız? Yani bu zikzak politikası, Katar, sonra Suudi Arabistan, sonra başka bir şey.

Şimdi, bakınız, biz Filistin'de Ulusal Birlik Hükümetinin ortaya çıkmasından memnun oluyoruz, biz de memnun oluyoruz, zaten bu konuda çok zaman kaybedildi ama şunu bilmeliyiz: El Fetih ile AKP'nin ilişkileri çok sağlıklı olmadı, hep Hamas üzerinden bir okuma yapıldı ve umuyoruz bu düzeltilir, bu konuda bir rahatsızlığın olduğunu söyleyebiliriz. Tabii, bu da ideolojik bir bakış açısı çünkü Hamas'ın bulunduğu çizgi ile El Fetih'in daha seküler bir yapıda olması gerçeği bir tercihte bulunma zorunluluğunu belki ortaya çıkarmış olabilir parti için ama artık dinamik değişti çünkü şu anda El Fetih'in lideri Mahmud Abbas tanınan bir lider ve onun uhdesinde ilişkiler eğer bir çözüm yönünde bir gelişme olacaksa yani Orta Doğu barış sürecinin tekrar canlandırılması gündeme gelecekse ana aktör yine Mahmud Abbas ve bu konuda da bizim yeni bir anlayışla tekrar Mahmud Abbas'la ilişkileri daha sağlıklı bir zeminde düzeltmemiz gerekiyor.

Şimdi, Kıbrıs'la ilgili konuşuldu, Kıbrıs konusunun da ucu açık. Yani tamam, çözüm olmadı; Rum'u hep şikâyet ediyoruz, Rum masadan kaçtı, doğru. Peki, ne olacak yani diyalogla ne olacak? Bu zamana kadar kırk yıldır müzakereler gitti ve müzakere masasında kalındı ve biz de müzakereleri destekledik, hatta "Crans-Montana'da çökersen müzakereler biz başka B planı ortaya koyacağız." dendi. B planı da ortaya çıkmadı. Kaç aydır çökmüş, hiçbir şey olmuyor ve muhtemelen ocak ayında seçimler olacak, KKTC'de 7 Ocakta sanırım, daha sonra 28 Ocakta da Güney Kıbrıs'ta seçimler olacak. Peki, ondan sonra tekrar masaya dönülecek, iki üç ay, beş ay tekrar masada kalınacak, tekrar çökecek. Bu müzakere takvimi ve müzakere süreci, KKTC'nin egemenliğini sınırlıyor, topraklarını küçültüyor, Kıbrıs Türklerini daha azınlık noktasına sürüklüyor, Türk askerini şeytanlaştırıyor, garanti ve ittifak anlaşmasını sulandırıyor. Yani biz burada ne kadar kalacağız, ilanihaye burada KKTC'nin tamamen lime lime olmasını mı bekleyeceğiz? Artık bir karar vermek lazım.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Türk askeri nasıl şeytanlaştırılıyor? Bu nasıl bir ifade ya?

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Lütfen kesmeyin, benim zamanım az. Siz iktidar partisisiniz, zamanınız çok.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Açıkla ama yani.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Lütfen zamanımızı kesmeyin de ben konuşayım.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Böyle ifade olur mu kardeşim ya, ayıp ya!

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Siz bir kere dış politikanın "d"sinden anlamazsanız kimin şeytanlaştırdığını da anlamazsınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Anlamadın ne dediğini.

BİHLUN TAMAYLIĞİL (İstanbul) – Kimlerin o gözle baktığının uyarısını yapıyor, kendi düşüncesini söylemiyor, daha dikkatli dinleyin.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Şimdi, Sayın Bakanım, şunu söyleyelim: Bizim B planımız hâlâ müzakerelere dönmekse, izolasyonların kaldırılması konusuna odaklanmaksa bu, B planı değil; bu, A planının devam etmesi anlamına geliyor. B planı, tanıtmaktır çünkü biz devleti kurduğumuz ve tanıtmamışız doğru dürüst ve bu konuda herhangi bir şey de yapmamışız. Artık yapılması gereken, tanımayla ilgili bir özel temsilci atamak ve tamamen bu konuya yoğunlaşmaktır. Bizim sürekli müzakere masasında kalarak elde edebileceğimiz bir şey yok, sürekli geriliyoruz. 2008 yılından sonraki müzakerelerin seyrine baktığımız zaman evet, her konuda anlaşma olmadığı sürece hiçbir konuda anlaşma olmamış olur ama her bittiği noktadan bir sonra tekrar o noktadan başlıyoruz ve bizim bu dinamiği değiştirmemiz gerekiyor. "Efendim, bize KKTC'de bir şey olmaz." anlayışı, dolayısıyla "Biz müzakere ediyoruz, işte, bir süre sonra tekrar başlıyoruz ama çözüm olmadığı noktadan devam ediyoruz." Bu yanlıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Öztürk, süreniz doldu, lütfen son cümlenizi...

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Efendim, bitireyim, bitireyim.

BAŞKAN – Bitirdiniz zaten, on dakikanız bitti, son cümlenizi alayım.

Buyurun.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Arkadaşın kestiği süreyi bana verirseniz Sayın Başkan çok memnun olurum.

BAŞKAN – Lale Hanım, üç dakika daha vereyim mi sizden?

LALE KARABIYIK (Bursa) – Verin efendim.

BAŞKAN – Peki.

Buyurun.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, ABD’yle ilişkiler... ABD’yle ilişkiler konusunda da keza bütün medya üzerinden ve daha ziyade iç politikaya dönük burada ifadeler kullanılıyor. Şunu bilmeliyiz: ABD’yle ilişkiler konusunun düzeltilmesi yönünde esasen ilişkilerin bu şekilde devam etmesini kimse istemiyor ama düzeltilmesi yönünde gerçek manada, ciddi manada engeller var. Zarrab dosyası, nereye gideceği belli değil; Halk Bankası dosyası, nereye gideceği belli değil. Belli ki bu dosyalar son derece tedirginlik yaratıyor burada da. Bizim bu konularla ilgili, Sayın Bakan, özellikle Zarrab dosyasıyla ilgili ve Halk Bankasıyla ilgili çünkü Halk Bankasıyla ilgili bir işlem başlaması durumunda Türk bankacılık sisteminin ciddi manada zarar göreceği açık, bunun daha nerelere yayılacağı bilinmiyor. Sizin elinizde yani bu dosyalarla ilgili, iki dosyayla ilgili elinizde ne var, onu bilmiyoruz ama biz şahsen yapılan açıklamalardan şunu görüyoruz: Ciddi bir tedirginlik var, rahatsızlık var ama çözüm yönünde de herhangi bir çözüm de görmüyoruz. Ayrıca, ABD’yle Suriye konusunda, özellikle Suriye’nin bütünlüğü konusunda mecburen bir diyalog başlatmak zorundayız. ABD PYD’yi himaye ediyor, doğru; YPG’yi himaye ediyor, doğru ve Fırat’ın doğusunda bir devletçik yapılanmasına gittiği de doğru ama Rusya’nın da PYD konusunda çok fazla farklı bir çizgide olmadığını da bilmemiz gerekiyor.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kavcıoğlu, buyurun lütfen.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım, kıymetli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de Dışişleri Bakanlığı bütçesiyle ilgili görüşlerimi söylemeden önce tabii, üç gündür, Avrupa Birliği Bakanlığı, dün de İçişleri Bakanlığı, oradaki bazı konuşmalarla ilgili, yanlış anlaşılmalara ilgili bir şeyi düzeltmek istiyorum. Geçen, Avrupa Birliği Bakanlığının bütçesinde bu akademisyenlerle ilgili konuda yaptığım konuşmada burada da yanlış yönlendirmelerle bir kısım sol medyada hakkımızda değişik yorumlar çıktı. Bunu burada tekrar ifade etmek istiyorum, bizim o gün konuşmalarda çok net söylediğimiz bir şey var, sözüm ona barış bildirgesi adı altında konuştukları şeyin barışla falan hiçbir ilgisi olmadığı, ifadeler burada, benim de o gün söylediğim, Katalonya’da yaşananlarla birlikte, Avrupa Birliği bütçesinde, konuşma metnimde yok ama tabii, burada konuşulduğunda spontane olarak gelişen şeyde söylediğim ifade aynen şöyle: “Bu bildiriye imza atan hiçbir akademisyene, siyasetçiye, gazeteciye hiçbir ülkede yaşama hakkı bile vermezler, hapishane...” Yani orada onlara ölüm, idam falan böyle yorumlar yapılarak yani yaşama çünkü...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Yaşama hakkı ne demek?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Yaşamak anlamında, tamam mı?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Yaşamak yani ölmek.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Hiçbir ülkede diyorum, bak, hiçbir ülkede onlara, yaşamalarına, tamam mı, söylemek istedğim...

BAŞKAN – Nefes alıp vermekten bahsetmiyor yani o değil söylediği, kastı o değil.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Üstelik o bildirinin barışçıl bir bildiri olmadığını ifadelerinde çok net görüyoruz yani Garo Paylan’ın da burada hedef gösterilmesi çok doğru değil. Ben buradaki diğer basın mensubu arkadaşların da burada bir söze takılarak özellikle diğer bu sözüm ona akademisyenlerin...

BAŞKAN – Sayın Kavcıoğlu, siz ne söylediğinizi biliyorsunuz, gazetelerde bunun çıkmış olmasından dolayı burada açıklama yapmanıza, savunma yapmanıza gerek yok ki.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Başkanım, hayır, hayır; şöyle...

BAŞKAN – Siz onu kastetmediniz zaten.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ben ne söylediğimi biliyorum.

BAŞKAN – E, o zaman mesele yok.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Hayır, ülke adına önemli bir şeyi ifade etmek istiyorum, burada Dışişleri Bakanlığının da bütçesi görüşülüyor, bunun dışarıda da... Böyle bir bildirinin bakın, burada barış ifadeleriyle söylenen bir bildiri olmadığında hepimizin hemfikir olması gerektiğini söylüyorum.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Biz hemfikir değiliz beyefendi.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bütününü okuyun o bildirinin; tınaklamayın, bütününü okuyun.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bakın şöyle bir ifade var: “Devletin başta Kürt halkı olmak üzere tüm bölge halklarına karşı gerçekleştirdiği katliam...” Bunu söyleyen bir akademisyen Türkiye’de hiçbir şekilde Türkiye’nin haklarını savunacak ya da barışçıl bir söylemin ortaya çıktığını ifade edemez. Söylemek istediğim bu.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Burada ne var barışçıl olmayan?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Türkiye hiçbir şekilde orada katliam yapmamıştır. “Devletin vatandaşlarına uyguladığı şiddete hemen son verilmelidir.”

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bildirinin bütününü okuyun.

BAŞKAN – Sayın Paylan, siz konuşurken Kavcıoğlu böyle mi yapıyor?

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Aynen böyle yapıyor.

BAŞKAN – Yapıyor değil mi?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Fazlasını yapıyor.

BAŞKAN – Siz de yapabilirsiniz o zaman, tabii.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Şimdi, bakın, 1 Kasım seçimlerinden sonra orada yaşananları hepimiz çok iyi biliyoruz. Terör örgütü ve yandaşları kazdıkları hendekler, kurdukları barikatlarla art arda öz yönetim ilanları yapıyor, Türkiye’nin bir bölümünü silah zoruyla kendi yönetimleri altına almak istiyorlar. Hepimiz bunu yaşadık. Güvenlik güçleri silahlı eylemlere karşılık veriyor, bölgede PKK’nın kontrolü eline almasını izin vermiyor. Terörle mücadele kapsamında yapılan operasyonlar PKK militanı gibi hareket eden akademisyenler, gazeteciler ve bazı siyasetçilerce “katliam” olarak nitelendiriliyor. Biz buna karşıyız. Böyle bir şey söz konusu değil.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Seninle hemfikir değiliz sadece.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Akademisyenlerin nasıl düşüneceğine sen mi karar vereceksin?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Şimdi, bakın, bütün milletvekilleri burada, yani Türkiye’de bu devletin polisinin, devletin orada çocuklara işkence yaptığını, katliam yaptığını, yöre halkına işkence yaptığını söyleyen bir bildiri barış bildirgesi nasıl olacak? Nasıl öyle bir şekilde nitelendiriliyor.

Burada başka milletvekilleri de var, ben öğrenmek istiyorum; çok önemli bir devlet adamı, Sayın Bakanım Zekeriya Temizel; biz burada iki yıldır kendisinden çok şey öğreniyoruz, dinliyoruz, çok da faydalaniyoruz yani devlet adamlığı kişiliğiyle gerçekten hepimizin takdirini kazanmış birisi. Sayın Bakanım, böyle bir bildirinin bir barış bildirgesi olduğuna katılıyor musunuz? Gerçekten merak ediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Devlet eleştirilemez mi, layüsel mi?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Yani sizin gibi bir devlet adamı ve aynı şekilde buradaki diğer milletvekilleri de bu bildiriye okuduğu zaman... Hakikaten merak ediyorum. Mesela Bülent Bey’in görüşünü merak ediyorum? Yani muhafazakâr, merkez sağdan gelmiş; yani böyle bir bildirinin, böyle ifadelerin altına imza atanların barış yanlısı olduğunu düşünüyor musunuz? Hatta bu ifadelerin altına imza atan kişilerin nasıl bir şekilde PKK’yla aynı söylemleri kullanarak... “Türkiye’yi gammazlamak” dediğim nokta odur yani dışarıda bunun savunuculuğunu yapmak nasıl bir anlayıştır? Karşı olduğumuz şey budur.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Burada neyi savunuyorsan dışarıda onu savunuyorsun; artık dünya yusuvarlak ya.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ya, bu söylem doğru bir söylem değil.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Nasıl doğru bir söylem değil.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – O zaman, burada tartışıyoruz, başka yerde...

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Senin burada söylediğin her şey dünyanın her tarafından iştiliyor yahu.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Tamam, sorun yok; o zaman başka yerlere gidip Türkiye’nin aleyhine orada çalışmalar yapmanıza gerek yok. Söylediğim şey bu.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Yaşama hakkı konusunda bak üçüncü defa düzeltme yapma zorunda kalıyorsun.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Avrupa raporlarına bunları geçirmenize gerek yok.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Ya, geçiyor bunlar zaten, geçti gitti...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bir sus da ben anlatayım, ondan sonra konuşursun ya. Sayın Başkan, müdahale eder misiniz.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Senin yaşama hakkı tanımadığını bütün dünya biliyor artık.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bakın, Avrupa raporlarındaki, dün de söyledik... Katalonya’da yaşanan bir tek polise, askere kurşun atılmamış bir ülkede...

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Yani siz Katalonlara hak mı veriyorsunuz? Güzel, ben de veriyorum.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) - ...bütün siyasetçiler tutuklanarak hapse konuldu. Sizin güvendiğiniz Avrupa Birliğinin başkentinde bile adama iltica ve yaşama hakkı vermediler. Yaşama hakkı dediğim o.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Hocam, senin İspanya’yı tutman lazım, Katalonya’yı değil.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bakın, o Katalonya’nın Cumhurbaşkanına Brüksel’de yaşama hakkı vermediler ve ülkesine geri göndermek için talebini reddettiler.

GARO PAYLAN (İstanbul) – İspanya Anayasası’nı getirin buraya.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bakın, İspanya Anayasası’ndan çok daha ileride bir anayasayla yaşıyorsunuz ve bu konuşmalarınızda oradan cesarete alıyorsunuz; tamam mı?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yapma ya, çok iyiymiş!

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bakın, dün İspanya Cumhurbaşkanı’nın “Bu ülkede bir daha siyaset yapamazlar.” ifadesi var Katolanya için ve seçime gireceklerini soruyor BBC’de spiker, “Seçime giremezler, bir daha bu ülkede siyaset yapamazlar.” diyor. Ne kadar demokratik ve özgür bir Anayasaları var değil mi!

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Franco mirası hortlamış işte.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Kendi milletlerine özgürlük isteyen bir toplumun, -ki özerklik hakkı verildiği hâlde- özerklik hakkı verilen bir toplumun Cumhurbaşkanı, bakanlarına, milletvekillerine o ülkede siyaset hakkı verilmiyor, tutuklanıyor, hapse atılıyor ve Avrupa Birliği’nin başkenti Brüksel’e sığınıyor, onlar da bu şekilde o kişiye burada sığınma hakkı vermiyorlar ve siz hâlâ bu insanlardan medet umuyorsunuz.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Biz kendimizden medet umuyoruz, kimseden bir şey umduğumuz yok.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bakın, sizi nasıl kullandıklarını buradan görün yani bu, doğru bir şey değil. Söylemek istediğimiz budur.

Şimdi, bunu ifade ettikten sonra ben değerli basın mensuplarından da bu konuyu doğru şekilde işlemelerini rica ediyorum. Bu şekilde Garo Paylan’ın yönlendirmesiyle bazı sol basında konu farklı yerlere çekilerek hakkımızda hakarete varan söylemlere hiç gerek yoktur, bunu burada ifade edeyim.

Sayın Bakanım, bu konuyu netleştirdikten sonra yine bir başka konu da Dışişleriyle alakalı. Özellikleri bazı Dışişleri mensuplarının dışarıda Türkiye’nin bu son dönemde yaşadıklarında -biraz önce de üzerinde durduğum konular dâhil- çok fazla gayret sarf etmediklerini bizi yurt dışına gittiğimizde yaşıyoruz. Özellikle bazı büyükelçilerimizin, konsoloslarımızın Türkiye’nin bu hassas konularında gerekli ihtimamı göstermediklerini düşünüyorum. Orada hâlâ bir kısmının... Bu benim kendi düşüncem ama şahsi bir şey değil çünkü gittiğimiz komisyonlarda muhalefetten de arkadaşlar var, bizim kendi partimizden 3-4 arkadaşla beraber 6-7 kişilik bir grupla gidiyoruz dönem dönem. Eskiden beri söylediğimiz, Dışişlerinde -çoğunu tenzih ederek, yaşadığımız olaylarla ilgili söylüyorum- hâlâ bazı monşer, hâlâ kendi insanlarına yukarıdan bakan bazı büyükelçilerimizin, konsoloslarımızın Türkiye’nin bu kadar sıkıntılı döneminde Türkiye’yi savunmak yerine bu şekilde tarafsız kalmalarının çok doğru olduğunu düşünmüyorum. Yine milletvekilleriyle ilişkilerini dönem dönem çok yadırgadığımı ifade edeyim.

BAŞKAN – Sayın Kavcıoğlu, şu son cümlemenizi başka türlü ifade edin isterseniz ya.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Nasıl?

BAŞKAN - Biraz daha farklı türlü ifade edin yani.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bu benim kendi düşüncem Başkanım.

BAŞKAN – Tabii, burada fikir özgürlüğü var, doğru.

Buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sayın Bakan tabii ki kendi personeliyle ilgili yapılan değerlendirmelere hassasiyet içinde cevap verecektir.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Cevap verirler tabii.

Şimdi, özellikle mesela biz yurt dışına gittiğimizde milletvekilleri olarak gidiyoruz, gruplar olarak gidiyoruz; hem orada karşılanma ve ilgilenme anlamında hem de katıldığımız toplantılara ilgi göstermemeleri konusunu özellikle burada sizin de dikkatinize sunmak istiyorum. Bunların çok doğru olduğunu düşünmüyorum. Yani Türkiye'nin bu tür sıkıntılarında, Avrupa'da diğer ülkelerden gelen parlamenterlerle konuştukları, tartıştıkları konularda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kavcıoğlu, süreniz doldu, son cümlenizi alayım lütfen.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bir örnek daha vererek şey yapacağım.

BAŞKAN – Son cümle lütfen.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bu konularda büyükelçilerimizin, konsoloslarımızın biraz daha hassas olmalarını rica ediyoruz. Mesela son bir olayı söyleyeyim: Zannediyorum Güney Afrika'da bir üniversitede yapılan bir konferansta oradaki katılımcılardan Brezilya Sao Paulo Üniversitesinde dünyanın barış elçileri işte Gandi, işte Mandela, işte bu terör örgütünün başı falan böyle... Buradaki bizim büyükelçilerimizin hem Güney Afrika'da hem Brezilya'da bu toplantıya hiç müdahale etmemesinin, bu toplantıyla ilgili o ülkelerin büyükelçiliklerine ve şeylerine herhangi bir tepki göstermemelerinin çok doğru olduğunu düşünmüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ben tekrar Dışişleri bütçesinin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, sataşmadan söz verecek misiniz?

BAŞKAN – Sataşmadan söz verme gibi bir âdetim yok, söz alırsınız, söz sırası gelince siz de söylemek istediğinizi söylersiniz ama arada kavga edebilirsiniz, ona karışmıyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sizi çok fazla eleştirmeyeceğim bu sene.

BAŞKAN – Allah razı olsun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Eleştireceğim de çok fazla değil.

Çünkü dış politika maalesef sadece sizin ya da Bakanlığınızın uhdesinde değil bu dönem, iki başlı bir görüntü veriyor. Bir Dışişleri Bakanı olarak ya da Bakanlık olarak sizin kadar dış politika konusunda Cumhurbaşkanlığı sözcüsü de açıklama yapıyor. Böyle bir görüntü var maalesef. Yani sizin kadar saray da dış politikadan sorumlu, belki daha fazla sorumlu. Böyle bir görüntü olması bizim dış politikamız açısından -bu kadar kritik bir dönemde de hem de- çok olumlu değil maalesef. Sizin de yapabileceğiniz bir şey yok. Anlıyorum bu konuyu.

Ama şunu beklerdim: Çok olağanüstü bir dönemdeyiz, birçok sıkıntı arifesindeyiz. Daha kapsamlı bir değerlendirme yapabildiniz belki. O da riskli olabilir. Belki o nedenle yapmadınız ya da son bölümde böyle bir değerlendirme yapabilirsiniz. Çünkü çok önemli konular var, şu anda gündemde olan, herkesin merak ettiği konular var. Mesela -biraz önce Genel Başkan yardımcımızın da söylediği- dün akşam açıklanan Amerika Birleşik Devletleri'ne Zarraf konusunda nota verilmesi. Mesela o

meselenin Türkiye için çok önemli olduğunu, gelecekle ilgili olarak Türkiye'yi hem ekonomik açıdan hem politik açıdan sıkıntıya sokabileceğini düşünüyorum. Onun için sizin o konudaki açıklamalarınız çok çok önemlidir. Bu konuyla ilgili nasıl bir hazırlık yaptığımız çünkü bu konu bugünün konusu değil sadece, dünden beri biz bu konuyu biliyorduk, birkaç yıldan beri bu konuyla ilgili konuştuk. Ben hatırlıyorum, 2012 yılında burada -Başbakan yardımcısı o zaman Ali Babacan Bey'di- bu konu bize sıkıntı getirecek, şu Halk Bankasının, bu Birleşmiş Milletler ambargosunun delinme işi nedir, bununla ilgili bir açıklama yapın demiştim. Bazı açıklamalar da yaptı kendisi o tarihte. Tutanaklarda da var. Ama bu konunun dış politikamızı etkileyecek ölçüde -hatta şu anda da etkiliyor- önemli olduğunu vurgulamak istiyorum. Siz de bu konuyu gayet iyi biliyorsunuz.

Bir diğer konu da Türk dış politikasında bir algı, sanki Türkiye doğruya kayıyormuş gibi, sanki Avrasya Pakti'na katılacakmış ya da Avrasya Pakti gerçekleşebilecekmiş gibi. Bunların olmadığını ben de biliyorum. Siz de böyle bir şey olmadığını söyleyeceksiniz fakat görüntü, algı maalesef bu şekilde. Bunlarla ilgili, S-400'lerle ilgili -çünkü bu yönde atılan bir somut adım bu- açıklama yapabilirsiniz çok memnun olacağız.

Sayın Bakanım, ben özellikle 2016'ya, 2016 kesin hesaplarına girmek istiyorum çünkü 2016'yla ilgili olarak da hesap veriyorsunuz Bakanlık olarak yaptığınız harcamalarla ilgili. O konulara girmek istiyorum ama ondan önce birkaç konuyu da gündeme getirmek istiyorum böyle farklı farklı yerlerden. Bir tanesi de dış politika niçin var? Ülkenin menfaatleri için var. Son yıllarda bakıyorum, Türkiye'nin menfaatleriyle ilgili ne gelişme kaydedilmiş? Türkiye'nin en önemli menfaati nedir? Türkiye'nin enerji güvenliğinin sağlanması. Enerji güvenliği konusunda, petrol ve doğalgaz konusunda, bakıyorum, bizim bağımlılığımız komşularımıza, özellikle komşularımıza daha fazla. Enerji konusundaki bağımlılığımız artıyor. Peki, biz ne yapıyoruz, bununla ilgili olarak ne yapmışız? Daha fazla sıkıntıya giriyoruz. Bu konularla ilgili bir şeyler yapabilmemiz lazım.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'yle ilişkileri çok önemli konu. Bu konuda ne yapmışız? Geriye doğru gitmişiz. Siz çok iyi biliyorsunuz, orayı çok iyi tanıyan, bilen birisiniz. Şu Hollanda'yla yaşadığımız, evet iç politikalarından kaynaklanıyordu ama bir bakanın, bir Türkiye Cumhuriyeti Bakanının sınır dışı edilmesine varan bir gelişme olabilecek bir şey mi, gerek var mıydı? Gitse, oradaki Türk Büyükelçiliğine girse ne olacaktı, basın açıklaması yapsa ne olacaktı? Yani bir referandum için değer miydi bütün bunlar? Bütün bunları konuşmamız lazım, aslında detaylandırmanız lazımdı ama maalesef... Bunlardan sizi sorumlu tutmuyorum. O da ayrı bir konu. Biraz önce söylediğim gibi. Yani şöyle bir şey Sayın Cumhurbaşkanımız Cumhurbaşkanı olduktan sonra -bakın Başbakanlık dönemi değil, siteye bakın- tek bir resmî ziyaret yapmış. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliğinden bahsediyorum. Bir tanesi sadece Belçika Krallığı'na. Diğerleri yarı resmî ve çalışma ziyaretleri ya da uluslararası işte Birleşmiş Milletler, G20 gibi, NATO gibi toplantılarda yapılan görüşmeler. Kabul edilmiyor. Dolayısıyla bu sizi de etkiliyor, sizin politikalarınızı da etkiliyor. Onun için sizi çok fazla eleştirmiyorum. Ama maalesef tüm dış dinamiklerimizi kaybediyoruz bu şekilde.

Şimdi bir iki konu soracağım, arkadaşlarımız, "staff"ınız not alabilirse memnun olurum. Dışişleri Bakanlığı farklı bir bakanlık, harcamalarının -biraz önce söylediğiniz gibi- çoğunu yurt dışında gerçekleştiriyor. Dolayısıyla 5018 sayılı bu harcamalarla ilgili kanuna, bütçe kanununa çok fazla tabi değil ama mesela şu (E) cetvelinde -2018 için de bunu getirmişsiniz- diyorsunuz ki: "Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde görev yapan kamu görevlileri, şu anda kamu görevlisi olan, Dışişleri Bakanlığınca bildirilecek uluslararası kurum ve kuruluşların Türkiye'de yerleşik bulunan merkez veya temsilciliklerinde yabancı dillerinin olması kaydıyla atanabilirler. Buralarda görev yapabilirler. Bunlara Harcırak Kanunu'nun sürekli göreve atanana ilişkin hükümleri uyarınca kurumlarınca harcırak

ödenir, vesaire.” Bunların özlük hakları, atamaları burada düzenleniyor. Ne gerek var bunun buraya girmesine, nedir bu? Bununla ilgili bir bilgi alabilir miyiz? Bu sizin Bakanlık olarak çok istediğiniz, arkasında durabileceğiniz bir madde de değil. Hoşumuza gitmiyor, yani Dışişleri Bakanlığının bunu istisnai bir madde olarak buraya aldırması ya da sizin bilginiz dışında alınması güzel değil. Neden gerekiyor Sayın Bakanım, neden gerekiyor? Yani biraz önce söylediniz ya “Biz liyakate göre iş yapıyoruz.” Bu sizin Bakanlığınız dışında ama sizin Bakanlığınızın kullanılarak liyakatsiz bir iş yapılmasına meydan verebilecek bir madde.

Bir de (E) cetvelinin 10’uncu maddesi var, (a), (b), (c) fıkraları var. O fıkralardan ne kadarlık yurt dışı için transfer yapılmış, harcama yapılmış? Arkadaşlarımız bilgi verebilirse memnun olurum.

Yine (E) cetveli 28’inci madde. Mesela buna herhangi bir eleştiri yok. Size bir yetki veriliyor, bu yetkiyi kullanabilirsiniz. Böyle bir eleştiride bulunmuyorum ama diğerleriyle ilgili olarak detayını bilmemiz, gerekçesini de bilmemiz gerekiyor.

Mesela 40’ıncı madde. “Güç durumunda bulunan, yurt dışında sıkıntıda olanlar bundan faydalansın.” Faydalansın tabii ki ama o 8’inci madde pek makul bir madde görünmüyor.

Sayıştay raporuna geliyorum Sayın Bakanım. Şartlı görüş verilmiş 2016 için. Yani bazı sıkıntılar var. İki tane denetim görüşünü etkileyen, altı da etkilemeyen bulgu var. Hepsini okumayacağım. Zaten hem süre elvermiyor hem de böyle bir yöntemle bunlar görüşülmez ama tutanaklara girmesi açısından şöyle okuyayım: “İdarenin sunmuş olduğu mali tablolarda bakanlıkla ilgili olmayan muhasebe birimlerine ait verilerin bulunması.” Müsteşar yardımcınız -idari, mali işlerle ilgili- bu konularda bilgi verebilirse memnun olurum. Bilançonun öz kaynaklar bölümünde oluşan toplam hatalı kayıt tutarı 233 milyon lira. İlave olarak 81 milyon lira da faaliyet sonuçlarıyla ilgili olarak var. Diğerlerini geçiyorum.

Bir de denetim görüşünü etkilemeyen tespit ve değerlendirmelerin ilki, idarenin bütçe gelirleriyle yani sizin bütçe giderlerinin izlemesinde ve muhasebeleştirmesinde bazı aksaklıkların bulunması. Bakanlığın gider bütçesinde yüzde 20’lik bir paya sahip uluslararası kuruluşlar. Onlara olan aktarmalarla ilgili yöntemler. Bunların muhasebeleştirilmesi veya...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, lütfen toparlayın.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

Önce, bu katkı payları büyükelçiliklere ya da doğrudan kendilerine aktarılabilir. Bunların doğru kaydedilmesi lazım, doğru prosedürlere göre işlem yapılması lazım. Yani siz 5018’e göre iş yapmıyorsunuz ama yine de tabi olduğunuz bir usul var.

Bir de bu Devlet Konukevi Sayın Bakanım. Demin New York’taki Türkevi’yle ilgili olarak -herhâlde bilgi vereceksiniz- bir tartışma yaşandı ama şu Devlet Konukevi... Biz daha önce burada, Plan ve Bütçede onunla ilgili bir sermaye artırımını da yapmıştık diye hatırlıyorum geçen dönem Başkanım. Hâlâ o sıkıntılı, hâlâ zarar ediyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞU (Antalya) – Ankara Palas mı?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ankara Palas Devlet Konukevi...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞU (Antalya) – Maliye Bakanlığına devrediyoruz şimdi.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ha, onunla ilgili bir şey yapılsın. Bu, her sene, Sayıştay raporlarında yer alıyor, her sene sıkıntılar var. Sermayesi artırıldı. Buna rağmen bir de Dışişleri bütçesine her sene yüzde 15 pay aktarıyor. O, neden yapıyor, bilmiyorum. Şimdi, Maliye Bakanlığına mı aktarılacak?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞU (Antalya) – Maliye Bakanlığına devrediyoruz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ama orası tarihî bir bina aynı zamanda. Maliye Bakanlığı nasıl kullanacak bilmiyorum.

BAŞKAN – Soru-cevapta cevaplasın. Sayın Bakanımın cevapları tutanaklara girmiyor, lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hayır, soru-cevapta da Sayın Başkanım, tabii, Sayıştay raporuna istinaden söylüyorum.

BAŞKAN – Tutanaklara girmedeği için söyledim ben yani.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sadece Sayıştay raporunu burada zikretmek olmuyor; aslında bu Sayıştay raporunun tartışılması lazım, diyalog olması lazım ama tabii bu, çok fazla da mümkün değil maalesef.

Evet, çok uzatmayayım Sayın Bakanım. Bir de Malta belgeleri konusunda... Sarraf dışında, Malta belgeleriyle ilgili Türkiye'nin herhangi bir teşebbüsü oldu mu Bakanlık olarak? Cevap verebilirseniz memnun olurum.

Bir de yine farklı bir konu ama daha önce “Mam Celal” diye niteledik, samimi olduk. Neden cenazesine katılmadık? Yani bu, bizim dış politikamız açısından bir yanlışlık, eksiklik değil miydi? Nasıl bir değerlendirme yaptınız bunun için?

Teşekkür ediyorum.

Hayırlı uğurlu olmasını diliyorum bütçenizin.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

Sayın İhsanoğlu, süreniz normalde beş dakika ama Sayın Ayhan da “Benim süremden de beş dakika kullandırım.” dedi. Toplam on dakika.

Buyurun lütfen.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın başında Sayın Bakanımıza ve Dışişleri Bakanlığının değerli mensuplarına hoş geldiniz der ve Dışişleri Bakanlığının bütçesinin hayırlı olmasını temenni ederim.

Sayın Bakan, konuşmanızda büyük bir ufuk turu yaptınız. Zaten dağıtılan belge de, bugün, şimdi, biraz önce aldığımız belge de bu ufuk turunun hangi faaliyetlere tekabül ettiğini göstermektedir. Onun için gerçekten büyük gayretler, büyük himmetler sarf edildiğine inanıyorum. Fakat konuşmanızın bir bölümünde Afrika'daki bütün ülkelerde, ikisi hariç, sefaret açtığımızı ifade ettiniz yani Afrika'da, bütün şeylerde ve böylece rakamları da verdiniz, şimdi bakmak istemiyorum. Yani sefaretlerin sayısının artırılması, dış politikada müessiriyetin artması manasına gelir mi? Ve o yan yana komşu olan ülkeler, küçük ülkeler içerisinde, her bir tanesinde sefaretin açılması ne ölçüde rantabl'dır ve bizim dış politikamıza hizmet etmektedir?

Bir örnek olarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine üyelik için iki defa müracaat ettik. Birincisinde başardık, ikincisinde başaramadık. İkincisinde, sefaretimiz olan, temsilciliklerimiz olan ülkelerin sayısı birincisine nazaran çok daha büyüktü. Fakat orada, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda aldığımız destek çok düşmüştü, 60'a inmişti. O bakımdan, orada, acaba yani sizin o paraları başka bir faaliyette harcamanız daha rantabl olur mu, olmaz mı?

Bu genel mülahazadan sonra maruzatımı iki eksenle arz edeceğim. Birisi Avrupa Konseyiyle ilgili, ikincisi Orta Doğu'yla ilgili ve son olarak da Sayın Başkan, acaba, biz bu Orta Doğu'da Türkiye olarak, ülke olarak nasıl bir yaklaşımla daha faydalı olabiliriz, bizim tarihî rolümüze, ağırlığımıza daha uygun, yakışan bir şey yapabilir miyiz?

Şimdi, Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi ki siz bunun çok başarılı bir şekilde başkanlığını yaptınız... 1997'de resmî adı Avrupa Konseyi Üye Ülkelerce Yükümlülük ve Taahhütlerin Yerine Getirilmesi Komisyonu olan ve kısa adıyla Denetim Komisyonu diye bilinen komisyona ülke olarak Türkiye, Arnavutluk, Bulgaristan, Hırvatistan, Letonya, Moldova, Rusya, Slovakya, Makedonya vesaire 1967'de bunlara biz dâhil edildik ve monitör ve denetim altına alındık 1997'de. 1997'den 2004'e kadar bu sürdü. 2004'te bu denetimin dışına çıktık, ikinci safhası olan denetim sonrası diyalog oldu. Bu da 2017'ye kadar sürdü. Derken 2017'de Nisan ayında bizi tekrar denetime koydular. Yani yirmi sene içerisinde biz böyle bir fasit dairenin içerisinde dolaşmış olduk.

Şimdi, elbette Avrupalıların bizim hakkımızdaki İslamofobik, Türkofobik tavırları, hedeflerinde çakışma vesaire, bunların hepsini görüyoruz fakat yani biz eğer bu kulübe üye olduysak ve bu kulübün Genel Asamblesinin Başkanlığını bizim değerli bir diplomatımız, değerli bir devlet adamımız yürüttüyse bu kulübün şeylerine biraz uymamız lazım. Şimdi, yirmi sene daha bekleyeceğiz. O hususta ne düşünüyorsunuz, Bakanlığımız ne düşünüyor? Artık bu ikinci sınıf, üçüncü sınıf kategorisinden nasıl çıkacağız? Acaba bunun sorumluluğu sırf onlarda mı, bizde yok mu falan, birinci husus bu.

İkinci husus, Suriye'yle ilgili, Irak'la ilgili hususlardır. Mesela, Suriye'yle ilgili, şimdi, Sayın Numan Kurtulmuş'un çok güzel, hoşuma giden bir sözü vardır dış politikamızla ilgili. Diyor ki: "Esas dış politikada 'dream politics' değil, 'real politics' yani hülya, rüya politikaları değil gerçekliğe dayanan politika." Şimdi, biz görüyoruz ki Suriye'yle ilgili bunun bir başlangıcı var ve bu başlangıçta düşürmesini hedef ettiğimiz Şam rejimini, merkezî hükûmeti muhatap almaya başladık ki başka çaremiz de yoktur, doğru olan budur. Yani 2013'ten bugüne kadar bence çok şey kaybettik millî menfaat açısından, eğer ölçü millî menfaatse.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanımızın yaptığı son ziyaretten sonra yani Rus zirvesinde, orada şöyle denildi: "Gelenen noktada, Suriye'de siyasi çözüme odaklanabileceğimiz bir zemin olduğu hususunda mutabıkız." Yani kim mutabık? Türkiye, Rusya mutabık, böyle bir zemin var. Bu zeminin içerisinde kim var? Şam var. O zaman biz Şam'la görüşeceğiz, mecburuz bunu yapmaya. Fakat bunu da daha kolaylaştırmak lazım yani tabii biz açık olan bilgiler üzerinden inşa ediyoruz değerlendirmelerimizi. Acaba bunun ötesinde ne var?

Şimdi, bu zemin içerisinde Astana anlaşmaları Cenevre'ye gidecek, Cenevre'de bağlanacak ve bizim için Lozan neyse onlar için Cenevre o olacak herhâlde. Şimdi, bu arada Sayın Putin dedi ki: "Halklar kongresi toplanacak." Biz ona dedik ki Türkiye olarak: "Olmaz." O da dedi ki: "Millî diyalog." Biz acaba ne dedik, onu bilmiyorum. Sonra, bu Astana'dan çıkan taraflar, Astana'da mutabakatı sağlayacak olan taraflar kimdir? Cenevre'ye kimler katılacaktır ve bizim Şam rejimiyle olan münasebetimiz ne olacaktır? Bunları nasıl açacağız?

Yine, Suriye'yle ilgili olarak şunu söylemek istiyorum: İran Şam'ın güneyinde, Kiske'de bir üs kurmuştur. İran, Halep'te bir füzeler şeyi -çok özür diliyorum, iki gecedir uyumuyorum, seyahat hâlindeydim- füze fabrikası kurmuştur. Halep bizim için "nex door." Kiske, yine uzak değil ve bu söyledikleri hilal teşekkül ediyor yani İran, Irak, Halep, Şam ve Şam'dan sonra Lübnan sınırına, oradaki Hizbullah'la beraber böyle bir hilal teşekkül ediyor. Bu, bizim güneyimizde. Dengeler değişiyor, yeni haritalar mevzu bahis oluyor ve artık bu haritalardan bahsetmek komplo teorisi falan değil, bunlar gerçek. Yüz sene önce Sykes-Picot vardı, yüz sene önce Belfaur -Vaadi- Taahhüdü vardı ve bunların ikisinin sayesinde bugünkü haritalar çıktı. Şimdi, geleceğin haritaları burada çıkacak yani Astana ve Cenevre son derece hayatidir ve Türkiye'nin burada alacağı tavır ve göstereceği celadet ve selabet esas Türkiye'nin ve Orta Doğu'nun geleceğini tayin edecek olan tutumdur. O bakımdan, bu hususta Türkiye ne yapacaktır acaba?

Amerika ve Rusya PYD konusunda müzahir tavırlar sergiliyorlar ve bunların değişeceğini zannetmiyorum. Şimdi, bunların karşısında ülkemiz hangi tedbirleri alacak bunlarla bağlı olarak?

Başika kampına gelmek istiyorum. Başika kampı, geçen sene bütçede, burada zatîalinizle bunu konuştuk ve o zaman Türkiye'yle Irak Hükümeti arasında bir gerginlik vardı, ondan sonra olan oldu, Arap Ligi bizim aleyhimize karar aldı, Somali dâhil, bütün Araplar dâhil, Katar dâhil. Şimdi, Sayın Abadi geldi. Onun gelmesinden bir gün önce, 24 Ekim 2017 yani birkaç hafta önce...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın İhsanoğlu, bir dakika lütfen. Süreniz doldu, son cümlelerinizi alayım.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Müsaade buyurunuz Sayın Başkan.

Meclise dedi ki: "Abadi geliyor, Başika'ya bir hal çaresini bulunuz." Yani, Başika'yla ilgili resmî bir anlaşma olsun ki orada bir daha o hatalar tekrerrür etmesin. Bu oluşmadı.

Onun dışında, Sayın Bakan, çok söylendi, Yunanistan'ın Türk topraklarındaki işgalleri, 18 Türk adası ve 1 kayalığın işgal edilmesi ve gazetelerde görüyorduk, millî günlerini...

BAŞKAN – Sayın İhsanoğlu, Sayın Beyribey de kendi beş dakikasını size verdi efendim.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim. Lütfettiniz efendim.

18 Türk adası ve 1 kayalığı işgal etti ve orada millî bayramlar ve Yunan Bayrağı çekildi.

Türk kamuoyuna, bize Mecliste gerek bu Komisyon üyeleri olsun gerek Genel Kurul olsun bu konuda hâlâ tatminkâr bir şey gelmiyor resmî ağızlardan. Bunun ilk muhatabı zatîalinizsiniz ve Dışişleri Bakanlığı.

Şimdi, ben son kalan iki üç dakikaya, Beyefendi'nin lütfu sayesinde ve nurani simasıyla Sayın Başkanımızın himmetiyle...

BAŞKAN – Sağ ol Sayın Enişteciğim, sen sevdiğin için böyle söylüyorsun.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Şunu söylemek istiyorum: Orta Doğu'daki manzara budur. Bu, Orta Doğu'daki bu manzara niye oldu? Bu Orta Doğu'da, Osmanlı çekildikten sonra, yıkıldıktan sonra kurulan devletler arasında bir egemenlik dengesi, bir birbirini tanıma şeyi olmadı yani Sykes-Picot gereği yapıldı, Sykes-Picot da Avrupa'daki Vestfalya Anlaşması'nın gereği olarak "sovereignty" kavramı üzerine İngiltere ve Fransa arasında paylaşıldı, daha sonra Amerikalılar geldi, şimdi Ruslar geldi ve güç dengeleri bozuldu. Burada yapılması lazım gelen, bence Türkiye'nin öncülüğünü yapması lazım gelen şey Orta Doğu'da dengelerin yeniden kurulması. Bütün Orta Doğu'nun, Fas'tan İran'a -İsrail dâhil- birbirlerinin egemenliklerini, sınırlarını, toprak bütünlüklerini kabul etmeleri ve rejim değişikliği hedefine yönelmemeleri ve ayrıca, bu savaşlara harcanan paraların

yerine kalkınmaya para harcamak yani bir nevi Vestfalya artı Marshall Planı, iki hedef bir arada. Türkiye bunun öncülüğünü yapar. Bu fikri ben birkaç yerde söyledim, Cambridge Üniversitesi, Alman Dışişleri Bakanlığı ve bazı NGO'lar falan bunu ele aldılar. Bence, bu, ülkemizin ele alması lazım gelen bir husustur ve uzun vadede... Çünkü bu harp bitecek. Bu harp bittikten sonra kim söz sahibi olacak burada? Ruslar mı? Amerikalılar mı? Yoksa o mevcut ülkeler ve başta biz olmak üzere, ülkemiz olarak biz mi söz sahibi olacağız? Onu da Sayın Bakanımızın takdirlerine sunuyorum.

Çok teşekkür ederim.

Sağ olun.

(Oturum Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın İhsanoğlu.

Buyurun Sayın Tamaylıgil.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; ben de öncelikle Dışişleri Bakanlığı 2018 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Genel bir değerlendirme, birkaç soru ve onun ötesinde şu an içinde bulunduğumuz şartlarda gelecekle ilgili stratejik bakış açımızda ne olması gerektiği paylaşımını sorgulamak istiyorum.

Şimdi, son zamanlar içerisinde, baktığımızda, gerek zamanlama açısından gerekse stratejik tercih oluşturma, ön alıcı hareket etme noktasında olası gelişmeleri veya olabilecek gelişmeleri doğru okuyup adım atma noktasında belli hatalar ve hayal kırıklıklarıyla karşı karşıya kalabiliyoruz. Bunun için de tabii dış politikayla ilgili tercihler o kadar hızlı değişiyor ki ve hassasiyetlerin ömrü o kadar kısa oluyor ki ve böyle bir süreç işlediği zaman da karşımıza çıkan bizim hem kendi açımızdan değerlendirmelerimiz hem de diğer ülkeler açısından ortaya konulan politik değerlendirmelerde bir öngörülemezlik; ki dış politikada “öngörülemezlik” başlığıyla karşı karşıya kalmanın soru işaretleriyle baş başa kalıyoruz.

Diğer taraftan, baktığımızda, gündem değiştiğinde ve diplomasiyle ilgili olarak atılması gereken adımlarda iç gündemlerden öte uluslararası gündemlerin birbirleriyle korelasyonunun çok iyi sağlanması gerekirken bu korelasyonu sağlamakta sanki ulusal çıkarlarla, demokrasi ve ona bağlı siyasi çıkarlar arasındaki dengeyi kurarken bile belli konularda, belli zamanlarda ne yazık ki sorunlarla karşılaşır noktaya gelebiliyoruz.

Şimdi, Sayın Bakanım, tabii, diplomatik adımlar atılırken Atatürk'ün bir sözü var, diyor ki: “Ben savaşa, taktikle ilgili haritayı kullanırken diplomasi açısından da baktığımda önüme haritayı alır ona göre değerlendirme yaparım.” Şimdi, öyle baktığımızda haritalar, bu haritaların bir siyasi harita yönüyle değerlendirilmesi, bir de ekonomik olarak, gelişmeler ve ekonomik haritalarla birleştirip siyasi, dış politik, diplomatik gelişmeleri beraberce kurgulamak gerekiyor. Yani, tabii, ekonomik açıdan baktığımızda, bundan aşağı yukarı bir on sene önceye dönüyoruz ve Türk TELEKOM gibi Türkiye'nin en önemli stratejik kuruluşlarından birindeki kamu hisselerinin satış dönemini hatırlıyorum ve onu hatırladığım zaman, yine aklıma alıcı konumundaki ailenin kendi bölgesindeki siyasi yapısı ve o siyasi yapıya bağlı olarak ortaya çıkan ilişkilerde o gün için yine Türkiye'de en üst seviyede görev alan bir siyasi kimliğin o ülkeye giderek, alıcı konumundaki ülkeye giderek işlem öncesinde ortaya koydukları ilişkilerini ve sonra Hariri ailesi ve ona bağlı Türkiye'deki TELEKOM'un o aile fertleriyle ilgili olarak ortaya çıkan sonucuna ve bugünkü sonuca geldiğimizde, yine yaşadıkları borçlanma, Arap Bankasıyla ilgili gelişmeleri, Suudi Arabistan'la olan ekonomik ilişkileri ve ona bağlı bugün yaşanan sonuçlarla bakıldığında, dış politikanın ekonomik o harita içerisindeki gelişmelerle yadsınamayacak bir korelasyonu olduğuna inanıyorum.

Şimdi, 2002-2007 arasına baktığımızda, Türkiye, alınmış ekonomik kararları uygulama modelinde bir süreklilik ortaya koyuyordu, hazır bir program uygulanıyordu, onun için de sosyal yönü eksideydi ama ekonomik açıdan baktığınızda, dünyada, özellikle bu emperyal güç dediğimiz ülkelerin dünyaya ihraç ettikleri döviz gücüyle yaygınlaşmaya başlamış bir ekonomik stratejik dönem kendini gösterdi. O dönemde Türkiye'nin iki çıpası vardı, biri IMF'yle olan çıpası, ikincisi Avrupa Birliği çıpası. Bir taraftan demokrasi ve özgürlükler bağlamında anayasal değişiklikler yapıyordu, bir taraftan da ekonomik açıdan Türkiye hızlı bir dış sermaye girişiyle karşılaştı ve bunun kaynak kullanım açısından ne yazık ki doğru planlanıp programlanamadığı, daha geniş bir stratejiden bakılmadığı, dönemsel değerlendirildiği, o fırsatın kendini gösteremediği bir süreçle karşı karşıya kaldı. Şimdi, o günlerde büyüme yüksekti, o günlerde ekonomik datalar iyiydi, o günlerde, baktığınızda, Avrupa Birliğindeki ülkelerle olan ilişkiler ve orada bize gelen talepler çok farklıydı. Ama yıl 2007, 2008'e geldi, Arap Baharı, Arap Baharı sonrasındaki gelişmeler, Türkiye'nin dış politika açısından baktığınızda daha mezhep ve bir yerde Müslüman Kardeşler ve Hamas'la olan yakınlığı, Arap Baharı'nın kendi içinde demokratikleşmeyle ortaya çıkan tavrının bir yerde etnisite ve mezhep olarak daha ayrışmalara evrilmesi ve onun sonrasında ekonomi ve siyaset, dış politika dediğimizde ters dönen tablolarla karşı karşıya kaldık.

Şimdi, bu gerçekliği bugün için görmemiz de çok önemli diye düşünüyorum. Bakın, Türkiye'nin borçluluk rakamları... Türkiye'nin geçmişte yaşadığı ekonomik kriz dönemlerinde sadece iç siyasi sorunları vardı ekonomik olarak ama şimdi, dışarıdan da kaynaklı birtakım sorunlarla karşı karşıya. Bunun getirdiği hassasiyet içerisinde... Yani Atatürk'ü yine söylemek istiyorum. Elde edilen başarılar ekonomiyle taçlanmazsa bağımsızlığın sürekliliğinin olamayacağı konusunda ben ekonomi ve... Ki bunun içinde enerji, bizim enerji bağımlılığımız, diğer taraftan Kıbrıs'a bakıyorsunuz, Kıbrıs'ta işte bu Doğu Akdeniz enerji yapısıyla ilgili ortaya çıkan sonuçlar, Sayın İhsanoğlu dile getirdi, bu 18 ada veya Kıbrıs... Yani bugün o emperyal güç dediğimiz güçler dünyanın her coğrafyasını dağıtmaya çalışıyor, Kıbrıs'la ilgili dayattıkları yeni bir yapı ve o yapı üzerinde karar alıcı güç elde etmek veya Türk tarafıyla ilgili ortaya konulan baskılar. Yani bunların hepsini ekonomiyle birlikte düşünmenin gerekliliği içerisinde olduğumuzu düşünüyorum.

Diğer taraftan, Sayın Bakanım, şimdi ben, bu Amerikan Büyükelçiliğinin Büyükelçilik ve konsolosluk sitesine baktığımda, daha sonra Washington Büyükelçimizin reddettiği ama kendilerinin sitelerinde hâlâ var olan bir tanıma aklım takıldı. Burada şöyle diyor: "Biz Türkiye'deki misyonumuzla, yerel çalışanlara yönelik başka bir soruşturma bulunmadığına ilişkin Türk Hükûmetinden ilk etapta üst düzeyde güvence almış bulunuyoruz. Ayrıca, Türk Hükûmetinden, yerel çalışanlarımızın kendi resmi görevlerini yerine getirirken gözüaltına alınmayacakları -yani ikinci bir şey- ve tutuklanmayacaklarına ilişkin güvence de alınmıştır. Türk Hükûmeti bizim yerel çalışanımızı gözüaltına alma veya tutuklama niyetine ilişkin önceden Amerikan Hükûmetine bilgi vermeyi taahhüt etmiştir." Bunu Büyükelçilik yalanladı ama onlar da bir karşı açıklama olarak bu yalanlamayı yalanladılar ve şu an hâlâ sitelerinde bu var. Şimdi, burada böyle bir içerik -yani sitelerinde yazılan bu- adli kapitülasyon demektir. Böyle bir şey var mıdır, yok mudur, nedir, bu konuda açıklığı ortaya koyarsanız çok önemli çünkü bir büyükelçimizin açıklamasıyla karşı karşıya kaldık.

Diğer taraftan sormak istediğim diğer bir konu. Şimdi, Yeni Şafak gazetesinin, sanırım 19 veya 20 Ekim günüydü, bir haberi çıktı. Bu haberde "Rusya ve PKK Kamışlı'da kirli pazarlığa oturdu." dendi. "Rusya Dışişleri Bakan Yardımcısı Bogdanov ile Suriye İstihbarat Başkanı Memlük ve terör örgütü PKK ele başı Karayılan Kamışlı'da bir araya geldi." diye bir haber çıktı yeni Şafak gazetesinde. Daha sonra, işte "Burada federal sistem, petrol bölgeleri konuşuldu." dendi ve tekrarlanacak bir görüşme trafiğiyle ilgili bilgi verildi bu haber başlığında. Sonra takip ettim bu haber başlığıyla ilgili bir gelişme oldu mu diye, hiçbir yerden yalanlama, değerlendirme, hiçbir şey çıkmadı. Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanımız

da Rusya'ya gitti ve hassasiyeti olan bir konu. Bu konu gerçek midir, buradaki görüşmelerde böyle bir konu paylaşıp değerlendirilmiş midir? Çünkü Dışişleri bakan yardımcısı noktasında bir görüşme olduğunu dile getiren bir haber. Bunu da sizlerle paylaşmak isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Diğer taraftan, Sayın Bakanım, şimdi, Türkiye'nin büyükelçileri gerçekten... Ben yapılan eleştirel düşünceleri açıkçası kabul etmiyorum çünkü tabii ki kendi bünyenizde, kendi teşkilat yapınızda FETÖ terör örgütüne bağlı bir oluşum olduğunu, bunun da önemli bir kişi adedine geldiği beyan edildi. Zaten soruşturmalar, araştırmalar kendini gösteriyor. Ama ben Türk Dışişleri diplomasisinin gerçekten fedakârca çalıştığına ve her katkıya... Ki ben NATO Parlamenterler Asamblesi üyeliği de yaptım, şu anda AGİT'te de beraberiz. Gittiğimiz her ülkede hem kolaylaştırıcı çalışmalar içinde oluyorlar hem de Dışişlerinin, burada merkeze geldiğinde de arkadaşlarımızın Türkiye'nin temsil edeceği her konuda detaylı araştırmalar yaparak katkı sağladıklarına inanıyorum ve onlara da teşekkür etmek istiyorum. O yüzden, siz zaten kendi personelinize yapılan eleştirileri değerlendireceksiniz ama benim yaşadığım tam tersi özelliklerde.

O “monşer” denilen, bunu da kullanmak noktasına gelen kişilerin, ben, diplomasideki var olan o değerli bilgi, birikim ve sürekliliği sağlayan zihniyete çok doğru bir sıfatlandırma yapmadığına inanıyorum. Keşke şu terör... Vaktimiz yok. Birkaç gündür Onur Bey'in “Arka Plan” adlı, terörizmle ilgili, Orta Çağ'dan karşımıza çıkan, arka plandaki gelişmeleri anlatan kitabını okuyorum. Gerçekten o bilgi, birikim ve -katılırsınız katılmazsınız ama- birtakım gerçekleri belgeleyen değerlendirmelerinin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, sormak istediğim konu şu, vaktimi de fazla uzatmak istemiyorum: Dışişleri, personelinin ötesinde, şu anda baktığımızda, siyasi kimlikleriyle isimlendirilmiş bazı, özellikle partinizin milletvekilliğini yapmış veya aday olmuş isimleri büyükelçi olarak görevlendiriyor. Şimdi, tabii bu büyükelçilik noktasında bir temsil önemli ama o süreklilik ve ortaya konulan farklı farklı görevlerle elde edilen tecrübe de çok önemli. Buradaki dengeyi nasıl sağlıyorsunuz, neye göre tercih ediyorsunuz? Mesela Kuala Lumpur Büyükelçiliğimize Sayın Kavakcı'yı atadınız. Şimdi, kendisi bir Amerikan vatandaşlığı sürecinden sonra Türk vatandaşlığını kaybetmişti, Büyükelçiliğe geçmeden önce Türk vatandaşı oldu ama Amerikan vatandaşlığından ayrıldı mı? Bir de o konuda bilgi paylaşabilirseniz çok sevinirim.

Ben hayırlı olmasını diliyorum. Sizinle dış politika konusunda kendi içimizde belli soru başlıklarını paylaşırsınız ama Türkiye için, Türkiye'nin geleceği için, Türkiye'nin bütün ulusal çıkarları ve önümüzdeki süreçteki başarısı için beraberce yapılacak mücadelelerin öneminin inancı içinde olduğumu söylemek isterim ve gördüğümüz belli başlıklardaki paylaşımların da elzem olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Tamaylıgil.

Sayın Bakanım, çok değerli Komisyon üyelerimiz, saat 14.30'a kadar öğle arası veriyoruz.

Kapanma Saati: 13.30

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.33

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

(Oturum, Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdinç tarafından açıldı)

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan; Plan ve Bütçe Komisyonumuzun 26'ncı Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Ünal, buyurun.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcım, Saygıdeğer Başkanım, Sayın Müsteşarım, değerli Komisyon üyelerimiz ve Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; Dışişleri Bakanlığımızın 2016 Yılı Kesin Hesabı ile 2018 Yılı Bütçe Tasarısı'nı görüşmek için toplanmış bulunmaktayız. Bu vesileyle, hepinize saygılarımı sunuyorum.

Bölgesinde ve dünyada barışçıl, adil ve kalkınmaya imkân tanıyan bir ortamın kalıcı şekilde tesisi ve güçlendirilmesi, ulusal hak ve çıkarların savunulması ve korunması, her türlü toplumsal yaşamın temelini oluşturan insan haklarının ve demokratik değerlerin savunulması ve ileriye götürülmesi; dil, ırk, renk ve cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle yapılan her türlü ayrımcılıkla mücadele edilmesi; insanlığın kültürel mirasının, çevrenin ve yerkürenin doğal yaşam olanaklarının korunması; uluslararası hukukun ve ona olan saygının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amaçları altında oluşturulan Dışişleri Bakanlığımızın akılcı politika ve stratejileriyle ülkemiz AK PARTİ iktidarı döneminde bulunduğu bölgede ağırlığını muhafaza etmiş, hatta daha da ileriye götürmüştür.

Girişimci ve insani dış politikamız dört temel unsur üzerine kurulmuştur; bölgesel güvenlik ve istikrara katkıda bulunmak, kıta ölçekli açılım ve ortaklık politikalarını sürdürmek, stratejik ilişkilerimizi derinleştirmek, uluslararası kuruluş ve platformlarda aktif roller üstlenmektir. Türkiye bu çerçevede yapıcı ve aktif girişimleriyle uluslararası düzeyde istikrar, güvenlik ve refahın artırılmasına katkı sağlamaktadır. Güçlü geleneğimiz çerçevesinde yapılan kalkınma ve insani yardımlar, vize iş ve işlemlerinde yapılan değişiklik ve dönüşümler, Bakanlığımızın kurumsal altyapısında yapılan değişiklikler, ülkemizin ev sahipliği yaptığı, yapacağı uluslararası etkinlikler, vizesiz seyahat edilebilir ülke sayısındaki artışlar, yurt dışı temsilciliklerimizin sayısının artırılması, uluslararası ve bölgesel kuruluşlarda üstlendiğimiz dönem başkanlıkları ve daha birçok icraatlarla Dışişleri Bakanlığımız 2023 hedeflerimize ulaşmamıza ciddi katkılar sağlamaktadır. İlaveten, FETÖ terör örgütünün 15 Temmuz 2016 günü millî egemenliğimize, ülkemizin birlik ve bekasına yönelik darbe teşebbüsü sonrasında yurt içinde alınan önlemlere ilaveten yurt dışında da dış temsilciliklerimizce yoğun temas ve faaliyetler yürütülmüştür. Bakanlığımızın, FETÖ örgütlenmesinin ortadan kaldırılmasına yönelik girişimleri neticesinde kısa sürede somut ilerlemeler kaydedilmiş ve FETÖ konusunda tüm ülkelerde bir farkındalık yaratılmıştır. FETÖ, PKK, PYD, DEAŞ veya ne şekilde tezahür ederse etsin tüm terör örgütleriyle mücadeleye kararlılıkla ve aralıksız devam edilecektir. Bu mücadelede katkısı bulunan başta zatialiniz olmak üzere tüm Bakanlık teşkilatı mensuplarımıza saygılarımı sunuyorum.

Sayın Bakanım, müsaadenizle, aklıma takılan bir şeyi size arz ederek konuşmamı tamamlayacağım. Süleyman Şah Türbesi'nin bulunduğu yer, biliyorsunuz, Lozan Anlaşması'nı göre ülke toprağı. Fırat Nehri üzerinde aşağıya yukarı sınırimızdan 89 kilometre aşağıda. Bunu tekrar orijinal yerine, Caber Kalesi'ne götürsek, emniyetini orada sağlasak bu konuda ne düşünürsünüz?

Saygılarımla bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Ünal.

Sayın Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, kamu kurum ve kuruluşlarının çok değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2018 yılı bütçenizin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Tabii ki Sayın Kuşoğlu söyledi, şimdi, bizim söyleyeceklerimiz, düşüncelerimiz, görüşlerimiz sizin 2014 yılından bugüne kadar olan Dışişleri Bakanlığımızla ilgili değil, toplam on beş yıllık AKP iktidarı dönemindeki yaşanan dış politikayla ilgili eleştirilerimiz ve görüşlerimizdir.

Sayın Bakan, Türkiye, dış politikada son on yıldır ardı ardına yapılan yanlışlar nedeniyle bugün büyük bir güven erozyonuna uğramıştır. AKP iktidarının son on yılında Türk dış politika öncelikleri âdeta günlük gazete manşetleri kadar hızlı bir değişkenlik gösteren, gazete manşetleri kadar kısa ömürlü hassasiyetler üzerine odaklanan bir hâle gelmiştir. Dış politikada ilkesizlik ve sorumsuzluk kaçınılmaz olarak türlü olumsuzlukları karşımıza çıkarıyor. Bedeli ise bütün bir ülkeye, onun tarihine ve geleceğine ipotek koyuyor. Elbette bugün burada her ayrıntıya değinmek mümkün değil ancak bazı konuları başlıklarla söylemek isterim.

Son günlerde dış müdahale, iç savaş, terör, ağır ekonomik yıkım ve mülteci krizi gibi olağanüstü sorunlarla boğuşan Orta Doğu'da temel parametreler değişmektedir. Suriye'deki iç savaşın sonuna yaklaşıldığı konusunda yaygın bir görüş vardır. Putin ve Trump'ın geçtiğimiz hafta Vietnam'da yaptıkları ortak açıklamayla, Suriye'nin egemenliği, bağımsızlığı ve toprak bütünlüğüne bağlılık üzerinde anlaşmaya varılmıştır. Her geçen gün Suriye'de siyasi bir çözümün yaklaştığı görülmektedir. Türkiye için söz konusu anlaşmadaki yaşamsal bir diğer önemli nokta tüm Suriyeli tarafların Cenevre'ye davet edilmesidir. Savaş biterken ülke nüfuz bölgelerine bölünmüştür. Yarın bu nüfuz bölgelerinin parçalanmanın ortaya çıkaracağı yeni haritayı şekillendirme ihtimali gözardı edilemez, edilmemelidir. Astana süreciyle birlikte Suriye'de İran ve Rusya'nın çizdikleri çerçevede hareket etmek mecburiyetinde kalan Türkiye, Orta Doğu'daki gelişmeler karşısında eskiye oranla çok daha fazla edilgen konumdadır. ABD ve Rusya'nın son ortak açıklaması da işlerin kolaylaşmadığını göstermekte ve giderek ağırlaşan bir tabloya işaret etmektedir. AKP bundan böyle Suriye'de atacağı her adımla ilgili olarak ABD ve Rusya icazetine ek olarak, “Esad-Esed” veya “dostum Esad” ile “Sen benim seviyemde değilsin.” dediği İbadi'nin eline bakar hâldedir.

AKP'nin izlemeyi denediği din, mezhep eksenli, tarafgir, saldırgan ve yayılmacı politikalar, biraz önce saydıklarıma ilaveten Suudi Arabistan'daki, Libya'daki ve Mısır'daki gelişmelerin de gösterdiği üzere topyekûn iflas etmiştir. İlkesiz politikalar, Türkiye'nin bölgeyle on yıllar içinde kurduğu tarihsel, iyi ilişkileri sona erdirmiştir. Türkiye'nin Orta Doğu politikasının temel eksenini oluşturması gereken tarafsızlık, barış, istikrar ve refahın öncelenmesi aciliyettir artık.

AKP çevreleri “Üç saatte Şam'a varırız, Emevi Camisi'nde namaz kılarız.” hezeyanları içinde Türkiye'yi bir bataklığa demirlemekle kalmadılar, yüz binlerce insanın cenaze namazının kılınmasına neden oldular.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak 2012 yılında Türkiye'nin öncülüğünde Suriye'de akan kanı durdurmayı amaçlayan bir uluslararası barış konferansı düzenlemeyi teklif ettik. Suriye'nin Arap Komşuları ve İran'ın da katılacağı Şam yönetimi ve meşru muhalifleri de içerecek bu önerimiz AKP tarafından görmezden gelinmiştir ancak önerimizin neredeyse aynısı Birleşmiş Milletler nezdinde Cenevre süreci olarak hayata geçirilmiştir. Ek olarak, Türkiye bugün Rusya ve İran'la birlikte Astana mutabakatı çerçevesi içerisinde çalışmaktadır. Önerimiz zamanında kabul görmüş olsaydı ülkemizin dünyada ve bölgedeki konumu bugün bir başka noktada olacaktı.

Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin 25 Eylül 2017'de yaptığı tartışmalı referandumun ardından Irak iç siyasetinde kartlar yeniden dağıtılmıştır, Bağdat ve Tahran nüfuz alanlarını artırarak güçlendirmiş ancak bu durum, Irak ve bölge ölçeğinde yeni sıkıntıları da beraberinde getirecektir. Türkiye bundan sonra Erbil ve Bağdat'la barışçıl ilişkiler kurarak, diyalogu ve diplomasiyi önceleyerek, bir bölge ülkesi olmanın sorumluluğuyla, sağduyulu bir şekilde meseleye yaklaşmalı, savaş, tehdit dili kullanmaktan ve askerî müdahale seçeneğini masada tutmaktan vazgeçmelidir.

Unutmamalıyız ki Erbil ve Bağdat arasında tansiyonun yükselmesinde AKP hükümetlerinin bugüne kadar izledikleri dış politikanın da büyük payı vardır. Bağdat yönetiminin onayı olmadan 2012 yılında Erbil'le imzalanan petrol anlaşmaları, yine Bağdat'ın itirazlarına aldırmadan Başika'da bulundurulanan Türk askerî varlığı, Türkiye-Irak ilişkilerini son dönemde olumsuz etkileyen gelişmelerdir.

AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan başta olmak üzere, AKP iktidarının IKBYNin referandum kararına gösterdikleri sert tepkiye Erbil'den gelen yanıtların arasında Barzani'ye yakın Rudaw gazetesinin genel yayın yönetmeni Rebwar Kerim Weli'nin 27 Eylül 2017 tarihli "Sayın Erdoğan 'Er kişi' olun!" başlıklı yazısı özel bir öneme sahiptir. Yazıda geçen şu ifadeler not edilmelidir: "Bağdat'ın itirazlarına rağmen Kürt petrolü Ceyhan'a gönderilir ve oradan gemilerle -Kimindi o gemiler?- Meksika Körfezi'ne kadar dolaşırken neden kapatmadınız vanayı? Sattığınız Kürt petrolünün paraları nereye gitti?" yazısını tarihe bir not olarak düşmek istiyorum.

AKP hükümetlerinin Irak konusunda yaptıkları hatalar Irak Kürdistan bölgesine yönelik politikayla sınırlı değildir. Farklı aşiret, mezhep ve etnik kimliklerin bir mozaigi olan Irak'la ilişkilerimizin ana iskeleti, AKP dönemine kadar, Irak'ı oluşturan bütün unsurlara eşit mesafede durmaya ve onlarla iyi ilişkiler kurmaya dayanmaktaydı. Türkiye, Irak'taki Türkmenlerin haklarını Bağdat'la kurduğu iyi ilişkiler üzerinden koruma yönünde bir siyaset izlemekteydi ancak AKP kendisini Irak'taki Sünnilerin koruyucusu ilan ederek bu temel anlayışı yıkmıştır. Türkiye'nin Irak'ın iç işlerine karışması öyle bir boyuta gelmiştir ki eski Dışişleri Bakanı Davutoğlu Irak seçimlerinde aday listelerine bile müdahale etmiştir.

Türkiye-ABD ilişkileri tarihinin en kötü dönemlerinden birini yaşamaktadır. On yıllardır dış politikada büyük devletler arasında denge politikası izleyerek kendisine manevra alanı açan Türkiye, AKP döneminde bu politikayı terk etmiş, büyük devletlerle çatışmalı ilişkiler kurmayı alışkanlık hâline getirmiştir. NATO müttefikimiz ve stratejik ortağımız olan Amerika Birleşik Devletleri'yle aramızdaki sorunların listesi hayli kabarıktır. Türk kamuoyunda AKP tarafından provoke edilen anti Amerikancılık, ABD'nin YPG'ye verdiği destek ile Türkiye'nin PYD/YPG'ye karşı tutumunun örtüşmemesi, AKP iktidarı tarafından "hayırsever iş adamı" olarak ilan edilen Reza Zarrab ve Halkbank Genel Müdür Yardımcısı Hakan Atilla'nın ABD'nin İran'a yönelik ambargosunu delmek ve ABD bankalarını dolandırmak suçlamalarından ABD'de tutuklu yargılanmaları, bu kapsamda eski Bakan Zafer Çağlayan ve Halkbank eski Genel Müdürü Süleyman Aslan hakkında tutuklama kararı verilmesi, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın söz konusu dava belgelerinde isminin geçmeye başlaması, dava sonucunda Türkiye'deki bazı bankaların yüklü miktarda ceza yeme olasılığı, Türkiye'ye silah satışının ABD Kongresine takılması,

Erdoğan'ın Mayıs 2017'de ABD ziyareti sırasında büyükelçilik konutu önünde yaşanan kavgayla ilgili olarak korumaları hakkında yargı süreci başlatılması ve 12 koruma hakkında yakalama kararı çıkarılması, Türkiye'deki otoriterleşmenin hızla derinleşmesi nedeniyle, Batı dünyasında Türkiye'deki tutuklamalar AKP iktidarının izlediği bir rehine siyaseti ve intikam operasyonu olarak kodlanmakta ve büyük tepki çekmektedir. ABD vizelerinin askıya alınması kararı Türk yargısının ve Hükümetinin ABD yönetiminin gözünde nasıl algılandığını göstermesi bakımından da önemlidir. Vizelerin askıya alınması kararı daha sonra yumuşatıldı ancak atılan bu yeni adımın Türk Hükümetinin ABD'ye verdiği güvenceler sonucunda olduğunun ABD makamları tarafından açıklanması Türkiye için onur kırıcı yeni bir duruma yol açmıştır. Bugün, Türkiye'nin ABD politikasının temel unsurlarının Fetullah Gülen ve Reza Zarrab olması utanç vericidir. AKP, Gülen'in ABD'den Türkiye'ye iadesini isterken peşin bahşış aldığı Reza Zarrab'ı da kurtarmaya çalışmaktadır. Oysa, Türkiye ile ABD arasında kurulacak eşitlikçi ve iyi ilişkiler Orta Doğu'da barışa hizmet edecek bir potansiyel taşımaktadır ancak ne yazık ki AKP bu durumu fark edip harekete geçirecek bir potansiyelden yoksundur. Demokrasi, laiklik ve basın özgürlüğü konusundaki geriye doğru gidiş, dikta rejiminin giderek koyulaşması, ABD'nin AKP tarafından düşmanlaştırılması, ülkemizdeki ABD'lilere yönelik somut tehditlerin artması Türkiye-ABD ilişkilerine büyük darbe vurmaktadır. ABD'nin Türkiye'ye yeni büyükelçisini ne zaman atayacağı belirsizdir.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; 7-10 Kasım tarihleri arasında ABD'yi ziyaret ederek ABD Başkan Yardımcısı Pence'le görüşen Başbakan Binali Yıldırım'ın temaslarından sonra yapılan karşılıklı açıklamalara bakıldığında iki ülkenin önceliklerinin çok farklı olduğu ve ortak noktanın neredeyse kalmadığı sonucuyla karşılaşırız. ABD, OHAL yönetimindeki Türkiye'de tutuklanan vatandaşları, diplomatik misyon çalışanları, gazeteciler ve STK üyeleri konusunda derin endişeye sahip olduğunu Başbakan Binali Yıldırım'a söylemiştir.

Son olarak dün akşam öğreniyoruz ki Dışişleri Bakanlığı, ABD'de tutuklu olarak yargılanan Reza Zarrab'la ilgili olarak ABD'ye nota vermiş ve Zarrab'ın durumu hakkında ABD'den bilgi istenmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen tamamlar mısınız.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim.

Şöyle sözlerimi sonlandırmak istiyorum: Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Kararı 25 Nisan 2017 Bahar Dönemi Genel Kurulunda “Türkiye’de Demokratik Kurumların İşleyişi” konulu raporu görüşerek raporun ekindeki karar tasarısı için oylama yaptı ve Türkiye’yi on üç yıl sonra yeniden siyasi denetim altına aldı. AKPM’nin bu kararı Türkiye’nin Avrupa’yla ilişkilerinin özetidir. AKPM kararı, OHAL’in Türkiye’nin Avrupa’yla ilişkilerinde ne kadar merkezî bir noktada durduğuna işaret etmekte ve bir an önce kaldırılması gereken OHAL yönetiminin anayasal sınırları aştığını, Meclisin yasama yetkisine tecavüz ettiğini, Türkiye’de birçok alanda durumun giderek kötüleştiğini ve terörle mücadele yasalarının Avrupa standartlarında olmadığını vurgulamaktadır. AKPM, idam cezasını geri getirmek isteyen AKP iktidarını da açık bir şekilde uyararak bunun Türkiye’nin Avrupa Konseyi üyeliğinin sonu olacağının altını çizmektedir.

AKPM’nin kararı şudur: Türkiye denetim sürecinden çıktıktan sonra tekrar denetim altına alınan ilk ülke oldu. Başka bir ifadeyle, Türkiye hem on üç yıl geriye gitti hem de Avrupa demokrasi liginde küme düştü. Türkiye, içinde Arnavutluk, Ermenistan, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Gürcistan, Moldova, Rusya, Sırbistan ve Ukrayna’nın bulunduğu demokrasi ligine geriledi. Türkiye’deki demokrasi, Avrupa’nın gözünde resmen sabıkalı bir hâle geldi. Batı’nın AKP’ye açtığı kredi tamamen tükendi.

Son sözüm şu Sayın Bakan: Geçtiğimiz günlerde Türkiye Cumhuriyeti devletinin AKPM'ye ödemiş olduğu paranın, 20 milyon euronun geri alınacağını, tekrar eskiye dönüleceğini ve bizim de üye sayımızın 18'den 12'ye düşeceğiyle ilgili haberler gazete sayfalarına düştü. Siz, bizim AKPM'deki gururumuzsunuz, orada uzun yıllar görev yaptınız ve Başkanlık yaptınız, bununla da biz her zaman gurur duyduk ve övündük ama bugün, Dışişleri Bakanısınız. Olabilir, AKPM'yle ilgili, Avrupa Birliğinin çeşitli komisyonlarıyla çeşitli sorunlar yaşayabiliriz ama âdeta onları parayla terbiye edecek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSA ÇAM (İzmir) – Bitiriyorum.

Koskoca Türkiye Cumhuriyeti devletinin ve yıllarca orada görev yapmış olan Sayın Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu'nun “20 milyon euroyu biz ödemeyeceğiz.” diye bir tutum ve davranış içerisine girmiş olması ne Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'nun kimliğine, kişiliğine ne de Türkiye Cumhuriyeti devletine yakışan bir tutum değildir. Biz, Rusya'yla aynı noktada değiliz. Rusya ödediği parayı küçültebilir, ödemeyebilir ama büyük Türkiye Cumhuriyeti devleti böyle bir tasarruf içerisinde olmamalıdır. Siz de uzun yıllar orada görev yaptınız, size yakışan tutum ve davranış da Sayın Bakan, oraya bizim ödediğimiz ücretin, paranın, desteğin aynen devam etmesidir.

2018 yılı Bütçenizin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum, başarılar diliyorum.

(Oturum Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Çam.

Buyurun Sayın Kürkcü.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – Sayın Başkan, teşekkürler.

Sayın Bakan, hoş geldiniz. Ben, sizin burada sunduğunuz ve bizim yıllardır izlemekte olduğumuz Türkiye'nin dış politikası hakkında düşüncelerimi paylaşmak istiyorum. Ne yazık ki sizin kadar iyimser değilim ve bir başarı öyküsüyle karşı karşıya olduğumuzu düşünmüyorum. Aslında, bunu bir ölçüye vuracak olursak Türkiye dış politikasını tanzim ederken yeniden sizin Hükûmetiniz döneminde, sıfır sorun siyasetini benimsemişti komşularla. Şimdi her komşuyla sorun var ve sıfır komşu var neredeyse. Bu açıdan, hemen çevremizdeki ülkelerle başarılı bir dış siyaset izlediğinizi söylemek çok güç.

Öte yandan, Türkiye'nin şimdiye kadar müttefikliğiyle övündüğü ülkelerin hepsiyle bir dizi sorun var gündemde ve nihayet kendi içindeki iç çatışmanın da uluslararası alana yansımalarının bütün bunları daha vahimleştirdiği bir durumla karşı karşıyayız.

Ben, doğrusu, Türkiye dış siyasetinin tek kutuplu ve tek eksenli olması fikrinin yanlış olduğunu, herhangi bir şekilde Mecliste siyaset yapmazken de hep düşünüyordum. Bu açıdan, bu konudaki arayışların saçma ve yanlış olduğu kanaatinde değilim. Hiçbir ülke, hiçbir hükûmet tek kutuplu, tek merkezli bir siyaset güdemaz eğer kendisini merkez olarak görmüyorsa. Belki Amerika Birleşik Devletleri böyle görebilir ama onlar da özellikle 1990'ların başından beri, bir gerileme...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (İzmir) – ...sürecine girdiklerinden beri dünyada tek ve merkez olmadıklarını düşünüyorlar. Hem Amerika Birleşik Devletlerinin gerileyişi hem de Rusya ve Çin'in büyüyen ve artan rolleri, Arap ülkelerinde ortaya çıkan isyanlar, Türkiye için yeni dış politika seçenekleri düşünmek bakımından bir vesile oldu. O açıdan bu önemlidir ancak burada sizin siyasetinize destek veren arkadaşların iddia ettiği gibi bu rol bir liderin ansızın aklında şimşekler çakmasıyla olmadı. Bütün bu gerilemeler içerisinde örneğin Irak'ın istilasına ortak olmak için canla başla çalışan bir hükûmetten “Niçin Libya işgal ediliyor?” diye soran bir hükûmete geldiysek bu, değişen güç dengeleriyle ilgiliydi.

Hatta, kısmen Amerika Birleşik Devletleri Orta Doğu’da boşalttığı yerin Türkiye tarafından doldurulup doldurulmayacağını gözlemek için görelî olarak Türk dış siyasetine bir araştırma imkânı da verdi. Ancak ortaya çıkan sonuçlar ne Arap ülkelerini ne komşuları ne Amerika Birleşik Devletlerini ne de aslında bana sorarsanız sizi memnun etti çünkü Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinde “İdam cezasının geri dönmesi muhtemeldir.” fikrini savunabilmek için ne kadar ter döktüğünüzü ben de sizinle beraber hissettim. O yüzden, hiçbirimizi memnun etmeyen bir dış siyasetin başarılı olduğunu söylemek çok güç.

Belki de sizin sunumunuz bu açıdan bir ipucu veriyor nerede problem diye. Ben bir ülkenin -hangi ülke olursa olsun, isterse bu bir askerî diktatörlük olsun- dış siyasetinin başlıca motivinin ilk cümlesinin terörizmle mücadele olamayacağını düşünüyorum. Çünkü nihayet bu eninde sonunda bir polisiye tedbirdir ve polislik işi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Öbür diliyoruz Sayın Kürkcü, sistemde bir sorun var, iki dakika müsaade ederseniz...

Teknik bir sorun oldu ama çözüldü, tamamdır.

Buyurun.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Bu polisiye meseleyi bu kadar dış siyasetin başat ögesi hâline getirdiğiniz zaman, diplomasiyi ve politikayı güvenliğe özgülemişsiniz demektir. Ben ne Türkiye’nin asli meselesinin terörizmle mücadele olduğunu ne de bunun başat bir mesele olarak diplomasiye yön verebileceğini düşünüyorum.

Aslında, belki de Türkiye izlediği dış siyasetin, iç siyasetin bir türevi olarak izlediği dış siyasetin sonucu olarak kendisini bu kadar büyük bir meseleyle karşı karşıya buldu ya da meseleyi bu kadar büyüttü. Özellikle bu görelî boşluğun Orta Doğu’da doldurulması sırasında siyasi İslam’ın sözcülüğüne soyunulması, Arap ülkelerinin iç kamuoyuna bu vasıta ile seslenilebileceği ve böylelikle kendi etrafında Orta Doğu’da bir eksen oluşturulabileceği önyargısının yol açtığı sonuçlarla karşı karşıyayız. Unutmamak gerekir ki İslam bütün Müslümanların ortak inancı olmakla birlikte, herkes İslam’ı kendi meşrebince yaşar. İran’ın İslam’ı ile Suudi Arabistan’ın İslam’ı, Türkiye’nin İslam’ı ya da Mısır’ın İslam’ı, bunların hepsi birbirinden farklı şeylerdir ve aslında millî kimlikler ister istemez inanç kimliklerinin ötesine geçer. Eninde sonunda, Osmanlı’nın mirasçısı olan, yıllarca Arap ülkelerinde hegemonya kurmuş bir devletin imparatorluk sömürgeci mirasını arkasına alarak bu ülkelere seslenilebileceğini sanma yanılgısı aslında Arap ülkelerinde de birer birer kendi görelî üstünlüğünü kaybetmesine yol açtı ve buna dayalı olarak Suriye’nin içine müdahale, bir Özgür Suriye Ordusu’nu kurup Suriye’de rejim değişikliği için kolları sıvaması Türkiye’nin esasen dış politikada da ve daha sonra bunun iç politikaya yansımaları olacak bütün meselelerde de sonu oldu çünkü “Özgür Suriye Ordusu” dediğiniz şey, oraya akıttığımız silahlar, oraya akıttığımız maddî manevî destek sonunda eriyip IŞİD’e dönüştü çünkü “IŞİD” dediğiniz şey Özgür Suriye Ordusu’nun dağılmasından ortaya çıktı Suriye’de. Şimdi, bütün bu şartlar altında ister istemez bu yanlış dış siyasetin iç siyasete de etkileriyle yüz yüze kaldık.

Aslında, Türkiye’nin önüne başka bir ufuk da açılmıştı. Özellikle 2013’te başlayan çözüm sürecinin uluslararası politikada Türkiye’ye yelkenlerini dolduran nasıl büyük bir rüzgâr sağlamış olduğunu siz benden daha iyi hatırlayacaksınız. Türkiye’nin itibarı, bir kere daha, bu kadar büyük bir meseleye çözümü demokratik ve barışçı bir yoldan bulabilme kapasitesi dolayısıyla yükselmışti fakat ne yazık ki dış politikada uğranılan bir dizi başarısızlık ve sonuç olarak iktidar meselesine dış politikanın bu

kadar çok yakından eklemlenmiş olması aslında bu çözüm seçeneğinden vazgeçmeyi de beraberinde getirdi. İç politikadaki en önemli avantajını dış politikada ciddi bir dezavantaja dönüştüren bir role düştü Türkiye.

Kilit cümleler var Türkiye tarihinde. “Kobani düştü düşecek.” teşhisi aslında Türkiye’nin pekâlâ Suriye’deki Kürtlerin de dostluğunu kazanan bir dış siyaset üretmesini mümkün kılabilcekken onlarla kendi arasında büyük bir kama oluşmasına yol açtı ve o günden beridir de düşman algısı bu açıdan sürüp gidiyor ve bu sunuşa da yön veren çok önemli bir öge gibi karşımıza dikiliyor. Oysa şu son derece açık: İçeride Kürt halkıyla bulunabilecek bir ortak demokratik çözüm bir model olarak Türkiye’nin çevresindeki bütün devletlere, en azından 4 devlete sunabileceği bir perspektif, bir ortak yaşama perspektifi olarak Türkiye’yi pekâlâ Orta Doğu’nun yıldızı hâline getirebilirdi. Ama bu rızayı elde etmektense hâkimiyeti elde tutma fikri bence en önemli dezavantaj oldu.

Bakın, ben şunu söyleyebilirim size: Türkiye’nin hem iç politikada hem dış politikada uğradığı en önemli başarısızlık nedeni egemenliği paylaşma fikrine duyduğu yabancılıktır. İçeride yurttaşlarıyla egemenliği paylaşmak, uluslararası alanda egemenliği uluslararası kurumlarla paylaşmak çağımızın güdücü ilkesidir ve Türk dış siyaseti bir zaman için prim verdiği bu yaklaşımdan uzaklaştığından beri şimdi içeride egemenliğin kayıtsız şartsız bir merkez tekelinde bulunması gerektiği fikrine sahip kesimlerle ittifakını durmaksızın çoğaltıyor ve gitgide dış politika, millî savunma politikası, içeride Kürt meselesi ve demokratik haklarla ilgili meselelerde onların rengi politikanın artan ölçüde rengi oluyor. Yani tekçilik, ultra milliyetçilik, şovenizm ve demokrasinin inkârı içeride ne kadar hâkim olursa uluslararası ilişkilerde de Türkiye’nin manevra olanağı ve iş yapma kabiliyeti o kadar azalıyor.

Ben bu nedenle -başka bir vekilimiz de söyledi- sizin işinizin kolay olmadığını düşünüyorum. Çünkü bu dış siyasete rengini veren bir tek siz değilsiniz. Tam siz bir yerlerde bir mesele çözmeye çalışırken bir bakıyoruz demec patlıyor Beştepe’den. “Daha, bizim olan topraklar var fakat şu an bizim değil, onları Lozan’da terk ettik, aslında oralar bizim.” dediğiniz zaman Türkiye’nin dört bir tarafında taşlar yerinden oynuyor. Ya da bir yandan Amerika Birleşik Devletleri Başkanının bir Reza Zarrab meselesinde muavenetini aramak için çaba gösterirken öbür taraftan “Türkiye’deki darbeyi onlar kışkırttı.” dediğinizde Amerikan diplomasisiyle aranızda kocaman bir kama girmiş oluyor. Ne yaptığı ve ne söylediği tam olarak anlaşılamayan bir dış siyaset karşılığı olarak bugün Türkiye’nin bütün diplomasi çevrelerinde Türkiye’nin durumu öngörülemezdir, “unpredictability” Türkiye’yle ilgili olarak verilen nottur. Türkiye’nin diplomasisi daha çok ormanda bulunduğu her sarmaşığa atlayarak kendisine yol bulmaya çalışan bir rol gibi değerlendirilmektedir. Bunu da dış politikadaki on beş yıl içindeki muazzam yalpalamalardan görmek kabildir.

Sonuçta arkadaşlarımız diyorlar: “Ne kadar haysiyetli, ne kadar dik dış politika izliyoruz.” Evet, Rusya’nın uçağını düşürüyorsunuz “haysiyetli dış politika” derken ama o pilotun tazminatı olarak sonuçta Rusya’ya ilişkin bütün daha önceki diplomasinizi yerle bir edip bunu yeniden kurmak zorunda kalıyorsunuz bu ittifaksızlık ortamında. Bunun aslında önünü görememek, ideolojiyle politikayı, diplomasiyle edebiyatı, retoriği birbirine karıştıran bir liderlikle ilgisi olduğunun altını çizerek söylemem gerekir.

Sonuç olarak diyeceğim şey şudur: Türkiye, aslında hâlâ bir çıkış imkânına sahiptir fakat bunu yakalayabileceğinden son derece şüpheliyim. İçeride 2013 şartlarına geri dönülebilirse, dışarıda özellikle Suriye’de çözümün ortağı olacak şekilde Kürtlerin masaya oturmasının yolunu açabilirse, yani Kürtlerle arasına kurduğu duvarları yıkmayı, bugüne kadar katettiği bu yolu geriye doğru katedip müttefiklerini ve bakış açısını değiştirebilirse o zaman yeniden parlayabilir, yeniden böyle bir imkân doğabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kürkcü, on dört dakika oldu.

Buyurun.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Bitiriyorum.

Değilse, Türkiye esasen bu bütçenin tamamına baktığımızda gördüğümüz gibi, savaş hazırlığı içerisinde olan, güvenlik ve savunma kurumlarına ayırdığı bütçenin neredeyse üçte 1'ine yakınına kapsayan bir bütçe yaklaşımı aslında bir okun yaydan çıktığına dair bir işaret sayılabilir. Ama ne kadar çok büyük U dönüşleri oldu iç ve dış politikada. Aslında, iyiliğe, ortaklığa, eşitliğe, adalete ve komşularla ve özellikle kendi halklarımızla barışık bir iç ve dış siyasete muazzam bir U dönüşü yapabilirseniz o zaman tabii ki, Halkların Demokratik Partisinin desteğini yanınızda bulacaksınız.

Son bir cümle de şunu eklemek isterim: Türkiye'nin uluslararası kurumlardaki rolü ve varlığı anayasal güvence altındadır. Anayasa'nın 70'inci maddesi bize bütün uluslararası anlaşmaların iç hukuk değerinde olduğunu söylemektedir. O nedenle, biz Mecliste neyse uluslararası bütün meclislerde de oyuz. Burada nasıl konuşuyorsak orada da öyle konuşuyoruz. Bunu tartışma konusu yapan bir iç politika yaklaşımının, yani "Sınırı geçtiğimizden sonra hepimiz aynı partinin üyesiyiz." yaklaşımının biz kabul edilemez olduğunu düşünüyoruz. Çünkü biz aynı zamanda bir dünya ailesinin, Avrupa ailesinin üyesiyiz. Nasıl burada sosyalistler, demokratlar, özgürlükçüler, feministler, kadınlar, işçiler bir tarafta isek orada da o taraftayız. Aslında belki de en çok sorulması gereken şey şudur: Irkçılıktan ve dışlamaktan, dışlanmaktan en çok zarar gören bir topluluk olarak Avrupa'da yaşayan Türkiyelilerin karşısında onları en çok ezen ve dışlayan partilerle bu kurumlarda ittifak etmenin ne demek olduğunu belki esasen AKP dış politikasının açıklaması gerekir.

Hepinize teşekkür ederim dinlediğiniz için, Sayın Bakan size de.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Kürkcü.

Buyurun Sayın Durmaz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Sayın Başkanım, kıymetli bürokratlar ve basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyor, Dışişleri Bakanlığı bütçemizin ülkemize ve bölgemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Türkiye, dış politikada son on yıldır ardı ardına yapılan yanlışlar nedeniyle bugün bir çıkmaz sokaktadır. İçinde bulunduğumuz darboğazdan kurtulmak için kurumsal ve yapısal değişimlerin ötesinde bir zihniyet değişikliğine acilen ihtiyaç vardır. Doğru tektir, eğer doğruyu doğru zaman söylerseniz haklı çıkarsınız. Bazen haklı çıkmak da yetmez, çünkü bir şeyleri zamanında da yapmak lazım, haklı çıkmak sadece, tek başına bir değer olarak olmuyor. Özde kararlı, üslupta yumuşak, diplomasinin değişmez bir kuralı yaşam tarzımız hâline gelmek durumundadır.

2002 yılında iktidara gelen AK PARTİ, dış politikanın her alanında geleceğimiz için büyük bir tehlike arz eden bir enkaz yarattı. Bu enkaza yol açan temel nedenler de şunlardır: İdeolojik, mezhepçi saplantılarla Türkiye'nin askerî ve diplomatik kapasitesi arasındaki büyük makası göz ardı etti. Hariciyecilerimizin birikimlerini hiçe saydı. Yine ülkemiz bölgede bir barış ve istikrar merkezi olarak komşularına örnek ağabey olacakken bölgesel ve küresel dengeleri akıl merkezli okuyamadı. AK PARTİ Genel Başkanı Erdoğan'ın ve yetkililerin sıkça bugünkü sınırlarımıza olan memnuniyetsizliklerini belirttikleri demeçler ve Türkiye Cumhuriyeti'nin tapu senedi olan Lozan Anlaşması'na yönelik eleştiriler birer örnek olarak verilebilir. Ülkemiz dış politikası AK PARTİ hükümetleri döneminde

liyakatten uzak, ilkesiz ve tutarsız iktidar kadrolarının elinde AK PARTİ öncesi dönemden tamamen ayrışacak bir şekilde yeniden formatlanmış, olumsuz anlamda bir eksen değişikliğine uğramıştır. AK PARTİ'nin dış politikası huzur, barış, refah ve istikrar değil, gerginlik, çatışma, ayrışma, göç ve yoksulluk üretmiştir.

Türkiye, güneyimizde yeni Osmanlıcılık, bölgede düzen kuruculuk, küresel güç gibi olmayacak hayallerin peşinde koşan, komşularının iç işlerine karışmayı alışkanlık hâline getiren maceracı ve güven vermeyen bir ülke durumuna savrulmuştur. Bütün bu diplomasi ve ülkemizin temel dış politik çizgilerinden uzak yaklaşım ülkemizin kaynaklarını da heba etmiştir.

AK PARTİ iktidarının komşularla sıfır sorun, stratejik derinlik, yumuşak göç ve bölgede düzen kuruculuk gibi gösterdikleri dış politika hedefleri ülkemizi bugün komşularının topraklarında savaşır konuma düşürmüştür. Ülkemizi, kapasitesinin üstünde güç kullanabilecek bölgesel bir aktör olarak görenler, bugün içinde bulunduğumuz tehlikeli yalnızlığın ve edilgen durumun yegâne sorumlularıdır.

Türk dış politikası, belirli bir çizgi ve ilkeler bütününden, uzun erimli planlama kabiliyetinden, öngöründen ve nitelikli istişareden yoksun bir yaklaşımın ve laiklikten uzak bir anlayışın doğal sonucu olarak bugün, tek kişiye bağlı bir karar mekanizması, günü birlik kararlar, fevri çıkışlar ve kurumsal erozyondan muzdariptir.

Türkiye, bir zamanlar bölgesinde fikrine başvurulana, arabuluculuğu talep edilen, saygın ve tarafsız bir ülkedydi. Bu özelliklerini “Yurtta barış, dünyada barış.” anlayışı çerçevesinde geliştirdiği, komşularının iç işlerine karışmama prensibine, sorulmadığı zaman fikir beyan etmeme yaklaşımına, gelişmekte olan demokrasisine, laik toplum yapısına ve yüzünü Batı'ya dönmesine borçluydu. Ancak AK PARTİ iktidarının bölgede yürüttüğü dış politika nedeniyle Türkiye, bölgesel ve küresel ölçekte dostlarının birçoğunu kaybetmiş, cihatçı örgütler gibi meşru olmayan devlet dışı aktörlerle yakın ilişkiler geliştirmiş, komşularının topraklarında işgalci konumuna düşmüş ve saygınlığını azaltmıştır. AK PARTİ'yle dış politikamız Türkiye için başlı başına bir güvenlik tehdidi hâline gelmiş, ülkemizin geleceği yer yer ipotek altına alınmıştır. Fetihçi bir zihniyetle ve toplumu dinci, milliyetçi bir hat üstünde teyakkuzda tutmak ve “El Bab'ı alıruz.”, “Menbiç'e gireriz.”, “Afrin'i vururuz.”, “Rakka'yı bize bırakın.”, “Musul ve Halep aslında bizim.” gibi gerçeğe bağlantısı olmayan hezeyan ve sayıklamalar AKP'nin dış politikasının iç politikaya ne kadar alet edildiğinin aleni göstergesidir. Türkiye ve El Kaide uzantılı cihatçı örgütler arasında yakın ilişki uluslararası basının ana gündeminden birisi olmaya devam etmektedir. Sınır güvenliğini etkin bir şekilde sağlayamaz hâle gelen Türkiye'nin sınır boyları ne acı ki Pakistanlaşmakta, Hatay'da da Peşaverleşmektedir. Dış politika yanlışlarını yeni Osmanlıcılık olarak tarif eden ve karar vericiler, bugün milyonlarca yurttaşımızı bir zamanlar el üstünde tutuldukları, o eskiden Osmanlı hâkimiyetindeki birçok bölgeye ne acı ki seyahat edemez hâle getirmiştir. Batı'yı şeytanlaştırmayı, içeride oy devşirmeyi amaçlayan yaklaşımlar 15 Temmuz darbe girişiminden sonra yoğunlaşmış, Batı karşıtlığı ne yazık ki dış politikamızın belirleyici özelliklerinden biri hâline gelmiştir. AK PARTİ'nin Batı'yla ilişkilerimizi sıkça dinî ve milliyetçi referanslara başvurarak soğutması ve son zamanlarda, Alman ve Amerikan vatandaşları başta olmak üzere Batılı ülkelerin vatandaşlarına yönelik izlediği rehine siyaseti Türk dış politikasının tarihsel bir kanadını kırarak Türkiye'nin Avro-Atlantik camiasındaki konumunu zedelemiştir. Başka bir ifadeyle, Batı karşıtı siyaset Türk dış politikasının ana sorunlarına büyük darbeler vurarak Türkiye'nin, bölgesindeki olaylara müdahale gücünü, saygınlığını ve bununla beraber de aktör olma rolünü azaltmıştır. Türkiye'nin dış politikası, AK PARTİ iktidarının iç politikadaki yönelimlerine denk düşecek şekilde tasarlanmakta ve uygulanmaktadır. Bunun sonucu olarak Batı değerlerinden kopuşu hızlanan Türkiye'nin yüzü AK PARTİ eliyle Avrasya kampına

dönmeye başlamıştır. Türkiye artık Nisan 2017’de Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin siyasi denetimine aldığı Avrupa Parlamentosunun Haziran 2017’de üyelik müzakerelerini dondurma çağrısı yaptığı ABD’nin de Ekim 2017’de vize kısıtlamasına gittiği bir ülke hâline gelmiştir.

İzlenen dış politikanın Türkiye’ye kazandırdığı dostlar şunlardır: Müslüman Kardeşler, Hamas, Nusra Cephesi, Ahrar El Şam, Nurettin Zengi Tugayları, Sultan Murat Tugayları, Özgür Suriye Ordusu. Bunların dışında ülkemizin bölgede karşılıklı güven ilişkisi tesis edebileceği sağlam bir müttefiki de kalmamaktadır.

AK PARTİ Türkiye’nin dış politika yapım araçlarını ve kurumlarını da sakatlamıştır. Niteliksiz kadrolarla doldurulan Dışişleri Bakanlığı birbiriyle kadro savaşı yapan tarikatların mücadele sahalarından biri hâline gelmiştir. AK PARTİ’nin dış politikasının mimarı Dışişleri eski Bakanı ve eski Başbakan Ahmet Davutoğlu’nun Başdanışmanı ve İstanbul Milletvekili Ali Sarıkaya’nın 7 Haziran 2016’da seçimler sonrasındaki sözleri hepimizin hafızasındadır. “Dışişlerindeyken yüz tane vakfa haber edip eleman alacağımızı duyuruyorum, 5 isim gelmiyordu. Gelenlerin de ya puanı eksik oluyordu ya da puanı olmuyordu. Fakat cemaat yüz kişilik dört dörtlük bir liste yollayabiliyordu.” gibi bu ülkedeki dış politika geleneğine hiç yakışmayan sözleri de ne acı ki duyduk. 15 Temmuz sonrasında Dışişleri Bakanlığından yüzlerce diplomat FETÖ’cü oldukları iddiasıyla ihraç edildi, bir kısmı da hâlen tutukludur. Bu kişilerin nasıl Bakanlık personeli oldukları açıktır. Sınavlarda hakları yenen yüzlerce gencin vebal ve sorumluluğu kimin üzerindedir, sizlere bırakıyorum.

Dışişleri Bakanlığında yaşanan kurumsal çöküş ne yazık ki bunlarla da sınırlı değil. Meslek dışından büyükelçi atamaları da bu çöküşün önemli bir parçasıdır. Son yayımlanan büyükelçi atamaları kararnamesindeki birçok ismin az önce arkadaşlarımız örneklerini verdiler, Türk dış işleri geleneği buna uygun ve müsait değildir, daha fazla bu yapıyla oynayıp bozmayalım. Meslek dışındaki kişilerin büyükelçi atamaları Dışişleri Bakanlığının kurumsal yapısını bozmakta, Bakanlığın hafızasını zedelemekte, liyakat yerine biati öne çıkarmaktadır. Büyükelçilik, Sayın Erdoğan’ın dağıttığı bir ödüle dönüşürken istisnai memuriyetler de istisnai özelliklerini kaybetmiştir.

Yine, AK PARTİ’nin dış politika hataları artık tamir edilemez bir noktaya doğru da hızla ilerlemektedir. Türkiye Avro-Atlantik camiasındaki konumunu kaybetmiş, Orta Doğu’daki ağırlığını yitirmiş, Avrupa Birliğine tam üyelik hedefinden uzaklaşmış, kurumsal mekanizmaları erozyona uğramış, büyük devletler nezdinde izlediği denge siyasetini koruyamamış bir ülke konumuna gelmiştir.

AK PARTİ’nin saldırgan dış politikası Türkiye’nin bölgede Kürt sorununu çözme kabiliyetini giderek yitirmesine de neden olmaktadır. 2013 yılında IŞİD’in Suriye Kürtlerine saldırılarını “Kobani düştü düşecek.” diye sevinçle karşılayanların, şimdi de kafayı Afrin’e taktıklarını ne yazık ki gözlemliyoruz. Bölgemizdeki Kürtlere yönelik düşmanlığın içeride de olumsuz yansımaları olacağı ve toplumsal barışımıza zarar vereceği hiçbirimizin dikkatinden kaçmamalıdır. Sürekli olarak genişlemekten bahseden ve komşu ülkelerin topraklarında gözü olduğu izlenimini uyandıran dış politika, Türkiye’nin sınırları ve güvenliği için yaşamsal bir tehdittir. Bizi yönetenler “ulusal çıkar” denildiği zaman AK PARTİ’nin çıkarını anlamakta, “devlet bekası” dedikleri zaman da artık kendi koltuklarının bekası olduğu akla gelmektedir.

Bu nedenle, Türkiye’nin dış politikası “Yurtta barış, dünyada barış.” şiarı ekseninde, laiklik, çağdaşlık ve uluslararası hukuk çerçevesinde çağdaş kadrolarla baştan aşağı yeniden yapılandırılmalıdır. Türkiye, hamaset ve fevri çıkışlar yerine ölçülü, tutarlı, inandırıcı bir dış politika söylemine acilen sahip olmalıdır. Savunulmaya değer en büyük ulusal çıkarların birisi barışçıl bir dış politikadır. Diplomasinin savaş çığırtkanlığı ve her türlü askerî seçenek karşısında galebe çaldığını tarih bize göstermektedir. Dış politikayı iç politika malzemesi yapmak AK PARTİ’nin en başarılı olduğu hususlardan biridir.

Dış politikadaki gelişmeleri, kitleleri milliyetçi, gerici hezeyanlarla teyakkuza hâlinde tutmak için kullanmak ülkemizi kutuplaştırmaktan başka hiçbir şey ifade etmiyor. Türkiye, AK PARTİ iktidarından önce dış politikadaki çıkarlarını hem Doğu hem Batı eksenli olarak muhafaza ediyor ve geliştiriyordu. Merkezinde ABD ve Avrupa Birliği'nin yer aldığı Batı dünyasıyla ilişkilerimiz Rusya ve Orta Doğu'yu da gözetken bir dengeyle yürütülüyordu. Kısacası, çok yönlülük, Türkiye'nin geleneksel dış politikasının esas çizgisi olagelmisti. Bugün bu, çok yönlü olarak tanımlanamayacak ve dengeli bir perspektiften uzak dış politikamız ülkemizin bölgesel ve uluslararası ölçekte farklı zeminlere sağlam basabilmesini engellemektedir.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen, 2018 yılı bütçesinin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını, yaşanmışlıklardan ders alarak doğru bir rotaya gelinmesini diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Durmaz.

Buyurun Sayın Ayhan.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan ve değerli arkadaşlar, öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Türkiye'nin dış politikasının çok normal, çok sağlıklı yürüdüğünü söylemek mümkün değildir. Dolayısıyla tarihinde belki görülmedik büyük bir krizle karşı karşıya olduğunu belirtmek gerekiyor. Dış politikayı aşırı derecede içeriye endeksli bir şekilde yürüten bir süreçle karşı karşıyayız. Uzun bir süreden beridir bu doğrultu sorununu yaşayan dış politikanın çok ciddi handikaplarının olduğunu ifade etmek gerekiyor. Şimdi, içeride siz nasıl yaşıyorsanız, içeride nasıl bir sistemle kendinizi yürütüyorsanız hâliyle dışarıdaki yüzünüz ve dışarıdaki politikanız da bununla bağlantılı olacaktır. Uzun bir süreden beri, özellikle Suriye'deki savaşın çıkmasıyla beraber kanımca Türkiye'nin dış politikasında önemli bir kriz yaşandı. Yani ne yapacağını bilmeme hâli, oradan doğru bir bocalama ve inişli çıkışlı bir süreci yaşadı. Dolayısıyla Avrupa Birliğiyle, Amerika'yla, işte Orta Doğu'daki komşularla yaşanan krizin en önemli nedenlerinden biri olarak bir yönetme sorununun söz konusu olduğu tespitini ifade etmek gerekiyor.

Şimdi, son yirmi yıldır Orta Doğu eksenli bir üçüncü dünya savaşı yaşanmaktadır. Özellikle Orta Doğu merkezli, Irak'la başlayıp Suriye'yle devam eden ve daha öncesinde Arap Baharı'yla alevlendirilmeye çalışılan bir üçüncü dünya savaşı söz konusu. Özellikle Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Orta Doğu'nun şekillenmesiyle belirlemen statükonun yeniden dizayn edilmesi gibi ağır bir süreçle karşı karşıyayız. Bu karşı karşıya kaldığımız süreçte kurucu güç olmak ve bu sürecin baş aktörü olmak gibi bir pozisyonumuz söz konusu iken ne yazık ki şu anda bu pozisyonumuza sahip olduğumuzu söylemek mümkün değildir. Eğer ciddi bir eleştiri yapılacaksa buradan başlamak lazım.

Hepinizin de bildiği gibi, Orta Doğu'nun çok kadim halkları var. Bu kadim halklardan biri Kürtler olduğu kadar Türklerdir de, Araplardır da, Farslardır da. Özellikle 1071'le beraber çok tarihi bir Kürt-Türk ittifakından söz etmek ve bu ittifakın son yüzyıldaki Kurtuluş Savaşı'ndaki güncelleşmiş hâlinin akamete uğradığı ve şu an içerisinde bulunduğumuz süreçte de bunun çok ciddi bir şekilde sekteye uğratıldığını söylemek gerekiyor. 2013-2015 tarihi arasında Anadolu, Mezopotamya coğrafyalarını özellikle Orta Doğu eksenli stratejik bir Kürt-Türk ittifakına çevirme gibi bir sürecin yaşandığına hepimiz tanık olduk ve bu sürecin yaşanması aslında büyük bir tarihi fırsatı da bizlere doğurdu. Özellikle Suriye kriziyle beraber bu mevcut sürecin inişli çıkışlı birtakım böyle zafiyetlere uğratılmış olması ciddi anlamda şu anda yaşamış olduğumuz krizin de temel nedenidir. Arkadaşlar da ifade etti ve son zamanların en fazla konuşulan konusu Suriye'de ne olacak? Suriye'de bu oyun kurma işi ve Orta Doğu'yu tahkim etme süreci nasıl işleyecek? Şimdi, bu konuda ne yazık ki Türkiye Suriye'de şimdi

oyun kurucu olmaktan ziyade daha çok eklenti pozisyonunda ve sürecin genel gidişatından etkilenen ve ona bağımlı bir pozisyon tutturmaktan öte bir rolü yoktur. Suriye’de şu anda kabul edersiniz etmezsiniz, orada yaşayan bir Kürt halk gerçekliği var. Şimdi bu Kürt halk gerçekliği sizin salt düşünsel ve salt politik bakışlarınızla şekillenen ve oradan var olan bir şey değildir. Dolayısıyla eğer Suriye’de bir çözüm gerçekleşecekse, eğer Suriye üzerinden Türkiye Orta Doğu’da hâkim bir güç olmak istiyorsa oradaki gerçekliğe daha sağlıklı, daha demokratik bir tutum geliştirmek zorundadır. Ne yapmalıdır? İşte Orta Doğu’da kurulmak istenen -az önce de ifade ettiğim hususlarda- bir birlikteliği, bir ittifaklaşmayı esas almak durumundadır. Onu yaparken de kendi içerisindeki, kendi evindeki Kürtlerle de bir barışma sürecini, Kürtlerle bir ortaklaşma sürecini gerçekleştirmek zorundadır. Yani bir bütün olarak aslında Suriye’yi de içeren; Türkiye, Irak, İran ve Orta Doğu coğrafyasına yayılmış bir Türk-Kürt ittifakını çok güçlü bir şekilde oturtmak gerekiyor. Bu, Türkiye için çok önemli bir noktadır. Dolayısıyla buradan kurulan bir stratejik ilişki, buradan kurulan bir birliktelik çok ciddi büyümeyi, çok ciddi güçlenmeyi beraberinde getirecektir. Yani önümüzdeki yüzyılı, yüz yılları da kurtarabilecek bir süreci beraberinde getirecektir. Ama ne yazık ki bunu şu sürece kadar görmek mümkün olmamıştır. Niye olmamıştır? İşte Birinci Dünya Savaşı’nın başlarından itibaren aslında ve öncesinden itibaren Türkiye siyasetine hâkim olan bir damar sürekli paranoyaları, sürekli korkuları aşılayarak ve komplolarla kendisini domine ederek siyaseti ve günlük yaşamı doğrudan etkilemektedir. Son birkaç yıldır, özellikle 15 Temmuzdan sonra da bu komplo teorilerinin, bu paranoya psikolojisinin çok yaygın bir şekilde Türkiye’deki iç ve dış siyasete hâkim olduğunu görüyoruz. İnsanların kendini güvenli hissetmesi kadar doğal bir şey olamaz, insanlar hep güvenli olmak isterler, hep rahat yaşamak ve yarını görmek isterler. Bu insan doğasının gereğidir ama siz yaşamınızı sadece paranoyalar üzerinden, kaygılar üzerinden, korkular üzerinden kurarsanız siz bir adım daha atamazsınız ve yaşamı normalleştiremezsiniz. Şu anda Türk dış siyasetinin en büyük handikaplarından biri de paranoyalara mahkûm olmasıdır, korkulara mahkûm olmasıdır, rahat olmamasıdır. Yani bu komplo teorilerine, bu işte Osmanlı’nın son döneminden beri Türkiye’nin başına bela olan birtakım böyle entrikacı anlayışların etkisine girmesidir. Yani bu Avrasya tartışmalarının da, bu işte anti Kürt politikalarının da, bu anti Avrupa Birliği politikalarının da temel nedeni bu. Korkuyu aşılayarak, kaygıyı ve paranoyaları büyütürken ayakta kalma ruh hâlidir. Dolayısıyla bunun çok yanlış olduğunu ifade etmek gerekiyor. Yani biz Hallacı Mansur’un dediği gibi çokluğun birliğine inanmamız gerekiyor. Tekliğin, tekçiliğin birliğini kesinlikle reddetmek gerekiyor. Şu nokta bence hepimizin üzerinde durması gereken noktadır: Biz çoklukla, çoğulculukla birliğimizi mi yaratacağız yoksa kapanarak, tekleşerek, tekçileşerek kendi kendimizi izolasyona mı tabi tutacağız? Şu anda karşı karşıya kaldığımız süreç budur değerli arkadaşlar. Bundan da korkmamak lazım, büyümekten korkmamak lazım. Şüphesiz bize karşı saldırılar gelişecektir, şüphesiz birtakım hesaplar olacaktır, birtakım emperyal ve birtakım sömürgeci hesaplar olacaktır. Bunu yadsımak, bunu görmemek büyük bir saflık olur ama bunların rehini olmak, her şeyi bunlara bağlamak gibi bir komplovari düşüncenin etkisi altına girip psikolojimizi bununla altüst etmek de çok sağlıklı bir bünye, çok sağlıklı bir siyasetin de sonucu değildir. Dolayısıyla kendimizle barışık, toplumumuzla barışık hele hele kendi Kürtlerimizle, bölgedeki Kürtlerimizle barışık bir siyaset yürütmemiz gerekiyor. Bugün Amerika’ya, Rusya’ya, İran’a ve farklı emperyal güçlere Orta Doğu’yu niye bırakıyoruz? Niye burada biz Kürtlerle o tarihsel ittifakımızı, o tarihsel birlikteliğimizi, kültürel birlikteliğimizi, sosyal birlikteliğimizi niye güncellemiyoruz? Niye bunu büyümemizin, güçlenmemizin, öncü olmamızın esas unsuru hâline getirmiyoruz? Yani dolayısıyla söylemek istediğim şey şu: Korkularımızı büyüten, kaygılarımızı öne çıkaran bir tutumdan ziyade daha kapsayıcı, daha eşitlikçi, daha öz güvenli bir yaklaşım ve tutum içerisinde olmalıyız, dış politikamızı da bunun üzerine kurmalıyız diyorum.

Bütçeniz hayırlı olsun.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Ayhan. Süreyi de çok etkin kullandınız.

Sayın Çakırözer, söz almak istiyor musunuz?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Daha sonra.

BAŞKAN – Peki.

Sayın Dudu...

MEVLÜT DUDU (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili ve bürokrat arkadaşlarımız, değerli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. 2018 bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, sabahki oturumdan bu yana burada konuşulanları dinliyorum. Dış politika çok ciddi bir iştir, iktidar partisinin iç politikadaki her şeyi tozpembe gösterme anlayışını ve bu yöndeki çabalarını anlayışla karşılayabiliyoruz ama dış politika böyle değildir, dış politika gerçekler üzerine inşa edilmelidir. Eğer bunu yapmazsanız yakın geçmişte yaşadığımız ve hâlen de yaşamakta olduğumuz çok ciddi sorunlarla karşı karşıya kalırsınız. Şimdi, sabahki oturumda, Sayın Aydemir öyle bir dış politika perspektifi çizdi ki gerçekten “Acaba ben başka bir dünyada mı yaşıyorum yoksa Erzurum’dan böyle mi görünüyor.” deme ihtiyacını hissettim kendi kendime.

Değerli arkadaşlarım, ben Dışişleri Komisyonu üyesiyim. Dışişleri Komisyonunun en son toplantı tarihi 4 Mayıs 2017. Bu konuda geçen hafta Sayın Oğuz Kaan Salıcı’yla birlikte bir basın toplantısı da yaptık, bu konuyu gündeme getirdik. Gerçekten anlamak mümkün değil. Sayın Bakanımıza ben teşekkür ediyorum. Hakikaten ne zaman davet edilse Dışişleri Komisyonuna geldi ve bütün açıklığıyla her şeyi, bütün sorunları, dış politika sorunlarını konuştuk, tartıştık, karşılıklı birbirimizi bilgilendirdik ancak Dışişleri Komisyonunun, dolayısıyla Parlamentonun bu derece işlevsiz kılınmak istenmesini de anlamak gerçekten zor.

Bakın, 4 Mayıs’tan bu yana dış politikada özellikle bölgemizde neler oldu, Türkiye hangi sorunlarla karşı karşıya kaldı; ben sürem elverdiğince -süre de çok uzun değil zaten- biraz bunlardan söz etmek istiyorum. Sayın Bakan, sunuş konuşmasında “Suriye sınırımız DEAŞ’tan temizlendi.” dedi. Doğrudur, DEAŞ anlamında öyle görünüyor -bildiğimiz kadarıyla bizim de- ancak şu anda, müdahale ettiğimiz, Astana görüşmelerindeki mutabakat sonucunda müdahale ettiğimiz İdlib’de “Heyet Tahrir Şam” diye bir örgüt var. Bu örgütün ağırlığını El Nusra oluşturuyor. El Nusra da bir terör örgütü, IŞİD veya DEAŞ ne kadar terör örgütüyse El Nusra da bir terör örgütü. Bu anlamda, neler olduğunu, eğer bu örgütle bir görüşme yapıldıysa -bu konuda özellikle dış basında iddialar var- bu görüşmelerin hangi doğrultuda olduğunu öğrenme ihtiyacı içerisindeyiz. Elbette orada çatışmasızlığı sağlamak doğru bir yaklaşımdır, bu konuda çaba harcamak doğrudur ancak Heyet Tahrir Şam dolayısıyla El Nusra’yla bir temas olup olmadığını da bilmemiz gerekiyor. Bu konuda şeffaf olunması gerekiyor düşüncesindeyiz. Ayrıca, İdlib’le bağlantılı yine Afrin konusu, güneyden Afrin’i kuşatma çabası var -bizzat Sayın Cumhurbaşkanı bunu açıkladı- böyle bir hedef var. Bu konuda da nereye geldiğimizi bilmek istiyoruz.

S-400’ler konusuna gelince, önceki gün Amerika Savunma Bakanı bir açıklama yaptı S-400 füzeleriyle ilgili, üstü örtülü bir açıklama. “Bu, Türkiye’nin egemen kararıdır. Açıkçası, NATO sistemleriyle çalışmayacak bir sistemdir dolayısıyla Türkiye bu konuyu da ileride hesaba katacaktır, katmalıdır.” şeklinde bir açıklama.

Yine, Amerika Birleşik Devletleri'yle ilişkiler konusunda cumhuriyet tarihinin en dip noktasındayız. Önce bir vize yasağı, ardından çelişkili açıklamalar, Amerika'nın, Amerika Birleşik Devletleri'nin "Türkiye bize garanti verdi." iddiası, arkasından Sayın Başbakanın "Türkiye bir hukuk devletidir, asla böyle bir şey olamaz." yanıtı var. Ancak bu konuda da gerçeği öğrenmek istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlar mısınız.

MEVLÜT DUDU (Hatay) – Sürem bittiği için çok önemli olduğunu düşündüğüm... Sayın Bakan, ben dün gece döndüm, Sayın Recep Akdağ'la birlikte ve Sayın Ahmet Aydın'la birlikte Kıbrıs'taydık. Ben Cumhuriyet Halk Partisini temsilen Cumhuriyet Bayramı kutlamalarına katıldım, 34'üncü yıl dönümü. Bildiğiniz gibi, çok yakın bir geçmişte Kıbrıs müzakereleri bir kez daha hüsrarla sonuçlandı. Kıbrıs'taki genel kanı -orada birçok siyasiyle ve üst düzey devlet yetkilisiyle görüşmeler yaptım- "Artık, Türkiye haklı bir noktadadır, Türkiye'nin haklılığını, daha doğrusu Türk tarafının haklılığını bütün dünya görmüştür. Biz daha fazla bu müzakerelerle ve çözüm arayışıyla zaman kaybetmemeliyiz, bundan sonra önümüze bakmalıyız." şeklinde çok geniş bir mutabakat var bütün kesimlerde. Biz de bu şekilde düşünüyoruz. Artık, çabanın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınması olduğunu ve orada gerçek bir devlet olarak varlığını sürdürmesine ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz.

Ben tekrar bütçenin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, affedersiniz.

Mevlüt Bey, önümüz kış. Palandöken 3.200 metre. Davet ediyorum; orada çok berrak bir görüş alanı var, oradan bir de bakalım.

MEVLÜT DUDU (Hatay) – Mutlu olurum. Oradan güzel görünüyorsa biz de mutlu oluruz, hatta ayrılmayız oradan.

BAŞKAN – Sayın Karabıyık, buyurun.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben konuşma süremi çoğunu arkadaşşıma vermiştim, çok kısa bir şey söyleyeyim, bir de sorum olacak Sayın Bakana.

Sayın Bakan, Avrupa Birliği ve Amerika'daki parasal sıkılaştırma, vergi reformu, büyüme gibi sebepler tüm ülkelerde, özellikle de gelişmekte olan ülkelerde riski artırıyor, özellikle finansal riski artırıyor. Tabii bu değişime bazı ülkeler hazırlıklı ama yüksek enflasyon içeren ve kırılgan olan ülkeler de tabii bu değişime olumsuz bir görünümle yakalanmış oluyor. Türkiye de kırılgan ülkelerden, kırılgan beşlide yer alıyor bildiğimiz gibi. Geçen yıl kırılgan beşlide vardık, bu sene 5 ülkenin 4'ü çıktı kırılgan beşliden. Bu senenin yeni kırılgan beşlisinde yeni bir 4 geldi ama biz yine varız orada. Bunu niçin söyledim? Bu kırılganlığın altında ekonomik nedenler var tabii ki ama bir de bize özgü siyasi ve dış politikadaki sorunlarımızı da ilave ettiğimizde bu faturayı biraz daha kabarık ödemeye başlıyoruz. Türkiye'nin ihracatı belli bir banda sıkıştı bildiğimiz gibi, son yıllarda da geriliyor. Doğrudan yatırımların performansı iyi değil, gelen yabancı yatırımlar da azalmış durumda. Dünyada aslında pasta daraldı, pastanın daralması da rekabeti artırdı. Artık sadece makro dış ticaret politikalarıyla değil, ürün ve ülke bazında çalışma yapmak gerekiyor ki burada Ekonomi Bakanlığına bağlı olarak DEİK'in yani Dış Ekonomik İlişkiler Kurulunun da çalışmaları var.

Sayın Bakan, biliyoruz ki kuvvetler ayrılığına bağlı demokratik bir sistem var olduğunda, sağlam bir siyasi yapıda, hukukun evrensel şekilde eşit uygulandığı bir hukuk düzeninde, temel hak ve özgürlüklerin evrensel anlamda garanti altına alındığı bir ülke yapısında, iyi yönetişimin varlığında dış politika da tabii ki daha güçlü oluyor, bunu biliyoruz. Şimdi, gerçeklerle yüzleşmek, dış siyaset cephesindeki tercihlerin içine düşülen açmaz üzerindeki etkisini irdelemek, yapısal sorunları kalıcı olarak çözmeye çalışmak gerektiğini de biliyoruz. Bu anlamda, dış ilişkilerden kaynaklanan gelir kayıpları ve etki analizi yapıyor musunuz veya DEİK gibi kuruluşlarla bunu birlikte takip ediyor musunuz? Dış ilişkilerden kaynaklanan gelir kayıpları konusunda, ne kadar etkili olduğu konusunda sizin görüşünüzü merak ediyorum.

Teşekkürler Sayın Bakan, Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Karabıyık.

Buyurun Sayın Demir.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, Sayın Bakan.

Salonumuzda bütçemizi izleyen tüm görevli ve basın değerli üyelerini saygıyla selamlarım.

Öncelikle, 2018 Dışişleri Bakanlığı bütçesi, Atatürk’ün “Yurtta barış, dünyada barış.” ilkesine daha büyük katkılar sağlar, bölgemizde özellikle barışın sağlanmasına destek verir.

Başkan, öncelikle teşekkür ediyorum. Özellikle yurt dışına gittiğim zaman büyükelçilikler ve personeli bizlere karşı çok yardımsever oluyorlar, ilgi gösteriyorlar. Portekiz’de özellikle çok yakın ilgi gördüğümü belirtmek istiyorum.

Sayın Bakan, Çin bugün dünyanın en büyük nüfusuna ve ekonomisine sahip bir ülke. Çin devleti ile Türkiye arasında vize sorunu niye çözülemiyor? Yani biz bu kadar sempatik oluyoruz, koşuyoruz ediyoruz filan ama neden bu konuda bir gelişme yok ya da bizim bilimiz yok?

Yine, daha önce bir soru daha sormuştum size, cevap alamamıştım.

Efendim, ülkeler arası üst düzey görüşmeler resmî tutanağa bağlanır. Son, Sayın Putin ile Sayın Erdoğan, iki buçuk saat süren resmî görüşmeler öncesi iki saatlik bir ön görüşme yaptı. Bu iki liderin baş başa görüşmeleri neden tutanak altına alınmamıştır? Tutanağa geçmeyen bu iki saatlik görüşmede neler görüşülmüştür? Bu görüşmelerde kimler bulunmuştur?

Yine, Sayın Bakan, diğer dış politikalar gibi Filistin’de barışın sağlanması konusunda bulanıklıklar var. Barışın sağlanması için Türkiye bugüne dek ne yaptı? Gelecekte neler yapacak? Tabii ki başlıklar hâlinde cevap vererseniz memnun oluruz. Çok açıklık yok.

Yine, Mavi Marmara olayı sonrası İsrail’le varılan anlaşmada üç temel konu vardı. Birincisi tazminattı, ikincisi özür dileme -ki resmî bir özür dileme, maalesef, bugüne kadar göremedik- üçüncüsü Gazze’de ambargonun kaldırılmasıydı. Neden bugüne dek ambargonun kalkması konusunda bir gelişme olmadı?

Sayın Bakan, meydanlarda “Tek devlet, tek vatan, tek bayrak” söylemi çok sık söyleniyor. Tamam, biz de hiç karşı değiliz ama Batı’da, 18 adamızda Yunan bayrağı dalgalanıyor. Nasıl tek bayrak oluyor? Bunu nasıl yorumluyorsunuz? Merak ediyorum.

Son konu da dün sormuştum başka bir bakanımıza, size de soruyorum: Bu DEAŞ’la ilgili Türkiye’ye giren, Türkiye’ye girdiği söylenen bu militanlar ne oldu ve bizim Türkiye’ye nasıl sızdılar?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve değerli dinleyiciler; ben de bu konuda birkaç görüşümü paylaşmak istiyorum.

Birçok konu gündeme getirildi, özellikle bu Avrupa Konseyinde, son, bizim ve sizin Bakanlığınız tarafından gönderilen mektup ve alınan karar.

Sayın Bakan, sizlerin de bildiği üzere, Avrupa Konseyi, İkinci Dünya Savaşı sonrası süreçteki o uluslararası kuruluşların yapılanmasından sonra Avrupa’da kurulan, ülkemizin ilk kurumsal bağıını temsil eden bir kurumsal yapı ve kuruluşundan üç ay sonra, hemen Ağustos 1949’da da Avrupa Konseyine davet edilen Türkiye, bugün 47 üyesi olan örgütün kurucu üyeleri arasında. Bu, çok değerli ve önemli bir temsiliyet. Konseyle yürütülen ilişkilerle birlikte, ülkemiz, Fransa, İngiltere, Almanya gibi konseyin bütçesine en çok katkı sağlayan ülkeler arasındaydı.

Geçen hafta, bildiğiniz üzere, Konsey Genel Sekreteri Jagland’ın yapmış olduğu açıklamayla, biz, sizin oraya bir mektup gönderdiğinizden haberdar olduk ve en çok katkı yapan ülke statüsünden de ayrılmak istediğimiz talebini ilettiğimizi öğrendik. Bu statüden vazgeçmenin gerekçesi nedir? Bunu, tam olarak, en azından ben, Parlamentoda görev yapan bir milletvekili olarak ki ulusal stratejik hedeflerimiz olarak baktığımız dış politikayla ilgili, sizin Bakanlığınızın sorun alanlarında biz bununla ilgili bir bilgilendirmeye sahip olmadık ya da siz, öncesinde, herhangi bir diplomatik girişimde bulundunuz mu? Yani gerekçesini bilmediğimiz için... Ve bu girişimlerinizden sonuç çıktı mı? Bunu merak ediyorum. Ve karar ne zaman yürürlüğe girecek?

Daha sonra, bu karar neticesinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde, Parlamenterler Meclisinde, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi ve GRECO gibi kurumlarla olan ilişkilerimiz de etkilenecek mi? Ülkemizin Avrupa Birliğine tam üyelik sürecine yaratacağı muhtemel etkiler ne olacak? Çünkü oradaki üyelerin çoğunluğu Avrupa Birliğinin de üyeleri, tam üyeleri. Bunu sormak istiyorum size.

Biliyorsunuz, yine, bu son dönemde alınan, tekrar bizim siyasi ve hukuksal, iki önemli temel alanda denetim sürecine girmemiz. Burada temel gerekçe de, demokratik kurumsal yapıların işleyişi ve demokrasi değerleri açısından bir geriye gidiş olması. Bu da doğal olarak sizin politika alanınızı ilgilendiriyor. Yani dış politikadaki uygulamalarda ve belki de yanlış ve tutarsız uygulamaların etkisi olarak, uluslararası kurumlarda gerçekten ülkemizle ilgili alınan kararlarda bir kez daha dış politikayı sorgulamak gerektiğini düşünüyorum.

Bildiğimiz üzere, bugün de gündeme gelen Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizde bir geriye gidiş var. Sayın Bakan, geçen de söyledim, gerçekten 1999 yılında Avrupa Birliğine aday olduk ve neredeyse adaylığımızın 20’nci yılını tamamlayacağız ve bu, Avrupa Birliği tarihindeki en uzun adaylık süreci. Burada ve ilerleme raporlarında bir geriye gidiş var ve geriye gidişin temel alanları da gerçekten sorgulanması gereken alanlar ki biz, o alanlarda, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi alanlarda 2002’den itibaren aşama kaydetmiş ve müzakerelerin başlaması için karar alınan bir ülkeyken, yine, aynı temel alanlarda bir geriye gidiş olmasının da yine sorgulanması gereken bir alan olduğunu düşünüyorum.

Bir diğer konu da Sayın Müsteşar Ümit Yalçın’ın bir yazısı olmuştu 10 Ekimde Bakanlık teşkilatlarına. Orada belli temsiliyet faaliyetlerinde bir kısıntıya gidilmesiyle ilgili. Bu 10 Ekimde gönderilmiş.

Şimdi, buradan sonra baktığımız zaman 29 Ekim törenleri var ve diğer başka etkinlikler var mı? Hangi etkinlikler özellikle kısıtlandı ve neden böyle bir karar alındı? Ki biliyorsunuz Genel Başkanınız ve Sayın Cumhurbaşkanının sarayla ilgili milyonluk harcamalarla ilgili “İtibardan tasarruf olmaz.” gibi bir savunması varken dış temsilciliklerde, özellikle önemli etkinliklerde, millî bayramlarımızda, günlerimizdeki bu etkinliklerde kısıtlamaya gidilmesinin gerekçesi, yine aynı Sayın Müsteşarın yazısında, burada uluslararası kurumlar, kuruluşlar, katkı payları ve diğer yardımlarla ilgili projelerde de bir kısıntıya gidiliyor. Acaba, bu Konseydeki başvurunun bununla bir ilgisi var mı buradaki ödeneklerin kısılmasıyla ilgili? Bunu da sormak istiyorum Sayın Bakana.

Sürem varsa, son bir soru da Türkiye Maarif Vakfıyla ilgili.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Bakan, Millî Eğitim Bakanlığında bu vakfın görüşmeleri oldu. Burada, gerçekten bu vakfın misyonu, görevi, faaliyetleriyle ilgili biz çekincelerimizi ilettik. Doğal olarak, biliyorsunuz, bu 15 Temmuz, o hain darbe girişimi sonrası gündeme gelen ve gerçekten çok aceleyle, hızlıca kurulan bir kurum. O yapılanmaların, gerçekten, yurt dışında, ileride tekrar tehlike yaratacak durumlar söz konusu olmaması için tekrar ben gündeminize almanız gerekir diyorum çünkü bu, gerçekten Millî Eğitim Bakanlığından tamamen özerk, paralel, siyasi etkinliği çok ağır olan ve vakıf yöneticilerinin özlük hakları, vakfın merkezi, denetimi, sahip olduğu mülkler, bu vakfa aktarılan kaynaklar, bütçeden alacağı pay, gerçekten bu kamu kaynaklarının bu vakfın hizmetine koşulsuz sunulması çok önemli. Ben, bunu tekrar sizin dikkatinize sunmak istiyorum.

Teşekkür ediyorum süre için.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Özdemir.

Buyurun Sayın Ertan.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; öncelikle hoş geldiniz.

Ben, daha istikrarlı bir dış politika için harcanması umuduyla, 2018 bütçemiz öncelikle hayırlı olsun demek istiyorum.

Benden evvel arkadaşlarımız birçok konuda değerlendirmelerde bulundular. Ben, özellikle şuna değinerek başlamak isterim: Son yıllarda ne yazık ki savrulan bir dış politika izleniyor ve günlük iç siyasetin yönlendirdiği bir dış politikayla karşı karşıyayız. Eğer bizler yanlış görüyorsak lütfen siz düzeltin ama şu an Amerika’yla, Avrupa Birliğiyle, Suriye’yle, Irak’la, İran’la izlenecek dış politikaya dair orta vadeli bir plan sunabiliyor muyuz gerçekten? Yani daha bir sene önce Irak Cumhurbaşkanı için söylenen çok ağır sözler ortadayken, geçtiğimiz ay Türkiye’ye geldiğinde, biz, “Kalibremde değil.” denilen bir Cumhurbaşkanı için, herhâlde kalibresi yükseldi diye düşünmeden edemedik.

Sayın Bakan, iç politikada çok güçlü görünmek için bütün gücünü kullanan Hükûmetiniz, bu noktada en zayıf halka olan dış politikayı ne yazık ki kurban etmiş ve çöküşe götürmüş durumdadır. Dış politikada yalnızca sınır komşularımızla değil, bölgeyle ilgili olan bütün devletlerle kavgalıyız. Aynı anda Amerika’yla, Rusya’yla, İran’la, Avrupa Birliği ülkeleriyle, her gün gelgitlerle dolu gelişmeler yaşıyoruz, yani bunu inkâr edemez kimse.

16 Nisan referandumu öncesinde, Hükûmet adına neredeyse hiçbir bakan Avrupa’ya gidemedi. Özellikle Sayın Aile ve Sosyal Politikalar Bakanının içine düştüğü durum, ülkemiz adına ve aslında Hükûmetiniz adına da çok utanç vericiydi ve sadece Hükûmet ve ülke açısından da değil, bütün yurttaşlarımız açısından da çok utanç vericiydi.

Ben bir hususu da hatırlatmak isterim, geçtiğimiz aylarda ülkesindeki seçimlere müdahale edildiği gerekçesiyle Bulgaristan Ankara'daki büyükelçisini geri çağırması örneğin, yani bir Bulgaristan eksikti yani neredeyse sorun yaşamadığımız bir ülke kalmasın düşüncesindeyiz sanki.

Şu an işte Rıza Zarrab davası, Fetullah Gülen'in iadesi, Suriye Demokratik Güçleri'nin silahlandırılmasının engellenmesine yönelik konularda imkân olsa neredeyse her ay en üst düzeyden Amerika'ya temsilci gönderilecek yani bütün zamanımız, enerjimiz bunlarla ilgili. Ancak eldeki sonuç şu: Başbakan, Gülen'in iadesiyle ilgili hiçbir işaretin olmadığını söylüyor, Cumhurbaşkanı korumaları hakkında dava açılıyor ve Amerika'ya gitmeleri hâlinde tutuklanacakları söyleniyor. Gülen'in iade edilmeyeceği artık herkesin malumu yani iade edilmeyecek gibi görünüyor ve Rıza Zarrab'la ilgili biz tabii, gelişmeleri tam olarak bilemiyoruz ama bütün gündemimiz Rıza Zarrab yani bütün ilişkilerimiz bunlarla ilgili ve açıklama da çok net değil. Diğer vekiller de belirttiler, bu konuda biraz daha detay bilgi istiyoruz, kamuoyunun en çok merak ettiği konulardan biri de bu.

Özellikle 2011'de Suriye politikasında yaptığınız değişiklik muhtemelen Türkiye'nin dış politikasındaki çöküşünün omurgasını oluşturan etmenlerden birisi ve Türkiye'nin son yıllardaki dış politikasının ne yazık ki Suriye'nin iç savaşının derinleşmesine yol açtığını düşünüyoruz, ayrıca, mülteci sorununu devasa boyutlara ulaştırdığını düşünüyoruz. Yine, Kürt sorununda 1990'lı yılları aratacak bir yere sürüklenmesine vesile olduğu ve yine savaş ve yıkımlara vesile olduğu çok açık bir şekilde görülüyor, bugün daha net bir şekilde görülüyor. Yani Türkiye buraya nasıl sürüklendi, elbette birçok değerlendirmeleri yapıldı. Elbette ki öngörüsüzlükler; dönemin aktörleri, Davutoğlu, Sayın Erdoğan sürekli bu konuda ahkâm kestikleri ve öngörüsüz bir siyaset izledikleri için şu an bu noktadayız. Tabii, bunun sonuçları var: Ekonomideki görünüm, bütçeye sürekli kaynak aktarma çabaları, dövizde rekorlar kıran artışların bu dış politikada izlenen politikayla hiç bağımsız olmadığı düşünülmelidir ve görülmelidir. Şimdi, istediği kadar reddedilsin, Orta Doğu'da ve Suriye'de tek başına ilerleyen bir güç olma hevesi başarısızlığa uğramıştır, bu politika yenilmiştir, hüsranlı sonuçlanmıştır; eminim, daha doğrusu, umarım ki sizler de bu sonucu görüyorsunuzdur. Bu politikanın bugüne kadar ayakta durmasının sebebi ise bölgesel çelişkiler ve dengelerin durumuydu ancak şu an bölgede defakto bir dünya savaşı yürüten iki büyük gücün büyük oranda anlaşması, sizin tabirinizle “Zalim Esed”in bu savaştan yıkılmadan çıkması Türkiye'nin neredeyse Osmanlı'dan bu yana dış politikada en büyük yenilgisini almasına neden olmuştur.

Ben bir an önce bölgenin gerçekliğiyle ve realiteyle yüzleşilmesi tavsiyesinde bulunmak istiyorum. Çözünsüzlüğü esas alan, kaostan beslenen, istikrarsızlığı teşvik eden devlet bölgesel dengeleri yeniden dizayn eden Rusya ve Amerika'nın belirlediği ve uygulamaya koydukları stratejik ilişkilerin dışına düştü. Bu iş birliğinin bölgedeki aktörleri arasında Türkiye yok, İran ve Suudi Arabistan var. Az önce de belirttim, bu gidişatla Suriye'de Esat'lı bir çözüm görünüyor. Esat'ın temsilcileri Kürtlerle masaya oturmaktan söz ediyorlar ama sizin politikalarınız hâlâ orada cihatçı selefi çetelerle savaşan Suriye Demokratik Güçleri'ni düşman olarak görüyor. Umarım bu gerçekliklere biraz daha yakın bir politika izlemeniz gerektiğini artık fark eder ve Kürtlerle barışmayı, Kürtlerle konuşmayı, Kürtleri anlamayı ve bölgenin gerçeklerini görmeye başlayan bir politika izlersiniz.

Sayın Bakan, Amerika'da temaslarda bulunduktan sonra şöyle bir söyleminiz olmuştur: “Dostum Kerry de YPG'nin güvenilirmez olduğunu söyledi, Kerry'den YPG konusunda görüşlerinin kısmen değiştiğini duymak bizi memnun etti.” diye açıklama yapmıştınız. Biz tam bu sözlerin anlamını düşünürken Amerika Dışişleri Bakanlığı sözcüsü “YPG konusunda Türkiye'yle aynı görüşte değiliz.” dedi. Yani...

BAŞKAN – Sayın Ertan, toparlayabilir misiniz.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Daha üç dakikam var.

BAŞKAN – Sürenizin bir kısmını Sayın Özsoy’a vermiştiniz galiba.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Yok öyle bir şey.

BAŞKAN – Öyle hatırlıyoruz ama lütfen toparlayabilirsiniz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Grup sözcüsü olarak konuştu kendisi.

BAŞKAN – Buyurun, toparlayabilirsiniz.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – İnsicamımı bozdunuz Sayın Başkan.

Müdahale etmezseniz daha çok mutlu olurum.

Yani daha çok söylemleriniz iç politikayı hedefleyen söylemler ama dış politika işin gerçeği öyle değil. O yüzden bu, akşamdan sabaha değişen söylemler, boşa düşen açıklamaların emin olun, ne Türkiye’ye ne de hiçbirimize bir faydası yok. Türkiye’nin dış politik ilişkileri ve diplomatik kurallarının sıfırlanmasının iç politikadaki yansımaları çok daha belirgin olarak ön plana çıkıyor, dışarıda karşılaşılan başarısız sonuçların acısı maalesef içeriden çıkarılıyor, bunu görüyoruz. Bir yandan hiçbir şey olmamış gibi sürekli köprü, yol, geçit gibi yatırımlar yapıp hayatı sanki bayram tadında gibi gösterenler içeride o kadar insanın öldüğünü, dışarıda daha fazla insanın öldüğünü ne yazık ki bu gerçeği sanki örtbas edercesine davranıyorlar. Bu politik anlayışın ekonomiye çok ciddi olumsuz etkileri var, bir yandan dış ticaret yollarımız da elimizden kayıp gidiyor.

Ben sözlerimi toparlayayım madem, şuna değinmek istiyorum sadece: Rusya’yla bir füze ön alım anlaşması vardı, S-400 füzeleri; bir NATO yetkilisinin bir açıklaması olmuştu bu füzelere dair bir açıklama bekliyoruz aslında. Şöyle söylemişti: “Egemenlik ilkesi savunma teçhizatının ediniminde açıkça görülüyor ancak ülkeler bu kararları vermede bağımsız oldukları gibi kararlarının sonuçlarıyla yüzleşmede de bağımsızlar.” demişti. Bu söylem ne anlama geliyor yani bizi tehdit mi ediyor bu NATO yetkilisi, bunu sormak isteriz.

Evet, bölgede lider olma hevesinden bugün artık dış politikada bir eksen bulunamaması noktasına geldik. Daha realist, günü anlayan bir çizgiye gelmemiz dileğiyle ben tekrar Bakanlık bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Ertan.

Buyurun Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepinizi selamlıyorum.

Şimdi, Dışişleri Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz. Çok geniş bir alan, dolayısıyla her konuya girme yerine genel bir değerlendirme yapacağım. Ama, ondan önce bir tespiti paylaşmak istiyorum: Özellikle son zamanlarda Türkiye’nin dış politikası, iki kelimeyle -eski kelime, Aydemir de burada-anlatmak gerekirse: Celadeti bol, şahameti kıt bir politika. Yani kahramanlık, bağırma çağırma ama akılla yönetme daha kıt gibi, öyle geliyor bana. Bunu niye böyle söylediğimi biraz sonra anlatmaya çalışacağım.

Bakın, en basit bir örnek verelim, yani bir çok ülkeyle ilişkilerimizde gelgitler sürekli şekilde sarkaç salınımlar devam ediyor. İran’la ilgili çok yakın zamanda yani işte Trump’ın seçildiğinden hemen sonra, göreve başlamasından hemen sonra Sayın Cumhurbaşkanımızın söyledikleri cümleleri şey yapalım: “Birileri hem Suriye’nin hem de Irak’ın bölünmesi istiyor. Irak’ın bölünmesi çalışmasını

yapanlar var. Oradaki mezhebî etnik mücadele çünkü orada bir Pers milliyetçiliği var. Bu Pers milliyetçiliği olayıyla da orada bir bölünme söz konusu. Bunların önünü kesmemiz gerekiyor. İşte Irak'ta mezhebe dayalı olarak Pers milliyetçiliği temelinde yayımlacılık söz konusu.” 2017'nin hemen başında. Şimdiyse konjonktür başka bir şey gerektirdi; İran'la birlikte, işte, Suriye'ye barışı, Irak'ta yeni bir düzen kurmaya çalışıyoruz. Ya, bu çok konjonktürel bir şey. Türkiye Cumhuriyeti devleti gibi büyük iddiaları olan, tarihî mirasın üzerinde oturan, işte özellikle de sizin Hükûmetinizin yeni medeniyetin kurulmasında bölgesel güçten, işte dünyanın dikkate aldığı “Dünya 5'ten büyüktür” diye celallenen, böyle bir ülkenin böyle bir politikası olmaması gerekiyor. Baştan bu sözlerin söylenmemesi gerekiyor.

DIŞİŞLERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yüzde 100 de böyle olması gerekiyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Böyle mi olması gerekiyor? Devam edin o zaman.

Başta bu sözlerin söylenmemesi gerekiyor, sonra da bu sözlerin... Yani hangisi? Irakla ilişkilere bakalım. Böyle bir dış politika olur mu, böyle diplomatik dil olur mu, ne kadar oldu, iki sene oldu mu? Olmadı. Sayın Cumhurbaşkanı İbadi'ye, “Sen kimsin, kalibremde misin?” filan. Ondan sonra başka bir durum ortaya çıktı, geliyor bir sene sonra, bu sefer “Kardeşim İbadi.” Yani bu politikalar, bu kadar basit mi? Yani sadece Kuzey Irak'taki bir referandum Türkiye gibi bir ülkenin dış politikasında bu kadar git geller, kime, nasıl izah edeceğiz, neyle izah edeceğiz bunları? Sadece bir veriyorum Irakla ilgili, her konuda böyleyiz. Yani Almanya'yla bir problem çıkıyor, Hollanda'yla ilgili -seçim çok belli, herkes görüyor- bir problem çıkıyor, öyle laflar ediyoruz ki, öyle celalleniyoruz ki, en uç noktada laflar söylüyoruz, ondan sonra Sayın Başbakan çıkıyor diyor ki: “Efendim, seçimler bitti, işler düzelecek.” Şimdi, bunu neyle izah edeceğiz? Hani sizin Hükûmetiniz döneminde dış politika enstrümanlarını, ilişkilerini, imkânlarını, pozisyonlarını, bu kadar iç politikaya araç olarak kullanan başka bir ekip olmadı. Bu yapılan şeyin bir faturası var ve bu faturayı hem bugünkü nesiller ödüyor hem de gelecek nesiller ödeyecek Sayın Bakanım.

Değerli arkadaşlarım, “Ülkeyi dışarıya şikâyet ediyor.” filan diye bir şey yapıldı. Bakın, size bir şey söyleyeyim, ülkeyi dışarıya şikâyet kimler ediyor. Türkiye'de her dönem belli toplum kesimleri baskı altında kaldı, siyaset böyle gerektirdiği için. 12 Eylülde herkes Avrupa'ya gitti. Solcular da gitti oraya, ülkücüler de gitti, İslamcılar da gitti, orada konuştular ettiler. Bakın, 28 Şubatta Refah Partisi, Fazilet Partisi kapatıldığı dönemde biz heyetler oluşturuyorduk -ben Fazilet Partisinden milletvekiliydimgidiyorduk uluslararası birçok insan hakları kuruluşlarında, Birleşmiş Milletlerde, değişik yerlerde derdimizi anlatıyorduk. Niye anlatıyorduk? Çünkü dayak diyorduk, çare yoktu. Bakın, siz de böyle yaptınız Sayın Bakanım. Ne zaman yaptınız? O birinci dönemde, Adalet ve Kalkınma Partisi yüzde 34'le iktidara geldikten sonra yerleşik iktidar odaklarıyla girmiş olduğu o iktidar kavgasında kalabileceğiz, kalamayacağız, meşruiyeti daha parti iktidara gelmeden bile dışarıdaki çok değişik kuruluşlarda arandı, gidildi oralarda anlatıldı. Bakın, sizin on beş senelik iktidar döneminizde kaç tane durağa uğradık, kaç tane ideolojik pozisyon, kaç tane öne çıkan jeopolitik var Sayın Bakanım? İlk döneme bakalım. Adalet ve Kalkınma Partisinin ilk döneminde belki de en doğrusu oydu ama uç noktalarda yapıldı. Batıcı üstelik de ultra Batıcı bir jeopolitika benimsenmiş, işte Avrupa Birliğiyle girilen o şeyler -iyi oldu yani bu kötü oldu anlamında demiyorum, tespit anlamında söylüyorum- aşırıya kaçmalar, Ankara'da gündüz vakti havai fişekler filan, ideolojik olarak ılımlı bir İslam hatta BOP, hani bölgeyi demokratikleştirmek, liberalleştirmek, modernize etmek ismi olan BOP'u yüceltmeler, eş başkan olunduğu ilan edilmeler yani ultra Batıcı, böyle bir ılımlı İslam, ekonomide neoliberal dönüşüm -ki daha evvel başlamıştı sizden önce IMF, Kemal Derviş'le başlamış- bu ikinci neoliberal dalga, harfiyen yerine getirme, nitekim Kemal Derviş milletvekilliğinden istifa edip giderken: “Vallahi Hükûmet biz yaptıklarımızın hepsini yapıyor, benim artık burada kalmama gerek yok.” diye Mecliste veda konuşmasında bunları söyledi. Böyle

bir politika izlediniz. Bir yere kadar gelindi. Sonra, tabii, içerideki pozisyon değişikliği de sizin dış politika yönelişlerinizde her konjonktürde ayrı bir durağa uğradınız. Sonra yavaş yavaş içeride yaşanan sıkıntılar, gerginlikler, 367 krizi, bir sürü şeylerden sonra yavaş yavaş daha iç politika enstrümanları dış politikadaki ilişkilerin önüne getirdiniz. Orta Doğu'da meydana gelen değişikliklere de binerek, işte Başbakanın bazı danışmalarının filan değişmesinden sonra o ılımlı İslam filan diyebileceğimiz ya da Batıcı jeopolitikadan yavaş yavaş Orta Doğu'ya yönelme, işte, kelime uygun mu değil mi bilmiyorum, tartışılabilir, daha panislamist, bölgede bir medeniyet yüceltme, arama, dolayısıyla ilişkileri bunun üzerine kurma, içeride de bunları müthiş bir şekilde "one minute" sonrası yapılan seçimlerde zirveye çıktığı gibi dış politikadaki bu durumu içeride de seçimlerde alabildiğine yani sonrasında ne olacağına bakmadan sanki Türkiye Cumhuriyeti Devleti kapalı bir ülke, seçimler yapılırken filan kimse... Evet yani seçimlerde bütün ülkeler biraz anlayışla davranırlar birbirlerine ama sanki Türkiye'ye kapılar kapalı hiç kimse bunları duymuyor, işitmiyor gibi bir şey. Çok basit Mavi Marmara Sayın Bakanım, Mavi Marmara'yla ilgili neler söylenmedi neler. "Ben gönderdim." dedi. Kıyamet koptu. Daha sonra ne oldu? Kapılar kapalı değilmiş, duvarla örülü değilmiş, bizi dinliyorlarmış, ciddi sıkıntılar ortaya çıktı, Amerika'da lobiler çöktü, bilmem ne oldu. Bu sefer İsrail'le ilişkileri yumuşatmak için ödenen bunca bedeller, 9 can da gitti, arkasından da lütuf mutuf 20 milyon dolarla İsrail'le... Neticede yapılan şeyler kötü değil ama bu gidip gelişler Türkiye'yi nereye götürüyor, onu tespit etmek anlamında söylüyorum.

Daha sonra Arap Baharı'yla beraber bambaşka, panislamist şeyler zirveye çıktı, bölgede Müslüman Kardeşler bu çerçevede ortaya çıkan iktidarlar, Mısır'da taraf olmak, Suriye'de taraf olmak. Suriye'de yapılan dünya kadar yanlış var. Şimdi, nereye geldik Sayın Bakanım? Bakın, nereye geldik? Şu anda tekrar Soçi'de bir araya geliyor; İran, Rusya, Türkiye ne konuşulacak? Yani Suriye'de normalleşme filan. Esat orada duruyor. Emevi Camisi'ne filan barış marşıyla gideceğiz yani iyi böyle gidelim, bir şey demiyorum. Ama o kıyametler neydi? Niye bu kadar can, niye bu kadar bedel ödedik, neydi onlar? Yani aynı Hükümetin içinde yapıldı. Bunlar Ahmet Davutoğlu'nun politikasıydı, bunlar bizim politikamız diyecek durumda değiliz. Sonra bu panislamist, bu giriş, Mursi'nin devrilmesi, buna karşı Batı'nın takınmış olduğu tavırlar, Türkiye'nin içinde yaşanan Gezi'yle başlayan ve sizin farklı bir şekilde iktidarınıza karşı darbe diye yorumladığınız süreçler sonrasında.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Aynen öyle.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Aynen öyle tabii ama aynen öyle de o gün öyle, bugün böyle Sayın Bakanım, onu anlatıyorum, o gün öyle bugün böyle. Ya, sizin bakanlarınızı Sayın Bakanım. Yani Türk Dışişleri bürokrasinin yüzde 25'ini FETÖ'cülere açan sizdiniz Sayın Bakanım. Yani bu arada başka bir hükümet filan olmadı. "Aynen öyle" diyorsunuz ama gerçekten bu gidiş gelişler sonra da geldiğiniz yerler çok yanlış anlamında söylemiyorum ama...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdiç geçti)

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu lütfen tamamlar mısınız?

MEHMET BERAĞLU (İstanbul) – Bu kadar fazla durağa uğramak yani insanların... Şimdi, işler değişti, başka bir jeopolitikaya yerleştirdiniz, görüntü de öyle, on günde bir Rusya'yla görüşen bir Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, NATO üyesi ve bambaşka bir iç politikada da daha milliyetçi, daha Misakımilliye falan panislamist iddiaları, şunları bunları bir tarafa bırakalım, bambaşka, hedefleri de küçülten bir Türkiye. Yani bununla nereye gideceğiz? Her konjonktüre bir ideolojik tutum, her konjonktüre bir jeopolitik pozisyon. Yarın ne olacak kimse bilmiyor Sayın Bakanım. Yani, yarın başka bir konjonktür, dünyada başka... Elbette dünyanın her tarafında rüzgârlar esiyor, düşmanlarımız falan da vardır, hiç yoktur, anlamında söylemiyorum, sıkıntılarımız da vardır ama bir ülke bütün bunları...

Koca bir Dışişleri... Bir de Dışişlerinde gerçekten müthiş bir erozyon olduğunu düşünüyorum personel açısından da yüzde 25'in gitmesi müthiş bir şey ama böyle bir Dışişleri, dünyada ne oluyor, hangi konjonktürler, neler ortaya çıkacak. Konjonktürde bazı şeyler, taktikler, stratejiler değişir ama bütün bir ideolojik duruş, jeopolitika, yönelişler falan değişmez. Türkiye Cumhuriyeti devletin görünümünde öyle bir görünüm var ve bu görünüm hiçbir şekilde kimseye güven vermiyor.

Sayın Bakanım, Türkiye'nin gücü bellidir. Türkiye'nin petrolü yoktur, ekonomisi ne noktadadır, sanayisi ne noktadadır, neleri üretebiliyor, son zamanlarda çok önemli işler de yapıyoruz, bunları görmüyor değiliz yani ama Türkiye'nin gücü bellidir. Dolayısıyla, bu gücünü en etkin bir şekilde kullanması gerekiyor. Hangi güç daha önemli, onları öne çıkararak kullanması gerekiyor. Ben size söyleyeyim şimdi, güçlerini sayayım: Demokrasi tecrübesi, bölgemizdeki diğer bütün ülkelerden farklı olarak, işte, 1950'den başlayan kör ve topal da olsa bir kesintiler yaşıyan demokrasimiz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, lütfen, istirham ediyorum, tamamlarsanız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum.

Ekonomisi de diğerleriyle mukayese edilmeyecek bir ekonomisi var Türkiye'nin, tarihî mirası var, kültürü var. Bütün bunlar ilkeler üzerine kurulmuş, elbette çıkarlar önemlidir ama uzun vadede ilkeler üzerine kurulmuş bir dış politika yönelişiyle Türkiye... Bu demek değildir ki “Olup biten hiçbir şeyi görmeyelim, dünya değişiyor, biz işte bundan uzak duralım.” O anlamda söylemiyorum, değişen dünyaya karşı elbette değişen stratejilerimiz gelişsin. Ama Adalet ve Kalkınma Partisi sarkaç gibi bir oraya bir buraya salınan ve her salınıştaki dünya kadar bedel ödeyen bir ülke görünümündeyiz ve güven de vermiyoruz. İçerideki şeylere girmiyorum ama güven de vermiyoruz. Türkiye'nin bundan bir an evvel çıkması gerekiyor, Türkiye'nin temel yönelimleri neyse bu yönelimleri tespit etmesi gerekiyor ve bunlara uygun bir şekilde, uygun bir personelle davranması gerekiyor diyor, teşekkür ediyorum.

Hayırlı olsun bütçe.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bekaroğlu.

Sayın Arslan, buyurun.

Süreniz beş dakika.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli hazırun; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, öncelikle Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün “Yurtta sulh, cihanda sulh.” politikasından neden ayrılarak dış ilişkilerimizi olumsuz bir hava içinde sürdürmeye çalıştığımızı öğrenmek istiyorum.

Bunları neden söylüyorum? Çünkü komşularımızla ilişkilerimiz o kadar bozuk bir noktaya geldi ki sadece bu değil, Avrupa Birliği ülkeleriyle de ABD'yle de Rusya'yla da ilişkilerimizin gerçekten iyi gitmediğini görüyoruz. Siz şahsen bir şeyler yapmaya çalışıyorsunuz, bunu görüyoruz ancak Cumhurbaşkanının değişken dış politika anlayışı, her zaman farklı ifadeler kullanması, değişik anlamda efelenmeye kadar varan sözler sarf etmesi, diplomatik bir dil kullanmanın ötesinde kendisine göre bir dış ilişki dilini kullanmış olması gerçekten ülkemizin yalnızlaşmasına ve dış dünyayla ilişkilerinin bozulmasına ve birçok ülkeyle ikili ilişkilerimizin ortadan gerçekten bozulmasına neden olan bir duruma getirmiştir.

Komşularımızla ilişkilerimizde o kadar çok zikzak çizen bir anlayış sürdürüldü ki dış dünyada inandırıcılığımız maalesef kayboldu, itibarımız da zedelenmiş durumda. Bunu bir an önce düzeltmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Bakan, Orta Doğu ülkeleriyle ilişkilerimiz Büyük Orta Doğu Projesi'nin ABD tarafından uygulanmaya başlamasıyla başlamış, Cumhurbaşkanı o zaman Başbakan'dı, onun da BOP Eş Başkanı olması sebebiyle de İsrail'in bölgede güçlü bir devlet olmasına olanak sağlayacak bir politika sürdürülmeye başlamıştır. BOP'un esas amacının Orta Doğu'da bulunan Müslüman ülkelerin bölünmelerini sağlayarak bölgede güçlü bir İsrail'in oluşmasına olanak sağlayacak politikalar olduğu bir gerçektir. Türkiye, bu politikanın parçası olmuştur. Arap Baharı kampanyasıyla birçok Müslüman ülkesinde iç karışıklıklar çıkmış, çatışmalar olmuş, Türkiye olarak bunlara da seyirci kalmışızdır.

Irak'ın bölünmesi için Saddam'ın gitmesi isteniyordu, o yapıldı. Sonrasında Irak Merkezî Hükûmet ve ayrıca kuzeyinde Barzani'nin himayesinde, kontrolünde bir özerk bölge oluşturulmaya çalışıldı. Biz, ilişkilerimizi Merkezî Hükûmetle bozduk, hatta ona karşı "Siz bizim muhatabımız değilsiniz." diye ifadeler kullandık. Burada hiçbir devlet yapısı olmamasına rağmen tamamen bir Kürt liderliği sürdüren Barzani'yle ilişkilerimizi o kadar iyi bir noktaya getirdik ki hem ticari boyutta hem siyasi boyutta anlaşılabilir bir noktaya geldiğine şahit olduk. Ne oldu sonuçta? Barzani, bu noktadan aldığı güçle, yapmış olduğu ve çevreden de almış olduğu güçlerle, İsrail'den de almış olduğu güçle bir referandum yaparak bağımsızlık ilan etme noktasına geldi.

Şimdi, devletin tabii dış ilişkisinin çok düzenli, istikrarlı olması gerekiyor. Yine, Libya'yla olan ilişkilerimizin de özellikle Kaddafi'nin gitmesinden sonra bozulmuş olması ve oraya yeni gelen hükûmetle ilişkilerimizin daha iyi olması noktasında biliyorsunuz televizyon önünde paraları sayılan bir yardım kampanyasıyla o kurulan hükûmete destek olduğumuzu, sonuçta oradan da beklediğimizi bulamadığımızı belirtmek istiyorum.

Suriye'yle ilişkilerimizi, durup dururken Esad'la ilişkilerimizi bozduk. Neden bozduğumuzu hiç kimse maalesef anlamış değil. Hatta o kadar büyük bir noktaya geldi ki Esad gitsin, ne olursa olsun gibi bir anlayışla Suriye ilişkilerimizi sürdürmeye kalktık. Dolayısıyla Suriye, bizim bu tavrımıza karşı o da terör örgütlerini kuzeyde barındırarak bize karşı düşmanlığını sürdürmeye ve terör örgütlerini orada beslemeye ve lojistik desteklerini de sağlamaya devam etti. Bunları göz ardı edemeyiz ve gelen birçok göçmenin de bunların içinde bulunan birçok terör örgütü kişilerin de Türkiye'de eylem yaptığı ve bu eylemin sonunda da gerçekten Türkiye'nin çok büyük zararlar gördüğü ve şehitler verdiği de bir gerçektir. Sadece bunlar değil...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arslan, lütfen tamamlar mısınız.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Evet, bitiriyorum.

Yine son zamanlarda Arap ülkeleriyle ilişkilerimizin bozuk olduğunu biliyoruz. Sadece Arap ülkeleri içinde Katar'la ilişkilerimizi sürdürmeye çalışıyoruz. Şimdi, Katar, bir avuç bir ülke, bugün var, belki yarın yok ama biz oradaki Müslüman ülkelerini, güçlü Müslüman ülkelerini bir kenara bırakarak, ilişkilerimizi askıya alarak veyahut da zayıflatarak Orta Doğu'daki ilişkilerimizi sürdüremeyiz ve gücümüzü de onlara karşı gösteremeyiz. Lütfen, lütfen, artık lütfen bir Müslüman ülkesi olarak Müslüman ülkeleriyle ilişkilerimizi kalıcı, devamlı olacak şekilde sürdürmek zorundayız.

Bir şey daha söyleyeceğim Sayın Bakan, biliyorsunuz, adalarımız Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir. Bununla ilgili ne Hükûmetiniz ne Bakanlığınız hiçbir açıklama yapmamıştır.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Ne zaman işgal edildi?

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Vallahi 18 tane adanın işgal edildiği, bayrağın dikildiği söyleniyor. Bununla ilgili bir açıklama maalesef ne Hükümetinizden ne de Bakanlığınızdan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Biraz sonra açıklayacağım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Arslan.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Lütfen, lütfen, istirham ediyorum.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Onun için, bu konuda da sizlerden olumlu, gerçekten nedir, ne değildir, ne yapılmıştır, buna karşı nasıl bir tavır alınmıştır; bununla ilgili de bilgi almak istiyorum.

Sözlerimi bitiriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Arslan.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Dışişleri Bakanlığımızın ve diğer kamu kuruluşlarının saygıdeğer bürokratları, değerli basın mensubu meslektaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Türkiye'nin, bölgemizin ve dünyanın içinde bulunduğu durum dikkate alındığında siz ve Dışişleri Bakanlığı çalışanlarımızın işlerinin hiç de kolay olmadığını farkındayız. Türk dış politikasının cumhuriyet döneminden çok daha evvelinden en temel, vazgeçilmez çıpa olarak kabul ettiği ilişkilerinden bir tanesi Avrupa kurumları ve transatlantik kurumlarıyla yakın ve stratejik iş birliği olagelmıştır. Bu yönelimin önemini en iyi bilen ve kendi hayatında bunun yansımaları yaşayan birisiniz siz de. Bu bakımdan sözlerime sizin Parlamenterler Meclisi Başkanlığı gibi onurlu bir görevi Türkiye adına icra ettiğiniz Avrupa Konseyinde gelinen noktaya başlamak istiyorum. Son derece üzücü, yeniden denetim altına sokulmuş olmamız fevkalade rahatsız edici. Avrupa'ya, içinde bulunduğu durumu sorgulayabiliriz ancak aynı kurumda benzer sıkıntıların yaşandığı geçmiş dönemlerde siz başkan, diğer parlamenterlerimiz de etkili diğer görevlere gelebilmişti. El birliğiyle, reformlarımızla Türkiye'yi denetim sürecinden çıkarmıştık. Şimdi de benzer bir reform sürecine ihtiyacımız olduğu kanaatindeyiz, amasız, fakatsız bir reform sürecine.

Ahmet Şık, Murat Sabuncu, Ali Bulaç, Şahin Alpay gibi isimler cezaevinde olduğu, milletvekillerimiz Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen tutuklu bulunduğu sürece, ülkemizde gösteri ve protesto özgürlükleri askıya alındığı sürece, Yüksel Meydanı'ndaki İnsan Hakları Heykeli yirmi dört saat polis kordonu altında bulunduğu sürece, kamudan ihraç edilen 100 bini aşkın yurttaşımız suçlu suçsuz ayrımı yapılabilmesi için yargıya erişim hakkı bulamadığı sürece siz de iyi biliyorsunuz ki Avrupa Konseyinde ve diğer uluslararası kuruluşlardaki insan hakları ve demokrasi karnemiz düzelmeyecek.

Evet, siz de anlattınız, çok büyük bir belayla mücadele etmek durumundayız. Avrupalı dostlarımız, müttefiklerimiz bu mücadeleyi anlamıyor, anlamak istemiyor olabilir. Onlara verilecek en güzel yanıt, bağırıp çağırmak değil, liderlerine hakaret etmek değil, halklarını gücendirmek değil, ülkemizin gerçek bir demokrasi olduğunu ortaya koymaktır.

“Ben Dışişleri Bakanım, bu benim işim değil.” diyemezsiniz, dememelisiniz, tam tersine “Benim ülkem dışarıdaki itibarını korumak için içeride bizim bunları yapmamız gerek.” demelisiniz Sayın Bakan. Geçmişte böyle dediğiniz için ve yaptığınız için siz Avrupa’nın vicdanı denilen o kurumda onurlu bir göreve seçilebildiniz. Haydi şimdi partinizden bir isim denesin bakalım seçilebiliyor mu? Sizin gösterdiğiniz başarıyı gösterebiliyor mu?

OHAL yönetiminin sona ermesi, normal hukuk rejimine geri dönülmesi sadece Avrupa Konseyiyle değil, Avrupa Birliğiyle de ilişkilerimizi düzelterektir. Buna yürekten inanıyorum.

Özellikle 15 Temmuz darbe girişiminin ardından iktidarınızca gündeme getirilen idam tartışmalarıyla partimizin, tek adam rejimi yaratacağını ısrarla ifade ettiği 16 Nisan referandumunun ardından yapılan Anayasa değişikliğiyle de AB sürecinin iyice zora girdiği ortadadır. Venedik Komisyonunun da 16 Nisan referandumuna sunulan metne ilişkin olarak “Kişisel ve otoriter bir rejim yaratabilir.” endişesini de burada not etmek isterim.

Tabii, bu noktada, gazetecilerin salt gazetecilik faaliyetleri nedeniyle tutuklanmış olmaları, uzun tutukluluk sorunu, insan hakları savunucularının bir seminere katıldıkları için bir paranoya hâliyle uzun bir süre tutuklu kalıyor olması gibi uygulamalarla Avrupa Birliğindeki Türkiye karşıtı havanın da yükselmesine iktidarınız maalesef epey bir katkı yapmakta.

AB’yle ilişkilerde dikkat çekmek istediğim bir konu daha var, o da şu: Müzakereler donmuş durumda, vizesiz Avrupa Birliği suya düştü, gümrük birliği güncellemesi gündemde değil. Şimdi dikkat etmemiz gereken konu, önümüzdeki nisan ayında AB Komisyonundan çıkacak olan ilerleme raporu. Eğer Kopenhag Kriterlerinde geri gittiğimiz tespiti yapılırsa bu, ağır aksak giden müzakere sürecimizin de sonu olacaktır, hepimiz için çok üzücü olacaktır. Çıkış, yine, hukuk devletindedir, demokrasidedir, OHAL rejiminden kurtulmaktır.

Sayın Bakan, Türk dış politikamızın çıpalarından güvenliğimizle ilgili ikincisi ise NATO üyeliğimizdir. Bu konuya da kısaca değinmek isterim. Türkiye, NATO’ya hem maddi olarak ama ondan öte, asker gücüyle en fazla katkı veren ülkelerin başındadır. Dünyanın birçok bölgesinde barış ve istikrarın sağlanmasına katkı sağladık ve sağlamaktayız. Bu uğurda şehitler verdik. Böylesine asli unsuru olduğumuz bir kuruluşa üyeliğimizin dünyanın dört bir yanında sorgulanır hâle gelmesinden sadece üzüntü ve kaygı duymaktayız.

Transatlantik ilişkilerin önemli aktörü olan Amerika Birleşik Devletleri’yle ilişkilerimizin adı stratejik olmakla birlikte, geldiği nokta çok vahimdir. İki başkent arasında karşılıklı güven kalmamış durumdadır. Yetmiş yıllık müttefiklik ilişkisi sarsılmaktadır. İki ülke arasındaki diplomatik krizin faturası ise maalesef, sizin de ifade ettiğiniz gibi, yurttaşlarımıza çıkarılmaktadır. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak buna, Amerika Birleşik Devletleri tarafından ülkemiz vatandaşlarına getirilen vize yasağına karşı çıktığımızı ifade ettik, bir kere daha ifade etmek isteriz. Krizin en çok, öğrencilerimizi, akademisyenlerimizi, iş adamlarımızı etkilediğinin farkındayız ve bir an önce çözüm bulunması gerektiğini düşünüyoruz.

Vize meselesine değinmişken bir hususu da sizlere sormak isterim. ABD tarafından yapılan açıklamalarda üst düzey bir yetkili tarafından güvenceler verildiği söylenmekte. Üst düzey görüşmelerin önemli bölümünü yapan bir isim olarak hangi güvencelerin verildiğini kamuoyuyla paylaşmanızı rica edeceğim. Eğer ABD büyükelçiliklerinde çalışan Türk yetkililerin tümü yargı bağıışıklığı kapsamına alınacaksa bunun bir nevi adli kapitülasyon olduğunu anımsatmak isterim.

Öte yandan, tutuklanan Amerikalı din görevlisi gibi, konsolosluk çalışanları, NASA’da çalışan Türk kökenli Amerikan yurttaşları gibi isimlerin 15 Temmuz darbesiyle somut bağlantılarının kamuoyuyla paylaşılması gerekir. Eğer bu somut belgeler yok ise devletin tepesindeki isimlerin söylediği gibi “Ver papazı, al papazı.” şeklinde bir rehin alma uygulaması, bırakın istediğiniz papazı geri almayı, tam tersine Batı kurumlarıyla ilişkileri daha da zedelemekten başka bir işe yaramamaktadır.

İşte, bakın, Büyükkada’da tutuklanan insan hakları görevlilerini gördünüz. İlk duruşmada tahliye oldular. Hani casustular? Hani darbe planlıyorlardı? Günlerce kamuoyu bu şekilde yönlendirildi. Yargıdaki bu skandal denecek soruşturma ve tutuklamalar sizin işinizi düzgün, doğru yapmanızın önündeki en büyük engeldir Sayın Bakan. O yüzden siz de dâhil olmak durumundasınız bu işlerin düzeltilmesine.

ABD’yle ilişkiler çerçevesinde vurgu yapmak istediğim bir nokta da İran asıllı iş adamı Reza Zarrab’ın durumuna ilişkin Amerika Birleşik Devletleri’ne verilen notadır. Nota deyince, Sayın Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Erdoğan’ın Başbakanlık koltuğunda oturduğu dönemde Türk askerlerinin başına çuval geçirilmesi olayından sonra ABD’ye nota verilmesi istendiğinde ve verilmediği yönündeki gelişmeler sonrasında “Müzik notası mı?” diye alaycı bir üslup takındığını anımsatmak isterim. Ama şunu da sormak istedim: Diplomasi tarihimizde şahsı için verilen başka bir isim, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı var mıdır? Ayrıca “Sayın Zarrab’a neden bu kadar sahip çıkıyorsunuz?” dediğimizde genelde “Vatandaşımız.” yanıtı verilmekte. Eğer özgürlüklerinden mahrum olan vatandaşlarımıza sahip çıkıyorsanız o zaman Türkiye’de hak ihlaline uğrayan binlerce yurttaşımızın taleplerine, sıkıntılarına duyarlı olmanız gerekmez mi? Aynı şekilde Nazlı Ilıcak’a, aynı şekilde Ahmet Turan Alkan’a, Akın Atalay’a, Murat Sabuncu’ya, az önce isimlerini saydığım değerli gazetecilere sahip çıkmanız gerekmez mi?

Sayın Bakan, Amerika Birleşik Devletleri’yle ilgili bahsedeceğim son konu da kongreyle ilişkilerimizin hiçbir dönemde bu kadar kötü olmadığıdır. İçinde “Türkiye” geçen en ufak bir metnin Amerikan Kongresinde kabul edilme şansı bulunmamakta. Cumhurbaşkanının seyahatinde yaşanan koruma krizinin ve Türkiye’de tutuklanan Amerikan vatandaşlarının ve bu konuların Amerikan medyasında yoğun biçimde işleniyor olmasının bunda önemli rolü olduğu kanaatindeyim. Bu krizin bir an önce çözülmesi gerekmektedir. Bunun için belki partiler arası bir heyetin temaslarında çok büyük fayda olabilir diye düşünüyorum.

Sayın Bakan, yakın geçmişte bölgemizde etkili bir ülke olmamızda az önce bahsettiğim Batı kurumlarıyla ilişkilerimiz büyük rol oynadı. Ne zaman ki bizim insan hakları karnemiz kötüleşti, AB sürecimiz donduruldu, Avrupa Konseyinde denetim sürecine yeniden alınmamız söz konusu oldu bölgemizdeki saygınlığımız, etkinliğimiz de aynı hızla geriledi.

Siz de hatırlayacaksınız, biz AB sürecinde ilerleme kaydederken Filistinli grupları kendi aralarında, İsrail ile Filistin’i, Suriye ile İsrail’i, Irak içindeki farklı grupları birbirleriyle bir araya getiren, aralarındaki krizleri çözmeye çalışan bir ülke olarak bizzat onlar tarafından davet ediliyorduk. Ne zaman ki demokrasi, hukuk devleti, evrensel insan hakları rayından çıktık işte o zaman bölgemizde de krizlerin odağında bir ülke olarak anılır hâle geldik.

Söylemek istediğim şu: “Türkiye, hukuk devleti ilke ve prensiplerinden uzaklaşıyor.” algısı tüm dünyada yayılmakta. Bu algı bir an önce düzeltilmelidir. Hep birlikte düzeltelim, bizden ne istiyorsanız destek olalım. Eğer düzeltemez isek Türkiye’nin ne Batı’da ne de bölgemizde arzu ettiğimiz noktaya gelmesi, çekiciliğinin bulunması mümkün olmayacaktır.

Şimdi, güvendiğimiz bir ülke var, Rusya. Rusya'yla ilişkilerin iyileşmesinden tabii ki bizler yanayız, önemli olan bizim ulusal çıkarlarımızdır. Rusya'yla ilişkileri Amerika'yla ilişkilere karşı bir manivela gibi görmek doğru değildir. ABD'nin terör örgütü unsurlarıyla iş birliği tabii ki kabul edilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çakırözer, lütfen tamamlar mısınız.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ancak onlar PYD'yle ilişkilerden vazgeçmiyor diye Rusya'yla ilişkiler kurduğumuzda aynısını onların yapmayacağını düşünmek fazla safdilliktir.

Yeri gelmişken, Cumhurbaşkanımızın son Rusya ziyaretinde bahsedilmeyen bir noktayı da aydınlatmanızı rica edeceğim. Moskova'da bir PYD ofisi kuruldu. Bu konuda hiçbir açıklama yapılmadı. Benzer biçimde, Rus Dışişleri Bakan Yardımcısı Bogdanov'un kısa süre önce sınırımızın dibinde PKK'nın çok önemli yöneticilerinden biriyle görüştüğü yönünde basında haberler çıktı. Bu konuda ne Cumhurbaşkanından ne sizden değerlendirme yapılmadı.

Rusya'yla ilişkiler konusunda dikkatinizi çekmek istediğim son husus da şu: Hem bu yakınlaşmanın hem de bu ortaklığın iki tarafı olan ülkelerin Avrupa, Batı, NATO müttefiklerimiz tarafından nasıl algılandığı meselesi. Şöyle ki: Son dönemde Almanya başta olmak üzere, bazı AB ülkeleriyle ilişkilerimizin kötüleşmesi karşısında Fransa'dan gelen açıklamalar basında ve kamuoyunda olumlu yankı buluyor. Ancak Fransa Başkanı Macron'un açıklamasındaki bir nüansa dikkat çekmek isterim. Macron o konuşmasında “Türkiye ve Rusya Avrupa'dan uzaklaştırılmamalı.” demekte. Oysa bizim statümüz Rusya'yla aynı değil, Rusya AB'ye aday bile değil, biz ise müzakere edilen ülke konumundayız. AB, Rusya'ya yaptırım uyguluyor, biz çok şükür ki böyle bir durumda değiliz. Benzer şekilde, Rusya NATO'yla rekabet içinde, biz NATO üyesiyiz. Yani söylemek istediğim: Rusya'yla birlikte anılır olmamızın olumsuz etkilerine, yansımalarına da dikkat etmemiz gerekmektedir.

Sayın Bakanım, sözlerimi tamamlarken iki hususa dikkat çekmek istiyorum. Birincisi: Muhalefetin dış politika konusunda bilgilendirilmesi. Bu gelenek maalesef iktidarınız döneminde unutuldu. En son İsrail'le normalleşme sürecinde bilgilendirdiniz Sayın Genel Başkanımızı ve parti yöneticilerimizi. Bunların daha sık yapılıyor olması gerekiyor.

İkinci vurgu yapmak istediğim husus da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Siz de konuşmanızda bahsettiniz, 15 Temmuz kanlı darbe girişiminden hepimiz dersler almalıyız, çıkarmalıyız. Bunlardan bir tanesi de biliyorsunuz, devlette liyakatin nasıl önemli olduğu. Kendiniz söylediniz “Personelimizin yüzde 25'i FETÖ'yle iltisaklı.” diye. Ne kadar üzücü. Ama bir gecede olmadı. Şuraya gelmek istiyorum: Geçmişte sizin koltuğunuzda oturan diğer sayın bakanlar, büyükelçilere, “Falanca cemaate, onun okullarına destek olun.” diye talimatlar yazarken benim yerimde oturan CHP'li vekiller ve diğer muhalefet üyeleri de bunun yanlışlığını vurguluyorduk. Bizi dinlemediniz “Aldatıldık.” noktasına geldiniz. Şimdi, benzer şekilde “Dışişleri Bakanlığına siyaset bulaşmasın.” dediğimizde de bizi dinlememektesiniz. Diplomasi kökenli olmayan isimlerin büyükelçi atanması dönemi başlamış durumda, daha doğrusu partili büyükelçi dönemi başladı. 16 Nisandaki referandumla partili cumhurbaşkanının önü açıldı, şimdi de partili büyükelçi dönemi başladı. Daha önce partinizde görev yapmış, milletvekilliği yapmış ya da önemli görevlerde bulunmuş isimlerin, ülkeyi temsilen büyükelçi atanması söz konusu, giderek bu artmakta. İşte Japonya, Çin gibi

başkentleri kapsayacak şekilde genişletilmiş durumda bu politika. Dışişleri Bakanlığının büyükelçilik pozisyonları AKP ya da başka partilerden milletvekillerinin, bakan yakınlarının emeklilik makamları değildir, olmamalıdır Sayın Bakanım.

Yeri gelmişken, son kararnameyle atanan bir isimle ilgili de kamuoyunu aydınlatmanızı rica edecektim. Sayın Merve Kavakçı'nın durumu. Kendisi kısa süre önce vatandaşlığımıza kabul edildi. Hemen ardından da büyükelçiler kararnamesine girdi. Kendisiyle ilgili bir şey söylemek istemem ama geçmişte Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı olduğu yazıldı, çizildi, bilinmekte. Başka bir ülkenin vatandaşının Türkiye Cumhuriyeti büyükelçisi yapılması ne kadar ulusal çıkarlarımızla örtüşmektedir? Bunu Sayın Kavakçı'nın kişiliğinde değil tamamen ilkesel olarak nasıl baktığınızı merak ediyorum.

Son olarak da Sayın İhsanoğlu'nun söylediği söze katılıyorum. Büyükelçiliklerin sayısının artması değil ülkemizdeki hukuk devleti, demokrasi, insan hakları kriterlerinin genişlemesi bence ülkemizin itibarını artıracaktır.

Bakanlığımız bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çakırözer.

Sayın Bakanım, ikramlar için teşekkür ediyoruz. Sabah kahvaltısı, öğlen meyveler; Antalya milletvekillerimize de teşekkür ediyoruz. Kayıtlara girsin.

Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, ben konuşmama teşekkürle başlayacağım. Sunumunuzu dikkatlice okudum, geniş sunumunuzu da okudum. 2016'daki sunumunuzda “Şu anda yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız” bölümünü “soydaşlarımız” olarak açıklamıştınız ve 8 kez “soydaşlarımız” demiştiniz, “vatandaşlarımız” kelimesi geçmiyordu.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yok, “vatandaşlar”, “soydaşlar” ve “akraba toplulukları.”

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bakabilirsiniz, o duruyor. Şu anda başlık “Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız” ve “vatandaşlarımız” tanımını koymuşsunuz ve bu da eşit vatandaşlık anlamında, talep ettiğimiz noktada, yurt dışında yaşayan her kimlikten insanımıza daha açık bir vizyon, daha açık bir retorik olarak görüyorum, o açıdan teşekkür ediyorum sizlere. Ama sorun şu ki: 2016'daki durumumuzdan bu anlamda, retorikte belki daha iyi durumdasınız ama pratikte daha geri bir noktadayız, daha içe kapanan, daha milliyetçi bakan. Tabii, bütün dünyada böyle bir akım var, İkinci Dünya Savaşı olan dünyadaki daha eşitlikçi bakan vizyon büyük oranda kaybediliyor, pek çok yerde kaybediliyor, Avrupa Birliğinde dahi -sonuç olarak bir demokrasi projesi olarak kurulan Avrupa Birliğinde dahi- bu vizyondan büyük aşınmalar var. Ama ben şu iddiayı ortaya koyacağım: Biz bir imparatorluk bakiyesiyiz, hatta üç imparatorluğun yaşadığı bir coğrafyadayız. Binlerce yıllık bir medeniyetin üzerinde oturuyoruz ve çok dilliyiz, çok kültürlüyüz, çok inançlıyız, hâlâ öyleyiz, ne mutlu. Evet, belli aşınmalar var, büyük acılar yaşadık, büyük travmalar yaşadık ama ülkemizin bu anlamda, bu bahsettiğim çoğulcu anlamda bir ülke olması için mücadele eden bir siyasetçiyim. Ancak, maalesef, Sayın Bakan son yıllardaki, bütün dünyadaki altüst oluş, ülkemizde de yaşadığımız pek çok travma sonrası çok kötü bir yere savrulduğumuzu düşünüyor, hem iç politikada hem de dış politikada.

Dış politikada tabii bunun tezahürleri, içe kapanma, korkular, paranoyalar, örülen duvarlar şeklinde tezahür etti ve Batı dünyasındaki, Amerika'daki Türkiye algısı çok kötü bir yere savruldu; Türkiye'de de Batı algısı çok kötü bir yere savruldu. Yani ters işleyen bir diyalektik içindeyiz ve bu hepimize kaybettiriyor. Oysa baktığımızda siz her gün Batı başkentlerindesiniz veya diğer ülkelerdesiniz, batı, doğu, kuzey, güney, her yerdesiniz. Türkiye algısının kötü bir yere savrulduğunu eminim ki en çok siz hissediyorsunuz ama bu ters işleyen diyalektiği kırmak için henüz bir hamle geliştiremedik. Bu girdap hepimizi içine çekiyor, bütün ülkeler birbirini bu anlamda kötü oranda etkiliyorlar ama Türkiye maalesef çok kötü bir yere savruldu. Çünkü şöyle bir şey, yani Birinci Dünya Savaşı döneminde büyük acılar, felaketler yaşadık, sonra dar bir gömlek bize giydirilmeye çalışıldı ve yıllardır toplumsal kesimlerin talepleri vardı. Bu talepler darbelerle baskılandı, her toplumsal kesim acılar yaşadı. Sonuçta, Müslüman demokrat iddiası olan AKP çıktı dedi ki 28 Şubat süreçlerinden, bütün yaşadıklarımızdan sonra: “Arkadaş, biz Türkiye’yi bütün bu vesayetlerden kurtarıp demokrasiye taşıyacağız.” Bu iddiayı ortaya koydunuz. Ve gittiniz, Batı başkentlerinde, dünyanın pek çok yerinde bu iddiayı anlattınız ve bütün dünya buna kulak kabarttı. Bu çok önemli bir iddiaydı yani Müslüman çoğunluklu olan bir ülkenin demokratik bir ülke olma iddiası ve demokrasi liginde birinci lige taşıma iddiasıydı bu. Ama Sayın Bakan, bakın, çok üzülüyorum, çok büyük üzüntüm var ki hani din ya da Midyat’a pirince giderken eldeki bulgurdan da olduk.

İlk yıllarda büyük heyecanlar yaşadık, ben açıkça söyleyeyim, bir azınlık temsilcisi olarak, yıllarca sessizliğe mahkûm edilmiş bir azınlık temsilcisi olarak. Nihayet taleplerimiz, hem geçmişle yüzleşme hem eşit bir gelecek kurma yönünde taleplerimizi dillendirebildiğimiz dönemden sonra, şimdi baktığımda, bütün halklar, bütün toplumsal kesimler anlamında bütün o taleplerin gene yok sayıldığı, bütün bu taleplerin maalesef eski fabrika ayarlarıyla karşılandığı bir döneme geçmiş durumdayız.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Ermeni cemaatine sor bir de.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ben sorarım efendim, ben içinden geliyorum. Siz kimle konuşuyorsunuz bilmiyorum ama gelin beraber soralım Sayın Bakanım.

Bakın, mesela bir Batı başkentine gittiğimizde, beş yıl, yedi yıl önce bir pasaportumuzu verdiğimizde çok farklı bir bakışla karşılaştığımız durumda, şimdi bakıyorsunuz pasaport liginde çok daha geri bir noktaya düştük. Tekrar önyargıların depreştiği bir dünyadayız maalesef. Ve bu anlamda biz de bu değirmene maalesef su taşıdık, bu önyargılar değirmenine, hatalar yaptık. Ve en büyük kaybımız da Sayın Bakan, dediğim cümleydi yani Müslüman çoğunluklu bir ülkenin demokrat bir ülke olma iddiasını büyük oranda aşındırdık. Bu iddiaya geri dönmektir talebim, ezcümle olarak söyleyeceğim. Sonda söyleyeceğimi, ortada söyleyeyim. Bu iddiaya geri dönmezsek bu girdap hepimizi içine çekiyor.

Bakın, biz sizi çok uyardık, “Darbe dinamiği devrede.” dedik ama bizi dinlemediniz, bütün o çatışmalı süreçler, barış süreçlerinin bozulması nihayetinde bizi darbeye getirdi ve maalesef darbeden ders çıkarmadık. Tıpkı 2000’lerin ortasında darbe dinamiklerinden ders çıkarmadığımız gibi, o dönemki dinamik, gücü eline geçirmek için onları araç olarak kullandığı gibi yakın zamanda olan darbeyi de Allah’ın bir lütfu olarak görüp bütün muhalefeti susturmak, muhalif olarak gördüğünüzü herkesi ya mahpus etmek ya ülkeden maalesef uzaklaştırmak ve siyaset anlamında susturmak, muhalif gördüğünüz bütün sivil toplum örgütlerini susturmak üzerine kullandığınız dinamik maalesef dışarıdaki tüm Türkiye algısını tarumar etti. Ve siz şimdi, mesela örnek olarak söyleyeyim, Fetullah Gülen’in Türkiye’ye iadesini istiyorsunuz ama o anlamda bir gelişme olmuyor. Hani darbeden sorumlu olarak gördüğünüz –benim de gördüğüm- Fetullah Gülen’in iadesini istiyorsunuz, hiç oralı değiller. Neden biliyor musunuz? Siz de Amerika’ya gidiyorsunuz, ben de gittim. Senatörlerle, kongre üyeleriyle görüştüm. Ne diyorlar biliyor musunuz? “Ya Allah’ını severseniz Uluslararası Af Örgütü’nü (Amnesty)

tutuklayan ülkeye mi iade edeceğiz? Sivil toplum kuruluşlarını kapatan ülkeye mi iade edeceğiz? İdam tartışması olan ülkeye mi iade edeceğiz?” diyorlar. Yakın zamanda da maalesef Osman Kavala’nın tutuklanması ve...

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Amerika’da idam yok mu?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLUT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Güzel bir soru sordu.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Çok doğru ama orada siyasi idam yok efendim, biliyorsunuz. Yani siyasi suçlulara idam yok orada.

EBUBEKİR GİZLİĞİDER (Nevşehir) – Direkt yolda infaz ediyorlar.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Ya bırak Allah’ını seversen ya. Olan eyalet var, olmayan eyalet var.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Eyaletlerin çoğunda da yok zaten, biliyorsunuz bunu, çok az eyalette idam cezası var. O idamların da uygulanması çok zor süreçler.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Zarrab’ın olduğu yerde yok, merak etmeyin.

EBUBEKİR GİZLİĞİDER (Nevşehir) – Amerika’yı da savunmak kaldı ya size.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Yürü!

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bakın, Henri J. Barkey’i eminim ki çok iyi tanırırsınız, AKP’nin kuruluş döneminde, AKP’nin bu Müslüman demokrat iddiasına en çok teveccüh gösteren, bunu Batı başkentlerinde en çok anlatan “think tank”lerden, sivil düşünce kuruluşlarından birisindeydi. Ve şimdi, geldiğimiz noktada hani Af Örgütünün tutuklanması, hak savunucuların tutuklanmasının Batı başkentlerinde yüzlerce makaleyle Türkiye imajını yerlerde sürdüren durumundan sonra şimdi Henri Barkey ve Osman Kavala’nın darbeyi yönettikleri iddiası ortaya koyuldu, basında bu ortaya koyuldu. Bakın, açıkça söylüyorum, on beş gündür... Sonuç olarak manşetleri izliyorsunuzdur, makaleleri okuyorsunuzdur, mutlaka birimlerin okuyup size rapor veriyordu; onlarca makaleyle, The Washington Post’tan tutun, The New York Times’dan tutun bütün Batı başkentlerdeki büyük gazetelerde bu manşetler çıkıyor ve bugün de Anayasa Mahkemesi milletvekillerinin tutuklu yargılanabileceğine dair bir karar verdi mesela, hani o Balbay kararını sonuç olarak referans almayarak böyle bir karar verdi. Şimdi, açıkça söyleyeyim: Sizi tekrar uyarıyorum -bakın darbeden önce arkadaşlarım şahit, defalarca uyarımtım- yeni bir dinamik devrededir Sayın Bakanım. Yani, Türkiye’nin imajını yerlerde süründürmek isteyen bir dinamik varsa Türkiye’de -ki bence var- böyle kararlara imza atıp böyle manşetler attırıp akıl dışı -Osman Kavala eşittir darbeci.” “Henri Barkey darbeyi planlamış.” gibi... Hani Amerika velev ki darbeyi planlayacaksa adamını 21 Temmuz’a kadar burada turistik gezide mi bırakır, 15 Temmuz’a olmamış darbe, 21 Temmuz’a kadar İstanbul’u gezen bir adama mı bırakır darbeyi- iddiaları ortaya koyduğumuz sürece açıkça söyleyeyim, bir dinamik varsa eğer -milletvekillimizin tutuklu yargılanması- bütün bunlar Türkiye’nin imajını gerileten ve bunlarla ilgili bu algıyı büyüten, Batı başkentlerinde manşetlere ve makalelere yol açıyor, bu da Türkiye’nin “Arkadaş, benim başıma bir felaket geldi, bir darbe geldi, bunun sorumlularını bana ver.” deme iddiasını maalesef tarumar ediyor, bu dinamik tersten işliyor. Yani, ben kripto FETÖ’cü olsam böyle kararlara imza attırtırım Türkiye’de, böyle manşetler attırtırım, bunun üzerine Batı başkentlerinde makaleler yazdırırım ve Türkiye imajını geriletirim. Eğer ki kimse yeni darbe dinamikçileri maalesef bu adımları atıyorlar Sayın Bakanım ve buna bizim dikkat etmemiz gerekiyor. Yani, Türkiye imajını önce içeriden kurabiliriz. İçeride bu tip akıl dışı davalarla, akıl dışı siyasi operasyonlarla, sivil toplum kuruluşlarını tarumar eden adımları bırakarak, basını özgürleştiren adımlarla ancak toparlarsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen toparlar mısınız.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, bu savrulduğumuz noktadan, dediğim gibi, ancak içeride yeni bir hikâye yaratarak, Türkiye’nin hikâyesi vardı o hikâyeyi ya da yeniden tahkim ederek çıkabiliriz bu girdaptan. Hep beraber, bütün siyaset kurumu olarak hep beraber, Batıdaki taleplerimizi hep beraber giderebiliriz, Türkiye algısını yeniden inşa edebiliriz. Ha, bunun için bir normalleşme ve bir restorasyon dönemine ihtiyaç var.

Sayın Bakan, sürem kısıtlı, bir iki vurgu daha yapacağım. Ermenistan’la ilişki... Sayın Bakan, iki yıl önce de söyledim, geçen yıl da söyledim: Yirmi dört yıldır sınırı kapalı olan bir komşumuz var ve nüfusunun yarısından çoğu biliyorsunuz Anadolulu. Oraya gitmişler Yeni Maraş, Yeni Malatya, Yeni Arapgir diye şehirler kurmuş insanlardan bahsediyoruz ve kültürel olarak inanın bana Azerbaycan’dan çok daha bize yakın insanlar; kültürel olarak söylüyorum yani alışkanlıklar, yaşam tarzları, bütün anlamda. Çoğu Türkçe bilir, konuşur, buralı insanlar çünkü, Kayserili, Malatyalı, Vanlı insanlar. Bu ilişkiyi, bu kapıyı bir an önce açmanızı size tekrar öneriyorum, bütün bütçe konuşmalarında yaptığım gibi. Kapısı açık bir komşuyu çok daha kolay etkileyip bütün meselelerimizi çok daha kolay halledebiliriz diye düşünüyorum ama bypass ederek, kuzeyinden demir yolu, kuzeyinden boru hattı geçirip şimdi onunla ilgili nasıl bir hikâye yaratacağız bilmiyorum. Yani, yalnızca çıkarlar çerçevesinde değil, kardeşlik ilişkileri çerçevesinde, bütün dünyada olan Ermeniler, Süryaniler, Rumlarla eşit derecede, bütün Türkler gibi, ilişki kurup Türkiye’mizin temsilcileri, büyükelçileri gibi onlara bir hikâye yaratabiliriz, bu anlamda adımlar atabiliriz diye düşünüyorum.

Sayın Bakan, bir de fabrika ayarlarına döndüğünden bahsettim ya, sizden önce buraya Vakıflardan Sorumlu Devlet Bakanımız, Başbakan Yardımcımız geldi, Hakan Çavuşoğlu, bir mütekabiliyet retoriği burada anlattı tekrar. Bakın, biz sonuç olarak burada -eminim bunu asla kullanmaz- ne rehineyiz ne de burada eşit vatandaşlık dışında bir unsuruz; biz vatandaşız yani buranın vatandaşı ve kadim halklarıyız, hiçbir yerden buraya gelmedik. İnanın hâlen Lozan çerçevesinde bir mütekabiliyet bakışıyla karşı karşıya kalmak canımızı acıtıyor. Yani, cumhuriyetin kuruluşunun 96’ncı yılında hâlâ mütekabiliyet bakışıyla karşı karşıya kalmak bizleri üzüyor Sayın Bakanım. Hakan Çavuşoğlu geldi buraya, “Ya kardeşim, Atina’daki camiye açın ki biz buradaki ruhban okulunu açalım.” noktasında bir pozisyon ortaya koyabildi. Veya “Yunanistan’daki Türk okullarıyla ilgili iyileşme olsun ki biz de burada bu adımı atalım.” noktasında bir bakışla karşı karşıya kalıyoruz. Yani, mütekabiliyet bakışından çıkmak ve burada bizim gereken adımları atmamız sonra beraberce Yunanistan’ın eksikleri varsa gidip oraya beraberce onları eleştirmemiz, oradaki Türk azınlığın hakları konusunda mücadele etmemiz ihtiyacı var.

Sayın Bakan, bir de bir noktaya daha vurgu yapacağım; bakın, biz sonuç olarak sizin bütçenizi konuşuyoruz ve milletin parasını sonuç olarak size vereceğiz, siz de dış politikamızla ilgili kullanacaksınız öyle değil mi? Vergilerle elde edilen gelirlerden sizin paranızı vereceğiz, dışarıda bunu anlatacaksınız. Bakın, geçen yıl Panama Belgeleri yayınlandı. Panama Belgeleri’nde binlerce Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı çıktı ve Maliye Bakanına ben dedim ki: “Arkadaş, bunlara bir bak, bunlarla ilgili bir araştırma yap, soruşturma yap, temiz para mı kirli para mı?” Bir de niye vergi cennetlerinde yani orada, vergi cennetlerinde değil de yurt dışına yatırım yapabilir bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ama normal yollardan yapar, orada da vergisini verir, burada da vergisini verir. Bu yıl da Malta’da sonuç olarak çıktı yine Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve içinde Sayın Başbakanın da akrabalarının olduğu bir liste ortaya çıktı. Sayın Bakan, bakın, eğer ki millî ve yerli bir duruş sergileme iddiasındaysanız en başta bu vergi cennetleriyle başlar. Bakın, biz milletin parasını burada harcıyoruz, milletten topladığımız vergileri burada harcıyoruz ve milleti bu anlamda inim inim inletiyoruz vergiler altında.

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen toparlar mısınız.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Toparlıyorum.

Dolaylı vergiler yani servet ve gelir üzerinden değil, dolaylı vergiler altında inim inim inletiyoruz ve zenginlerden değil yoksullardan vergi topluyoruz ve zenginler de paralarını alıp vergi cennetlerine götürüp bilmem ne bayraklarıyla gemiler gezdiriyorlar. Bu bakışın yanlış olduğunu ve bununla ilgili bir çalışma yapmanız gerektiğini hem size hem Hükûmete öneriyorum. Bu kaynaklar Türkiye’de olsun veya oradaysa da vergi cennetlerinde değil, hem orada, hem burada vergisini verdiği noktada değerlendirilmesini bu anlamda salık veririm.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bir cümleyle bitiriyorum.

Son olarak, Sayın Bakan, beka sorunu ancak çoğulcu bir paradigmayla çözebiliriz, emin olun; hem içeride hem dışarıda, duvarlar örerek değil. AB çıpasını kaybetmememiz gerekiyor Sayın Bakanım. Bununla ilgili de düşüncelerinizi duymak isterim. AB çıpasını eğer ki kaybedersek nereye savrulacağımızı bilemeyiz. Şanghay Beşlisinden bize hayır yoktur, orayı bir koz olarak kullanarak Batıdan elde edebileceğimiz hiçbir şey yoktur. İçeride normalleşme ve restorasyon ve AB çıpasını bir şekilde tutmamızı salık veririm.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, son iki konuşmacımız.

Sayın Botan, buyurun.

LEZGİN BOTAN (Van) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; çok değerli bir Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Bütçenin şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Bakan, tabii yine Başkanımдан destek alarak Van’la alakalı öncelikle bir talebi ilettikten sonra ben de naçizane dış işlerine ilişkin birkaç değerlendirmede bulunacağım izninizle.

Öncelikle, Van’ı biliyorsunuz, iki tane büyük deprem yaşamış, sürekli bölgede yoğun bir göç alan ve ekonomisi aslında Van’ın şahsında bölge ekonomisini de dinamize eden, ciddi katkılar sağlayan, yıllık 400 bine yakın İran’lı yurttaşın ziyaret ettiği bir il. Ancak, burada ciddi bir sıkıntı var. Sıkıntı şu: Van’da bir İran konsolosluğu yok. Bir İran konsolosluğunun olması durumunda bölge ekonomisine ciddi katkı yapacak ve ilimize gelen turist sayısında daha yüksek bir rakama ulaşacağız ve bu gelen turistlerin hukuki anlamda yaşadıkları sorunlar, sıkıntılar da önemli oranda aşılabacak ve Van’ı ciddi bir cazibe merkezi hâline getirecek ki Hükûmetin de Van’ı cazibe merkezi yapmak gibi bir iddiası var. Bu iddianın bence en olabilir ve somut adımı olacaktır. Van halkının, Van iş adamlarının gözü kulağı burada ve böyle bir talepleri var. Ben de -elçiye zeval olmaz- aynı zamanda Vanlı bir Milletvekili olarak bu talebimizi bir kez daha sizlere iletelim. Zaman zaman İranlı yetkilerle görüşmelerde onların da bu konuda istekli, arzulu olduklarını görüyoruz. Sizin bu konudaki alakanızı, ilginizi bekliyoruz. Çok teşekkür ediyorum.

Diğer konuya gelince, aslında çok değerli uzmanlar var burada, dış ilişkilerle ilgili, harici ilişkilerle ilişkin değerlendirmelerde bulundular; dışarıdan bir şekilde el verdikçe çalışmalarınızı takip ediyoruz. Dışışleri, her ülkenin dışışleri o ülkenin aslında iç yapısının dışarıya yansımasıdır yani ülkenin aynasıdır. Eğer ülke içerisinde demokratik değerler, evrensel değerler, barış, hukukun üstünlüğü, temel insan hakları, hak ve hürriyetler konusunda gelişmeler varsa, ekonomik standartların iyileşmesinde

ciddi gelişmeler varsa bu Dışişlerinin aslında ciddi bir şekilde dışarıda da itibar kazanması, saygınlık kazanması, atağa kalkması, daha büyük bir motivasyon ve moralle ülke temsiliyetini yükseklerle taşıması içten bile değil. Yani ülkenin içini aslında dışarıya yansıtan aynamızdır Dışişleri Bakanlığımız ve bütün ülkeler için de geçerlidir.

Dolayısıyla ülkenin şu an içinde bulunduğu ciddi insan hakları ihlalleri vardır. KHK'larla, olağanüstü hâlde, yaşanan bu darbe mekaniği, hâlen bu darbe mekaniğinin zemininin bir şekilde canlı duruyor olması, bütün bunlar da aslında ülkenin itibarını ciddi bir şekilde dışarıda zedelemekte.

Şimdi, bunu, KHK'larla, olağanüstü hâl gerekçesi yaparak ülke içerisinde bunları gidermek mümkün değil. Ülkedeki demokrasi standartlarımızı temel insan hakları, hukukun üstünlüğüne riayet ederek ve bundan taviz vermeyerek ancak buradan bir çıkış sağlayabiliriz ki... Bugün Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu karar üzücü bir karar. Gerçekten yargının ne kadar siyasallaştığı ve bunun dışarıda da ülkemizin imajına çok ciddi zarar vereceğini düşünüyoruz.

Milletvekilimiz Gülser Yıldırım hakkında bugün yargının vermiş olduğu tutukluluk durumunu göz ardı ederek... Çünkü daha önceki Anayasa Mahkemeleri özü itibarıyla varlık gerekçeleri, halk ile devlet arasındaki ihtilaflarda halktan yana ve demokrasiden yana, ülke barışı açısından kritik rol oynar, halktan yana yorumlarını yapar. Ancak görüyoruz ki -Haberal veya Balbay- daha önceki benzeri birçok örnekte Anayasa Mahkemesinin tutumu ile bugün âdeta bir etnik yaklaşım sanki kokuyor. Bu, hem çevre ülke barışı açısından hem de dışarıda da ülkenin imajı açısından çok ciddi bir sıkıntı Sayın Bakan.

Dolayısıyla burada naçizane, Dışişlerinin başarısı ancak yurttan sulh cihanda sulh, hem ülke içerisindeki barışı, toplumsal barışı sağlayarak, yine çalışma barışını sağlayarak toplumsal dengeleri, dinamikleri ve dinamik olan toplumumuzun dinamik çeşitlenen ihtiyaçları bağlamında gözünü, kulağını açarak buradan bir kurgu, bir hikâye yazarak dışarıda da çok daha güçlü olabileceğine ve çevremizdeki halklarla da çatışmacı değil, ayrıştırıcı değil, onarıcı, barıştıcı misyonunu aslında yüklenerek daha önemli bir ülke konumuna geleceğimize... Çünkü ülkemizin mevcut potansiyeli veya bakiyesi olduğumuzu iddia ettiğimiz Osmanlı'nın coğrafyasında bizim mevcut etnik yapıları veya inanç gruplarını, kültürel grupları reddederek birilerini niyete veya mevcut konjonktüre bağlı olarak destekleyip diğerini ötekileştirerek işin içinden çıkamayız. Bu bölgede, Osmanlı bakiyesinin bize emrettiği, bıraktığı şey, kardeşlik duygusudur. Ve bütün bu etnik, çok çeşitli etnik yapısı, çok çeşitli dil, kültürel farklılıkların hepsini kucaklayan bir barış projesiyle, bir kardeşlik projesiyle, bir demokratikleşme projesiyle taçlandırabilir ve bu, ülkemizin selameti ve geleceği açısından da çok daha büyük bir projedir, olması gereken budur.

Ben, tekrar, bütçenizin başarılı olmasını ve sizleri tebrik ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Evet, son konuşmacımız, Sayın Gizligider.

Buyurun lütfen.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Teşekkür ediyorum Başkan.

Saygıdeğer Bakanım, hayırlı uğurlu olsun bütçeniz inşallah, yeni hizmetlere vesile olsun.

Birkaç noktada ben de fikrimi paylaşmak istiyorum. Öncelikle sizlere, sizden önce görev yapan bakanlarımıza ve bütün bürokrasiye, Dışişleri bürokrasisine teşekkür ediyorum.

Bize göre belki çok uzun bir süredir Türkiye ilk kez hedefleri olan, kişiliği olan, karakteri olan bir dış siyaset uyguluyor. Aslında ben söz almayı da düşünmüyordum ama gerek yurt dışı gezilerimizde gerekse ikili görüşmelerde birtakım komisyonlarda edindiğim intibaları da hem Komisyon üleriyle hem de sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bundan önce de sizlere çok uzaktan bir teşekkürü iletmek istiyorum. Size Arakan'dan teşekkür getirdik. Sizin ziyaretinizin ardından biz de bir heyetle orada bulunduk. Bangladeş'te Cox's Bazar şehrinde bulunduk. Şu anda orada sona gelen sayı 600 bin civarında gelmiş, 400-450 bin de daha önce var, yaklaşık 1 milyon âdeta sefil insan... Hakikaten hepimize insanlığımızı sorgulatır görüntülere şahit olduğumuz noktada AFAD vardı, TİKA vardı, Türkiye vardı, Türk Bayrağı vardı ve bunları siz sağladınız. Daha önce sizlerle de görüşmemiz oldu. Bunun için teşekkür ediyoruz. İnşallah o mazlumların duası bile, sadece onların duası bile inanıyorum Türkiye'yi ayakta tutmaya devam edecek.

Orada da güzel bir gelişme oldu. Orada istediğimiz alan vesair noktasında da iyi gelişmeler var. Onu da paylaşmış olmak istiyorum.

Şimdi birkaç tabire takıldım. Onlarla ilgili konuşma zarureti hissettim. Belki bunlar kasıtlı değildir ama muhalefet partili milletvekillerimiz tarafından iki tabir: Birincisi “cihatçı gruplar” dendi. Elbette eleştiri olacak, siyaset eleştirilecek, bunlar çok doğru ama arkadaşlar, biz burada Müslümanız ve cihat, hepimizin üzerine farz olunan bir emirdir, alçaltılacak yahut terörle aynı noktada değerlendirilebilecek bir tabir olamaz ya da katil sürüleri kendilerine bu ismi takıyorlarsa biz bunu kabul edemeyiz. Lütfen buna dikkat edelim. Bunu paylaşmak istiyorum. Cihatçı gruplarla Türkiye ilişkisi...

MUSA ÇAM (İzmir) – İŞİD’cileri mi kastediyorsunuz?

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Hayır, öyle bir şey yok. Onlar katil sürüsü. Müslümanı öldüren adam nasıl cihattan bahsedebilir, nasıl İslam’dan bahsedebilir. O kadar cihatçılarsa gitsinler bakalım, İsrail orada, Gazze yerle bir edilirken neredeydi. Şimdi, biz bu adamlara eğer “cihatçı” dersek o zaman Kitabımızla ilişkimizi sorgulamamız gerekir diye endişe ederim, korkarım.

MUSA ÇAM (İzmir) – O zaman cihadın anlamına bakmak lazım.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Sizi sorgulamam. Niyetinizin bu olmadığını da düşünürüm. Ama birbirimizi de bu noktada bence takviye etmek adına paylaşmamız gerektiğini düşündüğüm bir fikirdir, yoksa özelde CHP veya HDP sözcülerine yönelik bir isnat değildir. Bunu da bütün iyi niyetimle paylaşıyorum. Ne olur bunların ağızını biz kullanmayalım.

İkincisi: Bir “ılımlı İslam” tabiri oluştu. Buna da şiddetle karşıyız. İslam’ın ılığı, soğuğu, sıcağı, derecesi, yakınlığı, böyle bir şey söz konusu değil. Biz de, tekrar söylüyorum, müntesibiyiz, müntesibiyle gurur duyuyoruz bir dinimiz var. Ha, ne kadar yaşayabilirsek hem bu dünyada hem ahirette inşallah sulh oluruz. Bu ikisini mutlaka paylaşmam gerekiyordu. Söz almamın birinci gerekçesi buydu.

Diğeri, Sayın Bakanım, özellikle Meclisimizin yurt dışı komisyonları var. İşte mesela Parlamenterler arası birlik bunlardan biri, KEİPA, Akdeniz için, vesair vesair... Sizler de zaten o tür bir AKPM’de yanılmıyorsa Meclis Başkanlığınız var ki bu da ülkemiz için büyük bir başarıydı. Bu noktada büyükelçiliklerimizin desteğine ihtiyacımız oluyor. Elbette özellikle bu aralar personel sorunları da var. Ama lojistik vesairden öte hem bilgi desteği hem de manevi destek noktasında talebimizi size iletmem gerektiğini düşünüyorum. Bu noktada zaman zaman sorun yaşıyoruz Kıymetli Bakanım.

Elbette şunu söylemek istiyorum: Bir ada meselesi geçti. Yani doğrusu çok şaşırdım. Yani 12 ada geliyor aklımıza. Sanıyorum 12 ada Osmanlı’nın son döneminde Trablusgarp Savaşı’nın ardından Libya’ya bırakılıyor ki orada Balkan Savaşı çıkıyor aynı esnada, Yunanlılar orayı istila etmesin.

Şimdi, tabii, İtalya İkinci Dünya Savaşı'nda yeniliyor ve 1946'daki Paris Anlaşması'na, Türkiye Cumhuriyeti devletine o zaman Hükûmet edenler, o zaman Hükûmet görevi ifa edenler Paris Anlaşması'na katılmama yönünde bir karar alıyorlar. Ve şimdi, az önce, yanılmıyorsam, Cumhuriyet Halk Partili milletvekilimiz değindi. Amacım inanın ki bir siyasi polemik değildir ama lütfen yani bunu söylerken bir aynaya bakalım, geçmişimize bakalım, bu dönemde kim iktidardı, bunu değerlendirelim.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Ama aylardan beri tartışılan bir konu. Bir tek açıklama yok.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Şunu da paylaşmak istiyorum: Herhangi bir santimetrekaremiz bile şu anda herhangi bir güç tarafından istila edilse burada hepimiz, tüm 80 milyon gibi bütün kanımızı dökmeye de hazırız. Söz konusu olamaz. Ama bunu eleştirirken ne olur bir geçmişinize bakın lütfen.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Bakan, konuyu biliyor mu ki arkadaş?

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Yanlış bilgi veriyorsunuz.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Devam edeceğim. Sizler konuşurken biz dinledik. Lütfen siz de dinleyin. Lütfen siz de dinleyin.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sorunun muhatabı siz değilsiniz. Bakana soruyoruz, siz cevap veriyorsunuz, sataşıyorsunuz.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – İspatlamaya var mısın?

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Sayın Bakan da devletimizin temsilcisi olarak konunun herhâlde tarihi geçmişini de anlatacaktır.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Sayın Tekin, Sayın Demir, Sayın Arslan, bakın, Komisyon üyelerimizin hiçbir tanesinden tek bir ses çıkmıyor, sadece sizden çıkıyor. Müsaade edin.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Ama bize söylüyor.

BAŞKAN – Üzerinize niye alınıyorsunuz Sayın Demir...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Sözcünüz var.

BAŞKAN - Bak ben alınıyor muyum, siz de alınmayın.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Alınmıyoruz ama gerçeği de saptırmasın.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Alınırım kardeşim.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Saygıdeğer Komisyon üyeleri, Kıymetli Bakanım, Kıymetli Başkanım; yine bir konu, hepimizin hukukunu ilgilendiren bir konu olduğunu düşünüyorum. Bu partili büyükelçi meselesi geçti. Bana göre bu, hepimiz için bir isnattır kim hangi partiden olursa olsun. Bu milleti temsil etmeye ehil olmuş, dört yıl, sekiz yıl veya daha fazla temsil etmiş herhangi bir milletvekilimize eğer yeterliliği, hukuki yeterliliği ve liyakat noktasında takdir edicilerin, takdir makamlarının takdiri sunulmuşsa herhangi bir milletvekilimizin ben bundan mutluluk duyması gerektiğini düşünüyorum. Yani geçmişte AK PARTİ'de görev yapması veya Cumhuriyet Halk Partisinde yapması... Bu, gerçekten anlamsız diye düşünüyorum ve siyasetin nüfuzunu, siyasetin etkisini düşürücü bir eleştiridir diye size bu fikrimi sunmak istiyorum ki örneğin Anavatan Partisinde bakanımız vardı -öyle değil mi- daha sonra Anavatan Partisi baraj altına geldi ve sonrasında aynı bakanımız -Berlin'di yanılmıyorsam- Almanya'da büyükelçimizdi. Yani mesele eğer AK PARTİ'den veya AK PARTİ kökenli, AK PARTİ'de siyaset yapmış bir milletvekilinin büyükelçilik görevine layık görülmemesiye bu gerçekten partilerüstü siyasete yönelik bir isnat ve siyasete yönelik bir haksızlık olur diye düşünüyorum.

Bir de Sayın Bakanım, sorular kısmında söz almayacağım. Avrupa Birliği ile ABD arasında bu Serbest Ticaret Anlaşması süreci bildiğim kadarıyla devam ediyor. O konuya da kısaca değinirseniz... Türkiye açısından neredeyiz? Çünkü o konu önemli bir konu, o konu uzun vadede de uluslararası ticaret ve uluslararası ilişkiler meselesinde gündem olacak bir konu diye biliyoruz.

Yine efendim, bence bizzat da şahsınıza denk gelen bir nasip oldu; Türk dış siyaseti en başarılı dönemlerinden birini yaşıyor. Somut olarak iddiamı ispatlamak istiyorum: Suriye'deki çatışmasızlık süreci bizzat Türkiye'nin ve sizlerin organize ettiği bir başarı olarak bence tarihe geçti. Bunları tarih yazacak ve 100 binlerce insanın eğer bir yıldır veya –işte kaç ay oldu- altı aydır, yedi aydır kanı dökülüyorsa burada Türkiye'nin mührü var Allah'ın izniyle. Bu başarınız dolayısıyla da sizleri kutlamak istiyorum.

Hemen ikinci delilimi sunuyorum: Filistin'de Müslümanlar arası, gruplar arası birliğin sağlanmasında veya en azından o muhalefetin düşürülmesinde Türkiye'nin kesinlikle başarısı oldu. Yine, geçmişte İsrail'in "Hizbullah" adı altında Lübnan'a saldırısının noktananmasında Türkiye'nin çok büyük başarısı oldu. Hükümet kurulamadı Lübnan'da -hatırlıyorum ben- Türkiye arabuluculuk yaptı. Irak meselesinde şu an yine Türkiye, Astana sürecinde yine Türkiye. Türkiye, nasıl yüz yıl öncesinde olduğu gibi bölgenin hem hamisi hem de sigortasıysa sanırım bu asli görevi, geçmişten gelen bu tarihî görevi bundan sonra da devam edecek.

Müslüman gruplarla ilgili veya Müslüman ülkelerle ilgili bir eleştiri oldu, onu da bizzat gözlemimle paylaşayım. Nasip oldu, umrede bulunduk. Bin bir çeşit, bin bir milletten, 72 milletten âdeta Müslümanlar inanın, Türk olduğumuza veya bir şekilde Türk Bayrağı'na ilişkin bir emare gördüklerinde bize büyük bir mutlulukla sarılıyorlar. Eminim sizler de bunu görüyorsunuz ya da, işte, aklıma gelen bir yer, Moritanya'da cuma namazından sonra Türkiye'ye dua ediliyorsa bu Türk Dışişlerinin tüm Müslüman dünyası için de tek umut olmasıdır.

Arakan'la başladık, onunla bitirelim. İlk olaylar patlak verdiğinde Avrupa'daki konsey, Rohingya Konseyi açıklama yaptı: "Bu mezalimi durdurabilecek tek ülke Türkiye'dir. Türkiye'nin konuya dâhil olmasını talep ediyoruz." dendi ve şimdi, inşallah geçmişe göre daha iyi bir noktadayız.

Afrika'yı anmak istiyorum. Biz Afrika'yı bilmezdik sadece "Kökler" dizisinden falan izledik. Türkiye'den Afrika'ya kaç iş adamı giderdi on yıl önce, on beş yıl önce? Sayıların istatistiklerine de bakmak lazım. Ama toplumda, şöyle söyleyebiliriz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Bitiriyorum Saygıdeğer Başkanım, son cümlem.

BAŞKAN – Lütfen, rica edeceğim.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Afrika açılımı yaptı Türkiye. Ben Zambiya'ya kadar gittim. Böyle ilginç ülkelere gitmek nasip oldu.

MUSA ÇAM (İzmir) – Muhalefet partilerine hiç nasip olmuyor.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Bana takılın arada.

Şimdi "Türk iş adamı", "Türk müteahhit" tabiri inanın Afrika'nın en ücra noktalarına kadar kaliteyle birlikte anılır vaziyete gelmiş. Bunlar Türk Dışişlerinin başarısıdır diye düşünüyorum.

Şahsınıza ve tüm ekibe de hem saygılarımı sunuyorum hem başarılarından dolayı kutluyorum, yeni başarılarını ümit ediyorum.

Tekrar, inşallah, bütçeniz de hayırlara vesile olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi soru işlemini başlatıyorum. İstem sırasına göre talepleri karşılayacağım.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sorumu soracağım ama ondan önce Sayın Gizligider’in partimizle ilgili olarak yaptığı bir eleştiriye de müsaade ederseniz cevap vereyim.

BAŞKAN – Buyurunuz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Geçen yıl da bu adalar meselesi gündeme geldiğinde Sayın Bakan o konuyla ilgili cevap vermişti, bir sıkıntı olduğunu kabul etmiş ama daha önceden başladığını söylemişti. Bunun, yani adalarla ilgili, şu anda 17-18 adayla ilgili sıkıntı, sorun olmasının gerekçesi On İki Ada olamaz yani geçmişte yapılanlar olamaz ama onu da söyleyeyim o On İki Ada meselesi Osmanlı’dan bize devreden bir sorundur biliyorsunuz. Bunun Cumhuriyet Halk Partisine mal edilmesi de doğru değildir. Diğer dış politikayla ilgili görüşleriniz için bir şey demiyorum, o ayrı bir konu. Sayın Ekmeleddin İhsanoğlu özellikle bu 17-18 adayla ilgili eleştiri yapıyordu. O konunun ön planda olmaması, bir karış bir toprağın bile bu dönemde özellikle ciddiye alınmamasını da anlayamıyoruz. Böyle bir sorun var, bu sorunun da adını koymamız gerekir.

Sayın Bakan, benim sormak istediğim... Tabii ki konuşmam sırasında yaptığım eleştiriler ve sorular geçerli; bir kısmına da cevap aldım, sağ olsun müsteşar yardımcımız Sayıştayla ilgili olanlara cevap verdiler.

DIŞİŞERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – (E) cetveliyle ilgili de göndermişler.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Evet, (E) cetveliyle ilgili olanı da aldım, 8 ve 10’uncu maddelerle ilgili. Ama orada stajyeri aşmış yani iki yıllık süre artı yeni yıllar falan biraz istismar edilmiş. Sizin Bakanlık değil ama genel olarak istismar edilen bir durum.

Sayın Bakan, Sayın Başbakan Yardımcısı Bozdağ bir açıklama yaptı, haberiniz olmuştur, Zarrab’ın sağlığıyla ilgili. Herkes bunu merak ediyor. Bu, Türkiye’nin geleceğiyle ilgili, bundan sonraki ekonomisiyle ilgili çok önemli bir konu. Bununla ilgili sorun nedir, sıkıntı nedir? Bununla ilgili bir açıklama yapabilirseniz memnun olacağız. Tabii, bu Dışişleri Bakanlığının doğrudan bir sorunu değil ama Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla bu konuları öğrenmemiz gerekiyor. Herkesin merak ettiği, soru işaretlerinin özellikle sosyal medyada çok olduğu bir konu. Açıklama yapabilirseniz memnun olacağız.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kürkcü...

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Sayın Bakan, dört soru peş peşe soracağım.

Birincisi: Türkiye, Birleşmiş Milletler sözleşmelerinden hangilerine taraf olmamaya ya da çekince koymaya devam ediyor ve gerekçeleri rica edeyim.

Diğer soru: Kolombiya’da 220 bin insanın ölümüne yol açan çatışmalar sürecinin müzakerelerle sonuçlanmasını ve barış ilanını Bakanlığımız takip ediyor mu ve buradan bir sonuç çıkartıyor muyuz?

Üçüncüsü: Türkiye’nin, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinde “grand payeur” statüsünden çekilme kararını delegasyonla tartışması daha iyi olmaz mıydı, gerekmez miydi diye sormak istiyorum.

Ve sonuncusu: Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinde yeni kurulan Hür Demokratlar Grubunun esasen Türkiye'nin çabalarıyla ve AKP delegasyonunun çabalarıyla kurulduğuna dair genel bir kanaat var. Bu kanaat doğru mu, doğruysa buna niye ihtiyaç duyuldu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Tamaylıgil...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Gizligider gitti galiba ama biraz önce bir tanım yaptı, özellikle siyasi kimlikle... Büyükelçi olarak görevlendirilenlerle ilgili bir örnek verdi. Verdiği örnek, ismini tam hatırlamadı ama ANAP'tan seçilip Berlin'e büyükelçi olan Sayın Mehmet Ali İrtemçelik'ti. Ve Sayın İrtemçelik'in herhâlde özgeçmişiyile ilgili tam bir bilgi sahibi değil ama ben son yaptığı görevlerinden birini söyleyeyim: Amman ve Sofya büyükelçiliği yapmıştı seçilmeden önce ve aynı zamanda Dışişleri Bakanlığında siyasi işlerden sorumlu müsteşar yardımcısıydı. Yani sonuçta meslekten gelen bir milletvekiliydi ve mesleğe geri dönmüştü, onu bir düzeltmek isterim açıklası.

Şimdi, Sayın Bakanım, önümüzdeki dönem Avrupa Birliğinin dönem başkanlığını Bulgaristan gerçekleştirecek. Her ne kadar seçim döneminde belli başlıklarda anlaşmazlıklar olduysa da şu an Boyko Borisov'ın Türkiye'yle ilgili olarak ortaya koyduğu tavır daha sıcak ilişkiler şeklinde ve özellikle de bu mülteci sorunuyla ilgili. Arkasından gelen başkanlık da Avusturya'nın. O yüzden, Avrupa Birliği Bakanımızla beraber bu konuda ön hazırlık ortaya koyacak ve çalışmalarını daha da hareketlendirip... Çünkü rapor da nisanda çıkacağı için nasıl bir projelendirme içindesiniz, birincisi bu.

İkincisi, bir Amerika merkezli düşünce kuruluşu tarafından IŞİD'den ayrılan 5 bin küsur teröristin kendi ülkelerine döndüğü noktasında bir tanımlama, bir rapor yayınlandı; bunun 900'ünün de Türkiye'ye döndüğü şeklinde raporun içerisinde var. Bu raporun doğruluğu veya bu doğruluktan sonraki dönemde Türkiye açısından alınacak tedbirlerle ilgili bir çalışma var mı?

Bir sorum da bu, Ovaköy'deki kapının açılmasıyla ilgili sanırım artık belli aşamalar tamamlandı. Siz bu konuda ne düşüncedesiniz veya olacak mıdır?

Bir de direkt Irak'a gidecek olan demir yoluyla ilgili bir projelendirme var, bu konuda düşünceniz ne?

Son sorum da Sayın Kuşoğlu'nun tamamlayıcı. Bekir Bey'e soru sorulduğunda verdiği cevap şu, çok dikkatimi çekti: "Sözlü cevap geldi. Sağlık durumunun iyi olduğunu söylediler." Yani, sağlık durumuyla ilgili bir problem var mı ki "Sağlık durumunun iyi olduğunu söylediler." gibi bir cevap vermiş Sayın Bozdağ? O yüzden Rıza Zarrab'la ilgili olarak dünkü notaya karşı verilen sözlü cevaptan ve onun içeriğindeki bu vurgulamanın gereğini sizden öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, referandum öncesi Almanya ve Hollanda hükûmetleri kendi ülkelerinde seçim olması nedeniyle ülkelerinde kampanya yapılmaması uyarısı yaptı. Buna rağmen Almanya ve Hollanda'da ciddi sorunlar yaşandı. Bununla ilgili bir açıklama...

İkincisi, Avrupa Konseyine yapılan yardımı keseceğiniz kesin midir? Bunu bir kez daha dostça, arkadaşça söylemek istiyorum. Türkiye Cumhuriyeti devletine ve orada uzun yıllar görev yapan Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'na, gerçekten size denk düşmüyor. Bu kararınızı bir kez daha gözden geçirmenizi isteriz.

Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarımızla ilgili, kamu bankaları aracılığıyla Türkiye'ye gönderilen paralardan alınan komisyon oranlarının çok yüksek olmasıyla ilgili ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Yine, sosyal güvenlik atesheliklerinin hizmet kapasitesinin geliştirilmesi ve emeklilik işlemlerinin konsoloslukta gerçekleşmesiyle ilgili bir talepleri var.

Son olarak da seçme ve seçilme konusunda yaşanan sorunların giderilmesiyle ilgili bir talepleri var. Bu konuyla ilgili bir çalışma var mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tekin...

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, basında yansıyan şekliyle, 17 ada, 1 kayalığın AKP iktidarı zamanında işgale uğradığını biliyoruz. Yalnız, özellikle 1937 yılında CHP tarafında tescil ettirilen Marathi Adası kimindir? Üzerinde kilise ve dev Yunan bayrağının olduğunu da biliyoruz. Ve son zamanlarda yine elde tutulan kota yani savaş kotası olarak bir öngörü... 2019 seçimleri öncesinde hakkımız olduğunu bildiğimiz Marathi Adası'nı, dinciliği ve milliyetçiliği pohpohlamak için 10 şehidi göze alarak kurtarma; mehter marşlarıyla, karartmalarla, doğudan batıya silah sevkیاتlarıyla seçim kotarılacağı öngörüsü doğru mudur?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Çaturoğlu.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Benim bir sorum yok, sadece Sayın Bakanımızın nezdinde bütün Bakanlık çalışanlarımıza çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum ve 2018 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Haberal...

ERKAN HABERAL (Ankara) – Sayın Bakanım, bu son gelişmelerden sonra PKK'nın Kuzey Irak'ta varlığının Irak'ın egemenlik sorunu hâline getirilmesinin sağlanması için bir çalışmamız var mıdır

Gerçi Bihlun Hanım da sordu ama tekraren söylemek isterim. Ovaköy Sınır Kapısı'nın açılması için müspet bir cevap aldık mı?

Başıka kampı için Irak Hükûmetiyle olan ihtilafı çözdük mü, Abadi'yle bir anlaşmaya vardık mı?

Kerkük-Yumurtalık Boru Hattı'ndan geçen günlük 500 bin varilin yüzde 17 hakkını Barzani Hükûmetine vermeye devam ediyor muyuz?

Ve son olarak Avrupa ve Batılı ülkelerden talep edip bize iade edilen FETÖ'cü terörist var mıdır, varsa sayısı kaçtır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Haberal.

Sayın Arslan, buyurun lütfen.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Bakan, dış ilişkilerde güven ilişkisi ve güvenilir bir ülke olma durumu çok önemlidir. Siyasi ve ticari ilişkiler karşılıklı güvenilirlik ölçüsünde iyileşir ve gelişir. Türkiye’nin öncelikle güvenilir bir ülke olması konusunda demokrasinin, cumhuriyetin ve hukuk güvenliğinin iyi ve mükemmel olmasına ihtiyaç vardır. İşte, bu bozuk düzenin düzeltilmesi için gerek Bakanlığınız ve gerekse iktidarınız hangi tür tedbirleri almayı, nasıl bir dış politika izlemeyi düşünüyor?

İki: İhracat yaptığımız birçok ülke “Türkiye’de gerçekleştirilen FETÖ darbe girişiminden sonra hukuk dışı uygulamalardan, seçimlerde yapılan yolsuzluklardan, insan hakkı ihlallerinden dolayı güvensiz bir ülke olduğu görünmekte.” diyor. Bizimle ticaret yapan şirketler Türkiye’ye gelmek istemiyor, “Siz gelin.” diyorlar. Ayrıca, turist olarak da gelmek istemiyorlar. Bunları nasıl düzelteceksiniz? Türkiye’nin normalleşmesi, OHAL’in kalkması için herhangi bir gayretiniz olacak mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye temsilcisi ve görev süresi sona eren Sayın Işıl Karakaş’ın yerine Hükûmetinizin önerdiği adaylar AİHM yargıçları seçme komisyonu tarafından ilk iki başvuruda yeterli niteliklere sahip olmadıkları gerekçesiyle mülakata dahi çağrılmamışlardı. Sonraki başvuruda yani üçüncü başvuruda ise yine bir listeyle gönderilen adaylar mülakata çağrılmış ancak bu defa da yine yeterli bulunmayarak reddedilmiştir. Bu süreçte geline aşama nedir Sayın Bakan? Hükûmet neden yeterli derecede nitelikli ve liyakate sahip adaylar önermemekte ya da önerememekte midir? Ben bu soruyu Genel Kurulda Başbakan Yardımcısı Sayın Hakan Çavuşoğlu’na sormuştum, o şöyle bir cevap vermişti: “Son zamanlarda Avrupa ve yetkili kurullarının ülkemize yönelik tavrını siz de biliyorsunuz. Bu kapsamda değerlendirmekte yarar var diye düşünüyorum.” demişti. Siz ne düşünüyorsunuz? Biz uluslararası ilişkilerimize hep bu bağlamdan mı bakacağız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Önceki konuşmamda zaman planlaması nedeniyle yapamadığım bir teşekkür vardı, onu aktarmak isterim. Sayın Bakan, Bakanlığınızın hem merkez hem de Brüksel’deki yetkilileri, Eskişehirli çocuklarımızın -Brüksel’den bir davet almıştı, İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası- onların Brüksel’de ağırlanmasında olağanüstü gayret gösterdiler, çok büyük gurur duyduk. Oradan giden Komisyonumuzun üyesi 2 milletvekili arkadaşımız da vardı, tesadüfen biz de oradaydık Adalet ve Kalkınma Partisinden 2 milletvekili arkadaşımızla. Çok gurur duyduk oradaki ağırlanmadan, bize gösterdikleri hüsnükabulden. Teşekkür ediyorum şahsınızda tüm Bakanlığa.

İki sorum var Sayın Bakanım. Birincisi, bu uluslararası basında da Rakka’dan nakledilen İŞİD’cilerin ne kadar Türkiye’ye geçti, bu yönde elinizde bilgi var mı?

İkincisi, Amerika Birleşik Devletleri’nde sürmekte olan ve çok önemli sonuçları olacak bir adli soruşturma var. Aslında doğrudan bizle ilgili değil ama Başkan Trump’ın danışmanlarıyla ilgili, özellikle de emekli general Flynn’le ilgili. Bu konuda Türkiye’nin de dâhil olduğu yönünde iddialar var; ona para teklif edildiği iş adamı Ekim Alptekin tarafından, bunda da Hükümetin rolü olduğu yönünde. Bu konuda da bizi aydınlatırsanız...

Son olarak da, geçmişte diplomasi muhabirliği yaptım. Dışışleri sözcülüğü makamı bizim için haber alma konusunda ve kamuoyunu bilgilendirme konusunda önemliydi. Bir süredir sanki Dışışleri sözcülerimiz açıklama yapmıyorlar ve ön plana da Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Sayın İbrahim Kalın’ın açıklamaları geçiyor. Acaba bir tesadüf mü ya da bilinçli bir tercih mi? Dışışleri sözcülerinin açıklamaları konusunda bir sıkıntı mı var?

BAŞKAN – Sayın Çakırözer, soruyu alayım.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sordum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Demir...

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bu Zarrab konusunda tabii ki önemli açıklamalarda bulunacaksınız. Beş gün sonra haber alınamaması üzerine nota vermeniz çok normal bir vatandaşınız hakkında ama diğer konularda bunu yeterince göstermediniz. Özellikle IŞİD’in yakmış olduğu o Mehmetçik’le ilgili Hükümeti yeterli takipte hissedemedik. Yani, belki güvenlik nedeniyle... Ayrıca, askerlerimize çuval geçirildiğinde “Nota verecek misiniz?” diye sorulduğunda “Ne notası, müzik notası mı?” diye Hükümetin bir açıklaması olmuştu ama bugün geldiğimiz nokta iyi bir nokta, onu da belirtmek istiyorum.

Şimdi, ikinci sorum şu: Lübnan Başbakanı Saad Hariri Suudi Arabistan’a gidip istifasını verdi yani orada açıkladı, Paris’e gitmesini nasıl yorumluyorsunuz? Orta Doğu’da yeni bir çatışma beklentisi mi var? Görüşünüz nedir?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Son sorum: Almanya’nın gizli mülteci kabulü haberleri dolaşıyor. Bu konuda görüşünüz nedir? Dış siyasette gizlilik dönemi mi başladı? Basından okudum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Emin Haluk Ayhan...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Soruyu duyamadım Sayın Başkanım.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Almanya’nın bazı mülteci gruplarını gizli bir şekilde ülkesine aldığı söyleniyor, gazetelerde haberler var. Acaba resmî kanalların dışında bazı gizli olaylar mı oluyor ülkeler arasında?

BAŞKAN – Anlaşıldı, teşekkür ediyoruz.

Sayın Emin Haluk Ayhan...

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bu, benim ilk konuşmadığım bütçe ve...

BAŞKAN – Çok müteşekkirim.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – ...ilk soru sorduğum bütçe. Bu nedenle hemen gireceğim, uzatmayacağım.

“Personelin yüzde 25’i FETÖ iltisaklı olarak ihraç edildi.” dediniz, yanlış anlamadıysam yüzde 25’i. Bu nedenle bir analiz yaptık mı? Ben Dışişlerinin bölgeyi, dünyayı analiz kabiliyetine güvenirim, bu nedenle soruyorum. Sonuçları açısından bu ihraç edilenlerin sınav dönemleri, yılları, mezun olduğu okullar, ders aldıkları eğitim kurumlarına toplu gidip gitmedikleri, sınav komisyonunda görev alanlar hususunda bir kategorize, ayırım yaptık mı, baktık mı? Bunların tayin bölgeleri, dönemleri itibarıyla da bir inceleme yaptık mı? Bu, stratejik analiz açısından ülkenin dış politikasına nasıl nüfuz ettiklerinin veya etmek istediklerinin tespiti açısından önemli.

Bir sorum daha var, onu şey yapacağım. Sayın Davutoğlu’nun Kerkük’le ilgili Twitter’den yaptığı bir şey oldu 10 maddelik. Bunun Dışişleri Bakanlığının politikasıyla örtüşüp örtüşmediği konusunda görüşlerinizi almak isterim.

Teşekkür ederim.

(Oturma Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Ayhan.

Buyurun Sayın Ertan.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Benim üç sorum olacak.

Birincisi: AİHM’in Türkiye aleyhinde verdiği tazminat kararlarından kaç tanesi Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesince izlemeye alınmıştır?

İkincisi: İzlemeye alınan bu kararlar hangi ihlallere yöneliktir ve neden bir düzenleme yapılmamıştır?

Diğer sorum: 2010 yılında yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Herkesin Zorla Kaybetmelere Karşı Korunması Hakkındaki Sözleşme’ye taraf olunmamasının sebebi nedir?

BAŞKAN – Sayın Yılmaz...

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, üç soru soracağım.

Bir tanesi: Türkiye, Avrupa Konseyinin “grand payeur” statüsünden normal statüsüne tekrar gerilemiş oldu. Özellikle sizi rahatsız eden ana etken neydi bu konuda? Birincisi bu.

İkincisi: Arkadaşlarımız da sordu ama ben tekrar etmek istiyorum yani sözcüye karşı sözcü değil de. Sarayda yapılan açıklamalar sizi şahsen ne kadar rahatsız ediyor veya ediyor mu? Aynı konu, aynı gündem ve hatta sizden daha önce yapılıyor bunlar.

Üçüncüsü: Bu dışarıdan büyükelçi atamaları konusunda, teşkilattaki diplomatların bir motivasyon düşüklüğüne bunun yol açtığını düşünüyor musunuz veya o konuyla ilgili size bir şey geliyor mu?

Bir son soru da Zarrab konusu. Tanık veya itirafçı olduğu yönünde bazı spekülasyonlar ve bilgiler var. Bunlar doğru mu? Halk Bankası Genel Müdür Yardımcısı dışında tutuklanan Halk Bankasından yetkili var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Ayhan...

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Teşekkürler.

19 Eylül 2017 tarihinde, bir basın toplantınızda üst düzey 2 MİT mensubunun Süleymaniye’den kaçırıldığını beyan etmişsiniz. Bu MİT mensuplarıyla ilgili son gelişmeler nelerdir, akıbetleri ne oldu?

Teşekkürler, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Galiba, bu SDG komutanlarından Talal Silo’nun Türkiye’ye geçtiği iddiaları basında yer aldı. Türkiye’ye sığındı mı? O konuda bilgi nedir?

Bir de siz de sunumunuzda bahsetmişsiniz; Kırım Tatar Meclisi Başkan Yardımcıları Ahtem Çiygöz ve İlmi Umerov’un serbest kalmalarındaki çabalarınız için hem size hem Cumhurbaşkanına hem şahsım adına hem de Eskişehir’deki Kırımlı hemşehrilerimiz adına teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, yurt dışındaki Türkiyelilere “soydaş” yerine “vatandaş” dediğiniz için teşekkür etmiştim size. Ancak bir şey soracağım: Yurt dışındaki vatandaşlarımıza ana dil ve din hizmetleri için 1.454 öğretmen, 79 okutman, 1.345 din görevlisi görevlendirmişsiniz. Bunlar hangi dillerde ve hangi inanç gruplarına hizmet sunuyorlar?

Diğer sorum: Mütakabiliyet meselesinin bir daha altını çezeceğim. 2017 Türkiye’de vatandaş mütakabiliyet uygulanabilir mi?

Diğer sorum: Sayın Bakan, bu konuda doğrulayan veya yalanlayan bir açıklama yapmadığınız için, kamuoyunun bu konuda bir açıklığa ihtiyacı olduğu için bu soruyu soruyorum. ABD basınında şöyle bir iddia ortaya çıktı yakın zamanda: ABD seçimlerinden önce, siz ve Sayın Berat Albayrak’ın Michael Flynn’le görüştüğü konusunda bir iddia ortaya çıktı. Bunu ne doğruladınız ne yalanladınız. Böyle bir görüşme var mı, varsa mahiyeti neydi?

BAŞKAN – Soru bölümü bitti.

Sayın Bakanımızdan cevapları almadan önce 17.45’e kadar bir ara veriyoruz. 17.45’te tekrar devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 17.26

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.48

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – 26’ncı Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Müzakerelerimize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Soru işlemi tamamlandı.

Şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakanımıza söz vereceğim.

Sayın Çavuşoğlu, buyurun.

Süreniz kırk beş dakikadır.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle, dış politikamız üzerinde yorum yapan, görüşlerini belirten ve sorular soran hem iktidardan hem de muhalefetten tüm arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz.

Elbette, iktidar, muhalefet olarak dış politikada da farklı görüşlerimiz olabilir, değerlendirmelerimiz farklı olabilir; iyimser olabiliriz, karamsar olabiliriz. Esasen ben karamsar değilim, neden karamsar değilim? Çünkü Türkiye’nin dış politikası engeller çıksa da, sorunlar olsa da, geçici konjonktürel sorunlar olsa da emin adımlarla yoluna devam ediyor ve Türkiye, gerçekten tüm dünyada sözü geçen bir ülke olmuştur; Türkiye, öyle içine kapanan bir ülke değildir, demir duvarlar ören bir ülke değildir. Bakınız, Cumhurbaşkanımızın kabul edilmediğini iddia eden arkadaşlarımız oldu. Sayın Cumhurbaşkanımızın, Cumhurbaşkanı olduğu günden bu yana tam 94 yurt dışı ziyareti olmuş ve bunun içinde çok sayıda Batı ülkeleri de var: Avrupa, Amerika, Japonya ve Avrupa’nın da her kesiminden var ve yine Türkiye’ye gelen devlet başkanları, hükümet başkanları, uluslararası örgütlerin başkanlarına geldiğimiz zaman 189 değerli arkadaşlar. 142’si törenle karşılanacak şekilde resmî ziyaret formatında, 106 devlet başkanı ile 55 hükümet başkanı ile 13 uluslararası örgüt genel sekreteri ve diğer zevatlarla -işte, ABD Başkan Yardımcısı vesaire- görüşmeler yapmıştır bizzat Sayın Cumhurbaşkanımız. Biz bazen 3 ülkeye gidiyoruz günde, yirmi dört saat içinde, bazen bir günde Ankara’da 3 dışişleri bakanını birlikte ağırliyoruz, uluslararası örgütlerin aynı şekilde temsilcilerini ağırliyoruz. Yani Türkiye görüş ayrılıkları olsa da, eleştiriler olsa da, sizin de söylediğiniz, benim de katıldığım bazı olumsuz şeylerle karşı karşıya kalsak da önemi bilinen ve her konuda başvurulmuş bir ülkedir, böyle olmaya da devam edecektir.

Şimdi, dış politikayla ilgili görüşlerimiz farklı olabilir. Aynı siyasi parti içinde olabilir, arkadaşlarımız farklı görüşler de söyleyebilir ama aynı parti içinde birisi “Rusya’yla ilişkileriniz neden bu kadar iyi?” birisi de “Çok kötü.” derse o zaman bir yanlışlık var burada, burada bilgi eksikliği var ya da bir arkadaşımız “Siz Nusra terör örgütünü destekliyorsunuz.” derse, ben buna çok ciddi ve sert bir şekilde cevap veririm çünkü 2013 yılında DEAŞ’la birlikte Nusra’yı biz terör listesine aldık arkadaşlar ve aynı partiden yine başka bir arkadaşımız da İdlîb’de yeni adıyla HTŞ’yle, Nusra’yla mücadeleimiz için teşekkür etti. Yani görüş ayrılıkları olabilir ama aynı konuda ya bilgilendirme eksikliği var...

Önümüze konulan belgeleri okuyoruz ama yani bazı hassas konularda doğru bilgi sahibi olalım yani yanlış şeyler söylemeyelim, doğru bilgiler üzerinden farklı görüşlerimizi anlatalım. Ben bunu söylüyorum. Görüşlerinize saygım var.

Şimdi soruları şöyle özetleyerek cevaplamak istiyorum: Sayın Temizel, çok teşekkür ediyorum. Biz bu okulların müfredatını da inceliyoruz tabii ki, ne olduğunu da inceliyoruz ama kadrolarını değiştiriyoruz. Oradan ve Türkiye’den öğretmenler getirtiyoruz. Biz o ülkeye soruyoruz: İsterseniz siz devralın, biz size öğretmen takviyesi, yönetici takviyesi de yapalım ama yok okul işletemeyecekseniz biz devralalım diyoruz gayet açık bir şekilde. Dolayısıyla o ülkenin de müfredatına göre yine eğitim kalitesini artırmak için Maarif Vakfımız çok güzel bir şekilde çalışıyor.

“Efendim, Somali’de niye büyük büyükelçiliğimiz var?” Somali önemli bir ülke bizim için ve tüm lojmanlarımız orada, aynı şekilde rezidanslarımız orada, özel harekâtımız orada, misyonlarımız orada, TİKA’mız orada, dolayısıyla güvenli bir yerde olmasının bir mahzuru yok, güzel olmasının da bir mahzuru yok. Oradaki havaalanını yap-işlet modeliyle bir Türk firması yapmıştır ve işletiyor. Türk firmalarımızın dünyanın her yerinde havaalanı yapmasıyla biz gurur duyuyoruz, önünü açıyoruz. Sizin insani yönünüzü çok iyi biliyoruz, vicdanlı bir insansınız; siz gidip oradaki Somalili insanların hastalıktan öldüğünü görseniz eminim ki “Buraya bir hastane daha yapalım.” dersiniz. Bunlar buradaki gibi yani 3 bin yataklı şehir hastanesi değildir, 2 tane hastane vardır, 1 tanesini bir vakıf yapmıştır, 1 tanesini Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti yapmıştır. Şimdi işletiyoruz, oradakileri de eğitiyoruz, yeterli kapasiteye ulaştıktan sonra hastaneleri de kendilerine devredeceğiz. Bunlar güzel şeyler.

Sayın Hışyar Bey’in sorularını kendisine cevapladım. Çok teşekkür ediyorum.

Kıbrıs konusunda -Sayın Gunal da ayrılmış ama hepiniz gündeme getirdiğiniz için, bazı arkadaşlarımız- millî duruşumuzu da sergiliyoruz, gösterebileceğimiz esnekliği de gösteriyoruz yapıcı, çözüm istediğimizi de gösteriyoruz ama kırmızı çizgilerimiz de bellidir. Bu, sadece bizim Hükûmetimizin değil Türkiye Cumhuriyeti’nin ve Kıbrıs Türk halkının kırmızı çizgileridir. Bu konudaki duruşumuz bellidir ve Crans-Montana’da da bunu Avrupa Birliği dâhil herkes gördü. Burada dürüst bir şekilde Avrupa Birliğinin bunu her yerde anlatmasını da takdirle karşıladığımı zaten söylemiştim.

Tabii ki bölgesel örgütleri biz geliştirmeliyiz. Sadece AB değil, işte D8’i D20’yi nasıl yaparız, bunun için uğraşıyoruz. Ekonomik İşbirliği Teşkilatını daha dinamik nasıl yapabiliriz, bunun için çalışıyoruz. İSEDAK veya İslam İşbirliği Teşkilatı içindeki kurumların daha aktif olması, İslam İşbirliği Teşkilatının reforma tabi tutulması bizim önceliklerimiz çünkü BM nasıl bugünün ihtiyaçlarını karşılamıyorsa bölgesel örgütler de yirmi sene, otuz sene önce kurmuşuz ama bugünkü hedeflerimizi yani sadece bizim değil üyesi olan ülkelerin beklentilerini karşılamıyor, hedeflerimize ulaşmak için yeterli kapasitesi yok diyebiliriz. Şimdi Orta Asya’da Özbekistan’la da ilişkiler düzeldikten sonra C5 artı Türkiye inisiyatifi... Türk Konseyi var, yine bölgesel inisiyatiflerimiz var, TÜRKPA’yı kurduk ama C5 artı Türkiye inisiyatifini de kurmak için çalışmalarımızı yapıyoruz.

Sayın Genel Başkan Yardımcım, çok teşekkür ediyoruz görüşleriniz için. Şimdi, Suriye konusunda yani Rusya’nın oraya inmesinin sorumlusu biz değiliz. Suriye’nin geline nokta da sorumlusu biz değiliz. Biz yapılan yanlışla yanlış diyoruz, doğruya doğru diyoruz ama sadece doğruya doğru demek, yanlışla yanlış demek yetmez, çaba sarf etmek lazım. Şimdi, dış politikada zikzaktan bahsediyorsunuz. Benim sevdiğim bir söz var: Mayınlı tarlada düz giderseniz zaten gidersiniz. Bir ülkeyi, İran’ı mezhepçilikten dolayı veya bölgedeki hayallerinden dolayı eleştirebilirsiniz ama bugün Suriye’de İran’ı yok sayarsanız ateşkesi sağlayamazsınız. İran’ı garantör yapmazsanız, İran’a da sorumluluk vermezseniz netice alamazsınız. Bu, Rusya için de geçerlidir. Bu, aynı şekilde düşünen ülkeler için de geçerlidir. Bunun da neticesini gördük.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Rejim değişikliği düşünülürken de İran oradaydı Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) - Şimdi, burada siyasi çözüme gidebilmek için önce ateşkesi sağlamak lazımdı. Arazide, sahada insanlar çatışırken taraflar ateşkesi denediler veya siyasi süreci denediler. Cenevre’de hiçbir şey konuşulmadı, boş boş gidildi, odalarda bekletildi tekrar geri dönüldü. Şimdi, bunun ortamını hazırlıyoruz. Şimdi, önümüzdeki günlerde siyasi çözüm konusunda ne yapacağız, buna odaklanıyoruz. İran, Rusya’yla üçlü zirveyi de bunun için gerçekleştireceğiz. Ondan önce üçlü dışişleri bakanları toplantısını yapıyoruz, uzmanlarımız bir araya gelecek, siyasi süreç. Cenevre’ye bir şeyler de götürmek lazım çünkü Cenevre’de maalesef bugüne kadar anayasa konusunda, geçiş hükûmeti konusunda, yine seçim konusunda gerekli zemin oluşmadı.

Şimdi, neden Esad gitmelidir? Sadece biz demedik, herkes söyledi. Dünyada birkaç ülke hariç İran gibi, Rusya gibi ülkeler hariç herkes “Esad gitmelidir.” dedi ve Cenevre’de geçiş süreci neden konuldu? Çünkü bir rejim değişikliğine gitmeden yeniden Suriye’nin millî beraberliği sağlanamaz konusunda herkes hemfikir oldu birkaç ülke hariç. Ondan dolayı bunun için bir çalışma grubu oluşturduk. Bu, sadece Türkiye’nin şeyi değil ki. Ama şimdi geçen seneye göre önemli bir mesafe katettik. Gelin bunun üzerine, Suriye’de ateşkesin üzerine siyasi çözüm için hep birlikte inşallah odaklanalım ve bundan da biz netice alabileceğiz.

Biz Katar’ın yanında yer almadık, biz objektif bir tutum sergiledik. Ramazan ayında insanlara yönelik ambargonun, kısıtlamaların doğru olmadığını net söyledik ama bu konuyu da Kral Selman’ın çözebileceğini, Suudi Arabistan’ın ağabeylik yapması gerektiğini, biz de katkı sağlayacağımızı söyledik ve Kuveyt’in arabuluculuğunu da elbette destekledik.

Biz Müslüman Kardeşler’i terör örgütü olarak görmüyoruz; Kuveyt de görmüyor, Katar da görmüyor, bölgedeki ülkeler de görmüyor, hiçbirisi görmüyor. Bir iki ülke hoşuna gitmedi diye isteyene terör örgütü derse olmaz bu iş.

Diğer taraftan, Hamas ile El Fetih’in birleşmesi için çok çaba sarf ettik. Hamas ile El Fetih’in birleşmesinde en büyük rol Türkiye’nindir, arkadaşlarımız da söyledi. Ne oldu? Bu kötü mü oldu? Hem Orta Doğu sorununun çözümü için iyi, farklı tutumlar olmaz hem de Filistin’in geleceği bakımından da önemlidir.

O nedenle, biz, bu tutumumuzu inşallah sürdüreceğiz. Yani buralarda zikzak çizmiyoruz. Zikzak nedir biliyor musun? Yani bugün kara dediğine yarın ak demektir ama bir ülkeyi bugün eleştirdin diye sen ilişkilerini hiçbir zaman düzeltmezsen o yanlıştır. Bir ülke seni eleştirdi diye kızabilirsin, alınabilirsin ama ondan dolayı o ülkeyle ilişkilerini tamamen kesersen de doğru değildir. Zamanı gelir, adımlar atılır. Irak yönetimi, Başika kampı konusunda haddini aşan şeyler söyleyince biz de cevabı verdik ama bizim Irak’a ömür boyu düşman olduğumuz anlamına gelmez. Irak’ın sınır bütünlüğünü, toprak bütünlüğünü, istikrarını desteklemediğimiz anlamına da gelmez veya Barzani’yle iyi ilişkiler kurmak veya Barzani’yi, Kürt kardeşlerimizi zor şartlarda desteklememiz demek, onun Irak anayasasına göre aykırı hareket etmesine göz yummamız anlamına da gelmez. Böyle yaptığı zaman eleştirmemiz de bir önceki politikamızla çelişmez. Ne oldu? Su aktı, yolunu buldu. Bizim söylediklerimiz, ona söylediğimiz uyarılar, hepsi, maalesef gerçekleşti. Kürtleri birleştirdi mi? Böldü. Oradaki Kürt kardeşlerimizin defakto hakları vardı, legal ya da illegal, onların hepsi gitti. “Masada daha güçlü olurum.” dedi. Masaya da oturamadı, kendisi gitti. Ne olacak? Kim zarar gördü? En sonunda da “Irak anayasasının kararına uyacağız.” dedi.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Türkiye de zarar gördü.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Hayır, Türkiye zarar görmedi bundan.

GARO PAYLAN (İstanbul) – İran etkisi oldu.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yo, İran etkisi falan değil. Biz İran etkisi, şunu bunu bilmeyiz. Bizim komşularımızla doğru politikaları yürütmemiz lazım.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Bakan...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Ben sizlerin sorularını hiçbir zaman kesmedim. Müsaade ederseniz ben cevaplarımı vereyim.

Şimdi, yurt dışında arkadaşlarımızın hassasiyeti konusunda olumlu konuşan da oldu, olumsuz konuşan da oldu; olabilir. Eksikliği olan varsa arkadaşlarımızdan, biz uyarıları yaparız. Ama Türkiye’de de bürokrasiden memnun olan var veya memnun olduğumuz bürokrat da var memnun olmadığımız bürokrat da var. Ama ben arkadaşlarımızın çok büyük bir ekseriyetle sizin söylediniz konularda çok hassas olduğunu biliyorum ve vatandaşlarımıza hizmet etme anlayışını arkadaşlarımızın gönülden benimsediğini ve bu doğrultuda yedi gün yirmi dört saat çalıştığın bizzat biliyorum, şahidim. Eksliğimiz, hatamız olduğu zaman özeleştirimizi de yaparız, uyarılarımızı da yaparız.

Şimdi, Zarraf konusundaki nota... Zarraf’ın ortadan kaybolduğu ya da avukatlarının ulaşamadığı bilgileri çıkıncı –gazetelere de yansıdı- altı gün sonra değil, daha aynı günde biz yazılı bir notayla sorduk: “Bu bizim vatandaşımızdır ve böyle haberler var. Bunun durumu nedir?” Aradan üç dört gün geçti, ABD’den herhangi bir ses çıkmadı. Dün itibarıyla arkadaşlarımız tekrar bir notayla “Biz şu tarihli notamızda bir soru sorduk ama sizden bir dönüş olmadı.” Dün hem Adalet Bakanlığından hem de ABD Dışişleri Bakanlığından büyükelçiliğimize, arkadaşlarımıza dönüşler olmuş. “Başka bir yerde, sağlığı da iyi, güvende. Bir sorun yok.” diye böyle genel bir cevap verilmiş. Olayın özü budur. Biz konsolosluk işlerinde, hukuki süreçte veya cezai konularda vatandaşlarımızın başına bu tür bir şey geldiği zaman o ülkeye resmî bir şekilde... Yani nota nedir? Yazılı bir şekilde o ülkeye bildirmek ya da sormaktır. Bunu sorarız ve vatandaşlarımızın hakkını hukukunu da her zaman ararız.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Sayın Bakan, sizce tutuklu mu?

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz, böyle bir usul yok ya, lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, Halk Bankasının ABD ambargosunu deldiğine inanmıyoruz. Biz bunları arkadaşlarla da konuştuk, hiçbir işlemi Halk Bankasının ABD ambargosuna aykırı değildir, tüm işlemleri. Ama görülüyor ki bu, 17-25 Aralık -bazılarınız kabul ediyorsunuz, bazılarınız kabul etmiyorsunuz, biraz önce konuşmalarınızda da gördüm- FETÖ’nün bir darbe girişimidir, polisini ve yargıçlarını kullandığı bir darbe girişimidir Türkiye’de, Hükûmeti değiştirme girişimidir. Hazırlanan iddianamelerde de görürsünüz. Ve aynı iddianamenin Amerika’da, yine, FETÖ iltisaklı daha önceki bir savcının FETÖ’yle beraber başlattığı bir davanın şeyidir. Bunu da görmemiz lazım ve millî konulardaki bu hassasiyeti hep beraber yürütmemiz lazım.

“Efendim, Hollanda’ya Bakanımızın girememesi...” Benim ayıbım değil, Hollanda’nın ayıbı. Demokrasi, insan hakları, özgürlükler konusunda ders veren bir ülkenin Türkiye Cumhuriyeti’nin Dışişleri Bakanının uçuş iznini iptal etmesi benim ayıbım değil, ben utanılacak bir şey yapmadım. Esas o ülkenin utanacağı bir şeydir.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – “Haftaya gelin.” diye söylemişler Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Hayır, tam tersi, ben “Haftaya geleyim. Sizdeki seçimler, sizin için sorun oysa biz sizi Willders’a karşı zor duruma düşürmek istemeyiz. Sizdeki seçimlerden sonra geleyim.” dedim. Görmediniz mi başbakanın açıklamasını? İşinize gelmiyor. “Seçimden sonra da gelemez, seçimden önce de gelemez. Buraya gelir, müzeleri, laleleri görür, Türkleri göremez.” dedi. Bunu söyleyen Hollanda’nın Başbakanı. Bari bu konularda

millî duruşumuzu sergileyelim. Adamın açıklamasını siz de gördünüz. Burada ben utanacak değilim. Onların yüzüne, Avrupa Birliği bakanlarının yani dışişleri bakanlarının yüzüne söyledim Malta’da, hem de yanı gayet babacan bir tonla söyledim; gülüşmelere başladılar, kafa sallamaya başladılar. Bize ders veriyorsunuz, bunu neyle izah edeceksiniz? Anlatın. Biz açık sözlü olduğumuz zaman hoşlarına gitmiyor.

Şimdi, mesele şu: Niye Türkiye’den rahatsız oluyorlar? Eksiğimiz, yanlışımız olabilir, biz buna özeleştiri de yaparız. Sünepe bir ülke olsanız, başkalarının aldığı kararları kabul ederseniz, hiçbir konuda sesiniz çıkmaz, yanlış “yanlış” demezseniz, dik duruş sergilemezseniz sorunuz az olur. Bugünkü dünyanın geçiş noktasında veya Türkiye’nin şu geçiş noktasında biz böyle bir politika izleyemeyiz ve Türkiye’nin bu politikasına alışmadılar ama alışacaklar, alışmak zorundalar. Türkiye’ye eşit muamele yapma konusunda mutlaka ve mutlaka ders alacaklar, öğrenecekler, alışacaklar çünkü eski zayıf Türkiye değil. Yani geçmişte Sayın Temizel’in de hükûmette yer aldığı dönemlerdeki gibi ekonomimiz de zayıf değil. Onun suçu değil ama kıyaslama yapalım. Diğer konularda da zayıf değiliz ama gücümüzün de ölçüsünü biliyoruz, yumuşak gücümüz nedir, yine yaptırım gücümüz nedir, bunları biliyoruz, ölçülü kullanmak lazım. Böyle boş laflarla da olmaz bu işler. Biz bunu gayet iyi bir şekilde gerçekten sürdürüyoruz. Bunu da özellikle söylemek isterim.

Yine, Sayın İhsanoğlu, çok teşekkür ediyoruz. Büyükelçilik sayımızın artması illa bir seçime bağlı olamaz. Doğru, BM Güvenlik Konseyi seçimlerinde, ikincisinde seçilemedik. Ben yeni Bakan olmuşum, New York’a gittim, birçok ülkeyle görüştim. Herkesin söylediği “Ya, siz sonradan aday oldunuz, biz önceden söz verdik. Hatta karşılıklı destek anlaşması imzaladık birçok ülkeyle. Ya, sözümüzden dönemeyiz.” Ha, söz verip de vermeyen bazı, bölgemizdeki ülkeler de oldu, o ayrı bir şey. Ama işte geçen gün UNESCO İcra Komitesine Avrupa kontenjanından 4 ülkeyle yarıştık, Almanya’yı geride bırakarak seçildik. Bunu neyle değerlendirirsiniz?

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Memnuniyetle karşılırsız.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yani memnuniyetle karşılayacağız tabii.

Demek ki yani Türkiye’nin itibarı falan öyle sıfırlarda, yerlerde değil. Almanya gibi bir ülkeyi UNESCO gibi bir yerde seçimde geriye bırakıyoruz ve biz seçiliyoruz diğer 3 ülkeyle beraber. Bunlar güzel şeyler. Ha, bir seçime bağlamayalım. Fakat büyükelçilik açtığımız ülkelerle ve bölgeyle, ona bağlı, etraftaki ülkelerle ticaretimizi kıyasladığımız zaman çok ciddi artışlar var. Yani işin siyasi boyutu, görünürlük, diğer konular hariç çok ciddi artış var. Harcadığımız paranın 100 katı ticaretimize, ekonomimize katkı sağlıyor. Diğer ekonomik müzakereler, serbest ticaret, ondan sonra tercihli ticaret anlaşması müzakereleri, kültürel anlaşmalar... Siyasi ilişkilerimizin gelişmesinin yanında ekonomik ilişkilerimizde de gerçekten çok ciddi katkısının olduğunu görüyoruz.

Efendim, birçok arkadaşımız sordu: Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi, daha doğrusu Avrupa Konseyine “grand payeur”dik, niye vazgeçtik? Biz bizi denetime aldıkları için vazgeçmedik. Ve ben Dışişleri Bakanı olduğum zaman biz “grand payeur” olduk yani en çok katkı sağlayan 6’ncı ülke olduk ve bu konuda da etkim var. Cumhurbaşkanımıza arz ettik, Başbakanımıza arz ettik, konuştuk ve olduk. Böyle bir zorunluluğumuz yok. “Grand payeur” yani en fazla katkı sağlayan ülke olmakla milletvekili sayısının 18 olması arasında hiçbir bağlantı yoktur. Ama biz bunu da geçmişte ihmal etmişiz. Ben Başkan olunca buna baktım, inceledim ama Başkanlığım döneminde yapmak istemedim çünkü kendi ülkesine pozitif ayrımcılık yaptı demesinler diye. Bu tamamen nüfusla ilgili bir şeydir. Yani milletvekili sayısı, bir ülkenin orada temsilci sayısı nüfusuyla orantılıdır, verdiği parayla orantılı değildir. Her ülkenin de ödemesi gereken asgari bir ücret var, bizimki de yaklaşık 12 bin küsur avro, 13 bin. Biz

“grand payeur” olduk. Fakat en son FETÖ’den yargılanan eski YARSAV Başkanına ödül vermeleri ve 60 bin euro para vermeleri bardağı taşırmıştır. Benim paramla bir terör örgütüne üyelikten ya da terör örgütüne destekten -neyse suçlaması- yargılanan bir kişiye, uyarılarımıza rağmen Avrupa Konseyi ödül veriyorsa... Ki bu Avrupa Konseyinin temel değerlerine aykırıdır ve dolayısıyla genel kurulda da bu şahsın mektubu okunuyorsa ben oraya zorunlu olmadığım bir parayı vermek zorunda değilim. Ben asgari ücret şeyimi, yine, ödemem gereken ödeneğimi, yaklaşık 13 milyon avroyu ödemeye devam ediyorum. Bu benim yükümlülüğümdür ama diğeri gönüllülüktür ve...

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Beraat ederse ne olacak Sayın Bakan?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Beraat ederse... Onu bilmem ben ama inadına böyle yargılanan bir kişiye vermeleri ve...

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – “Masumiyet karinesi” diye bir şey var Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Ben suçlu demiyorum. Suçlu çıkarsa peki? Ya tersi?

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Bütün demokrat yargıçlar kefil oluyorlar başkanlarına.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yok canım. Yani burada suçlayan ben değilim, yargılama sürecini yapan da ben değilim. Ama üç aday içinde bunun tercih edilmesi kabul edilemez bizim için. Sizin için kabul edilebilir, benim için kabul edilemez. Ben de yazımı yazdım ve bundan sonra en çok katkı sağlayan ülke olmak istemediğimizi Genel Sekretere de bildirdik.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Biz kendimizi hakarete uğramış kabul etmiyoruz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Bak, arkadaşlar bilgi veriyor, bu şahıs byLock kullanıyormuş. ByLock’u kim kullanıyor? FETÖ üyesi kişilerce kullanılıyor.

MUSA ÇAM (İzmir) – Birçok parti yöneticiniz de kullanıyor. Biz burada o adamı savunmuyoruz.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Böyle bir şey yok ya, böyle bir usul yok.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Neyse, arkadaşlar, yani siz bunu savunun, savunmayın, biz kararımızı verdik. Bu, Hükûmetin aldığı bir karardı ve tekrar bundan vazgeçmek de bizim kararımızdır, bunun sorumluluğu da bizdedir. Herhangi bir bedeli varsa bunun da öderiz. Bu kadar basit. Yani, ben byLock kullanan bir kişiye ödül veren bir kuruma ilaveten cebimden milletin parasını veremem, bunu da herkesin kabul etmesi lazım.

Şimdi, arkadaşlar, Başika kampı artık eskisi gibi gündemde değil. Biz zaten dedik ki: “Bu, DAESŞ sorunu, diğer güvenlik sorunları bittikten sonra Başika kampının geleceğiyle ilgili kararı Irak yönetimiyle beraber vereceğiz.” Bunu kendi açıklamamıza da koyduk, kendimiz de açıkladık. Irak’ta biz zamanı geldiği zaman hangi adımları atacağız, onları da zaten kamuoyuna duyururuz.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Ankara’da görüşülmedi mi Sayın Bakan?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Ankara’da en son geldiğimizde görüşülmedi. Ben şeye gittiğim zaman da görüşülmedi.

Şimdi, değerli arkadaşlar, önemli bir konuyu burada açmak istiyorum. Daha önce Mecliste, Sayın İhsanoğlu siz de sormuştunuz, yine CHP’nin de gündemindeydi bu 18 adalar meselesi. Şimdi, 18 adalarla ilgili bize yazılı sorular da geldi milletvekillerinden. Biz sade bir cevap verdik, dedik ki -yani bizim Hükûmetimize yönelik bir suçlama olduğu için- bizim dönemimizde... Ben hatta bunu daha da geriye çekmek istiyorum, 1996’ydı sanırım, Kardak krizinden sonra bu adaların fiili statüsünde ya da hukuki statüsünde hiçbir değişim olmamıştır. Buradan ne çıkar? Buradan şu çıkar: Bu adaların fiili durumları 1996’dan önce oluşmuştur.

Öztürk Bey Genel Başkan Yardımcınız. Kendisi biliyordur ama gelsin Bakanlığımıza, ta 1930’lardan bu yana bu konularla ilgili tüm belgeleri, bilgileri, yazışmaları incelesin, sonra da size bilgi versin. Ben Öztürk Yılmaz’a Mecliste bu konuda, aynı şekilde MHP’li arkadaşlarımıza da söyledim, “Genel başkanlarınız çağırsın beni, bu konuda bilgilendireyim.” dedim.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Davet ettik biz Bakanım.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yok, bu konuda bir davet gelmedi.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Biz memnun oluruz. Yeniliyoruz davetimizi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, biz bu konuda memnuniyetle bilgilendiririz.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Biz sizi davet ettik.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Bu konular siyasete malzeme edilecek konular değildir.

O sizin söylediğiniz ada da bizim Antalya karşısında bir ada, Marathi Adası. Bizim Antalya karşısında bir adadır. O ada da bizimidir. Öyle bir şey yoktur.

Bakın, gazetelerde öyle yanlış bilgiler çıkıyor ki milletvekili arkadaşlarımız incelemeden bunu sürekli kamuoyunda iç politika malzemesi yapıyor. Bu konuyu açtığımız zaman buradan en çok zararlı çıkacak partiyi söyleyeyim: O da CHP’dir çünkü burada gelişmelerin sorumlusu tamamen daha önceki CHP iktidarlarıdır, çok açık, net söylüyorum. Öztürk Bey gelsin, Bakanlığımızda -işte arkadaşlarımız burada- belgeleri incelesin ve ne demek istediğimi görsün.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Bakan, neden bu kadar çok tartışmaya...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Başka bir şey daha soracağım size...

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Kardak’ı temizlemek...

BAŞKAN – Arkadaşlar... Sayın Arslan... Lütfen Sayın Arslan. Bir rahat olun ya!

Siz konuştunuz. Siz konuşurken Sayın Bakan ağzını açmadı.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Bu konuda ihtilaf olduğu zaman adımlar atabilirsiniz. Ne yaparsınız? O ülkeyle diploması, müzakere yaparsınız. Ne yaparsınız ihtilaf olduğu zaman? Uluslararası mahkemelere götürürsünüz, değil mi? Kendi mahkemelerinizi tanımayacağınıza göre. Ne yaparsınız? Savaş ilan edersiniz, yaparsınız.

Peki, size bir soru daha sormak istiyorum -CHP’li arkadaşlara- istikşafı görüşmeler Yunanistan’la ne zaman başlatılmıştır? Ne zaman başlatılmıştır Ümit Bey? Ahmet Bey, ne zaman başlatılmıştır? 2002. İktidarda kim vardı? Dışişleri Bakanı kimdi o zaman? Neden başlatıldı istikşafı görüşmeler? Bu sorunları diploması yoluyla Yunanistan’la görüşmek için başlatıldı. Ben başlatmadım. Biz iktidara gelmeden önce 7 tur görüşmeler oldu. Neden oldu bu görüşmeler?

HAYATİ TEKİN (Samsun) – CHP mi başlattı Sayın Bakan?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Evet.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – CHP mi vardı 2002’de iktidarda?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – İşte, aynı, devamı. Aynı parti. Biz başlatmadık.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Siz de Refahın devamısınız.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Anavatan, Doğru Yol, Refah hepsi CHP.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Olur mu öyle şey ya!

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Gün gelince de “Altmış altı yıldır iktidara gelmediniz.” diyorsunuz.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – MHP var, o da cevap versin.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, bakın...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, reddimiras yapıyorlar, siz bunu şey yapmayın.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Tamam, reddimiras yapıyorsanız eyvallah.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Reddimirasla ne alakası var! Koalisyon ortağı MHP orada.

MUSA ÇAM (İzmir) – O dönem koalisyon ortağı olan partiler belli.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Aranızda halledin.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Arkadaşlar, bakın, son derece net söylüyorum: 1996 yılından bu yana bu adaların statüsüyle ilgili...

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Niye CHP’yi suçluyorsunuz da MHP’yi suçlamıyorsunuz?

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bizimle ne alakası var? Fiiliyatı olan var.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Bir dakika arkadaşlar.

...fiziki ve hukuki statüsüyle ilgili herhangi bir değişiklik olmamıştır. Ne olduysa ondan önce olmuştur.

MUSA ÇAM (İzmir) – Hayır, CHP barajın altında, 1999’da barajın altında 2002’ye kadar.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – O zamanki Dışişleri Bakanı MHP’den değildi, ben biliyorum, İsmail Cem’di.

Şimdi, arkadaşlar, başka bir konu: Kanunlar açık, net, vali ve büyükelçiye atama koşulları açık, net. Bunları da ben belirlemedim, yıllardır böyle. Vali ve büyükelçi, dışarıdan istediğin kişiyi atayabilirsin. Birçok ülkede olduğu gibi... Hoşunuza gitmedi ama ben söylüyorum, belgeleri gelsin Öztürk Bey incelesin. Benim anlattığım bilgilere güvenmeyecekseniz sizlere anlatsın, bilgi verilsin.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Sayın Bakanım, bir konuyu da...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi...

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – İşgal olduğunu da söyleyelim. Yani o söylediğinize ilaveten yani statüde bir değişiklik olmaması demek işgalin olduğu anlamına geliyor bir şekilde, onu da bilmemiz lazım.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Evet, bu istikşafî görüşmelerin fikrini ortaya koyan da o zamanki Müsteşarımız Faruk Loğoğlu’dur. O da sizde milletvekilliği yaptı. Ben çok sever sayarım, ayrı bir şey ama ben size bir şeyi anlatmaya çalışıyorum: Biz bu konularda çok popülizm yapmak isteseydik şimdiye kadar çok belge de açıkladık ve çok zor durumda da kalırdınız ama bu milli bir konudur. Bunu sizlerden de rica ettim genel başkan yardımcısı olarak.

ÖZTÜRK YILMAZ (Ardahan) – Doğru.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – “Bunu politika malzemesi yapmayalım. Bu hassas bir konudur ve bunu yaparsak siz altında kalırsınız.” dedim. Tehdit değil, gerçeği söyledim.

Şimdi, diğer bir konu...

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Niye altında kalacağız? Siz kalmıyorsunuz da biz niye kalacağız?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Çünkü bizim dönemimizde hiçbir gelişme olmadı.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – İstikşafi...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Bunun sorumlusu da ben değilim, bunun sorumlusu CHP iktidarlarıdır. Gelsin, belgeleri incelesin. Ondan sonra gerekenleri de inkâr etsin. Ondan sonra belgeleri paylaşalım kamuoyuyla istiyorsanız. (Gürültüler)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hiçbir hata yapmadınız siz, hiçbir hata yapmadınız!

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Paylaşmaya hazırsanız ben paylaşmaya hazırım. Açık konuşuyorum. Yeter artık! “Bulgeleri paylaşalım.” diyorsanız paylaşalım.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Paylaşalım.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Paylaşalım.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – “Devletin sürekliliği” ve “devletin ciddiyeti” denilen bir olay vardır.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Tamam ama...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Bunun sürekliliği var ise o kavramların hepsi dosyasının içerisinde zaten.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Var, sürekliliği varsa işte bizden önce istikşafi görüşme başlatılması sizin Hükümetinizde oldu. Biz de bu istikşafi görüşmeleri sürdürüyoruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kötü mü yani? Sürdürün. Ne var yani?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – “Biz geldik, diplomasiyi kestik.” demiyoruz. Bunları Yunanistan’la sürdürüyoruz.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – İstikşafi görüşmeler sırasında durumun tespiti...

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Yol aldığınızı duymadık Sayın Bakan.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir sakıncası yok, görüşmeye devam edin.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, büyükelçi atama kuralları kanunla düzenlenmiş, vali atama kuralları da. Layık olan herkesi atayabiliriz, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan herkesi de atayabiliriz. Eskiden, mesela, bizim bir diplomatımızın yabancı uyruklu birisiyle evlenmesi de yasaktı, askerinin de yasaktı. Bunlar düzeltildi yani Türkiye değişti. Yani, evli olan arkadaşlarımızı aynı bölgelere ya da mümkünse büyükelçi oluncaya kadar aynı ülkeye de atıyoruz. Niye? Aile düzenleri de bozulmasın. Ama büyükelçiye atarken elbette liyakat önemlidir. Siz Tokyo’ya atadığımız Murat Mercan’ı ne kadar tanıyorsunuz? Çin’i Emin Önen’den ne kadar daha iyi biliyorsunuz? Bunu herkes için söylüyorum. Emin Önen’i sadece milletvekilliği yaptığı için değil, Çin’i de çok iyi bildiği için, konuları da çok iyi bildiği için oraya atadık veya başka bir arkadaş da atayabiliriz. Eğer burada bir başarısızlık olursa onun da sorumluluğu bendedir. Ne olur, lütfen “O atamaz, bu atamaz...” Kurallar ortada, bu kuralları da ben koymadım, bizden önce koyuldu bu kurallar. Bu kurallar çerçevesinde atarız.

Benim arkadaşlarımızın da bu konuda bir rahatsızlığı olamaz çünkü bu arkadaşlarımızın hepsi de kaliteli arkadaşlarımız. İhtiyaca göre büyükelçi de atıyoruz, üst düzey görevlendirme de yapıyoruz, değerlendiriyoruz, beraber oturuyoruz, istişare ediyoruz ve herkes de dışarıdan büyükelçi atanabileceğini

kabullenmek zorundadır. Bunun sorumluluğu da iktidardadır, Dışişleri Bakanı olarak bendedir. 30 büyükelçiden 5’ini kariyer memurlarından değil de dışarıdan atadığım zaman sanki hepsi atanıyormuş gibi bir hava estirmenin de bana göre hiçbir gereği yok.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Memleket zarar görüyor Sayın Bakan.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Nerede zarar görüyor ya, aksine memlekete fayda sağlıyor. Böyle bir şey olur mu ya, böyle bir mantık olur mu?

BAŞKAN – Sayın Erdinç, laf atmak yok, o benim tekelimde.

Buyurun Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Sayın Kürkcü’nün de soruları vardı.

Şimdi, biz siyasi İslam terminolojisine karşıyız Sayın Bekaroğlu, bildiğim kadarıyla dinî bilgileriniz benden daha iyidir yani saygı duyuyorum. “Siyasi İslam” diye bir tabir yoktur.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle bir tabir kullanmadım.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Bu, başkalarının uydurduğu, Batılıların uydurduğu bir şeydir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle bir tabir kullanmadım.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Siyasi Hristiyanlık var mıdır yok mudur, ben onu da bilmiyorum ama mesela “Hristiyan demokrat”, “Müslüman demokrat” veya “İslami demokrat” gibi tabirleri biz doğru bulmuyoruz çünkü din herkesin dinidir. Siyasetçiler hata yapar ve siyasetle dinin ayrı tutulması konusunda biz çok hassasız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle bir tabir kullanmadım, bir; ikincisi, literatür böyle.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – İslam’ın ılımlısı ya da İslam’ın herhangi bir aşırıcılığı olmaz. “İlımlı İslam” dediniz siz, özür dilerim. İslam’ın ılımlı olmayanı var mı, öyle bir şey olur mu?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Siyaset bilimi sizin o dönemdeki politikalarınızı öyle tanımladı.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Hayır, onlara biz katılmıyoruz. Herkese bunu söyledik: “İlımlı İslam” diye bir şey yoktur ya da “siyasi İslam” terminolojisine biz karşıyız. İlımlı İslam olmaz, aşırı İslam da olmaz, İslam bir tanedir, onun da çerçevesi bellidir, Kur’an-ı Kerim’dir. O nedenle başkalarının tuzaklarına ne olur bizler de düşmeyelim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Çavuşoğlu, İslami bilgilerime güveniyorsanız o konuda kullanılan...

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu...

Sayın Çavuşoğlu, siz devam edin lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, İdlib’de Heyet Tahrir El-Şam veya...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan...

BAŞKAN - Arkadaşlar, Sayın Bakanın on dakikası kaldı, müsaade edin de anlatsın.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Sayın Dudu, dolayısıyla, burada özellikle...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama HDP’nin tek bir sorusunu cevaplamadı.

BAŞKAN – Yazılı gönderecektir.

Buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama böyle bir şey olur mu?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Sürem belli, daha versin, ben...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yok, HDP'nin daha tek bir sorusuna cevap vermediniz.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Benimle başladınız, Bekaroğlu'na döndünüz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Ama devamında verdim size de.

Şimdi, burada Heyet Tahrir el-Şam var, evet. Buradaki terör örgütleriyle de mücadele etmek bizim görevimizdir ve burada özellikle arkadaşların savunmaya çalıştığı YPG de güneye doğru ilerlemek istemektedir. Yani Arapların yaşadığı şehirleri elde etmek istiyor. YPG'nin esasen DAES'le çatışmadığını önce de söyledim, YPG kendisine bir alan oluşturmak istiyor. Şimdi, arkadaşlar, HDP'li arkadaşlara söylüyorum: Hep “YPG, YPG, YPG” diyorsunuz. Şimdi size bir soru sormak istiyorum: YPG Arapların ve diğer etnik yapıdaki insanların yaşadığı yerleri de ele geçirdi onun desteğiyle, bunun desteğiyle ve orada, hepsini de sürgüne gönderdi. Şimdi, Fırat Kalkanı operasyonundan sonra sadece Türkiye'den 70 binden fazla Suriyeli geri döndü, aynı şekilde 150 bin Suriyeli başka şehirlerden geldi. Türkiye'de şu anda 300 bin Suriyeli Kürt kardeşimiz var. Bu Kürt kardeşlerimiz şimdi YPG'nin hâkim olduğu yerlere niye dönmüyor, hiç merak ettiniz mi? Neden dönemiyor, biliyor musunuz? Bunlar YPG'nin ideolojisine karşı ve terör örgütü olarak görüyor. YPG dört ay önce 15 tane Kürt partisini kapattı. YPG bu Kürt kardeşlerimizin ellerindeki tapuları aldı, mülklerini aldı, evlerini aldı, arsalarını aldı ve kovdu. Niye bunların haklarını savunmuyorsunuz madem de bir terör örgütünün hakkını savunmaya çalışıyorsunuz? Niye?

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Bunun bir hakikat olduğunu bilmiyoruz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Onlar Kürt değil mi? İlla hak savunmak için terör örgütü mü olması lazım, onların da mı eline silah alması lazım?

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Bunu siz iddia ediyorsunuz Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – İddia etmiyoruz, gidin konuşun. Onlarla görüşmüyorsunuz, 300 bin Kürt'ün temsilcileri var. Suriye Kürt Ulusal Koalisyonu'yla gittiniz görüştünüz mü? İşinize gelmiyor çünkü öteki ideolojik olarak size yakın ve onların ağabeyi sizin partinize hükmediyor.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Biz onlarla da görüşmüyoruz.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – O sizin yorumunuz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yorum değil, gerçekleri konuşuyoruz biz, yorum falan değil, gerçekleri konuşuyoruz.

BAŞKAN – Kim kimin ağabeyi Sayın Bakanım? Akrabalık ilişkilerini bilmiyoruz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – YPG'nin ağabeyi PKK, Salih Müslim'i Kandil'den çağırdı ve Türkiye'ye yönelik terör faaliyetlerini başlatması için çağırdı.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Siz de çağırdınız Sayın Bakan.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Siz de görüştünüz Sayın Bakan.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Daha iki yıl önce buradaydı.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – İşte, Riyad Hicab'a sorabilirsiniz, o da o zaman Başbakanı, şimdi Suriye Yüksek Müzakere Heyetinin Başkanı.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Sayın Bakan, doyurucu olmadı bu açıklama, çok üzgünüm.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Evet, gerçekler... Siz sorabilirsiniz. İşinize gelmiyor gerçekleri söyleyince.

BAŞKAN – Bizi tatmin etti Sayın Bakanım, siz devam edin.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Salih Müslim burada değil miydi Sayın Bakan?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, arkadaşlar, Türkiye ve ABD’nin vize sorunundan sonra Büyükelçiliğin yaptığı açıklamayı da sordunuz. Bu açıklamayı ABD Büyükelçiliği yaptığı için cevabını da elbet bizim Büyükelçiliğimiz verdi ve Sayın Başbakanımız da havaalanında bir soru soruldu, ben de oradaydım, Başbakanımız da cevabı verdi. Bir: Hiçbir diplomat görevinden dolayı -benim garanti vermeme gerek yok- Viyana Sözleşmesi gereği bu şekilde işleme tabi tutulamaz ama herhangi bir kişi resmî görevin dışında çıkıp suç işlerse, teröre bulaşırsa, terör örgütüne destek verirse bunlar yasal işleme tabi tutulur. Eğer bir kariyer diplomatıysa bunu sınır dışı edersiniz, “persona non grata” Bu kişiler yerel personel, bizim vatandaşlarımız, diplomatik koruması da yok. Bu kişiler suç işlediği zaman elbette bunlar hakkında yasal işlem yürütülür. Bunu Dışişleri Bakanı sorduğu zaman ben kendisine şu soruyla cevap verdim: Herhangi bir Türk vatandaşı veya benim misyonumda çalışan bir Türk ya da Türk-Amerikan ya da Amerikan vatandaşı bir suç işledi ya da bir terör örgütüyle bağlantısı çıktı. Onun hakkında yasal işlem yapılmayacağına dair sen ABD Dışişleri Bakanı olarak garanti verebilir misin? “Veremem.” dedi. Peki, ben nasıl garanti vereceğim? Güçler ayrılığından bahsediyorsunuz, böyle bir şey olabilir mi? Sordular bize: “Şu anda hakkında soruşturma geçirilen başka birisi var mı?” Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı o günkü gelen heyete “Bugün itibarıyla yok.” dedi. Bu bir garanti değil ki, olmayacağı anlamına da gelmez. Yarın başka birisi suç işlerse yasal süreç işler. Ha, karşılıklı konsolosluk işleri, hukuki konularda bilgi paylaşımı ve diğer konularda iş birliğimiz daha da güçlensin diye ortak bir komisyon oluşturalım dedik, bu konuda da ilk toplantıyı zaten Ankara’da yaptılar, bilgilendirme olabilir. Nasıl biz şimdi notayla ABD’den bilgi istedik bir vatandaşımızla ilgili, bu tür iş birliği zaten yapılır ama bizim bundan sonra... “Efendim, herhangi bir kişi hakkında hukuki süreç olmayacakmış.” Böyle bir şey olabilir mi? Veya “ABD’den izin alacakmışız.” Kariyer diplomatıysa zaten prosedürler belli ama onun dışında birisi suç işlerse nerede çalışırsa çalışsın...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sayın Bakanım, Amerika Büyükelçiliğinin internet sitesine girip baktığımız zaman...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yalan, doğru değil, biz de cevabını verdik zaten.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Onun için de doğru mudur diye özellikle sordum. Kabul edilemez deyip, kabul edilemez olduğunun altını çizmek istedim.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Kesinlikle kabul edilemez. Bizim Büyükelçiliğimizin web sayfasına girerseniz bizim de cevabımız orada gayet net bir şekilde var, dolayısıyla...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakanım, HDP’li vekillerin 20’den fazla sorusu var, daha birine bile cevap vermediniz yani.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, evet, Kerry, YPG’nin tehlikeli olduğunu bana söyledi, sonra kendi Dışişleri Bakanlığı farklı açıklama yapıyorsa bu benim şeyim değil yani onlar yalan söylüyorsa sorumlusu ben değilim.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Sizi boşa düşürmesinden bahsettik.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Boşa düşürür, o olur, bu olur; dürüst değillerse benim ne suçum var? Biz dürüst siyaset yapıyoruz, içeride de dışarıda da aynı şeyi söylüyoruz, doğruları söylüyoruz.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Bizim gibi aynı.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Dolayısıyla, burada ABD’den bugün değişik kurumlar arasında... Bir saat içinde Trump’tan farklı açıklama geldi Katar kriziyle ilgili, bir saat sonra Tillerson’dan, Pentagon’dan farklı açıklama geldi. Bunun sorumlusu ben miyim? Onların kendi içindeki sorunlar, onlar bizi bağlayıcı ama biz neyse doğrusu, bize söylenen neyse onu paylaşıyoruz.

Aynı şekilde burada HDP’li arkadaşları bulmaya çalışıyorum da...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Demokrasi sorunlarının Türkiye dış politikasına etkisinden bahsedin.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – MHP’lilere de gelin Sayın Bakanım.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Geleceğim, hepsine geleceğim, biraz daha süre verir Sayın Başkanım, “Kırk beş dakika.” dedi.

BAŞKAN – Ne süresi Sayın Bakanım? Yazılı gönderirsiniz, biz yazılı cevapları daha çok seviyoruz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, mesela çözüm sürecinden bahsetti bir milletvekili. Çözüm sürecini kim dinamitledi?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Darbeciler, darbeciler!

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Söyleyebilir misiniz, dürüstçe “PKK dinamitledi.” diyebilir misiniz?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, darbeciler dinamitledi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – O zaman...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, darbeciler dinamitledi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – O zaman, PKK da darbecilerin ya güdümünde ya da darbecilerin bir parçası.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Darbeciler dinamitledi, siz de uyanamadınız maalesef.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Çukurları darbeciler mi kazdı Paylan?

BAŞKAN – Efendim, uyanmak, uyanmamak...

Sayın Paylan...

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Birazdan uyuyacağız.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – ABD ve Rusya arasındaki ilişkimiz yani bizim onlarla yürüttüğümüz dış politika birbirine alternatif değil, daha önce de söyledim bunu ve birbirine karşı manivela da değil, olamaz da; benim çıkarım neyse ben onu yaparım. Ben NATO üyesi ülkelerden füze almak istedim çünkü hava sahamı korumak zorundayım, tehditler de var. NATO üyesi ülkeler bunu bana sağlayamıyorsa ben bir yerden bunu almak zorundayım.

GARO PAYLAN (İstanbul) – İtalyanla, Fransızla imzaladınız.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Hayır, o ama uzun vadeli bir şey. Benim acil ihtiyacım var.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Füze tehdidi nereden geliyor?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – İkincisi: NATO üyeliğimizle ilgili hiçbir yerde sorgulama olmamıştır. 3-5 köşe yazarı yazı yazdı diye NATO’da bizim üyeliğimiz sorgulanıyor dersek aldanırız. NATO toplantılarında görün, Türkiye’nin katkıları için hep teşekkür edilir, raporlara da girer. Biz NATO’nun önemli bir ülkesiyiz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kim bize füze atacak?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – NATO ve Avrupa Birliği için -Avrupa Birliğine almasalar da- biz önemli bir ülkeyiz, bunu kabul etmemiz lazım. Dolayısıyla arkadaşlar, NATO üyeliğimiz hiçbir yerde sorgulanmamaktadır. Bu tür şeylere lütfen...

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Ama biz NATO’yu sorguluyoruz Sayın Bakanım.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, Garo Bey, Ermenistan’la biz ilişkilerimizi normalleştirmek isteriz, sınırlarımızı da açmak isteriz ama bunun şartları belli. Bu şartların oluşması için zamanında kendimiz de çaba sarf ettik ikili düzeyde. Şimdi, Soçi’de olduğu gibi, bu Minsk Üçlüsü dâhil bu işin tarafı olan ya da bu konuyla ilgilenen ülkelerle de ve AGİT’te de çaba sarf ediyoruz. Keşke bu sorunlar çözülse, Ermenistan işgal ettiği Azerbaycan topraklarından... Bu benim yorumum değil, BM Güvenlik Konseyi kararında da var, Avrupa Konseyinden çok bahsettiniz, orada da var. Dolayısıyla Ermenistan, Azerbaycan topraklarından çıkacak, çekilecek, işgal etmiş çünkü. İşgal ettiği topraklardan çekilecek. Bu konuda da bazı öneriler oldu, teklifler oldu, geri adımlar oldu. Azerbaycan’ın kabul ettiği her formülü biz kabul ederiz, bizim için burada Azerbaycan’ın tutumu önemli.

Avrupa Birliği çıpası konusunda tamamen katılıyorum. Sorunlarımız olabilir. Bugün biz Avrupa Birliğine üye olmak için başvurduk. Avrupa Birliği sürecinde karşımıza çıkan engellerin hepsi siyasidir. Avrupa Birliği konusunda, müzakere konusunda her türlü fasılın -23, 24 dâhil- açılmasına hazırız, müzakere edilmesine hazırız. Açılış kriterlerini ve kapanış kriterlerini karşılamaya hazırız, bunu açık, net bir şekilde Avrupa Birliğine de söyledik. Yeter ki bizim karşımıza siyasi engeller çıkarılmasın.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama içeride normalleşme ve restorasyon lazım. Demokrasi...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Ama zaten o kriterleri karşılamak ne demek? Fasıl açılır, açılması için kriterler verilir; karşılayamazsam, o açılış kriterini karşılayamazsam açılmaz ama siyaseten önceden blokaj koyarak bunlar olmaz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama bunun açılması için...

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – ...kriterlerinden geri düştük.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Maşallah, bizim dediğimiz hiç önemli değil, hep Avrupa Birliğinin avukatlığını yapıyorsunuz, o da güzel bir şey!

GARO PAYLAN (İstanbul) – Açılması için bizim de burada rahatlama, normalleşme sağlamamız lazım.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Kendi avukatlığımızı yapıyoruz, canımız yanıyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, Sayın Kuşoğlu, Zarrab konusunda zaten gerekli cevabı verdim.

Sayın Kürcü, sözleşmelerle ilgili...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Sayın Başkanım, son on dakika rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Sözleşmelerle ilgili, Birleşmiş Milletlerle 18 sözleşmenin 15’ine tarafız. Şimdi 16’ncısına taraf olmak için onay işlemi sürmektedir; imzalamışız, onay işlemi var. Diğer 2’siyle ilgili de değerlendirmemiz devam ediyor. Bunlara baktığımız zaman, 194 ülkeden zaten sadece 57’si 1 tanesine taraf olmuştur, diğerleri de bugüne kadar sadece 22 yani herkes taraf olup da Türkiye olmadı değil ama illa herkesin önceden taraf olmasını beklememek lazım, değerlendiriyoruz bunları ama demek ki her ülke değerlendiriyor, hassas konular var. Dolayısıyla zaten 15 tanesine taraf olmuşuz, 1 tanesini imzalamışız, onay süreci devam ediyor, 2’siyle ilgili de değerlendirmelerimiz devam ediyor.

Sayın Tamaylülil, çok teşekkür ediyoruz değerlendirmeleriniz için. Tabii, Bulgaristan, Avusturya... Esasen dönem başkanlığı önemli ama kararları dönem başkanlığı almıyor. Dönem Başkanı ne yapıyor? Toplantılara sizi çağırabilir, çağırılmayabilir yani Dışişleri Bakanları Toplantısı’na, gayriresmî toplantılara veya bazı konularda inisiyatif alabilir ama temel konularda tabii Konseyin, Komisyonun karar vermesi lazım. Ama bizim her dönemde o ülkelerle de ilişkilerimizi sürdürmemiz lazım.

Ovaköy Kapısı’nın açılmasıyla ilgili Irak’la görüşmelerimiz devam ediyor. Irak’ın burada talepleri bizim için tabii kriter dedik baştan beri. Esasen diğer sınır kapılarının kontrolünü de Irak Merkezi Yönetimi almak istiyor. Anayasa’ya göre de sorumluluk onda ama defakto durumlar oluşmuş. Şimdi görüşmeler kendi aralarında devam ediyor. Umarım barışçıl bir şekilde bu sorun da çözülür. Herhangi bir aksaklık olmaz.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Irak tarafı müspet mi efendim?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Açılmasına mı?

ERKAN HABERAL (Ankara) – Evet.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Irak tarafı müspet bakıyor ama diğer kapıların da, yine kapıların karşı taraftaki kontrolünü de almak için hem askerî şekilde ilerledi ve daha sonra müzakereleri bölgesel yönetimle sürdürüyorlar.

Sayın Çam, yine referandum, Hollanda konusunu cevapladık.

Konsolosluk işlemleriyle ilgili uyarılarınıza teşekkür ediyoruz. Gerçekten, bu konuda şikâyetleriniz olursa gittiğiniz yerlerde veya vatandaşlar yazarsa bize ulaştırın. Twitter’den yazıyor vatandaş, hemen dönüyoruz; sosyal medyadan yazıyor, hemen dönüyoruz; telefonla söylüyor, dönüyoruz ve vatandaşlarımızın talepleri bizim için çok önemlidir. Varsa bir eksikliğimiz gidermek bakımından da çok faydalı oldu, çok teşekkür ederim. Arkadaşlarımız bu konuyla ilgilenecekler.

Sayın Haberal, PKK, Irak’ın bir egemenlik sorunudur, bunu Irak yönetimi de kabul ediyor, İbadi de en son geldiğinde bunu teyit etmiştir ve PKK’nın kendi topraklarında -bir terör örgütünün- aynı DEAŞ gibi temizlenmesi konusunda Irak’ı her zamankinden daha kararlı gördük. Neden? Çünkü bir sorunu aşağı yukarı bertaraf ettiler, DEAŞ ülkeden temizlendi aşağı yukarı, şimdi sıra diğer terör örgütlerine geldi ve bu konuda Irak’la birlikte çalışacağımızı...

ERKAN HABERAL (Ankara) – İş birliği yapacağız yani.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – İş birliği yapacağız, her türlü iş birliğini yapacağız çünkü onlar için de düşman. Esasen Barzani’ye sorabilirsiniz, Barzani her zaman şunu söylüyor: “PKK birinci derecede buradaki Kürtlerin düşmanıdır, ikinci derecede Türkiye’deki

Kürtlerin düşmanıdır, üçüncü derecede sizin ülke olarak düşmanınızdır.” Bunu söyleyen Barzani. en son Erbil’e gittiğim zaman da bunu bir kere daha söylemiştir. Dolayısıyla terör örgütleri ile Kürt kardeşlerimizi de çok iyi şekilde ayırt etmek lazım.

Şimdi, çok sayıda FETÖ’cü iade ediliyor. Bazı ülkeler açıklanmasını istiyor, bazıları açıklanmasını istemiyor. Açıklanmasını isteyen ülkelerle ilgili zaten yaptık ama bu rakamları arkadaşlarımızla uygun bir şekilde, bir zarf içinde size gönderelim ki...

ERKAN HABERAL (Ankara) – Başika kampını söylemediniz efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Biraz önce söyledim, Başika kampı şu anda gündemde değil ama biz daha önce anlaştık, uygun bir zamanda ne olacağına dair kararı Irak yönetimiyle beraber vereceğiz.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Daha bir karar nihayete ermiş değil mi?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yok, henüz bir karar yok. Şu anda öncelikli konular olduğu için sıra ona gelmedi.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Bu arada Türkmenlere biraz eğitim versek.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Rakka’dan gelen IŞİD’çiler...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Türkmenlere eğitim veriyoruz, sayısını da artırıyoruz, 200 daha ilave Türkmen kardeşimizi buradaki Türkmen gücüne de dâhil ettik.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Başika’daki Türk peşmergeleri değil de artık...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yok, yok, diğer alanlarda.

Şimdi, Kerkük petrolü zaten -bir soru da onunla ilgiliydi- Irak Merkezî Yönetimi’nin eline geçmiştir, Anayasa’ya göre de zaten onlarındır. Buradan daha önce defakto bir şekilde bölgesel yönetimin elindeyken zaten onların bütçeden aldığı pay yüzde 23’e çıkmıştı, yüzde 23’tü buradaki Kerkük petrollerini de sattıkları için, kullandıkları için. Dolayısıyla, bu yüzde 17 meselesi tabii onların Anayasa meselesi.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Hâlâ alıyorlar mı?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şu anda yüzde 17’yi görüşüyorlar, maaşları görüşüyorlar yani peşmergenin de merkezî devlete bağlanması ya da yönetime bağlanması, maaşlarının Bağdat tarafından ödenmesi gibi birçok detaylı konuları kendi aralarında görüşüyorlar.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Türk bankalarında bloke edildiği basında çıkmış, o açıdan sordum efendim. Bu yüzde 17...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yok, yok, herhangi bir blokaj yok.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Türk bankalarında bloke edildiği...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yok, yok, herhangi bir blokaj yok.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Öyle bir şey yok.

Teşekkür ederim.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Diğer taraftan, AİHM kararlarıyla ilgili bir sorunuz olmuştu. Bu konuda da size yazılı bir şekilde... Çünkü bayağı uzun bir liste var burada. Arkadaşlarımız yazılı bir şekilde size göndersinler, siz de bilgi sahibi olursunuz efendim.

Diğer taraftan...

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Bir sözleşmenin onaylanmasına dair sormuştum. Birleşmiş Milletlerle...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – O sözleşmeyi söyledim biraz önce, 2 tanesini değerlendiriyoruz dedim.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Ha, değerlendiriyorsunuz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Yani, taraf olan ülke sayısını da vererek onları söyledim biraz önce.

Aynı şekilde, AİHM kararlarıyla ilgili de yine, birçok ülkede AİHM kararlarını Bakanlar Komitesi dediğimiz, bir de uygulanmasıyla ilgili AKPM’de bir komisyon var -Utku Bey veya orada üye olanlar arkadaşlarımız bilirler- bunlarda zaten tüm ülkeler için AİHM kararları uygulanıyor mu uygulanmıyor mu diye rutin takip edilir, uygulanmaya başlandığı zaman bunlar düşer. Biz burada AİHM kararlarına her zaman saygı gösteriyoruz ama AİHM’den de 6 bin civarında dosyayı geri aldık, özellikle uzun tutukluluktan dolayı ya da başka sebeplerden dolayı. Burada bu tip bir komisyon oluşturuldu, vatandaşlarımızın tazmini buradan yapıyor, vatandaşlarımızla devlet bu şekilde paylaşıyor.

Öztürk Yılmaz Bey’in yine “grand pair”le ilgili sorusuna cevap verdim.

Şimdi, Cumhurbaşkanlığından da açıklama yapılabilir, sözcüsü var Cumhurbaşkanımızın, biz de açıklama yapabiliriz. Bazen onlar Cumhurbaşkanımız adına açıklama yaparlar, bazen bizim sözcümüz açıklama yapar. Burada gayet güzel bir şekilde uyum var. Açıklama yapılacağı zaman bizden de bilgi istenir, Dışişleri Bakanlığından, arkadaşlarımız da bu bilgiyi Cumhurbaşkanımıza gönderirler. Cumhurbaşkanımız devletin de başıdır, Hükûmetin başıdır dolayısıyla bu konularla ilgilenmesi -aday olduğu zaman da zaten açıkça söylemiştir- dış politikada da görüş belirtebilir, sözcüsü de görüş belirtebilir, ekonomik konularda da sosyal konularda da her konuda görüş belirtebilir. Burada devletin kurumları arasında bir çatışma olmaz. Gereksiz böyle kıskançlık, kısır döngülere biz hiçbir zaman girmedik, girmeyiz. Zaten hepimiz Cumhurbaşkanımızın emrinde çalışıyoruz. Yani Cumhurbaşkanımız devletin başıdır, Başkomutandır, Hükûmetin başıdır. Dolayısıyla burada da hiçbir çelişki de yoktur, bunlar normaldir.

Dışarıdan atamayla ilgili de cevabı verdik.

Şimdi, ben notlardan ve sorulan sorulardan cevap vermeye çalıştım. Değerli Başkanım, süremizi de aştık. Eğer burada cevap veremediklerim varsa onları da yazılı bir şekilde arkadaşlara, biz bir daha bakarız sorulara, iletmeye çalışırız.

Hatip arkadaşlarımıza tekrar...

MUSA ÇAM (İzmir) – AİHM yargıcıyla ilgili sorusu var Sibel Özdemir’in.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Seçim süreci...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – AİHM yargıcıyla ilgili bir iade oldu, şimdi tekrar Adalet Bakanlığımız bir çalışma başlattı. Daha önce de olmuştu bu, geçmişte de olmuştu, başka ülkeler için de olabiliyor. Yani herhangi bir adayda da bir eksiklik olduğu zaman, orada 3 adayın da hepsinin eşit olması lazım, birinde bir eksiklik olduğu zaman veya başka bir bilgide bir şey olduğu zaman oradaki komisyon karar verebiliyor, biz de bunun gereğini yapıyoruz, yeni liste gönderilecek.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, cevaplayamadığınız soruları yazılı istiyoruz ama biz bu cevap takibini kimden yapalım Bakanlığınızdan?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Müsteşardan efendim.

BAŞKAN – Tamam.

Sayın Müsteşarım, aşağıda Genel Kurul görüşmeleri başlamadan önce bize yetiştirirseniz, Komisyon üzerinden yaparsınız, bize gönderin, üyelerimize, milletvekillerimize dağıtımını biz yaparız.

Teşekkür ediyorum Sayın Bakanımıza cevapları için.

Değerli hazırun, kurum bütçeleri üzerindeki bütün görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi son söz milletvekilinindir diyerek Sayın Temizel’e söz vereceğim.

Buyurun Sayın Temizel.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, bir ülkenin ulusal sorunları asla siyasi polemik konusu yapılmaz. O nedenle biz Plan ve Bütçe Komisyonunda eğer sorun ulusal ise onu özel bir toplantıda isterseniz konuşuruz diye parantez açarak konuşuruz hep. Şimdiye kadar da bu geleneğimizde herhangi bir sapma olmadı. Devletin devamlılığı vardır ve ulusal sorunlara ulusal güvenlik politikaları çerçevesinde değişiklik olmadığı sürece devam edilir. İstikşafı görüşmelerle soruna bir durum tespiti yapılarak başlanması eğer doğru görülmüşse ve dört hükûmet döneminde de devam edilmişse burada eleştirilecek bir şey yoktur.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Eleştirmiyorum.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Fiili durum daha sonradan değişmiş ise o zaman yeni politikaların olması gerekir. Konuşacağımız şey sadece bundan ibarettir, onun ötesine girilmez böyle konularla ilgili olarak.

Rahmetli İsmail Cem, Demokratik Sol Partilidir, Cumhuriyet Halk Partilidir ama Türkiye Cumhuriyeti’nin Dışişleri Bakanındır, aynen sizin olduğunuz gibi. Dolayısıyla da “İsmail Cem yaptı.” diye bir şey denmez bu konuda. İsmail Cem niye şahıs olarak böyle bir şey yapsın veya nasıl yapabilsin? Eğer devlet refleksini göstererek ulusal sorununa sahip çıkmıyor ise orada devlettir suçlu olan. Bu, uygulanan bir ulusal politikadır.

O nedenle de partilerin kendi parti politikalarını uygularken partilerinin adıyla bakanların anılması doğaldır; “O bakan zamanında yapıldı.”, “Bu bakan zamanında yapıldı.” denir ama ulusal sorunlara yaklaşım böyle olmaz. Dışişleri Bakanlığımızın ulusal sorunları konusundaki hassasiyetimiz de ondandır. O nedenle bağıra çağıra bir tartışmaya girmeyi asla düşünmedik, düşünmeyiz de ama bunun bu şekilde açıklanmasını da bir zorunluluk olarak gördük. Son söz hakkımızı kullanarak Sayın Komisyona bunu aktarmak istedik.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Görüşmeler tamamlanmıştır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, bir cümle de ben edebilir miyim?

BAŞKAN – Bir kişiye söz veriyorum, biliyorsunuz Sayın Paylan, sadece bir arkadaşaya veriyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kısa bir şey...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Zekeriya Bey’e bir açıklama yapmak istiyorum müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Sayın Bakan, bir dakikanızı rica edeyim.

Sayın Paylan, siz de söyleyeceğinizi söyleyin.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Bakan, pek çok arkadaşımız Türkiye’nin demokrasi sorunlarının içeride, dışarıda yarattığı sorunlardan bahsetti ve bunlarla ilgili pek çok öneri veya görüş ortaya koydu; tek bir cümle etmediniz bununla ilgili.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Tamam, müsaade ederseniz onunla ilgili de edeyim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bu girdaptan çıkışla ilgili, Türkiye’nin demokrasi sorunlarının dışarıda yarattığı sorunlarla ilgili önerilerinizi ve görüşlerinizi merak ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, size beş dakika süre veriyorum toplamda, son ama.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Temizel, ben yapılan istikşafî görüşmelerle ilgili başlatılan süreci eleştirmedim, doğrudur çünkü var olan bir sorun, Yunanistan’la başka sorunlarımız da var. Dediğim gibi, ya savaşıyor ya diyalogla sorunu çözeceğiz ya da mahkemeye havale edeceksiniz; başka seçenek yok. O zaman diplomasi yolu seçilmiş, biz de destekledik o zaman genç siyasetçi olarak, İsmail Cem Bey’i de -Allah rahmet eylesin- severiz sayarız ve o zaman Yunanistan’la ilişkileri düzeltmek için de çok gayretleri oldu, güven artırıcı adımlar da atıldılar, pozitif ortam yaratıldı; bunun üzerine devam ediyoruz. Yani istikşafî görüşmeleri doğru bulmasaydık biz devam ettirmezdik. En son, Kocias geldiği zaman -yine bundan birkaç hafta önce Ankara’daydı, benim de telefonda en çok görüştüğüm arkadaşlardan birisi- istikşafî görüşmeleri daha etkin bir şekilde devam ettirme kararı aldık. Biz bunu eleştirmiyoruz.

Benim söylemek istediğim sadece şu: Arkadaşların ısrarla AK PARTİ Hükûmetini zor durumda bırakmak amacıyla sorduğu sorunun esasen bizden önce başladığını ve bu sorunu ikili düzeyde ele almak için bu mekanizmanın kurulduğunu vurgulamak istedim. Yoksa devlette devamlılık var, biz de bunu zaten devam ettiriyoruz, o gün atılan adımlar doğrudur ve bugün de bu diplomasiyi sürdürüyoruz.

Yunanistan’la ilişkilerimizi de stratejik düzeye çıkardık ve Sayın Cumhurbaşkanımız da aralık ayında inşallah Yunanistan’a bir devlet ziyaretinde bulunacak. Sayın Cumhurbaşkanımızı Fransa da davet etti 11 ya da 13 Aralık için. Yani hani “Hiç davet gelmiyor, dışlanıyor.” falan diyorsunuz ya, biraz gerçekçi olalım arkadaşlar.

BAŞKAN – Sayın Bakan...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Resmî davet Sayın Bakan, resmî.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Resmî davet.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yarı resmî değil, çalışma ziyareti değil; sadece AB ve ABD...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Çalışma ziyareti veya resmî ziyaret fark etmez.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Fark eder.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Ben Ermenistan’a gidecektim AKPM Başkanı olarak, Ermenistan dedi ki: “Resmî ziyarette gelenek oradaki anıta gidilmesi lazım.” Ben “Ne münasebet, böyle bir şey olur mu?” dedim. O zaman dedi ki: “Her şey aynı olsun ama ziyaretin adını ‘çalışma ziyareti’ yapabilir miyiz?” O, protokoldür yani o sizin söylediğiniz şeyler protokol gereğidir. Ben “Adının ne olduğu önemli değil, önemli olan ziyaretin gerçekleşmesi ve yapacağımız görüşmeler.” dedim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ama değiştirdiler, “resmî”yi “gayiresmî” yaptılar ya da “çalışma ziyareti” yaptılar.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şimdi, Garo Bey, Türkiye, on beş-on altı sene içinde, sizin söylediğiniz o on yıllık süreci de saydınız, gerçekten çok önemli reformlara adım attı, reformları gerçekleştirdi; sessiz devrimler. O gündür, bu gündür -Mecliste oldunuz, olmadınız daha önceki dönemlerde, olan arkadaşlar da var- tüm bu yasalara, özellikle reformlarla ilgili yasalara baktığınız zaman Avrupa Birliğinin ve Avrupa Konseyinin tavsiyeleri kriter olmuştur. O yasalar hâlen geçerlidir. Bu yasalarla ilgili hiçbir geri adım atılmamıştır, geri adım yok. Uygulama, hâkimler, yorumlar, kararlar olabilir; bazen İnsan Hakları Mahkemesinin kararına rağmen çelişkili kararlar da oluyor, biz bunları anlatıyoruz zaten.

15 Temmuz darbe girişiminden sonra biz çok ciddi bir mücadele yapıyoruz. Esasen bu mücadele... Türkiye’nin imajının bozulduğu günlere bakın, FETÖ’nün işte, ordu içinde yaptığı, daha sonra gazetecilerle ilgili yaptığı operasyonlar, sonra Gezi olayları, 17-25 Aralık darbe girişimi yani sadece 15 Temmuzla ilgili değil, Türkiye’nin imajının bozulmasıyla ilgili konulara bakın, hepsinin merkezinde FETÖ var ve 15 Temmuzdan sonra biz tabii ki FETÖ’yle sonuna kadar mücadele etmek zorundayız. Benim imajım önemli, Türkiye’nin imajı önemli; ben Dışişleri Bakanı olarak bunu göğüsliyorum ama benim için ülkenin bekası, güvenliği şu anda her şeyden önemlidir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) - Ben bu mücadeleyi de sonuna kadar sürdüreceğim.

BAŞKAN – Bizim de duymak istediğimiz buydu.

Sağ olun.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – O imaj değişir, sonra gene düzeltiriz ama bu mücadeleyi bugün yapmazsak bu ülkenin geleceğini karanlığa iteriz.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU (Antalya) – Şu anda benim güvenliğim her şeyden daha önemlidir.

BAŞKAN – Şimdi, Dışişleri Bakanlığının bütçe ve kesin hesabını okutuyorum:

(Dışişleri Bakanlığı 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Böylelikle gündemimizde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz.

Bütün katılımcılarımıza teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, ikinci bölümdeki bütçe kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere birleşime 19.45’e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.52

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.53

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 26’ncı Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Gündemimizde, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı bütçe, kesinhesap ve sayıştay raporları bulunmaktadır.

Sayın Bakanım sunumunuza başlamadan önce, bürokrat arkadaşlarımızın kendilerini Komisyon üyelerimize tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Toplantıya katılan bürokratlar kendilerini tanıttı)

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Nerede kadınlar Sayın Bakanım?

MUSA ÇAM (İzmir) – Kültür ve Turizm Bakanlığında bir tek kadın yok Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bu eleştiriyi uğrayacağınız belliydi ama ben size söylemeyi unuttum.

Sayın Bakanım, tekrar hoş geldiniz.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Kültür ve Turizm Bakanımıza söz veriyorum.

Buyurun Sayın Kurtulmuş.

Süreniz otuz dakika.

II.- SUNUMLAR (Devam)

2.- Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş’un, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) hakkında sunumu

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinize iyi akşamlar diliyorum. Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çalışmalarında başarılar diliyorum. Ben de sunumumu, sürenin içerisinde, mümkün olursa daha kısa bir süre içerisinde bitirmeye gayret edeceğim.

Sizlere takdim ettiğimiz kitapçığın içerisinde teferruatlı bir şekilde faaliyetler yer alıyor; ben çok kısaca önemli gördüklerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Öncelikle, 3’üncü Millî Kültür Şûrası geçtiğimiz 3-6 Mart tarihleri arasında İstanbul’ta toplandı; önemliydi. Bakanlığımızın ev sahipliğinde, millî kültürümüzün ihyası, zenginleştirilmesi ve çağın gereklerine uygun yeni kültür politikalarının üretilmesi hususunda önemli bir çalışma oldu. Bu Kültür Şûrası’ndan sonra bununla ilgili olarak, komisyonlardaki değerlendirmeler sonucu ve şûra sırasındaki

tartışmalar sonucu oluşan fikirlerden çok değerli bir strateji belgesi ortaya çıktı. Bunu, önümüzdeki yıllarda yapacağımız, millî kültür alanında yapacağımız faaliyetlerde elimizde bir yol haritası, bir pusula olması bakımından önemsedığimizi ifade etmek isterim.

Hemen arkasından, bendeniz bu Bakanlığı aldıktan sonra, 3'üncü Turizm Şûrası'nı 1-3 Kasım tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirdik. Sektörle ilgili bütün sektör temsilcilerinin, mesleki kuruluşların, üniversitelerin, araştırma merkezlerinin tamamının katıldığı çok güzel, çok üst düzeyli bir çalışma oldu. Bu şûranın sloganı "Tam Zamanı"ydı. Bildiğiniz gibi Türkiye turizmde, rahmetli Özal'ın ilk atılım dönemini gözönünde bulundurursak o dönemde önemli bir atılım gerçekleşti. 2'ncisi ise 2002'den itibaren Sayın Cumhurbaşkanımızın Başbakanlığıyla başlayan süreçte turizmin altyapısının tamamlanmasıyla ilgili önemli çalışmalar; yollar, havaalanları, Türk Hava Yollarının çok ciddi şekilde gelişmesi, birtakım yeni desdasyonların ortaya çıkmasıyla ikinci hamle yapıldı. Şimdi, altyapısı hazır olan bir turizm sektörüyle karşı karşıyayız. Bu arada turizm sektörümüz çok ciddi bir birikime sahip oldu. Şimdi tam zamanıdır dedik, üçüncü hamle dönemidir dedik ve 1-3 Kasım tarihlerinde yapmış olduğumuz bu şûrayla birlikte de bir üçüncü hamle döneminin başlangıcını, inşallah, gerçekleştirmeye çalışacağız.

Ayrıca, bu şûrada yaptığımız önemli işlerden biri de, ilgili bakan arkadaşlarımız, Maliyeden Ekonomi Bakanlığına, Ulaştırma Bakanlığına, Orman ve Su İşleri Bakanlığına kadar bütün bakan arkadaşlarımız şûraya katıldılar ve daha evvel, sektörden elde ettiğimiz bilgileri, verileri, ihtiyaçlar, talepler "Her bakanlıkta ilgili talepler nelerdir?" bunları dosya olarak kendilerine sunmuştuk. Onlar da sağ olsunlar, özel bir bakanlar oturumunda sektörle ilgili bütün soruların cevaplarını açık yüreklilikle verdiler. Bunlar da bundan sonraki süreçte yapacağımız turizm hamlesinin önemli bir ayağını oluşturdu. Turizmdeki...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Kitaplaştırdı mı 3'üncü Turizm Şûrası?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Daha henüz değil ama çok yeni, 1-3 Kasım. Millî Kültür Şûrası kitaplaştı, onu sizlere takdim edebiliriz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Memnun oluruz.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sağlık Bakanımız da Turizm Şûrası'na katıldı mı?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Sağlık Bakanımız da katıldı, evet.

Şimdi, yeni dönemde, bu üçüncü hamle dönemi diyeceğimiz dönemde turizm stratejimizle ilgili birkaç tane alanı önemsiyoruz; bunlardan bir tanesi, yeni pazarlara açılmaktır. Türkiye'nin özellikle Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore, Endonezya ve Malezya başta olmak üzere Uzak Doğu Asya ülkelerine açılımının sağlanması için özel bir gayret sarf ediyoruz. Bendeniz de Bakan olur olmaz bir, iki hafta sonra Çin Halk Cumhuriyetinde Chengdu şehrinde yapılan Dünya Turizm Örgütü Kongresi'ne katıldım, orada önemli görüşmeler yaptık, Çinli yetkililerle görüşmelerimiz oldu. İnşallah, o kapıları tıklatacağız ve orada yaklaşık bütün bu saydığım 6 ülkenin nüfusunu toparladığınız zaman neredeyse dünya nüfusunun yarısı ve daha önemlisi, bu ülkelerin her birisinde son derece canlı ve yeni orta sınıflar var. Mesela sadece Çin'de 300 milyona yaklaşan bir yeni orta sınıf var, çok ciddi alım gücü olan ve her türlü harcama yapma potansiyeli olan bir grup, burayı, bu kapıyı tıklatıp inşallah Türkiye'nin yeni turizm pazarları olmasını sağlayacağız.

İkinci stratejimiz ise yeni ürünler oluşturmaktır. Sadece deniz, güneş, kum değil bunun dışında Türkiye'nin sağlık turizminden yaşlı bakım turizmine, kongre turizmine, kış turizmine, yayla turizmine, spor turizmine kadar çok sayıda farklı alanlarda yeni ürünler oluşturabiliriz. Ayrıca bu ürünleri komşu ülkelerle birlikte ortak paketler oluşturarak -o görüşmeleri de yapıyoruz- Türkiye'yi ve bu bölgeyi önemli bir turizm destinasyonu hâline getirebiliriz.

Yine, turizm ve kültür ikisi birbirinden ayrı gibi duran ama birbiriyle alışverişi olan iki alan. Özellikle son yıllarda Türkiye'ye karşı başta bazı Batı ülkeleri olmak üzere giderek artan bir ön yargı var. Bu ön yargının temelinde yabancı düşmanlığının, İslam karşıtlığının ve bunun somut hâle indirgenmiş hâli olan Türkiye karşıtlığının zaman zaman hele 2016 yılında olduğu gibi Türkiye turizmini de ayrıca olumsuz etkileyen bir yönü var. Onun için biz bu dönemde kültür ve turizmi Türkiye'nin yumuşak gücü olarak, yumuşak güç enstrümanları olarak kullanacağız. Çünkü şunu biliyoruz ki siyasetin dili başka bir şey, turizmin dili başka bir şey. Örnek olsun diye söylüyorum: Türkiye'ye ilk dokuz ayda gelen Alman turistlerin sayısı 3 milyonu geçmiştir. Normalde geçen sene, bu sene Alman siyasetindeki anti Türkiye karşıtı söylemleri üst üste koysanız hatta açıkçası "Türkiye'ye gitmeyin, Türkiye'de tatiliniz geçirmeyin." kampanyalarına rağmen buraya Almanların gelmiş olması turizmin ayrı bir dili olduğunu gösteriyor. Türkiye'nin kültür ve turizm potansiyelini inşallah bir yumuşak güç olarak kullanacağız. Şurada da ifade ettim, çok açıkça söyleyebiliriz ki Türkiye dünyanın en büyük arşividir ve dünyanın en zengin kütüphanesidir. Bu büyük kültürel zenginliği çeşitliliği inşallah turizmde de önemli bir güç olarak kullanacağız.

Turizm sektörümüz çok şükür tekrar canlanmaya başladı. 2016 yılında Türkiye Avrupa'da 6'ncı sırada oldu ki 2016 bizim için kötü bir yıldır. 2017 yılının ilk dokuz ayındaki verilerimiz ise geçen yıllara kıyaslandığında yüzde 28,7'lik bir artış gösterdi. Yüzde 26,6 milyon kişi Türkiye'yi ziyaret etti. Turizm gelirlerimizde ise aynı oranda olmasa da bir artış var, yüzde 16,5 bir artış var, 20,2 milyar dolar oldu. Bu veriler böyle devam ederse 2017 sonunda 31,4 milyon turist Türkiye'yi ziyaret edeceğini tahmin ediyoruz. İlk dokuz ayda İstanbul ve Antalya, her ikisinin toplamı 16 milyon turisti geçti. Dediğim gibi 3 milyona yakın Alman ziyaretçi, 4 milyonu üzerinde de Rus ziyaretçinin gelmesi krizlerin yaşandığı bu iki ülke ile olan ilişkilerin aslında turizmde başka bir şekilde seyrettiğini de gösteriyor. Hedefimiz 2023'te 50 milyon turist ve 50 milyar dolar turizm kapasitesine, gelir kapasitesine ulaşmaktır.

Bu bölümde çok kısaca önümüzdeki büyük projeleri, önemli projeleri sizlerle paylaşmak istiyorum. Bunlardan bir tanesi, 6 Kasım'da İstanbul'da Sayın Cumhurbaşkanımızın lansmanını gerçekleştirdiği İstanbul AKM binasıdır. AKM binası yenileniyor. İnşallah, Atatürk Kültür Merkezi Türkiye'nin övünç projelerinden birisi olacaktır, hem mimarisiyle hem estetiğiyle hem fonksiyonelliğiyle hem şehrin meydanıyla bütünleşen havasıyla hem de kapasitesiyle tam bir kültür merkezi olacak. Sadece bir opera binası olmanın ötesinde konser salonlarıyla, sahneleriyle, küçük tiyatro sahneleriyle, konferans salonlarıyla, sinema salonlarıyla, oda tiyatrolarıyla ve kültür sokaklarıyla yaşayan, canlı bir kültür merkezi hâline getirmeyi planlıyoruz.

Bir başka önemli projemiz Rami Kışlası Projesi'dir. Hepiniz biliyorsunuz, yıllardır İstanbul'un bekleyen önemli projelerinden birisi. Rami Kışlasının renovasyonu ve restorasyonları gerçekleşmesiyle İstanbul Türkiye'nin en büyük kütüphanelerinden birisine kavuşacak. Bu alanda 7 milyon kitabı barındıracak bir kütüphanemiz olacak. Ayrıca burası da sadece bir kütüphane olmayacak canlı, yaşayan bir kültürel mekân olacak. Burası diyebiliriz ki bir kitap vadisi şekline dönüşecek yani mücellithanesinden mürekkebin nasıl üretildiğine hatta kâğıdın nasıl üretildiğine kadar kitapla ilgili ne varsa burada bunları bir arada tutan büyük bir kitap vadisini inşallah oluşturacağız. Rami Kışlası Projesi'nin birinci etap uygulama işi tamamlanmıştır yani hemen içine girilebilecek durumda. Öncelikli

fonksiyonlarımızı tespit ederek ilk bölümünü hemen hizmete açmayı düşünüyoruz. İkinci bölümle ilgili ihale tamamlanmıştır. Şimdi bu ihale süreci bittikten sonra da üçüncü etap restorasyon sürecini, ihale sürecini başlatacağız. Bu da Türkiye'nin, İstanbul'un övünç projelerinden birisi olacak ve çok değerli bir kitap havzasına, kütüphane vadisine, kitap vadisine dönüşmüş olacak.

Yine, önemsemediğimiz, önümüzdeki dönem -belki yıllar alacak ama -Türkiye için, İstanbul için önemli bir proje de Kuleli Askeri Lisesinin müze olması meselesidir. Millî Savunma Bakanlığımız bu konudaki muvafakatini verdi. Bu binanın -biliyorsunuz çok geniş büyük bir alandır burası- bir kısmı ulusal müze hâline getirilecek; bu amaçla Kültür ve Turizm Bakanlığına devri konusunda Millî Savunma Bakanlığı muvafakatini bildirdi, Maliye Bakanlığının tahsis işlemleri devam etmektedir. Bu kompleksin bir kısmı ise Millî Savunma Üniversitesinin kullanımında kalacak. Burada gerçekten müzeyle ilgili Türkiye'de kimin ne birikimi varsa bunların hepsini toplayacağız. Bütün insanları, arkadaşlarımızı, bu konudaki uzmanları bir araya getireceğiz ve burayı Türkiye'nin gurur duyacağı bir ulusal müze hâline getireceğiz. Bu kadar çok kültürel zenginliği barındıran Anadolu toprakları içerisinde ne varsa, İslam medeniyetine ait ve İslam öncesi medeniyetlere ait ne varsa bunların sergilenmesini sağlayacak çok önemli bir ulusal müze hâline getireceğiz.

Bir başka devam etmekte olan projemiz İstanbul Arkeoloji Müzesi restorasyon projesi. Ben de teferruatlı bir şekilde gezdim. Biliyorsunuz, burası herhâlde bu coğrafyadaki en önemli arkeoloji müzesidir. Balkanlardan Afganistan'a kadar ulaşan, Anadolu'dan Afrika'ya kadar ulaşan büyük bir coğrafyanın, büyük medeniyetlerin eserlerini barındıran önemli bir arkeoloji müzesidir, sayılı müzelerden birisidir. Bir süredir kapalıydı. Şimdi bununla ilgili restorasyon çalışmalarını hızlandırıyoruz. Bu müzenin Türk ve dünya müzecilik tarihindeki önemi göz önünde bulundurularak bu proje en kısa süre içerisinde bitirilecek. Şu anda 45 milyonluk bir maliyetle bu projeyi sürdürüyoruz. Ümit ediyorum ki kısa süre içerisinde bitirilecektir.

Yine, hepimizin bildiği Ankara'daki Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Binası. Tabiri caizse önümüzde bir mevta gibi duruyordu. 1991 yılında yapımına başlanmış, o günün şartları içerisinde belki projesi önemli bir proje olarak görülmüş ama maalesef, uzun yıllar bekleme alınmış, unutulmaya terk edilmiş bir binaydı. Bununla ilgili olarak da yapılmış çok ciddi bir maliyet var. Bu maliyeti de göz önünde bulundurularak bir an evvel bu binanın sonuçlandırılması için gerekli teşebbüsler yapıldı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla mutabakata varılarak ikmal ihalesinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmesi konusunda bir anlaşmaya varıldı. Orada da müteahhitte görüşüldü, görüştük, anlaştık, ben de ziyaret ettim ve 2019 yılında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası binası tamamlanarak hizmete sunulacak. 2.012 kişilik büyük bir salonu var, herhâlde Türkiye'nin en güzel orkestra çukuruna sahip olan salonlarından birisi olacak. Ayrıca 500 kişilik de küçük bir salonuyla ikinci -bu balon şeklinde gördüğünüz ortadaki ya da yumurta şeklinde gördüğünüz alan- Büyük Sahneyi oluşturuyor, onun karşısındaki alan da Küçük Sahneyi oluşturacak.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Nerede, hangi semtte?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Bu, Gar'ın hemen yanında.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Eski yerinde mi?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Eski, eski, Senfoni Orkestrasının eski yeri, eski Kültür Merkezi.

Çok önemsemediğimiz, çok titizlikle çalıştığımız ama maalesef, Almanlarla yaşadığımız gerilim dolayısıyla da biraz, beklediğimizden daha ağır giden -fiziki anlamda değil, kitapların geri getirilmesi anlamında- Profesör Doktor Fuat Sezgin ve Doktor Ursula Sezgin Kütüphanesidir. 35 bin ciltlik

muazzam bir esere sahibiz. Sağ olsun, Fuat Sezgin Hoca ve Ursula Sezgin bu konuda gerekli her türlü desteği, yardımı veriyorlar. Burada bir “Bilimler Tarihi Kütüphanesi” oluşacak, Gülhane’de. Bu kitapların 12 bin adedi ülkemize getirildi; geri kalanlarının da hızlı bir şekilde Türkiye’ye getirilmesi için gayret sarf ediyoruz. Ümit ederim ki bunu da en kısa süre içerisinde başaracağız ve bunun resmî açılışını yaparak kitapların tamamını raflara koymuş olacağız.

Bunlar devam eden büyük projelerimiz. Bir kısmı zaten size dağıttığımız kitapçıklarda daha teferruatlı olarak yer alıyor.

Şimdi, devam eden birtakım desteklerimiz var, Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak. Bunlardan birisi, müze ve ören yerlerine yapılan desteklerdir. 201 müze ve 138 ören yeri ile Bakanlığımız denetiminde 238 özel müze faaliyet gösteriyor. Bu ören yerlerimizi ve müzelerimizi 2017 yılının ilk dokuz ayında 16,3 milyon kişi ziyaret etmiş. Ne yazık ki henüz bir kısmı gün yüzüne çıkarılmış ama tamamı gün yüzüne çıkarılamamış olan eski tarihî kazılarımız var, mesela Antalya’daki Perge gibi. Birçok yerde bu çalışmalarımız devam ediyor. İnşallah, bunları da hızlandıracak bir formülü bulmak mecburiyetindeyiz.

2019 yılında 19 yeni müze yapımı ve yenileme projesine ek olarak 43 uygulama işiyle toplam 62 müzede çalışmalar devam ediyor ve sözü edilen bu çalışmaların 2019 yılında tamamlanmasını planlıyoruz. 2017 yılında 53 milyon lira ödenek kullanılarak ayrıca 14 ören yerimiz de tamamlanmıştır.

Bu da bizim önem verdiğimiz projelerden birisi. Çok keyifli bir açılışla başlattık. Sanatçı arkadaşlarımız İstanbul’da ilk başlattığımız projeye katıldılar ve “Ayla” filminin galasından önce gösterimini orada yaptık: “Sinemaya Gitmeyen Çocuk Kalmasın” Projesi. Burada, Millî Eğitim Bakanlığımız ve belediyeler paydaşımız olarak bu projede yer aldılar. Bu yıl içerisinde 1 milyon çocuğu sinemayla tanıştıracak bir proje olacak. Bu, şu ihtiyaçtan doğdu: Büyük şehirlerimizde yaşayan ortaokul ve lise seviyesindeki öğrencilerimizin dahi hayatında sinemaya hiç gitmedikleri, sinemayla karşılaşmadıkları gibi bir gerçeğe yüz yüze kaldık. Bu, iyi bir proje olacak ve inşallah önümüzdeki yıllarda da çocuklarımızı sinemayla buluşturmak için bu projeye önem vereceğiz.

Yine, devam ettiğimiz desteklerden birisi seyahat acentelerine verilen desteklerdir. 2015 yılından bu yana, biliyorsunuz, ülkemizin bazı havaalanları “tüm dünyadan gelen turistleri getiren acentelere teşvik uygulanan destinasyonlar” olarak kabul edilmişlerdir. 2017 yılında 565 milyon lira destek verdik; 2018 yılında ise bu destekleri yüzde 41,6 artırarak 800 milyon lira ödenek konuldu ve bu seviyeye çıkaracağız. Ayrıca, 2017 yılının sonuna kadar ülkemize 750 ve üstü yolcu kapasiteli kruvaziyer gemisiyle turist getiren seyahat acentelerine verilen kişi başına 30 Amerikan doları destek devam edecek. Bundan sonra bu miktarı biraz daha aşağı çekerek, daha az sayıda turist getiren kruvaziyerlere de destek verilmesi çalışmasını sürdürüyoruz. Bugün yarın çalışmayı tamamlayarak Bakanlar Kuruluna hem seyahat acentelerine yeni uçak desteği... Onu da kademelendireceğiz; yani pik sezonda getirenlere daha az destek, ölü sezonda getirenlerde daha çok destek vermek üzere bu desteklerimizi artıracacağız; 1.500 dolardan 9 bin dolara kadar değişen bir oranda bu desteklerimizi sürdüreceğiz.

Bir önemli destek alanımız da turizm altyapısı ve kültür merkezlerine desteklerin devam etmesidir. Turizm altyapısını desteklemek için yerel yönetimlere 136,2 milyon lira destek sağlanıyor; birçok belediyemiz buradan istifade ediyor. Gönülümüz arzu eder ki Bakanlığın bütçesi el versin ve burada özellikle turizm faaliyetleriyle ilgili bu desteğimizi daha fazla artıralım fakat maalesef böyle bir imkânımız kısıtlı.

Ayrıca, çevreye duyarlı 226 turizm tesisine bu yıl içerisinde 20 milyon lira enerji desteği sağlanmıştır.

Yine, kültür merkezlerinin yapımıyla ilgili olarak desteklerimiz sürüyor. 2017 yılının sonuna kadar 3 kültür merkezi -İzmir Bornova, Sinop ve Kırıkkale merkezleri- kültür merkezleri olarak faaliyete geçecek, tamamlanacaktır. 2018'de de 9 kültür merkezini tamamlayacağız. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşlarının kültür merkezi projelerine de 15,6 milyon lira destek verildi.

Bu süre içerisinde ülkemizin yurt dışındaki görünürlüğünün ve temsilinin artırılması bakımından hakikaten çok yoğun bir döneme, tabiri caizse hamle dönemine girmiş bulunuyoruz. Bu çerçevede, hepimizin yakinen takip ettiği, geçen hafta gerçekleşen 2018-2021 dönemi için UNESCO Yürütme Kurulu üyeliği seçimini Türkiye kazanmıştır. 195 ülke arasından oy sahibi olan 184 ülkenin 154'ünün oyunu alarak Türkiye buraya girmeyi başardı. Özellikle Türkiye'nin dış politikada yalnızlaştırılmaya çalışıldığı bu dönemde bu UNESCO Yürütme Kurulu üyeliğine seçilmiş olmamız fevkalade değerlidir, önemlidir. Bununla ilgili olarak Dışişleri Bakanlığımıza, Millî Eğitim Bakanlığımıza ve Kültür ve Turizm Bakanlığımızdan ilgili arkadaşlarımıza, bu çalışmalarını yürüten arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Yine, bu süre içerisinde Filistin, Gürcistan, Katar, Kosta Rika, Kuveyt, Macaristan, Mozambik, Özbekistan, Rusya, Tanzanya, Venezüella gibi ülkelerle turizm ve kültür alanlarında anlaşmalar imzalanmıştır. Demin de ifade ettim, 10-16 Eylül tarihleri arasında Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki Dünya Turizm Örgütü'nün 22'nci Genel Kurul Toplantısı'na iştirak ettik, bendeniz de katıldım. Burada çok sayıda ikili görüşmeyle Türkiye'nin kültür, sanat ve turizm değerlerinin dünyaya tanıtılmasıyla ilgili çalışmalarımızı yoğunlaştırdık.

Yine, 2 Ekimde Paris'te OECD'nin -100'üncü toplantı olduğu için önemliydi- 100'üncü kültür ve turizm bakanları toplantısına katıldık. Burada da önemli temaslarımız oldu.

Yine, önümüzdeki günlerde, 20-24 Kasım tarihleri arasında Ordu'da 9. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi toplanıyor. Bu, Türkiye'de uzun yıllar sonra ilk sefer yapılması bakımından değerli bir toplantıdır. 181 yurt içinden, 37 de yurt dışından olmak üzere toplam 218 katılımcı olacak. Bu toplantının bildirilerinin sonuçları itibarıyla da önemli olacağını ifade etmek isterim.

Bu toplantıyı, 1. Ulusal Telif Hakları Kongresi'ni 26 Nisan 2018'de gerçekleştireceğiz. Ümit ediyorum ki o tarihe kadar telif yasasını da yasalaştırmış olacağız ve böylece Türkiye'de önemli sorunlardan birisi olan fikrî mülkiyet haklarının korunması konusunda hem farkındalığın oluşturulması hem bunlarla ilgili özellikle genç nesillere birtakım eğitimlerin verilmesi bakımından bu kongre önemli bir dönüm noktası olacak. Uluslararası kuruluşlar da bu toplantıya davet edilecek.

Bir başka çalışmamız, kütüphanelerin çalışma saatlerinin düzenlenmesidir. İstiyoruz ki kütüphaneler yaşayan mekânlar olsun, yaşayan kütüphaneler hâline getirilsin. Bununla ilgili olarak, 2017 yılının sonuna kadar her ilimizdeki il halk kütüphanelerinin gece 22.00'ye kadar çalışmasını sağlamak üzere ilgili arkadaşlara talimat verildi. Şu ana kadar 68 kütüphanemiz mesai saatlerini uzatmıştır. İstanbul'da Beyazıt Kütüphanesi yenilenen şekliyle yirmi dört saat hizmet veriyor, vermeye başladı. Hatta şunu arzu ediyoruz, belki takip ediyorsunuz: Ben gittiğim bazı yerlerde gençler geliyor, buluyorlar, "Aman, ne olur bizim kütüphane de sabaha kadar açık kalsın." diyorlar. Bu çok sevindirici bir şey. Özellikle üniversite öğrencilerinin ders çalıştığı mekânlar, kitapla haşır neşir olduğu mekânlar. Öyle ki gençlere dışarı çıkmadan, karınları acıktığında, ne bileyim, çayını, çorbasını içecekleri, simidini, poğaçasını yiyebilecekleri imkânları da verelim; o kütüphanenin içerisinde, müsait olan salonlarında, yerlerinde dışarı çıkmadan, hele soğuk kış günlerinde orada daha uzun süreler çalışabilsinler. Bunu önemsiyoruz, kütüphaneleri yaşayan mekânlar hâline getireceğiz.

Tiyatromuz geniş kitlelere ulaşıyor. 216 özel tiyatroya geçen sezonda 5 milyon TL destek sağlandı. Devlet tiyatrolarımız 68 sahnede milletimizle buluşuyor. 150 oyun –bunların 77’si çeviri olmak üzere- sahnelendi şimdiye kadar. Yine şimdiye kadar tiyatro sezonunda 5.941 temsille yaklaşık 1 milyon 750 bin seyirciyle buluşmuş ki bu da fevkalade önemli bir rakamdır. Bundan dolayı tiyatrolarımızın önemli fonksiyon icra ettiğini ifade etmek isterim.

Yine, Adalet Bakanlığıyla iş birliği hâlinde -bunlara katılabilirsem ben de en azından bir iki tanesine katılmak isterim, milletvekili arkadaşlarımız katılırsa çok büyük moral olur- “Son Kuşlar” oyununu cezaevlerindeki tutuklu olan arkadaşların ayağına getireceğiz hatta bazılarında tutuklu olanların, hükümlü olanların oynamaları sağlanacak. 25 cezaevinde 103 temsil verilerek 9.300 kişiye ulaştığımız, bunları da, bu projeyi de sürdüreceğiz.

Sinema sektörümüzde gözle görülür bir artış var. Yani 2002-2017 yılları arasında 2.090, 2002 yılları arasında tiyatroya verilen desteğin 35 katına çıkmışız, 191 milyon lira yaklaşık bir destek verilmiş. Bu yıl içerisinde şimdiye kadar 121 yeni yerli film seyircisiyle buluşmuş, toplam seyirci sayısıysa 53,6 milyon kişi. Geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 20’lik bir artış göstermiş izleyici sayısı ve böylece tüm zamanların izleyici sayısı bakımından rekor kırılmış.

Yine, çok önemsedığımız bir husus: Türkiye Amerika Birleşik Devletleri’nden sonra dizi yapımında, dizi ihracatında dünya 2’ncisi. Yine çok önemsedığımız yüzde 48’lik yerli film izlenme oranıyla da Avrupa’da 1’inci olan bir ülkeyiz. Bakanlığımızın desteklediği filmlerden olan yönetmenliğini Sayın Semih Kaplanoğlu’nun yaptığı “Buğday” filmi Tokyo’da en iyi film ödülünü almıştı. Desteklediğimiz bir diğer film olan “Ayla” filmi ise Oscar’da Akademi Ödülleri’nde ülkemizi temsil etmeye aday film olarak gösterilmiştir. Bunlar da Bakanlığımızın desteklediği filmler bakımından bizim için övünç meselesidir.

Sürekli olarak takip ettiğimiz bir başka alanımız ise yurt dışına kaçırılan tarihî, kültürel varlıklarımızın ülkeye geri getirilmesidir. Medyada çok çıktı, çok görünür oldu. Perge’deki Herakles Lahdi tekrar Antalya’ya törenle getirildi ve orada müzedeki yerine konuldu ve çok sayıda ziyaretçi ziyaret etmeye başladı. Şimdi, tabii, eseri geri getirince kolay görünüyor ama İsviçre’de 2010 yılında eserin ilk izine rastlanıyor. Ondan sonra çeşitli uzun mücadelelerden sonra... Biraz şunu da söyleyeyim: İsviçre makamları iş birliğine yatkın olduğu için süre de daha kısa oldu çok şükür ama ona rağmen yedi yılı aşan bir süre içerisinde ancak getirildi, yerine konuldu. Şu anda 2017 yılında toplam 44 tarihî eserin iadesi sağlandı. 56 eserin de iade edilmesiyle ilgili çok yakın yani hafiye gibi takibi yapılıyor. En son, biliyorsunuz, Christie’s Müzayede Salonu’nda müzayedeye çıkmak üzere olan Mustafa Efendi’nin oğlu 16’ncı yüzyılın büyük hattatlarından Şeyh Hamdullah Efendi’nin el yazması Kur’an-ı Kerim’inin orada müzayede yapılmasından vazgeçmek zorunda kaldılar, geri çektiler, şimdi o eserin de takipçisiyiz. Ümit ederim ki Türkiye’ye getirmek mümkün olur.

Ayrıca önümüzde bazı kanunlar var, bu kanunları da yenileyerek yolumuza devam edeceğiz. Bunlardan birisi, meşhur Sinema Kanunu. Sinema Kanunu’nu yenileyerek Türk sinemasının daha rekabetçi bir endüstri hâline dönebilmesi için altyapı çalışmalarını tamamlayacağız. Sektör paydaşlarıyla tamamiyle müzakere hâlinde bu süreçler götürülmüştür ve burada hemen hemen herkesin ittifak içerisinde olduğu somut ve planlı adımlar atılacaktır.

Bir başka önemli konu da “telif yasası” dediğimiz 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nu değiştiren çalışmamızdır. Burada da bütün sektör temsilcileri, meslek kuruluşlarıyla toplantılar yapılmış ve böylece eser sahiplerinin alın terleri, akıl terleri, fikir terlerinin korunabilmesi için her türlü tedbirler alınmış ve burada da bu da sektörü rahatlatacak bir kanunumuz olacak inşallah.

Bütün bunlardan sonra Kültür Bakanlığımızın 2017 bütçesi -bağlı kuruluşlar, ilgili kuruluşlar dâhil- 3 milyar 459 milyon küsurdu. 2017 bütçemizin yüzde 25'i yatırıma, yüzde 75'i ise maalesef cari giderler, cari bütçeden oluşuyordu. Bakanlığımız 2018 yılı bütçesi -yine bağlı kuruluşlar ve ilgili kuruluşlar dâhil- 3 milyar 997 milyona çıkmıştır. Bir miktar nominal olarak artmakla birlikte maalesef, bütçedeki payı bakımından düşmüştür, yüzde 0,55'ten yüzde 0,53'e düşmüş görünüyor. Aşağı yukarı 2018 yılında planlanan bütçede de yüzde 24,4'ü yatırıma, yüzde 25,6'sı ise cari giderlere harcanacaktır. Aşağı yukarı bütçeyle ilgili ana hatlarıyla söyleyeceklerim bunlar. Vaktime uyduğumu zannediyorum.

Hepinize çok teşekkür ediyorum. Bütçemizi desteklemenizi temenni ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza sunumları için çok teşekkür ediyoruz.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/887) ile 2016 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/861) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

b) Kültür ve Turizm Bakanlığı

c) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü

ç) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü

d) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı

BAŞKAN – Şimdi müzakerelere başlıyoruz.

İlk söz Sayın Temizel, buyurun sizin efendim.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, öncelikle yeni görevinizi kutluyoruz, hayırlı olsun.

Değerli milletvekilleri, Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesine geçmeden önce daha önceden Kültür ve Turizm Bakanlığının sorumluluk alanında olmasına karşın kendilerinin getirmediği ama bizim burada değiştirdiğimiz üç değişikliğe değineceğim. Bu kanunlar geldiği zaman, bunu kesin olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde konuşacağımızı söyledik. Ne yazık ki o kanun şimdi aşağıda görüşülüyor. Hatta esas üzerinde durmamız gereken, belki de müdahale etmeniz gereken maddesi de geçti şu anda.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10'uncu maddesi Kültür Bakanlığına çok önemli bir işlev veriyor. Aslında Kültür Bakanlığına değil, bu görev daha önceden Vakıflar Genel Müdürlüğüne veriliyordu. 10'uncu maddenin dördüncü fıkrasında “Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde veya denetiminde bulunan mazbut ve mülhak vakıflara ait taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetinde bulunan cami, türbe, kervansaray, medrese, han, hamam, mescit, zaviye, mevlevihane, çeşme ve benzeri kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi koruma kurulları kararı alındıktan sonra, Vakıflar Genel Müdürlüğüne yürütülür.” deniyordu. Bu fıkra kalktı. Şu andan itibaren özel kişilerin, daha doğrusu gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan biraz önce saydığım han, hamam, mescit, Mevlevihane, çeşme, benzeri kültür varlıklarının tamamı tamamen Kültür Bakanlığının korumasına kaldı, çok net olarak söylendi. Bunların yasaya göre kamu malı niteliğinde olduğu, devlet malı niteliğinde olduğu dolayısıyla bunları yapanların elbette bunları yapması ama yapmayanlar açısından devletin ciddi bir desteğinin olması gerekiyor. Nereyi kazarsak tarihî eser, nereye bakarsak bir kültür varlığı gördüğümüz ülkemizde bu varlıklardan vazgeçecek hâlimiz yok bizim. Ama bu varlıkları da olduğu gibi orada bırakıp da “Yap kardeşim, yapamıyorum.” Yaptırmayıp başka hiçbir şekilde de devletin buraları alarak, kamulaştırarak,

karşılığında herhangi bir şey vererek korumasının artık olanağı kalmadı. “Kültür Bakanlığının görevidir, yapılsın.” dendi. Çok somut olarak bunun Vakıflara verilmesinin bir tek nedeni var? Vakıfların her sene bütçeye devrettiği ciddi anlamda bir gelir fazlası var ve bu amaç için kullanılmak üzere elde edilen bir gelir o. Dolayısıyla şimdi Kültür Bakanlığının bütçesine konulacak ödeneklerle -ki bunun ne kadar ödenek olduğunu hemen şimdiden sorayım sorulara gelmeden önce, ne konuldu bunlara bilmiyorum ama- buralardan herhangi bir şekilde Kültür Bakanlığının bu görevini yerine getirmesinin olanaksızlığı çok somut olarak dile getirildi. Yazıktır bu tarihî eserlere, yazıktır bu kültür varlıklarına. Eğer bunlarla ilgili olarak somut bir önlem alınmadığı takdirde bu yasa değişikliğinden... Gerçi, şimdiye kadar da yapmıyorlardı, ayrı bir olay. Sanki Vakıflar Genel Müdürlüğü harıl harıl bunları onarıyordu da şimdi vazgeçmişler gibi bir sonuç da çıkmıyor buradan. Ama, asıl rahatsız edici olayın birileri tarafından “zaten yapmıyoruz” denilen bir görevi, tamamen başka bir kurumun üstünde bırakırken bu kurumlar arasındaki bir koordinasyonun olmaması bizleri de ciddi anlamda üzdü, onu da burada açık olarak belirtmek gerekiyor.

İkinci yaptığımız değişiklik: Sayın Bakanım, biliyorsunuz, özellikle devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerde, hazine mülklerinde, orman arazilerinde şimdiye kadar turizm faaliyetlerinde kullanılmak üzere kırk dokuz yıllığına irtifak hakkı tesis edilmek suretiyle gerçekleştirilen yatırımlar konusunda Türkiye ciddi bir deneyim elde etti, örnek oluşturdu. Bunlar, sonuç olarak, yaşadığımız bazı olumsuzluklar nedeniyle sıkıntıya düştükleri ve bunlarla ilgili yaptığımız bazı düzenlemeler hariç, bir tarafa koyarsak, Türkiye’ye ciddi anlamda bir gelir getirdiler. 32 milyona yakın turist geldiği bir potansiyel, bunlar sayesinde oluşturuldu; bu iyi, iyi kısmı bu. Bunların, oluşturulan kültür çerçevesinde varlıklarını sürdürmeleri ve bu şekilde çalışmalarına devam etmeleri çok önemli. Kültür ve Turizm Bakanlığının denetimi altında götürülecek olan bu otellerde, herhangi bir şekilde kullanım ve amaç değişikliğinin olmaması gerekiyor.

Şimdi, geçirilen kriz dönemi gösterilmek suretiyle, kırk dokuz yıllık irtifak hakkının sonuna yaklaşmış olanların, yirmi otuzuncu yılına gelmiş olanların artık yatırım yapmadıkları, buraları rehin etmek suretiyle veya karşılık göstermek suretiyle kredi alamadıkları, bunların süresinin uzatılmasının bu alanda yatırımların yenilenmesi ve yeni bir potansiyel yaratılması açısından da önemli olacağı söylendi, doğru bir olaydır denildi. Fakat yeniden kırk dokuz yıla tamamlamak üzere irtifak hakkı sürelerini uzatmaya tamamdır denilirken, bir fıkra daha eklendi, bunların isteyenlere satışı hükmü geldi. Bu satma opsiyonunun ortaya çıkarabileceği endişeleri orada dile getirdik, şimdi Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesinde dile getirmezsek eksiz bırakmış oluruz.

Şimdi, buralardaki, daha önceden bir başarı olayı olarak sunduğumuz bu projelerde, satma opsiyonunun doğurabileceği sonuçları bir an için düşünün. Mülkiyetini devrettiğiniz andan itibaren bunun durdurulması mümkün olmayacaktır. Bu çerçevede kat irtifakları tesis edilecek, kat mülkiyetine geçilecek, oralarda bir yerler birilerine olduğu gibi satılacak. Daha önceden konseptini oluşturmuş olduğunuz ve turizm yasası uyarınca ciddi olarak denetlediğiniz bu yerlerde, bu değişiklikten sonra, isteyen her türlü eşyasını balkonlarından sallandırdığı, istediği şekilde bahçeye veya çimlerin üzerine çıkıp da sofralar kurduğu bir olay yaşanmaya başladığını düşünün. Ülkenin ta 1980’li yıllardan beri büyük emeklerle yaratmış olduğu bu değerlerin ne hâle geleceği insanı ürpertiyor. Biz, Kültür ve Turizm Bakanlığının burada: “Hayır, kesinlikle böyle bir şeye izin vermeyiz. Mülkiyette değişiklik olması söz konusu olamaz.” İrtifak haklarının sürelerinin uzatılması ve bütün bundan sonraki uygulamaların da çok daha disiplinli olarak turizm kanunu çerçevesinde yapılacağını belirtmesini bekleriz. Çok önemli bir konu.

Üçüncü konu: Henüz Genel Kurula gelmedi, tali komisyon olarak bize gelmedi ama daha önceden bütün Türkiye'yi ayağa kaldıran çok önemli bir olay. Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı. Biraz önce sunumunuzda, siz, ürünü çeşitlendirmekten bahsettiniz. Artık turizmde sürekli ikamet ettiği yerlerden, belirli bir süre için olsa bile, iki haftalık, üç haftalık süreler, farklı bir tabiat ortamında; doğada, denizde, dağda bir yaşam sürmek üzere turizm faaliyetine katılan insanların talebini karşılamak üzere siz çeşitlendirmeden bahsediyorsunuz. Sadece insanların her şey dâhil yerlere girip çıkmaları bu turizm faaliyetinin İspanya'da olduğu gibi, diğer örneklerinde olduğu gibi, belirli bir süre, herhangi bir anlamı falan kalmıyor ama buna rağmen hâlâ talebi var, ayrı bir olay. Onlar da kendi içlerinde çeşitlendirme yapmak suretiyle bazı şeyleri becerebiliyorlar. Ancak, değerli arkadaşlar, buralarda, Türkiye'nin ürün çeşitlendirme konusunda dünyanın ilk 8 ülkesinin var olduğu bir grupta bir zenginliğe sahip olduğunu düşünün. Bu zenginlikler açısından Türkiye ilk 8 ülke arasında. Dolayısıyla önemli olan bu biyolojik çeşitliliğin korunmasıdır.

Bu yasa tasarısıyla birlikte neler yapıyorsunuz, yapılıyor daha doğrusu? Bu yasa tasarısıyla millî park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, yaban hayatı koruma ve yaban hayatı geliştirme sahaları içinde bulunan doğal sit alanları iptal ediliyor. Yani insanların gelip de kuş cennetlerinde veya koruma alanlarında bu tür doğa olaylarını seyrederek gün geçirmesi olgusu büyük bir hızla bitiyor. Özel çevre koruma bölgeleri içerisindeki millî park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiat koruma alanı, yaban hayatı koruma sahaları, onlar da iptal ediliyor, bunlar da gidiyor büyük bir hızla. Bu alanları koruma statüsü değiştiriliyor. Yani kısacası, sizin Turizm Bakanlığı olarak, turizmde malzeme olarak kullanacağımız, çeşitlilik için kullanacağımız, insanların koşarak gelecekleri alanlardaki bu değişim, gelecekte sizin önünüzü çok büyük ölçüde tıkıyor. Zaten bunların insani bir duygu olarak da yıkılacağını, yok olacağını veya inşaatlara açılacağını, farklı şekilde kullanılacağını düşünmek insanın tüylerini de diken diken ediyor, o da ayrı bir olay.

Benim hayatımda -çok genç yaşlarda olduğu için- hâlâ unutamadığım, aklıma geldiği zaman böyle içimi kabartan bir doğa parkı olayım vardır. Gitmemiştik daha önceden, hiç görmemişim böyle bir olay, neyin nesidir diye. Bir gölün etrafındaki bir orman ve doğal yaşam alanı. Alana 8 kilometre kala motorlu araç girmesi yasaktı. Gölün içerisindeki insanları dolaştıran tekneler elektrikle çalışıyorlar idi. Yıkılmış tek bir ağaç yerinden kaldırılmamıştı, orada çürümeye terk edilmişti, yaşam oydu ve bitki çeşitliliği konusunda verilen rakamların hepsini hatırlamıyorum ama inanılmazdı; 100 metrekaresinin içerisinde binlerce bitki sayılıyor idi ve insanlar gidip yeniden kaç tane bitki buluyorlar diye birbirleriyle yarışıyorlar idi.

Sayın Bakanım, bunlar, size başka bütçelerde konuştuğumuz için yeniden, mutlaka, hatırlatmamız gereken ve buralarda konuşulması gereken olaylar.

Bunun dışında, ülkemizin zenginlikleri, koruma alanları ve projeleriyle ilgili olarak sunumunuz, sayısal olarak ölçek ekonomisine vurmadığınız zaman, gerçekten övünülecek veriler. Onarılacak, yapılacak o kadar çok şeyimiz var ki hepsi başlı başına bir olay. Efes ve Efes'in eskiden olduğu gibi, Efes'e kadar deniz yoluyla gidilip de orada yapılacak olan marinada geceleyerek Efes'in yanında geceleme olanağını yaratmak, olağanüstü bir olay. Ama Efes'in içerisinde, Celsus Kütüphanesi'nde düğün yaptırmak da korkunç bir olay. Bir taraftan, böyle bir kültürü yeniden canlandırmaya çalışıyorsunuz, binlerce yıl öncesine gitmek suretiyle; öbür taraftan da Efes'in içerisinde, kütüphanede düğün yaptırıyorsunuz. Ve bunun sadece Türkiye'deki magazin haberi olarak kaldığını falan düşünmeyin, hemen araştırıverin, Avrupa'da kaç tane dergide yayınlandığını görürsünüz. Dünyada eşî olmayan bir kütüphane, düğün yapılacak başka bir yer kalmamış mı ki oralarda? Bu nasıl bir olaydır? Efes'teki kazıların bitmesine daha çok var, bitmesi de mümkün değil ama bununla beraber, şu anda

Bakanlar Kurulu kararıyla devam ettirdiğimiz kazılar, yüzey olarak araştırma yaptırdığımız kazılar veya araştırma alanları, özellikle müzeler için yapılan kazılarla ilgili rakamlara baktığımız zaman bizim bu restorasyon ve çabalar konusundaki ölçek ekonomisine göre söylenebilecek hiçbir şeyimiz yok. Ödeneklerinizin tutarına ve şeyin listesine bakıyorum, 2016 yılında toplam 260 kazı, yüzey araştırma faaliyeti gerçekleştirilmiş. Bütün kazılar için toplam olarak ödediğimiz miktar, şu anda Bakanlar Kurulu kararıyla Türkler tarafından yapılanları kastediyorum: 9 milyon 214 bin lira. Sayıya böldüğünüz zaman neredeyse kazı başına 10 bin lira bile düşmüyor.

Şimdi, bu kadarcık küçük ödeneklerle bu kazıların bitirilmesi falan mümkün değil. Fiilî olarak içerisinde gözlemleyerek gördüğümüz olaylar, gelmeleri, taşınmaları, kurulmaları, oturmaları, kazmaya başlamaları ödeneği bitiriyor. Ben Priene harabelerinin olduğu bir köyde oturuyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temizel, bir dakika lütfen... On beş dakika doldu, ek süre vereyim, buyurun, toparlayın.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim.

Dünyanın en nitelikli kentlerinden bir tanesi. Daha önceden oraya her gün ortalama olarak 8 bin ila 6 bin arasında derler, bütün Kuşadası'na gelen gemilerin hepsi oradan gelir geçerdi. Şimdi orası harabeye dönmüş vaziyette, yanındaki köy. Tek bir kahve faaliyetinde, diğer bütün alanların hepsi kapatılmış, kurumuş gitmiş. Daha önceden almanlar kazı sürdürürlerdi, şimdi sürdürmezler, gelmiyorlar da zaten. Onun yerine birileri geliyor, orada birkaç gün kazı yapıyorlar, birkaç tane mermeri dikiveriyorlar oraya, daha sonradan o mermerler yeniden değişiyor. Sütunlar geliyor, bir şeyler oluyor ama bir türlü hiçbir şey olmuyor, ilerlemiyordu olay. Oraya gelen insanların hepsinin söylediği çok somut bir şey var: Bu sadece Priene'ye özgü bir olay değil, Milet'i, onun sadece ve sadece 12 kilometre öbür tarafında, Milet'ten sonra Didima, sadece 20 kilometre öbür tarafta, Efes de 48 kilometre bu tarafta. Bu bir üçgen. Bu alan içerisinde yapılan hiçbir şey yok, hiçbir şey yok. Gelip herkesin üzerinde saatlerce veya günlerce tartıştığı projelerin hiçbir tanesi artık gündemde değil.

Başkanım, özel bir faaliyet falan mı planlıyorsunuz? Sayın Başkan, özel bir faaliyet planlıyorsunuz galiba.

BAŞKAN – Ben daldım, kusura bakmayın. Yüksek sesle mi oldu?

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Estağfurullah. Zor oluyor konuşmak, gerçekten zor oluyor. Gün de yoruyor.

Sürekli olarak gelip insanların istediği, bütün doğaseverlerin istediği bir tek şey var. Bu, Dilek Yarımadası'nın üstünde Samsun Dağlarına yaslanan bir kenttir. Biliyorsunuz tabii ki yani sonuç olarak bakanlığımıza bağlı bir yer. Kentin içerisinden üst kaleye çıkan bir z yolu var. Bütün Avrupalıların hayalindeki yol, kayalara çakılmış, tellerden tutuna tutuna z yolundan çıkıp, kaleyi gezip sonra derenin içerisinden şelaleleri seyrede seyrede yeniden kente incekleri bir parkur. Bunu hayal ediyor herkes, Efes'teki yat limanını hayal ediyor. Didim'den çıktıktan sonra Bafa Gölü kanalından...

Bugün şansım yaver gitmiyor.

BAŞKAN – Arkadaşlar... Telefonla konuşmayı keselim hanımefendi.

Sizi çok sessiz dinliyor salon, ilgiyle dinliyor. En ufak bir çıtırtı dahi tırmalıyor kulakları.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Ya beni mahcup ediyorsunuz. Ondandır değil.

BAŞKAN – Çok keyifle dinliyoruz, o yüzden efendim, buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Bir de, tabii, çok önemli bir şeyler söylediğimi varsayıyorum. Bunun bir telefon sesiyle, bir telefon çalmasıyla kesilmesi olmuyor.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Biz de sizi pürdikkat dinliyoruz Sayın Bakanım.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim efendim, sağ olun.

Şimdi, Sayın Bakanım, söylemeye çalıştığım olay bu. Proje geliştirme ve yeni ürün konusunda inanılmaz bir potansiyel var önünüzde. Kazıları böyle şeyle giden, tırnakla kazıyarak giden, kazıların her birisine gidip baktığınızda yeniden hayran kalıyorsunuz. Bunca yıldır Sagalassos'a niye gitmediğime ben bin kere pişmanımdır bir kere gördükten sonra, dur fırsat buldum, bir daha gideyim derim. Ankara'dan İzmir'e giderken yolumu değiştiririm, mutlaka bir uğrar, çıkar, girerim. Böyle inanılmaz değerlerimiz var. Bir kere uğrayıp da en azından bir görenin 20 insanı gönderdiği böyle bir potansiyeliniz var. İnanılmaz derecede önemli. Bazılarını biz bilmiyoruz, öyle bir kültür varlığı, öyle bir tarihî varlık ki. Ama bu kazı hızıyla bunları turizme açmamız çok zor. Eğer siz 50 milyar dolarlık bir potansiyel bekliyorsanız bu 50 milyar doların lütfen 10 milyar dolarını da şuralara bir yatırım ki ondan sonra gelsin bunlar, 70 milyar dolar olarak döner bu size. Sadece oturup da buradan 9 milyon 214 bin lira ödenek koymak suretiyle 50 milyar dolar falan bekleyemezsiniz, olmaz öyle şey, gelmez de zaten. Hiçbir şey yapılmıyor. Yolları yok, gidişi yok, oradaki kazının içerisinde, toz toprak içerisinde, o güzelim kazılardaki kazı tekniklerini bir görseniz, ne yaptıklarını bilmiyorsunuz. Kazma kürek, insanın yüreği parçalanıyor. Eyvah diyorsunuz, heykele indirecek kazmayı! Bunlarla olmuyor. Bunlar çok ciddi anlamda... Yani önünüzdeki hedefler için birdenbire hayal kırıklığı yaratacak olay olarak bunları görün. Bazıları artık yeniden ortaya çıkartılabilir mi, bilmez mi bilmiyorum. Büyük bir ihtimalle, Sayın Kadim Durmaz Tokat'ı söyleyecektir size. Sebastopolis denilen kent yani çıkmıyor ortaya Sayın Bakanım, bu nasıl bir olaydır bunca yıldan beri?

KADİM DURMAZ (Tokat) – 3 Efes büyüklüğünde Sayın Bakan.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Çıkmıyor, kimse çıkartamıyor ortaya. Şimdiye kadar da tek bir kazma vurulmadı. Bizim Anadolu'yu bilirsiniz, kerpiç evler, çamurdan sokaklar sefil vaziyettedir ama oraya giderseniz -Sulusaray'dır o köyün adı, şimdi adını değiştirdiler mi bilmiyorum- bir bakarsanız bir evin kapı mertegi bir kadın heykeli. Böyle bir tarihin içerisinde, böyle bir çeşitlendirme olanağınız var ama bütün bunlar için şimdiye kadar böyle bir sene içerisinde bitirdiğimiz, bitirmekle övündüğümüz, milyarlarca dolar harcadığımız kaynakların bir kısmının buraya ayrılması artık bir zorunluluk.

Daha fazla uzatmak istemiyorum. Ödeneklerle ilgili kısımda yeniden bazı şeyler söylemem gerekiyor ama son cümle olarak şunu söylemek istiyorum: Bu varlıklara sahip olmak, bunları paraya çevirmek, bunları Türkiye için bir getiri hâline dönüştürmek turizmimizin geleceğidir. Yoksa sadece her şey dâhillerle bu iş kesin olarak olmuyor, olmuyor. Likya Yolu'nu yılda kaç kişinin yürüdüğünü düşünün. Sadece o bile yeter de artıyor bile. Bu koşullar altında bütün bunların hepsine yeniden hızla bir eğilmek... Kaynağınız yetmiyor mu? Bir kısmını durdurun, bir kısmını durdurun. 20 tane kazıdan 12 tanesini durdurun, 6 tanesini bitirin, 18 tanesini durdurun, 2'sini bitirin bir yıl içerisinde. Kazma kürek, hızla yapılacak bir olay değil ama hızla yeniden ziyaret edilebilir bir hâle gelmeleri için çok az zaman kalmış olan yerler var.

Umarım, öneri yapıyorum derken sizleri kırmamışımdır. Bütçeniz hayırlı olsun Sayın Bakanım.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

(Oturma Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bakanım.

Buyurun Sayın İhsanoğlu.

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan; hoş geldiniz. Sizi tebrik ediyorum. Hayırlı uğurlu olsun. Bakanlığınızın da değerli bürokratlarına “Hoş geldiniz.” diyorum.

Benim Kültür Bakanlığıyla olan hikâyem kuruluşundan beri başlar, 1974’ten. Ülkemiz şanslıdır, Kültür Bakanlarımızın çoğu çok kültürlü insanlardı ve sefinin de öyleydi. Sizin bu Kültür Vadisi’ndeki büyük yetkinliğiniz ve buna mülzem olarak enerjiniz ve dinamizminiz bize ümitler veriyor. Zaten avuç dolusu hediyelerle geldiniz. AKM, Rami Kışlası, Kuleli Askeri Lisesi Müzesi ve Arkeoloji Müzesi’nin yeniden açılması, UNESCO Yönetim Kuruluna seçilmiş olmamız, bunlar hepsi güzel haberler. Ben bunların bazıları üzerinde ve onun dışında mühim gördüğüm birkaç tane konu üzerinde durmak istiyorum fakat başlamadan önce şunu söylemek istiyorum: Şimdi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, protokolün en sonunda yani Bakanlar Kurulunun sonundaki Bakanlık ve iki vücudu olan, tek başı olan bir acıbülmahlukattır. Şimdi, Kültür Bakanlığı ayrı kurulmuştur, Turizm Bakanlığı ayrıydı, 12 Eylülde Kültür Bakanının o zamanki hoşla gitmeyen bir davranışından dolayı, 12 Eylül Hükümeti, onu sıkıntıya sokmadan Bakanlar Kurulu dışına çıkarmak için iki bakanlığı birleştirdi ve o günkü mevcut Turizm Bakanı, Kültür Bakanı ve iki bakanlık bir oldu; sonra bunlar ayrıldı, sonra tekrar birleşti. Şimdi, bu ayrılmadan ve birleşmeden kaybeden ve kazanan kim? Kaybeden, kültür tarafıdır. Biraz önce sizin bütçeyle ilgili verdiğiniz rakam ve yüzde olarak azaldığını... En küçük bütçe Hükümet içerisinde, Kabine içerisinde ve “Yüzde olarak bu sene azaldı.” dediniz. Doğru söylüyorsunuz.

Zekeriya Temizel Beyefendi arkeolojik kazılara, hafriyata tahsis edilen 9 milyon 214 bin liradan bahsetti, gerçekten gülmünce bir rakam. Ben, uzun yıllar Kırklareli’de, Demirköy’de Fatih Sultan Mehmet devrine ait bir Tophane kazısını yürüttüm ve bakanlıkla beraber iş birliği yaptık filan. Yani bu paraları... Biz başka yerlerden paralar getiriyorduk, öğrencileri bedava çalıştırma, öğle yemeği, akşam yemeği, bir kahvaltı filan, sekiz on sene böyle çalıştık. Sonunda gücümüz kesildi. Onun için bu parayla yürümez.

Şimdi, kültür ne demek? Hangi kültür? Bizim bugün tedavülde olan kültür mü? Türkiye’deki kültür, dünyanın en eski birikimine sahiptir. Yani burada, Anadolu’da beşeri yerleşmelerden itibaren, prehistoryadan, tarım devriminden itibaren başlayan medeniyetler; sayabildiğin kadar medeniyet, her tarafta, ondan sonra Türklerin gelişi, Bizanslıların oluşu, Osmanlı’nın gelişi, Cumhuriyet devri, bütün bunlar kat kat, tabaka tabaka kültür eserleri. Bunların sahibi kim? Bu millet, bu devleti kuran ve bu devleti yaşatan bu millet ve bundan devlet adına sorumlu olması gereken kimdir? Kültür Bakanlığı. Ee, bu terazi bu sıkleti kaldırmaz. O bakımdan ne yapmak lazım? Ayırmak lazım.

Şimdi, dünyaya baktığınız zaman, birçok yerde Kültür Bakanlığı yoktur; İngiltere’de yoktur, Amerika’da yoktur ama Fransa’da var. Bizim daha çok devlet yapımızda, Hükümet rejim sisteminde Osmanlı’dan gelme bir Fransız etkisi var. O zaman işte, 1970’li yıllarda kuruldu ve bence doğru yapıldı çünkü Amerika’da, İngiltere’de, Avrupa’da Kültür Bakanlığının vazifelerini de gören başka büyük müesseseler var, bunların çok büyük paraları var, “endowment”lar, “foundation”lar. Bunların benzeri yok bizde, işte, bazı yeni yeni şu banka yayını yapıyor, bu banka yapıyor falan, o kadar. Onun dışında bir iki senfonik orkestra himaye eden iş adamları, onun dışında Kültür Bakanlığının müzeleriyle, kütüphaneleriyle, kazalarıyla, diğer faaliyetleriyle yaptığı yapacağı hizmetleri yapacak başka müessese yok. Onun için Sayın Bakanım, bunu tartışmak lazım. Bilmiyorum, şurada bu tartışıldı mı? Geçen sene biz yine burada konuştuk. Şöyle bir fikir dolaştı: Yani “Kültür Bakanlığı ile Evkaf Genel Müdürlüğü’nün bir arada olması düşünülebilir.” şeklinde bir düşünce vardı, turizmi muhakkak ayırmak lazım çünkü onun ayrı bir yükü var, ayrı bir hizmet anlayışı var, felsefesi var vesaire... O bakımdan bunları sizin gibi dinamik ve kültür sahibi bir devlet adamı ve Kültür Bakanının bunu düşünmesi lazım gelir ve bunu hep beraber tartışmamız lazım.

Bu giriş kısmındaki bu ana hatları, mülahazalarımı ifade ettikten sonra bazı spesifik konular üzerinde durmak istiyorum.

Şimdi, AKM yani Atatürk Kültür Merkezi konusundaki müjdenizi çok memnuniyetle karşılıyoruz. Rami Kışlası, Kitap Vadisi, o da parlak bir fikir, büyük bir şey. Kuleli Askerî Lisesi Müzesi, tabii, çok mühim. Bunu askerî müze mi yapacaksınız yoksa başka bir müze mi yapacaksınız; onu bilmek lazım, biraz da tartışmaya açmak lazım çünkü İstanbul'da çok müze var, bunun bir farklılığının olması lazım. O nasıl olacak? Bir de tabii, bu bina bir mimarlık abidesi -bunu da düşünmek lazım- bu abideye uyacak bir fonksiyon vermek lazım, bunda da acele etmemek lazım.

Bir de tabii, şu var: İstanbul'da müzelerin depoları taşıyor, fişkırıyor eserlerle, bunlar yer arıyor, onu da düşünmek lazım. Onun için bu çok güzel bir haber, ben buna çok sevindim. Arkeoloji Müzesi ayrıca çok mühim çünkü bu dünyanın en eski, İslam dünyasındaki ilk arkeoloji müzesi ve medarîfihimizdir, oradaki koleksiyonlar hiçbir yerde yoktur. O bakımdan bunlar hakikaten çok önemlidir.

Şimdi, gelelim, benim temas etmek istediğim başka bir husus var; o da bu müzeler, bunun yanındaki kütüphaneler -İstanbul olsun, Anadolu olsun- en büyük sıkıntıların başında insan gücü var. Yani o kütüphanelerde hizmetleri, o müzelerde hizmetleri yürütecek gerek okuyucu, seyirci, ziyaretçi hizmetleri gerekse işin ilmi tarafı, o objelerin kataloglanması, o objelerin etüt edilmesi, ilgili yayınlar yapılması veyahut yazma eserlere... Mesela o yazma eserlere ayrıca döneceğim. Bunlara insan gücü yetişmesi, "qualified" insanların yani nitelikli insanların yetişmesi, bunun bir planlamasının yapılması lazım, Bakanlığın uzun vadeli on senelik, yirmi senelik bu ihtiyaçları görecektir. Şimdi, mesela bizim İstanbul'da tanıdığımız çok parlak birkaç müze müdürü vardı, müdiresi vardı, bunlar kaybolduktan sonra o müzelerin çapı düştü. Neden? Çünkü o tecrübeye sahip değiller. O bakımdan o parlak isimleri, o bize ödül getirecek, bize kupa getirecek insanları yetiştirmek için bunların özel eğitime, bir yerlere göndereceğiz, bilmem ne edeceğiz, bunları ancak Bakanlık yapar.

Bir de tabii, şimdi, kütüphanelerde mesela bizim eski yazmaların, değişik dillerde, Türkçe, Arapça, Farsça, başka dillerdeki yazmaların kataloglanması konusunda başlatılan çalışmalar çok önemlidir. Yani Türkiye yazma eserler dairesi hakikaten çok güzel yayınlar yapıyor fakat katalog konusunda da faaliyet yapması lazım çünkü 1970'li yıllardan beri TÜYATOK diye bir şey var ve bu kataloglar, Türkiye'deki yazmaların katalogları tamamlanmış değildir, bunları tamamlamak lazım, bilim dünyasına açmak lazım. Şimdi hem bunların kitaplar, kataloglar şeklinde hem online şeklinde olması lazım. Bütün bunlar için tabii, imkân lazım, para lazım, plan lazım, insan yetiştireceğiz, başka yerlere, bizde olmayan tecrübeler için, bizde olmayan bilgiler için, hüneler için gençlerimizi bir yerlere göndermemiz lazım. Bunun da planlanmasını temenni ederim.

Bunun dışında, geçen sene de işaret ettim tiyatro meselesinde; biz Devlet Tiyatrolarının piyasadaki tiyatrolardan farklı olmasını istiyoruz. Ne demek? Şimdi, tiyatroyu seven bir insan olarak ben son yıllarda -birkaç yıl içerisinde- Bakanlığın tiyatrolarına boş bulduğum, vakit bulduğum zaman gidiyorum. Bakıyorum ki son yıllarda biraz eğlencevari eserler, müzikli, eğlenceli filan... Bunların piyasası var zaten, bunları yapacak ticari tiyatrolar var, özel tiyatrolar var. Şimdi, biz Bakanlıktan, Kültür Bakanlığından, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünden ne istiyoruz? Gerek dünya tiyatrolarını, şaheserlerini gerek bizim tarihimizdeki şaheserlerini milletimiz öğrensinsin yani Türk Osmanlı tiyatrosundan eser, Şinasi'nin Şair Evlenmesi'ni görsün, Abdülhak Hamit'in Finten'ini görsün, Tarık Bin Ziyad'ı görsün veyahut Namık Kemal'in Vatan yahut Silistre'sini görsün ama bunları görmüyoruz. Geçen sene de biz rica ettik, "Finten oynanacak." dendi, olmadı. Ben hem İstanbul tiyatrolarında hem Ankara tiyatrolarında online veyahut bizzat ziyaret ettim, oynamadı. E niye yapmıyoruz? Bunları biz, Bakanlık yapmayacaksa kim yapacak? Bakanlık yapacak, başka yapacak yer yok.

Bunları da söyledikten sonra şimdi UNESCO'ya gelmek istiyorum. UNESCO için proje yürütmüş ve kitap bastırılmış, uzun boylu, kurumlar arası işler, programlar yapmış bir insan olarak Türkiye'nin UNESCO Yönetim Kuruluna seçilmiş olması gerçekten takdire şayandır ve sevinç kaynağıdır. Çünkü orada olduğunuz zaman UNESCO'nun büyük imkânlarından yararlanabilirsiniz. UNESCO'nun çok büyük imkânları var ama öyle "Bana şunu ver." falan, "Şu kadar paraya ihtiyacım var, ver." şeklinde olmuyor, o çok uzun bir proses, onun bilmek lazım. Ve oraya giden büyükelçilerimiz bir iki sene kaldıkları için öğrenip, kimi öğrendikten sonra hemen gidiyor, yeni gelen büyükelçiler fazla bilmiyor, onun için bunu bilenlerle çalışmak lazım. Ve orada göndereceğiniz yani o yönetim kurulunda oturacak kişinin UNESCO'yu bilmesi lazım, uluslararası iş birliği imkânlarının ne olduğunu bilmesi lazım. Hükümetler arası organizasyonların, imkânların nasıl kullanılacağını ve sizin oradan nasıl istifade edeceğinizi bilmeniz lazım. Ben burada müşahhas bir örnek vereceğim. Bu 2005 senesinde başlattığım bir çalışma Sayın Bakan, 2005 senesinde başlattığım bir projeydi bu. Süleymaniye Kütüphanesi'ne bağlı uluslararası bir kitap hastanesi yani basma, yazma ve kültür reproduksiyonu için kullanılan değişik materyaller ki bizim ülkemiz bu konuda çok zengin fakat bizdeki teknolojiler çok basit ve primitif teknolojilerdi, Japon kağıdı vesaire böyle şeyler; 50li yıllardan, 60lı yıllardan, 70li yıllardan... Şimdi, Avrupa'da, İtalya'da, Almanya'da, başka yerlerde çok farklı ve çok daha etkili teknolojiler var. Şimdi, Süleymaniye Kütüphanesi dünyanın en büyük İslam yazmaları kütüphanesidir. O zaman, ben bu projeyi başlattığım zaman Yazma Eserler Kurumu kurulmamıştı ve proje suydı: Süleymaniye etrafında uluslararası bir hastane kuralım, UNESCO da buna taraf olsun, IRCICA da taraf olsun ve finansman kolaylığı olsun. Uluslararası ekspertiz getirmek lazım. Biz o zaman Hükümetle, Dışişleriyle, sizin Bakanlıkla vesaire çalıştık. Sonra iş buradan bitti, Ankara, İstanbul'dan bitti, UNESCO'ya gitti. Ben UNESCO'ya gittim, orada uzun boylu çalışmalardan sonra genel müdürlerle konuştum, bunu kabul ettiler ve sonunda anlaşma imzalandı. Anlaşma imzalandı, bir daha gitti, bir daha geldi ve Bakanlar Kurulundan geçti, sonunda 29 Ocak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EKMELEDDİN MEHMET İHSANOĞLU (İstanbul) – ...2010 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlandı ve resmen Türkiye kanunları gereğince kurulmuş oldu bu hastane ama 2010'dan bugüne -işte 2017'deyiz- yapılmadı. Bunun yapılması lazım, bu, Türkiye'nin kazancıdır. Çünkü oradan UNESCO vasıtasıyla, burada, yaptığımız anlaşmada, sırf Türkiye'deki yazmaları değil, Türkiye'de, Balkanlarda, Kafkaslarda, Orta Asya'da, Orta Doğu'da yani Türkiye'nin tarihî, kültürel ve medeniyet havzasında olan eserlerin merkezi siz olacaksınız. Bu, büyük bir nimettir; bu, böyle hazır gümüş tepsi üzerinde gelmiştir. O hususu zatıinalinizin maiyeti erkânı Bakanlığımızın bürokratlarına arz ediyorum.

Son olarak arz etmek istediğim husus -gene geçen sene zikrettim- Orta Anadolu şehirlerindeki eski eserlerin korunması, konakların. Şimdi, Orta Anadolu şehirlerinde 19'uncu yüzyıldan veyahut biraz daha geriye dönerek birtakım konaklar kalmıştır, tek tük, harap hâlde. Bu konakların ihya edilmesi lazım ve o bulundukları yerlerin, tarihî yerlerin korunması lazım. Bu konuda bir örnek olarak, mesela benim mensup olduğum Yozgat şehrinde İstanbulluoğlu Mahallesi diye bir yer var şehirde, Çapanoğlu Camisi ile Başçavuş Camisi arasında birkaç tane konak var. O konakları ihya etmek lazım ama sizin tahsisatınızla bir şey yapılmıyor, bir pencere veya bir kapı falan alınabilir oraya. Peki bunu nasıl yapacağız? Yani, şimdi o konakların sahipleri, bir kısmı "Ben bunu vereyim, 4 katlı bir ev alayım." diyen var, bir tane benim gibi aptal bir adam var, bedava vermeye hazır ama hem onu verecek hem yeniden konağı inşa edecek, o zaman aptallığın ötesinde olur. Ben aptallık derecesiyle yetiniyorum. Şimdi, bunları düşünmek lazım Sayın Bakan, yoksa gidecek. Yani ben sabrediyorum ama sabrım tükeniyor, vermeyeceğim müteahhide ama...

Şimdi, Bakanlığın tabii bu imkânları tercih etmesi lazım. O bakımdan, envanter meselesinin çıkarılması, tarihî envanterin çıkarılması, her kültür değeri için Bakanlığın yürütmesinde büyük faydalar var. Ve ben sizin bugün ilk on dakikada çizdiğiniz bu tabloyla dinamik bir şekilde sizin burada yeni hayat getireceğinizi, dinamizmi getireceğinizi ve iyi hizmetler yapacağınızı ümit ediyorum, temenni ediyorum.

Başarılar dilerim. Bütçemizin hayırlı olmasını temenni ederim.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın İhsanoğlu.

Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, çok önemli bir Bakanlığın başına geçtiniz, hayırlı olsun diyorum. Kimileri bu geçiş tenzilirütbe olarak gördü ama ben hiç öyle görmüyorum. Çok önemli bir Bakanlığın başına geçtiniz, başarılar dilerim size.

Sayın Bakan, sunumunuzu dikkatlice dinledim ama bir hayal kırıklığına uğradım sunumunuzdan. Bilmiyorum, belki Sayın Başkan size “Çok hızlı yapın.” diye bir baskı mı koydu? Yani kültür ve bakışla ilgili, vizyonunuzla ilgili çok az şey söylediniz, birkaç cümleyle geçtiniz. Sunumunuza da baktım. Yani bu anlamda ben bazı şeyler söyleyeceğim, belki siz kapanışta bir şeyler söylersiniz. Çünkü Sayın Bakanım, yani çok kadim, insanlığın en kadim topraklarının birisinin üzerinde oturuyoruz. Hani, Göbeklitepe’ye baktık, on iki bin yıllık bir tarihten bahsediyoruz ve dünyanın neresinde bunu söylersek pek çok insanın tanımadığı bir yer Göbeklitepe. Ve sonra bakıyoruz yani on iki bin yıl önceki atalarımız bunlar ya. Bu topraklarda bizim büyük büyük büyük dedelerimiz bir medeniyet ortaya koymuşlar. İlk medeniyet, ilk yerleşik, sonuç olarak tarım toplumu öncesi yerleşik yaşama geçmiş insanlardan bahsediyoruz, bir kültür ortaya koymuşlar. Sonrasında bakıyoruz, ya bizler Hitit’iz, bizler Urartu’yuz, bizler Asur’uz, Roma’nın, Bizans’ın torunlarıyız, ne kadar reddetsek de hepimiz biraz geriye doğru sayfaları karışırsak yani tipoloji olarak bakarsanız aslında hepimiz birbirimize benziyoruz. Yani “Orta Asya’dan gelmişiz.” diye bir şey söylüyoruz, elbette oradan gelenler de var sonuç olarak, “1071” diyoruz, elbette gelenler de var, hani Türkmenler var ama sonuç olarak biz bütün bu medeniyetlerin torunlarıyız. Yani büyük büyük büyük dedelerimizin, ninelerimizin yaptığı bütün medeniyetlerin sahibi olmamız gerekir, ortak kültür anlamında bütün bunları sahiplenmemiz gerekir ama ortaya konulan vizyona baktığımızda Sayın Bakanım, özellikle son dönemlerde tekrar bu “yerli ve millî” tanımı çerçevesinde, hani “1071” deniyor ve 2071 vizyonu mesela ortaya konuluyor ve her şey Türk ve İslam parantezine sanki tekrar hapsedilmeye çalışılıyor gibi bir şey hissediyorum. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına 1071 vizyonu ama dışarıdan gelenlere şöyle bir şey anlatacağız: Yok, arkadaş, bizim on iki bin yıllık tarihimiz var. Mesela Göbeklitepe’yi anlatacağız, mesela Roma’yı anlatacağız, Bizans diyeceğiz, Urartu, Frig diyeceğiz, Likya diyeceğiz, ilk parayı onlar basmıştı diyeceğiz, mesela Aziz Nikolas’ı anlatacağız. Bütün bunlar bizim ortak değerimiz diyebilecek miyiz? Yani her şeyi 1071 Türk ve İslam parantezine alırsak.

Bakın, kültüre sahip çıkılması, tarihe sahip çıkılması, bütün o tarihi içselleştirmekten geçer ve “hepsi bizim” dememizden geçer, “hepsi benim tarihim” dememizden geçer. Ama bunu yapabiliyor muyuz Sayın Bakanım? “Hepsi bizim tarihimiz” diyebiliyor muyuz? Burada bir eksiklik olduğunu düşünüyorum. Düşünün, mesela Batı ülkelerinde turizm veya kültür dediğimiz şey, insanlar nasıl

onu yaşıyorlar? O şehirlerde mesela koruma kurullarına ihtiyaç yoktur biliyor musunuz? Gidin Floransa'ya, bir sokakta daire alın, deyin ki ben bu camın çerçevesini değiştirmek istiyorum ve Pimapen takmak istiyorum. İlk olarak belediye gelmez, koruma kurulları gelmez. İnanın -yapan da var, bildiğim için söylüyorum, arkadaşım böyle bir şey denemiş- o mahallenin insanları isyan edip onu oradan söktürtürler çünkü “Bu, benim tarihim, sen bu ihaneti buraya yapamazsın.” derler, sahip çıkarlar. Ama siz tarihinizi içselleştirmesenez, bir bölümüne sahip çıkıp, bir bölümünü de “Yalnızca ben turiste göstereceğim arkadaş.” dersenez insanlar o tarihe sahip çıkmazlar ve “Ben arkadaş bundan nasıl bir rant elde ederim?” Çünkü içselleştirmemiş olur Sayın Bakanım.

Bakın, hemen bir örnek vereyim bununla ilgili. Maalesef bu yıl yaşadım bunu, size de anlatma fırsatı bulamadım, burada anlatayım. Van'ın Edremit'ini bilirsiniz sanıyorum. Cennetten bir köşedir. Gidin, görün, gerçekten cennetten bir köşe. Orada her türlü mitoloji olabilir. İnanılmaz cennetten bir köşedir. Orada bizim büyük büyük büyük dedelerimiz medeniyetler kurmuşlar. Mesela Urartu medeniyeti kurulmuş ve Urartu orada da bir höyük yapmış, tam o Van'ın Edremit'inde bir höyük yapmış, bir medeniyet kurmuş. Nereyi kazsanız Urartu'yu bulursunuz orada. Sonra geriye doğru gelmişiz başka medeniyetler kurulmuş. Sonra orada yaşayan Ermeniler kiliselerini yapmışlar aynı yere. Başka tarihi eserler var orada. Bakıyorsunuz etrafında köyler var. Hemen yanında, o höyüğün olduğu, kilisenin olduğu köyde Arshile Gorky yaşamış mesela. Dünyanın en ünlü ressamlarından biridir Arshile Gorky. Bütün bunları bir araya getirdiğinizde, hani kültürüne, tarihine değer veren bir toplum olsa inanın bundan inanılmaz bir tarihi hikâye çıkarır, bir turizm hikâyesi çıkarır. Yalnızca şu hikâyeye 10 milyon turist gelir mesela. Hani şu bütün anlattığım hikâyeye, o doğal güzelliğe, o cennetten köşeye, beş bin yıllık tarihi, Arshile Gorky'ye 10 milyon turist ben size getiririm. Açıkça söylüyorum. Bunu görmeye gelir bunun hikâyesini oluşturursak.

Ama bana öyle bir haber geldi ki hemen uçağa atlayıp gittim Sayın Bakanım. Dediler ki: “Burada insan kemikleri var.” Çünkü oraya mezarlıklar da yapmışlar, benim atalarım, Ermenilerin de mezarlığı orada yakın zamana kadar, 1940'lara, 1950'lere kadar mezar taşları da varmış. “Oradan insan kemikleri çıkıyor, hemen üstüne bir mescit, bir kafeterya, bir tane de tuvalet yaptılar.” diye bir şey söylediler, inanmadım. Hemen uçtum, gittim, gözlerimle müşahade ettim. Gerçekten elinle kazdığında insan kemiklerine ulaştığın -o kemikleri de belgeledim- yerin üzerinde bir mescit, bir kafeterya, bir tuvalet yapılmış Sayın Bakanım. Hemen yanında Urartu höyüğü, hemen yanında kilise kalıntıları, Arshile Gorky'nin köyü, bütün bunların üzerine gerçekten mezbelelik yapılar yapılmış. Yani beş bin yıllık tarihin üzerine böyle bir şey... Hani neresinden turalım bunun? İnsana saygı, ölüye saygı, atamıza saygı, kültüre saygı, tarihe saygı, neresinden turalım bunun? Aslında bütün bu... Yalnızca şu hikâyede her şeyi içinde bulabiliriz. Oysa oranın insanı şunu bilse: Hani, bu, benim tarihim arkadaş, onlar benim atalarım ve burada yapabileceğimiz el birliğiyle, o ihyayla -orada yapacağın kafeteryadan ne elde edeceksin- milyonlarca turist gelebilir, hikâyesi olsa veya yalnızca saygı... Hani pragmatik bakıyorsan turist yönünden bakarsın. Ama maalesef bununla karşı karşıya kaldık. Basına da yansıdı ama hâlâ o yapıların orada durduğunu biliyorum. Sizin müdahaleniz oldu mu, bilmiyorum. Yapmadınız sanıyorum veya yapacak mısınız, bilmiyorum. Gerçekten üzüldüm, her anlamda üzüldüm, kırıldım ve bu hikâyeye her şeyi anlatabilir Sayın Bakanım.

Bakın, o 1071 meselesini ve özellikle cumhuriyetin tekrar hani o tek kimlik, tek inanç çerçevesinde yapılanmasına baktığımızda Sayın Bakanım, bu bakış, diğerlerini yok saymayı esas alıyor. Yani Türk kültürü, İslam kültürü çerçevesinde bir ihyayı ama diğerlerinde yalnızca ya gerekiyorsa onları ihyâ ederiz bakışını getiriyor. Oysa gerçekten “hepsi bizim” demeliyiz ve kültürü yaşatmak istiyorsak, bunu da turizmle taçlandırmak istiyorsanız bir şekilde, onların hepsine sahip çıkacak milyonları yaratmamız

lazım. Bu da bütün o tarihi hafızayı bu çerçevede oluşturmaktan geçiyor. Bütün insanımıza bu bilinçle yaklaşmamız, kültürü de tarihi de bu şekilde anlatmamız ve içselleştirmemizden geçtiğini düşünüyorum. Böyle bir vizyonu umarım siz sahiplenirsiniz.

Mesela ben çocukluğumun İstanbul'unu biliyorum Sayın Bakanım. Yeşilköy'de doğdum, büyüdüm. Benim semtimin dörtte 3'ü eski eserlerden oluşuyordu ama o eserlerin sahibi insanlar bir şekilde gönderilmişlerdi, yoklardı, o eserlerin de neredeyse tamamı bakın... Bugün gidin bakın, İstanbul'un pek çok yerinde aynı şey var, Anadolu'nun pek çok yerinde aynı şey var. Sayın İhsanoğlu'nun Yozgat'ta söylediği konaklar kime aitti baksanız belki iki kuşak öncesinde, o insanlar olmadığı için o eserlere sahip çıkılamıyor ve bununla ilgili de bir vizyon geliştirilemediği için insanlar "Ya arkadaş, bu eseri yıksak, on katlı apartman yapsak, on tane de daire alsak." diye baktılar. Hâlbuki esas değer onlardı, onların ihyasıydı, devletin maalesef böyle bir bakışı olmadığı için insanlar da bütün bunlar işte bu rant meselelerine kurban edildi ve bu anlamda da ihanetler yapıldı, tarihimize ve kültürümüze de ihanetler yapıldı. Bununla ilgili birkaç örnek verebilirim.

Siz de biliyorsunuz, Sultanahmet ve Ayasofya'nın silüetine gökdelenler dikildi. Sayın Cumhurbaşkanı müdahil oldu "Yıkın bunları." dedi. Dört yıl önce mi, neydi? Ve dört yıldır o gökdelenler orada durduğu için hâlâ fotoğraflarda silüetinde çıkıyorlar. Ondan sonra yüzlerce gökdelen daha yapıldı İstanbul'da Sayın Bakanım. O cesareti Hükûmetiniz gösterebilseydi, yalnızca o üç tane gökdelen tıraşlansaydı bir şekilde, inanın, o yüzlerce gökdelen de yapılmamış olacaktı. Yapanın yanına kâr kaldığı sürece -tarihimize, kültürümüze bu ihanetler anlamında- bu ihanetler devam ediyor ve İstanbul şu anda gerçekten binlerce yıllık tarihini yok sayan bir anlayışa teslim olmuş durumda ve artık İstanbul hiçbirimizin İstanbul'u değil. Yani İstanbul'u kırk yıldır bilen insanların tamamı artık İstanbul'un kendi İstanbul'ları olmadığını söylüyorlar. Mesela Sulukule'yle ilgili yapılan ihya tamamen bir soylulaştırma çerçevesinde bakıldı. Ne oldu Sulukule'ye? Orada insanlar vardı, bir habitat vardı, bir kültür vardı, Roman kültürü vardı. Bugün Roman kültürü de yok oldu. O evler üç kuruşa kiraya veriliyor, verilemiyor. Soylulaştırılmaya çalışıldı ama kültür yok edildi. Tarlabası'nda aynı şey. Bakın, bir girildi oraya, yıkıldı o eski eserler. Bir bakıyorsunuz afişlere, böyle soylulaştırma projesi gene; hani o sokaklarda modern -tınak içinde- insanlar yürüyecek, Avrupalı bir yer olacak. Yani bu iş böyle olmaz Sayın Bakanım. Bir yeri yıkıp ihya edemezsiniz. Orayı ancak restore edip tekrar oraya sahip çıkacak, o tarihi bilen insanlarla beraber ihya edebilirsiniz. Bu tip pek çok kötü örnek var.

Maalesef yakın zamanda yaşadığımız travmalardan bir tanesi de Sur'dur Sayın Bakanım. Ben yıllarca Sur'da bulundum. Neden biliyor musunuz? Çünkü Sur, biliyorsunuz, bir zamanlar Ermenilerin de yoğun yaşadığı bir yer, orada Ermeni kiliseleri söz konusu. Hüseyin Yayman Bey de çok iyi bilirler. Gittik, orada bir kilisemiz vardı yıkık dökük, çok büyük bir kilise, Orta Doğu'nun en büyük Ermeni kilisesini ihya ettik. Kültür Bakanlığı da destek verdi, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi de destek verdi. Hayalimiz orada gene çok kültürüllüğü yaşatmaktı yani Ermenilerin, Kürtlerin, Süryanilerin bir arada yaşadığı bir habitatı canlandırmaktı ama yaşadığımız büyük travma sonrası oranın ihyasını bir şekilde, o hani kırılan -her anlamda, önce insani, sonra tarihî- bütün her şeyi tamir etmek anlamındaydı hayalimiz ama siz ne yaptınız, Hükûmetiniz ne yaptı? Orayı ihaleyle hafriyatçılara verdi ve o tarihî, yüzlerce yıllık, binlerce yıllık taşlar hafriyatçılarca kepçelerle alınıp boş arazilere döküldü Sayın Bakanım. Oysa, bakın, şimdi yine ihya projesinden bahsediliyor. Geliniyor betonarme bina yapılıyor, üstüne taş kaplanıyor. Sayın Bakanım, bir yere gittiğinizde, tarihî bir şehre, o taş dokunduğunuzda derler ki: "Bu taş bin yıllık taş, beş yüz yıllık taş, üç yüz yıllık taş." Hikâyesi odur, o taşır hikâye, o sokaklardır, o yürünen hafızalardır ama o hafızaya ve hatıraya bu anlamda ihanet edilmiş oldu. Siz

istediğiniz kadar cılalı taşları oraya dökün, istediğiniz kadar o sokakları ihya edin, genişletin, karakollar yapın; orası bizlerin bildiği, orada yaşayanların bildiği, iki kuşaktır, üç kuşaktır yaşayanların bildiği Sur artık olmayacak, olamayacak. Diğer şehirler için de aynı şey geçerli.

Yani o anlamda, hafızaya, şehirlerin hafızasına... Maalesef hiçbir şehirle ilgili bunu söyleyemezsiniz “Hafızaya sahibiz.” diye, “Kültüre sahibiz.” diye, “Tarihe sahibiz.” diye. Maalesef hafızayı yok sayan bir anlayış, bu anlamda, Sur’a da aynı kötülüğü yaptı.

Mesela Isparta’da Karayolları bir proje yaptı, duydunuz değil mi Sayın Bakanım, bilmiyorum? Ya, kepeçyi vurmuşlar, höyüğü dağıtmışlar, gitmişler, dökmüşler. Ya, orada o eserin olduğu o planlara işlenmemiş mi? Nasıl olabilir Sayın Bakanım? O Karayolları o ihaleyi verirken nasıl o höyüğü işaretlememiş olabilir? Ya, bu tip, gerçekten, ihmaller mi diyeyim, kasıtlar mı diyeyim, nasıl oluyor bu meseleler?

Sayın Bakanım, daha çok örnekler verebilirim ama hepimizin hafızasına, haturasına sahip çıkmak, öncelikle sizlerin görevi ve hepimizin görevi, bütün Türkiyeli insanların görevi.

Sayın Bakanım, bu anlamda, size bir tavsiyem olacak yani çok kültürlülük anlamında çabalayan kuruluşlar var. Mesela Hrant Dink Vakfı 10 bin kültürel varlığın, mirasın işaretlerini yaptığı bir envanterini çıkardı. Bundan faydalanmanızı size tavsiye ederim.

Sayın Bakanım, mesela Ani şehrinin ihyasıyla ilgili... Siz de ilgileniyorsunuz biliyorum, Hüseyin Bey de ilgileniyordu Ani şehri ihyasıyla. UNESCO’yu da tebrik ederim, bu anlamda önemli bir girişim UNESCO da. UNESCO Tarih ve Kültür Mirası Listesi’ne girdi biliyorsunuz Ani şehri ve bu anlamda çabalarımız olması gerekiyor diğer eserlerle ilgili de. Ama size bir örnek vereyim, bakın: Şimdi, Ani’nin UNESCO tarihi mirasına girmesini büyük oranda kim sağladı biliyor musunuz? Hüseyin Bey çok iyi bilecektir, Osman Kavala sağladı. İnanın, oradaki eserlerin ayakta kalması için, o direklerin dikilmesi için, kalanların yıkılmaması için gitti, orada çabaladı ve UNESCO tarihî kültür mirasına soktu Osman Kavala.

Osman Kavala, bu ülke daha yaşanabilir bir ülke olsun diye hayatı boyunca mücadele etmiş bir insan her anlamda. Darbeci, darbeyi organize etmek suçlamasıyla on beş gün önce Osman Kavala tutuklandı. Yani böyle gerçekten ironik ve akıl dışı günler yaşıyoruz. Sizin de bu yönde çabalarınızı istiyorum ve kendisinin gerçekten müktesebatını en iyi yanınızda oturan Hüseyin Yayman bilir ve diğer arkadaşlarınız bilir. O anlamda, gerçekten bu yönde de bu akıl dışı durumla ilgili de bir çabanızı istirham ediyorum, kültür anlamında mücadele eden bir nefer olarak Osman Kavala adına.

Sayın Bakanım, bir de Ermenistan’la sınırlar kapalı biliyorsunuz. Şimdi, Ermenistan’da ve doğuda, Türkiye’nin doğusunda pek çok kültürel varlık var, ortak projelerle ihya edilebilecek, ortak kültür ve turizm projelerine çevrilebilecek, böyle hayallerimiz vardı. Bu sınırın açılmasını Dışişleri Bakanına da önerdim. Bu anlamda, doğunun her anlamda kalkınması anlamına gelecektir, inanın bana. Yani, buna bu yönde bir vizyon geliştirebiliriz, ben de buna katkı sunmaya hazırım, Ermenistan’a gittim, bu düşüncüyü anlattım. Bu yönde bir vizyon ortaya koymak düşüncemiz varsa ben her türlü katkıyı sunmaya bu yönde hazırım ve inanın, bölgenin ihyası, kalkınması; hafıza, hatıra ve turizm anlamında, kültür anlamında, tarih anlamında, tarih bilinci anlamında kalkınması için çok önemli bir adım olacaktır diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, herhâlde sürem azaldı. Ben o zaman direkt turizme geçeyim, çok özür dilerim. Yalnızca bir örnek verebilir miyim. Bakın, Sayın İhsanoğlu’na da belki bu örnek ilginç gelebilir. Batı’da -mesela bazı ülkelerde bu örnek var- bir konak var ya, konak, diyelim ki onun ihya edilmesi lazım. Yerel belediye veya merkezî hükümet -değişiyor bazı ülkelerde- her yıl o konağın ihyasıyla ilgili

bir para yatırıyor yani eskime oranına göre bir para yatırıyor ve o konağın hesabında birikmiş oluyor, eskime oranına göre. Diyelim, her yıl 10 bin lira, 20 bin lira yatırıyor o konağın hesabına. Mal sahibi ne zaman gerekiyorsa, ya hükümet zorluyor “Al kardeşim, 500 bin liran birikti. Bu konağımı ihya et. Ya benim göndereceğim müteahhit yapsın ya sen yap diyor.” ve bu şekilde o konağın on yılda bir, yirmi yılda bir ihyası sağlanıyor. Bu anlamda bir vizyonumuz, bir projemiz, bir düşüncemiz olamaz mı? Bence Sayın İhsanoğlu’nun bahsettiği bütün o yapıları kurtaracak şey, böyle bir düşünce, böyle bir başlangıç olabilir diye düşünüyorum.

Hemen turizme geçeceğim. Sayın Bakanım, bakın, Türkiye’de şöyle bir dinamik sürüyor: Türkiye’de bir yabancı karşıtı dinamik var yani AB, Amerika, dış düşman. Gene, 1990’ların, 1980’lerin paradigması: Türk’e Türk’ten başka dost yoktur, “dost millet” diye bir bakış var maalesef, böyle bir dinamik sürüyor. Batı’da da Türkiye karşıtlığı üzerine bir dinamik ve maalesef diyalektik çerçeveye içerisinde ikisi bir kısır döngü çerçevesinde bizi bir girdaba çekiyor. Ama bunu kırabilecek olan yine biziz yani sonuç olarak bütün dünya bize düşman diye bakamayız. Bu girdaptan bizi çıkaracak, bizim atacağımız normalleşme adımlarıdır diye düşünüyorum. Evet, büyük bir travma atlattık ama buradan normalleşme adımları, demokratikleşme adımlarıyla çıkabiliriz ve bu anlamda da turistlerin son birkaç yıldır Türkiye’ye neden gelmedikleriyle ilgili, özellikle de yani kültür turizmi anlamında...

Bakın, MASS turizmine geliyorlar yani “Bir hafta 500 euroya ben otelde yiyeyim, içeyim, gideyim.” diye bakan turistler var. Bunlar gelmeye başladılar tekrar, geliyorlar ama kültür turizmi anlamında çok büyük bir gerileme var, çok ciddi bir gerileme var, bunun farkındasınız. Ve ortalama harcama rakamlarında çok ciddi düşüş var. Otellerin doluluk oranları hâlâ düşük ve oteller, diyelim ki oda başı 200 dolara, 200 euroya adam yatıracağım veya insan yatıracağım diye bakan oteller bugün 50 euroya dolara, müşteri bulamıyorlar. Sayın Bakanım, bütün bu hesaplamalar, bütün bu otellerle ilgili regülasyonlar hep o hesaplara göre yapıldı ve bu yıldan başlayarak gelecek yıl iflasları görme olasılığımız çok yüksek. Çünkü yüksek rakamlarla hesaplar yapıldı, çok geriledi.

Turizmi de ülkemizi de... Öncelikle, tabii ki ülkemizin imajı, demokratikleşmesi bu anlamda çok önemli. Bu anlamda, Hükümetiniz olarak atacağınız normalleşme adımları, ülkemizin tekrar demokratik bir ülke olma iddiası, bu anlamda, Batılı turistleri tekrar buraya çekecektir emin olun. Ve bu yönde de size bir örnek vereyim. Avrupa’nın bir ülkesindeydim –ismini vermeyim- bir taksiye bindim, tabii ki beni tanımıyor. “Sen nerelisin?” dedi, “Türkiyeliyim.” dedim. “Ben iki yıl önceye kadar, yirmi yıldır her yaz bir güney şehrine, her kış da İstanbul’a gelirdim, artık gelmek istemiyorum. Çünkü ben antidemokratik bir ülkede asla tatilimi yapamam.” dedi..

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Yapma Allah aşkına.

GARO PAYLAN (İstanbul) - Aynen bunu söyledi; ne artırıyorum ne eksiltiyorum, aynen bunu söyledi. Bakın, Batı’daki algı bu, mesele bu, ülke algıları... Bir taksi şoföründen bahsediyoruz, geliri de var o taksi şoförü dediğinin. Mesele şudur Sayın Bakanım: O taksi şoförünün veya fabrika çalışanının veya oradaki herhangi bir insanın Türkiye algısı bu noktadaysa bunu değiştirmek hepimize düşen bir görevdir. Ama bu yönde, ülkenin demokrasi meselelerinin böyle yankılanması, ne bileyim, bir Osman Kavalâ’nın darbeci olarak suçlanması, Af Örgütünün temsilcilerinin darbeci diye tutuklanması, bütün bunlar Batı başkentlerinde, Batı gazetelerinde yazıldığı zaman insanlar “Ya, Türkiye artık iflah olmaz, Türkiye demokrasisi iflah olmaz.” diye bakıyorlar ve Türkiye algısı maalesef bu anlamda büyük oranda aşınıyor. Bütün bunlarla ilgili Hükümet olarak adım atmanıza gerek var turizmin ayağa kalkması için.

Son olarak da sanatla ilgili bir iki şey söyleyip bitireceğim. Sayın Bakanım, sanatın özgür olması gerekir. Arkanızda oturan sanatçı dostlarımız varsa bunu en iyi onlar bilirler ve sanat bazen muhaliftir, hatta çoğu zaman muhaliftir, ideolojik kalıplara sokulmaması gerekir ama özellikle 15 Temmuz

sonrasında -öncesinde de başladı bu dinamik- Devlet Opera ve Balesinden, Devlet Tiyatrolarından, diğer kuruluşlarından muhalif gördüğünüz pek çok kişiyi tasfiye ettiniz. Bakın, dizi oyuncularından bile... Ya, sosyal medya paylaşımı yapmış diye insanlar işlerinden oldular, o sanatçılar. Diğer konularda da aynı şey var. Bütün bunlarla ilgili, Sayın Bakanım, sanatın muhalif bir dal olduğu ve bunu kabullenmeniz gerektiği konusunda size tekrar bir hatırlatma yapmak istiyorum.

Şöyle bitireyim: Sayın Bakanım, Kültür ve Turizm Bakanısınız. Bu anlamda, hem demokratikleşme meselelerimizle ilgili hem kültürün adil bir hafızayla ihya edilmesiyle ilgili adımlar atmamız gerekiyor. Bununla ilgili bizim de eğer ki Hükümetin böyle bir adımı, genel bir adımı olursa her türlü desteği vermeye hazır olduğumuzu söylüyorum, size de başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Paylan.

Buyurunuz Sayın Cevheri.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Kıymetli Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; zannederim Kültür Bakanlığının farkındalığı olsa gerek ki gayet kültür seviyesi yüksek konuşmalar yapılıyor hatipler tarafından, bundan dolayı da teşekkür ediyorum.

Ben genel konuşmayacağım Sayın Bakanım, Urfa'yı anlatacağım size.

Yeryüzünde önemli, özel ve kadim şehirler vardır, bu şehirler geçmişten günümüze tarih, bilim, hukuk, inanç, kültür, sanat, edebiyat, medeniyet gibi insanlık kültürünün oluşumuna ve gelişimine mekân olmuş önemli merkezlerdir. Bu şehirler batıda Atina ve Roma, doğudaysa Mekke, Medine, Kudüs, İskenderiye ve Şanlıurfa'dır. Arkeolojik bulgulara göre Şanlıurfa dünyanın en eski kenti, insanlık tarihinin başlangıcı, tüm insanlığın ortak ata yurdudur. İlimiz taşı toprağı tarihle yoğurulan ve tarihin her döneminde mutlaka izi bulunan il genelinde ortaya çıkan her arkeolojik bulguda tarihin yeniden yazılmasına vesile olup tarihe kaynaklık eden, tarihin gelecekle buluştuğu kadim bir şehirdir. Yüzyılımızın en önemli arkeolojik keşfi olarak kabul edilen Şanlıurfa merkezdeki 12 bin yıllık, dünyanın en eski arkeolojik tapınağı Göbeklitepe ve âdeta medeniyet tarihinin bir kütüphanesi olarak 700'e yakın farklı dönemlere ait sit alanıyla Urfa dünyada en çok arkeolojik kazı yapılması gereken şehirlerin başında gelmektedir. Sahip olduğu özgün kültür varlıkları bakımından Şanlıurfa şehir merkezi, Göbeklitepe ve Harran dünya mirası aday listesine alınmıştır. 2018 yılında da Göbeklitepe'nin ülkemizin UNESCO Dünya Mirası adayları olarak UNESCO'nun kesin listesine gireceğini de ümit ediyoruz. Bu noktada Sayın Bakanım, çalışmalarınızı tebrik ediyoruz, gayretlerinizi de özellikle bekliyoruz.

Bu itibarla Şanlıurfa, ilkel dinlerden, çok tanrılı ve tek tanrılı dinlere ait inançların ve bu inançlarla bağlantılı kültürlerin binlerce yıl yoğrulduğu, kaynaştığı tarihi bir kent olarak kültür ve inanç turizminde birçok peygamberi bağrından çıkararak haklı bir şekilde peygamberler şehri unvanını taşımaktadır.

Enbiyası, evliyası, ereni, ermişiyle gönül sultanlarının mekânı, muhabbetin başkentidir. Kutsal mekânlarda dualarınızın daha büyük bir anlam kazandığını ve makam-ı İbrahim'de asırlardır yapılan zikirle kalbinizin pasının silindiğini hissetmeniz anlamında da önemli bir merkez olan ilimiz, İbrahimi ve Eyyubî bir şehirdir. Hazreti İbrahim'den misafirperverliği ve hoşgörüyü, Hazreti Eyüp'ten sabrı miras alan bu şehir, Hazreti Şuayb'a mekân olmuş, çobanlık yapan Hazreti Yakup'a uğrak, yapılan davete icabet edemediği için mendilini gönderen Hazreti İsa'ya yoldaş ve 500 binin üzerinde Suriyeli kardeşiyle ekmeğini paylaşan şehriül ensardır.

Tarihî Harran şehri, bağrında taşıdığı kültür varlıklarının yanı sıra tarihte üstlendiği misyonuyla din, kültür, sanat, edebiyat, felsefe, astroloji gibi alanlarda dünyanın ilk üniversitesi olarak ilim ve irfan yurdu olmuştur.

“Allah’ın selamı, selameti ve bereketi İbrahim’e ve âyaline olsun.” diye dua edilen, medeniyetlerin ve uygarlıkların buluştuğu, kaynaştığı, hoşgörünün ve muhabbetin başkenti olan Şanlıurfa, Karacadağ Kayak Merkezi’yle kış turizmi, Karaali kaplıcalarıyla termal turizmi, Karacadağ ve Tektek Dağları’ndaki özgün flora, faunası ve bozkırlarda gezen ceylanlarıyla doğa ve yayla turizmi; cennet suyunun karıştığı durgun ve serin Fırat suyuyla buluşan sahil şeritleri ve saklı cennet Halfeti tekne turlarıyla göl, sahil ve su sporları turizmi; kelaynak, keklik ve güvercinleriyle ornitoloji turizmi; geleneksel el sanatları, mutfak zenginliği ve damak lezzeti, dünyaya nam salmış musiki ustalarıyla kültür turizminde önemli bir potansiyele sahiptir.

Göbeklitepe’nin keşfiyle 12 bin yıllık tarihi boyunca Anadolu’da birçok medeniyete ev sahipliği yapan Harran’da, şehircilik, sanat, ilim ve teknik oldukça ileri bir seviyenin yakalandığı, dünyanın ilk üniversitesi Harran’da kurulmuştur.

İslam öncesi dönemde putperest ekolü temsil eden Harran Okulu, tıp, astronomi, fizik ve matematik öğrenimi, Eski Yunanca ve Süryanice eserlerin tercüme edilmesi çalışmalarıyla tanınmıştır. Bu okulda astronomi oldukça ilerlemiştir. Aynı zamanda felsefe ilminin ulaştığı seviye neticesinde dünyadaki üç büyük felsefe ekolünden biri, Harran ekolü olmuştur. Harran’ın 640 yılında İslam topraklarına dâhil olmasıyla birlikte, İslam’ın müsamahası sayesinde Müslümanlar, putperestler ve Hristiyanlar Harran’da hep birlikte yaşamış. Bu dönemde Harran ekolü, buradaki bilim adamları ve zengin kütüphanesiyle ün kazanmış. 718-913 tarihleri arasında ilim ve sanatta doruk noktaya ulaşmıştır.

Bu dönemde özellikle Yunan filozoflarının eserlerini tercüme eden Sabit Bin Kurra, astronomi ve matematik alimi Ebu Abdullah El Battani, İslam ilim tarihinin efsanevi şahsiyetlerinden İslam kimyasının babası kabul edilen Cabir Bin Hayyan, ünlü tıp bilgini İbni Sina bu okulda hocalık yapmıştır, Farabi bu okulda öğrenim görmüştür. 1260 yılında Harran’ın Moğollar tarafından işgaline kadar 150 kadar çok değerli bilim adamı bu okulda ders vermişlerdir. Günümüzde gözetleme kulesi ve üniversite kalıntıları bulunan Harran bir dünya mirasıdır.

Bütün bu potansiyelin ilimizde ekonomik faydaya dönüşmesi için özellikle Sayın Bakanım, Harran Eyyüb Nebi turizm yol güzergâhı olarak planlanmış olan ve karayolu yapım çalışmaları devam eden bu güzergâhta bulunan, Harran kazılarının daha yüksek bütçelerle desteklenmesi gerekmektedir. Hanelbarur Kervansarayı’nın restorasyonu, bölge turizmi ve tarihi mirasın korunması açısından önemlidir.

Şuayib Peygamber’in yaşadığına inanılan Şuayib antik kentinde arkeolojik kazı ve restorasyon çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Soğmatar’da arkeolojik kazı ödeneklerinin yılın dokuz ayı kazı yapılacak şekilde artırılması, yine bu yol güzergâhı üzerinde bulunan Bazda mağaralarının turizm amaçlı ara istasyon olarak değerlendirilebilmesi için çok amaçlı proje geliştirilmesi, Çimdin Kale’nin restorasyonunun yapılması, bu güzergâhın aktif hâle gelmesini sağlayacağı gibi ilimizdeki konaklama gün sayısını en az iki hatta daha fazla güne çıkaracaktır. Esasen bu çalışmaların sonucunda artacak turizm hareketleri kırsal bölgelerdeki halkımıza da doğrudan ekonomik fayda sağlayacaktır. Ayrıca, Urfa Kalesi gibi bir tarihî değerde ivedi olarak kazı başlatılması gerekmektedir. Siverek Takoran Vadisi için eko turizm temelli proje ve uygulama işi başlatılması, ilimizin turizm çeşitliliğini sağlayacağı gibi yine kırsal bölgelere ekonomik anlamda doğrudan fayda sağlayacaktır.

Yine geçen yıl da belirtmiştim bütçe konuşmamda Ceylânpınar'da kütüphane kurulması, Birecik kütüphanesinin günümüze uygun fiziksel şartlara sahip olmasıyla ilgili çalışmalar yapılması, Türkiye'nin en genç nüfusunu barındıran Şanlıurfa'da yapılan Çocuk ve Gençlik Kütüphanesi için ayrıca teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Sayın Bakanım, personel noktasında ciddi manada eksikliklerimiz mevcuttur. Bunları özetlersek: Yapılan ve yapılacak bu kütüphanelerimiz için ivedi olarak kütüphaneci ve idari personel atamalarının yapılması önemli ve elzemdir. Ayrıca ilimizde bulunan Bakanlık teşkilatının enformasyon memuru, folklor araştırmacısı, avukat, arkeolog kadrolarına atama yapılması önemli bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. İlimizde üç yıldır kurulmuş olmasına rağmen personel ataması yapılmadığı için faaliyete geçemeyen Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün yapılacak personel atamalarıyla acil olarak faaliyete geçmesi, ilimizin kültür varlıklarının korunması yönündeki planlama ve çalışmaları hızlandıracaktır.

Dünyanın en eski kentleri arasında sayılan ve sadece bölgenin değil, ülkemizin turizm anlamında lokomotiflerin biri olabilecek Urfa'nın Kültür ve Turizm Bakanlığımızın tanıtımlarında özel önem verilerek yer bulması kataloğumuzu da ayrıca zenginleştirecektir.

Bu arada, en önemli projemiz olarak da Sayın Bakanım, Şanlıurfa'ya yakışan bir kültür merkezinin yapılmasını hassaten istirham ediyoruz. Bu, Şanlıurfa için çok önemlidir. Sayın Müsteşarımda da bu noktada daha önceden de özel söz almıştık. Şanlıurfa'ya gerçekten bir kültür merkezi yakışır. Âdetâ her tarafı tarih olan Şanlıurfa'nın tarihi değerlerini korumak için...

Sayın Bakanım, ben sonra da size takdim edeceğim, fazla zamanınız almak istemiyorum ama önemli projelerimiz var. Bu noktada desteklerinizi bekliyoruz. Yine geçen sene Mahir Ünal Bakanımız, Şanlıurfa'ya gelmişti, bir turizm çalıştayını yapmıştık. Orada Şanlıurfa için çok önemli vaatlerde bulunmuştu. "Devlette devamlılık esastır." örneğinde olduğu gibi Sayın Bakanım sizi de Şanlıurfa'ya bekliyoruz. En kısa zamanda gelerseniz ve Şanlıurfa'yı gezersek Sayın Hüseyin Yayman Bakanım da şahitti, o da çalıştayda bulunmuştu. Zannedersen Şanlıurfa bu noktada bunu hak ediyor.

Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

Bütçenizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Cevheri.

Buyurunuz Sayın Erol.

Konuşma süreniz beş dakika.

GÜRSEL EROL (Tunceli) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, sayın milletvekili arkadaşlarım, Kültür ve Turizm Bakanlığımızın değerli bürokratları; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Urfa Milletvekilimize buradan bir çağrı yapıyorum: Sen diğer illere hiçbir yatırım için para bırakmadın Sayın Milletvekilim, hepsini Urfa'ya aldın. Bakanlığın zaten şurada ne bütçesi var?

Sayın Bakanım, aslında siz bir anlamda Bakanlık olarak şanssız, Bakan olarak şanslısınız. Bakanlık olarak şanssız olmanızdan kastım, AKP hükûmetlerinin on beş yıllık iktidarı döneminde değişen 9'uncu Kültür Bakanısınız. Yani biz burada her yıl bir Kültür Bakanıyla bütçe yapıyoruz ve önümüzdeki sene farklı bir kültür bakanıyla tekrar muhatap oluyoruz. Şanslısınız, şu ana kadar konuşmacı tüm arkadaşlarımızın, muhalefet partisinden de olan arkadaşlarımızın bütçenizin yetersizliğinden bahsederek size daha fazla bütçe aktarılması gerektiği konusunda katkı verdiler ve yatırımlarınızı eleştirmeden, bu yatırımların doğru yatırımlar olduğunu ifade ederek fakat millî bütçeden aldığınız payın çok düşük olduğunu ifade ederek gelirlerinizin artırılmasını istediler. Bu, bana göre Kültür Bakanlığı için önemli bir şans, niye önemli bir şans? Çünkü burada Plan Bütçe Komisyonunda diğer

bakanlıkların bütçesi görüşülürken genelde harcayacağı paranın gereksiz ve anlamsız harcadığına dair eleştiriler olur ama burada tam tersine sizin bütçenizin yetersizliğiyle ilgili ortak bir kanaat oluşmuş durumda. Bu sizin açınızdan Sayın Bakanım, bir şans. Ben tabii, bireysel anlamda veya bir projeyle ilgili bir değerlendirme yapmak istemem, genel hatlarıyla ilgili Bakanlığınızı değerlendirmek isterim. Bir defa, en büyük problemlerden birisi, Kültür ve Turizm Bakanlığının dönem dönem birleştirilmesi ve dönem dönem ayrıştırılması yani bu, aslında Kültür ve Turizm Bakanlığının bir arada olmaması gerektiği bir bakanlık, iki bakanlığın da faaliyet alanları ve etki alanları farklı olduğu hâlde ama bu saatten sonra ayrıştırılması da son derece yanlış olur düşüncesindeyim.

Ama Bakanlığınızın yetki alanı ve etki alanı genişletilebilir Sayın Bakanım. Mesela Kültür Varlıkları Kanunu'na göre, Türkiye'deki tescilli yapıların tümünün sorumluluğuyla ilgili yetkili kuruluş Kültür ve Turizm Bakanlığı yani özel mülk olsa bile ama ne yazık ki kamu kuruluşlarındaki kültür varlıklarına baktığımız zaman, Meclisin bile elinde olan Millî Saraylar var ki Meclisin ne alakası var? Vakıflar Genel Müdürlüğü yine ayrı bir bakanlığa bağlı. Aslında bu tescilli yapıların, Millî Sarayların ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Kültür Bakanlığına bağlanması ve Kültür Bakanlığının sorumluluğunda olması gerekir. Ayrıca turizm boyutuyla değerlendirdiğiniz zaman, tabii ki turizm gelirlerinin ve turizm potansiyelinin artırılmasıyla ilgili en büyük tanıtım Türkiye'nin yurt dışında tanıtılmasıyla ilgili. Bununla ilgili Başbakanlık bünyesinde Türk Tanıtma Fonu var. Türk Tanıtma Fonu'nun da turizmi desteklemek amaçlı yine Bakanlığınızın bütçesine alınması gerektiği düşüncesindeyim.

Sayın Bakanım, Sayın Cumhurbaşkanımız birkaç konuşmasında ve değerlendirmesinde on beş yıllık AKP hükümetleri döneminde iki konuda başarısız olduklarını ifade ettiler. Bunlardan birisi millî eğitim politikası, ikincisi kültür politikası ama görüyoruz ki Hükümetin hâlâ bu konuda, özellikle Kültür Bakanlığının desteklenmesi konusunda çok inandırıcı ve katkı verici bir politikası yok. Hâlâ bütçeniz genel bütçenin binde 5'i yani yüzde 1'i bile değil, yüzde 0,5'i. Bu bütçenizi aslında diğer bakanlıklardaki genel müdürlüklerin yatırımlarıyla değerlendirdiğiniz zaman, Karayolları Genel Müdürlüğü'nün yalnızca bir ihale bedeli, Devlet Su İşlerinde yalnızca bir ihale bedeli sizin bütçenizin tümü, o da yatırım değil. Bu bütçenizin de yüzde 25'i yalnızca yatırıma ayrılmış yani yaklaşık olarak 431 milyon gibi yatırıma bir para ayrılmış. Bu, aslında Türkiye'de kültür politikasıyla dalga geçmek yani siz kültürünüzün zenginliğinden, Anadolu topraklarında bütün medeniyetlerin, uygarlıkların yaşandığından bahsedeceksiniz ve bununla onur duyacaksınız, gurur duyacaksınız ama kültür politikalarının ve kültürel değere sahip olan tarihî yapıların restorasyonlarıyla ilgili Bakanlığınıza 431 milyon lira yatırımla ilgili para vereceksiniz. Ben örnek vereyim: Tunceli-Erzincan kara yolunun, Karayolları Genel Müdürlüğü'nün yalnızca bir yatırımı neredeyse sizin bütçenizin yarısı kadar, bir Karayolları Genel Müdürlüğü'nün işi. Bu neyi gösteriyor? Demek ki sizin bütçe dışında yeni kaynaklara ihtiyacınız var.

Sayın Bakanım, bunlar aslında şu anda kanun hükmünde kararnamelerle bile düzenlenebilir. Mesela nedir? Millî Piyango'dan, Spor Toto'dan, at yarışlarından, şans oyunlarından, RTÜK'ten, TOKİ gelirlerinden, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün kâr oranından size paralar aktarılabilir ki bu tür kuruluşlardan birçok yerlere de paralar aktarılıyor -trafik cezalarından- yani bunları değerlendirmeniz lazım düşüncesindeyim.

Ayrıca Bakanlığınızın bir revizyona ihtiyacı var. Şöyle ki Sayın Bakanım: Sürekli bakanların değişmesinden kaynaklı aslında Kültür Bakanlığının şöyle bir şansı var...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlar mısınız?

GÜRSEL EROL (Tunceli) – Tamam.

Sizin bürokratlarınız ve teknik elemanlarınız çekirdekten yetiştikleri için, Bakanlık bürokrasisini ve Bakanlık işleyişini iyi bildikleri için aslında kültür politikalarının ve kültür değerlerinin erozyona uğramasıyla ilgili bürokratlarınız inisiyatif olarak bugüne kadar Bakanlığı ayakta tuttular ama bu aşamadan sonra Bakanlığınızın bürokrasisinin yapılanmasıyla ilgili de idari reformlara ihtiyacınız var. Ben bunların ayrı ayrı, tek tek detayına girmem çünkü çok uzun sürebilecek bir konu ama bunları bir rapor hâlinde size sunmak isterim.

Turizm bölümüne gelince: Sayın Bakanım, 1-3 Kasım Turizm Şûrası'nda aldığımız kararların bir an önce hayata geçirilmesi lazım. Turizm sektöründe imardan kaynaklı yani tahsis amaçlarının dışında imar eklentilerinden kaynaklı inanılmaz sıkıntılar ve sorunlar var. Sektör temsilcileriyle bir araya gelip bu sorunla ilgili çözümler üretmelisiniz.

Sayın Bakanım, bir de Türkiye'de özellikle birkaç turistik ilçeden bahsetmek isterim. Marmaris gibi, Kuşadası gibi, Bodrum gibi, Alanya gibi ilçelerin kışın nüfusu 60-70 bin civarında, yazın nüfusları 3 milyonun üstüne çıkan ilçelerimiz var. Türkiye'de yeni bir il tanımı yapabiliriz, turizm illeri. Buralar turizm ili statüsüne getirilebilir, buralarla ilgili farklı uygulamalar yani yatırımda, istihdamda, kalkınmada farklı uygulamalar getirilerek turizm illeri statüsü Türkiye'nin turizm potansiyelini geliştirmesiyle ilgili yeni bir vizyon katabilir. Zamanım dar olduğu için ben özet olarak bunları ifade etmek isterim ama uygun bir zamanda sizi ziyaret edip bunların detaylarıyla ilgili de sizi bilgilendirmek isterim.

2018 yılı bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Zekeriya Temizel de bahsetti, Efes projesi doğru bir projedir ama orada kullanılacak inşaat tekniği bölgedeki tarihi yapılara zarar vermemesi açısından çok dikkatle ve önemle incelenmesi gereken bir konudur.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Erol.

Buyurun Sayın Ayhan.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokrat ve basın mensupları; hepinizi saygıyla akşamın bu vaktinde selamlıyorum.

Şimdi, vakti hızlı kullanma açısından öncelikle ifade etmek istediğim bir şey var. Burada, bütçede, 2018 yılı bütçesinde bir önceki yıl bütçesine göre bütçe teklifinde bir azalma var, önemli ölçüde bir azalma. Bu, nereden kaynaklanıyor? Açıklamaya ihtiyacı var bu olayın, mutlaka bir gerekçesi vardır, detayına bakmak lazım.

Bir diğer olay: Şu anda elimde performans programı var 2018 yılı için, Sayın Bakanın sunuş konuşması var, arkasından üst yönetici sunuşu var. Gerçekten burada Sayın Müsteşar güzel şeyler söylemiş. Ben buna önem veririm, özellikle bakanlar ile müsteşarların söyledikleri arasındaki farklılığa da bakarım. Sözler güzel, hedefler de iyi, entelektüel cazibesi de yüksek, kolay ancak Sayın Bakana da koymuşsunuz. 2023 hedefleri için buraya koyacağınız kaynaklar yetmez arkadaş, bunu net bir şekilde söyleyelim yani görüntü iyi, onda bir problem yok ama... Bu, sizin bastığınız kitap. Bütçede de açıklanmaya ihtiyaç hasıl olan bir olay var.

Bir diğer olay: Hemen burada hızlıca bakalım sanat tarafına. Sinema sektörüyle ilgili son birkaç yıllık gelişmelere, 2018 yılı programına baktığımız zaman, son iki yılda vizyona giren yerli film sayısında önemli ölçüde azalma gözüküyor, vizyona giren film sayısında toplamda azalma gözüküyor

bir iki yıl öncesine göre, 350-400'lerden 300'lere düşmüş, yerli film seyirci sayısında önemli azalma var, toplam seyirci sayısında azalma var, yerli film hasılatında birkaç sene önceye göre azalma var, toplam hasılatta azalma var. Sinema sektörüne verilen desteği artırmışsınız, bu azalmaya göre bir şey. Bu çok önemli bir miktar değil ama bu benim ürettiğim bir şey değil yani Bakanlar Kurulu kararıyla ilgili bu, Sayın Bakan, o nedenle söylüyorum.

Burada, şimdi, olaya biraz farklı bakmak lazım. Turizme hangi amaçla bakıyoruz, neden bakıyoruz, neden önem veriyoruz? Bir tanesi, gelir elde etmek. Gelir elde etmek hangi açıdan önemli? Ülke ekonomisi açısından önemli. Bir kere, yaratılan istihdam önemli, gelir önemli, yatırımlar önemli, sağlanan döviz girdisi bakımından önemli sektörlerden biri.

Şimdi, yıllık cari açık eylül ayı itibarıyla belirgin bir sıçrama gösterdi, 39 milyar doları aştı. Cari açık bu düzeyiyle yıllık bazda son iki yılın üzerinde. Merkez Bankasının son açıkladığı verilere göre 24,5 milyar dolardan 31,1 milyar dolara yükseliyor, on iki aylık 39 milyar, yıl sonu itibarıyla 44 milyar olacak gözüküyor burası. Yurt içi hasılanın da yüzde 5'ini aşmaya başladı. Bu, OVP'de yüzde 4 civarındaydı. Dolayısıyla turizm, cari açığı kompanse etme açısından da dış ticaretin ötesinde bizim açımızdan önemliydi. Biz, şimdi, burayı akıllı kullanabiliyor muyuz? Bizim özellikle ona bakmamız lazım.

Şimdi, Rusya'yla yaşanan krizde biz Milliyetçi Hareket Partisinin AR-GE'den sorumlu ve ekonomiden sorumlu Genel Başkan Yardımcısı olarak Sayın Genel Başkanımızın talimatıyla alana gittik. Orada hemen bir gördük. Sadece o olaya münhasır yüklenmek istemiyorum, onu yanlış anlamayın. Şimdi, mesela, neleri etkilemiş? Turizm gelirlerini etkilemiş, misafir sayısı ve iş hacminde daralma olmuş, kısa vadeli finansman ihtiyacı ortaya çıkmış, hizmet ve konaklama fiyatlarında gerileme olmuş. Biz alanda çok çalıştık da onun için söylüyorum, belki bir işe yarar diye. İstihdamda daralma olmuş, yabancıların konut sektörüne bakarsanız yabancılarda konut talebinde gerileme olmuş, inşaat sektöründe durgunluk olmuş, tamir işlerinde –inşaat- yavaşlama olmuş, oteller vesaireler yenileme yapmadılar, istihdamlarında bir daralma var. Diğer taraftan, üretimde ve ihracatta azalma var çünkü buradaki turizm tesisleri de bir şey tüketiyordu, gelen olmayınca üretimler, anlaşmalar da bozulmuş. Belirsizlik ve üretimde öngörülebilirlik kaybolmuş, iç fiyatlarda fiyatlar düşmüş, gelir kaybı var, rekabette sıkıntı var, pazar kaybı var, ölçek ekonomilerindeki kayıp var, maliyetlerdeki artış var, özellikle finansman ihtiyacı var ve piyasada yüksek faizli borçlanma riski ortaya çıkmış, bunların hepsi oldu, önümüzdeki dönemde yaşayacağız. İstihdamda işten çıkarmalar yoğun, daralma vardı, ücretler baskı altındaydı, kaçak ve nitelsiz iş gücü sektöre girmişti, hizmetlerin fiyat dengesinde bozulma vardı, ticaret hacmi ve siparişlerde bir daralma vardı, üretilen mal ve ürün fiyatlarında gerileme vardı, tahsilatta büyük gecikmeler vardı, piyasayı önemli ölçüde ne yapmıştı? Etkilemişti.

Şimdi, burada, geldiğimiz zaman, turizm sektörüyle ilgili -yine programdan bakıyoruz Sayın Bakanım, sizin ifadelerinizle- “Ziyaretçi başına harcama istenilen düzeyde değil ve son yıllarda düşüş eğiliminde.” diyor. Buna bir tedbir almamız lazım acele. Turizm sektöründeki rekabet avantajımız daha çok düşük fiyatlara dayalı olarak sürdürülüyor. Yani bunu engelleyecek bir tedbir alamamışız, zaten alsak da çok kısa bir sürede bunda netice almamız da zor olur, bugünden tedbir almanız lazım. Turizm gelirlerinin artması için yüksek harcama gücüne sahip hedef turist kitlesine ulaşılması gerekmektedir. Bu kitleyi ikna etmek de özel bir gayret ister, öyle kolay bir iş değil. Bu kapsamda, dış pazarlarda değişen tüketici tercihleri dikkate alınarak daha fazla gelir getiren diğer alanlara gitmek lazım. Mesela, biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak sağlık serbest bölgeleri yapmayı düşünüyoruz. Bir taraftan sektörü başka sektörlerle de ilişkilendirmek lazım. Burada hangisi mesela? Diyelim ki yaşlı bakımı. Bizde problem oldu, dışarıdan işçi ithal ediyoruz hem de önemli ölçüde kaçak. Avrupa'da bu işi özellikle

termal turizm olarak yapmak isteyenler çoktu, geliyorlardı. Şu anda durum nedir, size nasıl intikal ediyor, onu bilemem. Bu alanı değerlendirmemiz lazım. Sırf bu amaçla serbest sağlık bölgelerini kurmamız lazım.

Şimdi, burada -özellikle politika ve tedbirler konusuna baktım- politika ve tedbirlere baktığımız zaman, burada koyduğunuz her politika ve tedbirle sizin bu sene içinde, önümüzdeki sene içinde netice alma imkânınız yok. Yani biz, mevcut stok eğer çalışır, dünyada uygun düşerse bölgeyle beraber, onu kullanacağız, kapasiteyi artıracamız vesaire, o kendiliğinden gelişecek. Ama buraya koyduğumuz tedbirler bu işi 2018 için iyileştirmeye yönelik bir şeyi kısa zamanda bize sağlamaz. Ona bakmamız lazım.

Şimdi, bunun dışında, baktığımız zaman, cari açık verebilmenin olmazsa olmaz koşulu, açık kadar finansman bulmak, bulmazsanız ne yapacaksınız? O da borçla olacak, başka şekilde olacak, tersini düşüneyesiniz. Bunu niçin söylüyorum? Turizmde kan kaybını engellemezsek hakikaten ekonomi daha ciddi kan kaybına neden olacak, yara alacak.

Bir kere, turizm sektörlerinde bu sene biraz işler düzelme yoluna girmiş. Üç müşteri grubumuz var netice olarak önemli gördüğüm, sektörü ayakta tutan ve döviz götüren yabancı ziyaretçi grubu. Bu geliyor, otele kapanıyor, bir hafta on beş gün, neyse, dışarıyı perişan etmiş zaten, dışarıda bir esnaf grubu vardı, onlar sıkıntılı. İkinci önemli grup, yurt dışında yaşayıp Türkiye'ye gelenler. Bunlar bizden daha fazla para harcıyorlar. Üçüncü grubu yerliler oluşturuyor. Siz yerlilere ucuz vermediniz, boş kapasiteyi kullandırmadınız. Yunanlılar geçen söylüyorlar, basında gördüm, "3 Alman geleceğine 1 Türk gelsin." diyor. Sizin burada yerli turistin harcadığı para herhâlde orada harcadığının üçte, dörtte 1'i kadar falan, bilmiyorum, tahmini olarak söylüyorum. Böyle bir araştırmanız var mı, pazar araştırmanız var mı, ona bakmak lazım. Bir de yerlilerin harcamaları döviz değil ama genelde yabancıların kişi başına döviz harcamalarının Türk lirasının karşılığı üzerinde, bunu böyle söyledik.

Şimdi, tüketici tercihleri de değişiyor. Tüketici tercihlerine göre sizin şekillendirmeniz lazım. İşte, biraz önce Sayın Bakan söyledi, buraya tasarıda bir şey geliyor, sizin arkadaşınız da geldi ama o torba tasarının içinde ne onun hâli anlaşıldı ne sizin Bakanlığınızın imajı bu Komisyon şeyinde fevkalade yukarı çıktı. Yani anlaşılmakta karşılıklı güçlük çekildi. Hatta, Maliye Bakanı da biraz imtina etti, açık söyleyeyim, sizin de haberiniz vardır bunlardan. Şimdi, olaya biraz böyle bakmak lazım.

Bu yılın üç aylık döneminde geçen yılın aynı dönemine göre turizm gelirlerinde epey artış var, yüzde 37 oranında artış var, o iyi ama turizm gelirlerinin yüzde 77'si yabancı ziyaretçilerden, yüzde 23'ü de yurt dışında ikamet eden bizimkilerden. Bu yılın ilk dokuz ayında ülkeye yurt dışından gelen toplam ziyaretçi sayısı 30,3 milyon.

Şimdi, hepimiz hedef koyuyoruz, 50 milyon turist, 50 milyar şey ama burada harcama bazında da siz kişi başına bin dolar mı düşünüyorsunuz orada, kabaca bu olur diye düşünüyorsunuz. Aslında bu hedef ulaşılamaz bir hedef değil ama bunu çeşitlendirmemiz lazım, farklı bir yola koymamız lazım, kısa sürede yapmak mümkün değil.

Bir yıl önceye göre dokuz ayda ülkeye gelen yabancı ziyaretçi sayısı yüzde 25'e yakın artıyor. Bunlar sektörde düzelmenin işaretleri. Ancak turist sayısı ve gelirinde 2014-2015 rakamlarının gerisindeyiz. İyileşme 2016 yılındaki ciddi gerilemeden kaynaklanıyor. Zira, turistlerin yaptıkları harcamada da ciddi düşüş yaşanıyor.

Şimdi, kişi başına harcama 800 dolardan galiba 600 dolar civarına indi. Yurt dışını ziyaret eden 7 milyon 892 bin Türk vatandaşının ortalama harcaması 640 dolar civarında. Yani ülkemize gelen turistler bizim onların ülkelerinde harcadığımız kadar para harcamıyor. Hem de tıka basa... İçeri alıyorsun, bakıyorsun, o tür bir şey. Para harcatmanın bir yolunu bulmanız gerek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturum Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Süreniz doldu Sayın Ayhan, toparlayın lütfen.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Teşekkür ederim.

Biz onlardan daha fazla para harcıyoruz. Burada bir çeşitlendirme... Ne yaparsanız, ben konunun uzmanı değilim. Dış ticarete, ödemeler dengesine katkısı ne oluyor, sektörlerle etkisini falan ölçtük biz bunların o olaydan dolayı. Bunları iyi bir inceleyip bakmak lazım, nasıl bir kültür şurası yaptıysanız, bunu da bir yapmanız lazım. Çünkü -“çıkar grupları” diye söyleyelim, yanlış anlamayın deyimi- herkes orada kendi talebini gündeme getiriyor ama orada onun optimumunu da sağlamak lazım nedir, ne değildir diye.

Böylelikle ben bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Karabıyık, buyurun lütfen.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, cari açık tabii ki turizm için önemli bir etki. Yani aslında biz cari açığı kapatmak istiyorsak turizmden medet ummamız gerekiyor, bunu hepimiz biliyoruz. Cari hesap tarafındaki dış ticaret açığını kapatabilecek en önemli etki, turizmden ve müteahhitlik hizmetlerinden.

Şimdi, yıllardır dış ticaret açığını nötrleştiren bir kalem olarak turizm çok büyük etkiler sağladı, daha az bir cari açığa tekabül ettirdi dış ticaret açığını, bunun da önemli bir katkısı oldu. Aynı zamanda, istihdam açısından da turizm önemli bir katkı sağladı. Ama geldik 2016 yılına ve 2016 yılı gerçekten turizmde bir kayıp yılı oldu, kötü bir yıl oldu. Şimdi, bir miktar iyileşme var, görüyoruz fakat bu iyileşmeyi bir iyileşme gibi görmemek lazım çünkü 2016'yı bir baz yılı almamak lazım, kötü bir yıldır. Ama tabii bir kıpırdanma var, bunu kabul ediyoruz.

Şimdi, 2014-2015'e göre hâlâ 5-6 milyar dolar geride olduğumuzu düşünüyorum, sizde daha doğru rakamlar vardır tabii ki. Bir taraftan da yılın ilk dokuz ayında turist sayısındaki artış yüzde 23 ama turizm gelirlerindeki artış bunun gerisinde, yüzde 15-16'larda. Tabii, Türkiye biraz daha ucuzlamış turizm bölgesi hâline geldi; belki doğru bir politika olmaması veya işte, o 2016'daki kayıp yılın tekrar geri kazanılamaması gibi sebepler olabilir. Bu harcamalara da yansdı. Hani, 2014-2015'te dünyadan gelen turistlerin ortalaması olarak baktığımda, Avrupa biraz daha farklı ama kişi başı harcama 775 dolarken, şimdi 640-650 civarına inmiş durumda. Bu da tabii, turizm gelirleri üzerinde olumsuz bir etki. Günü kurtaran çözümlerle bir miktar iyileşme sağlanabiliyor ama bunlar kalıcı şeyler değil. Tekrar bu noktaya geleceğim ama esas üzerinde durmak istediğim, Avrupa pazarının yeniden kazanılması, bir de kongre turizminin etkisi.

Şimdi, Sayın Bakan, kongre turizmi hem Türkiye'nin tanıtılması açısından hem de gelir sağlayıcı bir etki yaratması açısından çok önemli. Bazı iller kongre turizminde ön plana geçiyor tabii ki. Ama, son dönemde gördüğümüz gibi, seyahat uyarıları ve sigorta şirketlerinin birtakım olumsuz yönlendirmeleri, etkileri sebebiyle kongre turizminde gerileme görüyoruz. Ben şunu bilmiyorum, merak ediyorum, hani,

sorularda da sorabilirim ama yeri gelmişken de sormak da isterim: Mesela, 2016-2020 yılları arasında iptal edilen kongre sayımız nedir, bunu bilmiyorum? 2017-2020 arasında yapacağımız kongre var mı? Türkiye’de gerçekleşecek olan kongre var mı; iptal edilmemiş, yapılacak olan? Sanırım, sizdeki rakamlar daha şeydir, benimki yaklaşık, sizdeki daha gerçekçi olabilir ama Türkiye’ye 2,5 milyar dolar gibi gelir sağlayabiliyordu bu kongre turizmi ve kongre turizminin kaybedilmesi çok önemli bir kayıp hem gelir açısından hem de buradaki yaratılan istihdam açısından diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, Sayın Bakan, sizin birkaç yazınızda, demecinizde de okudum, Çin, Hindistan, Güney Kore ve Japonya’dan beklentileriniz var. Doğru, ama burada da bir kayıp var, yani oradan gelen turist sayısında da yüzde 50’ye yakın, sanırım, bir azalma var. Hani, bunları tekrar sağladığımızı varsayalım ama yine 400 bin, 500 bin civarında yaklaşık. Şimdi, Avrupa’dan da bir kaybımız var ama 4,5 milyona yakın bir kayıp. Yani, tabii ki bu Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore pazarını yeniden kazanalım ama bu, Avrupa’dan kaybettiğimiz pazarın yüzde 10’una tekabül ediyor, yani işin kurtarmıyor, bizim gelirlerimizi, istihdamımızı kurtarmıyor. Yani, ne yapıp ne edip o Avrupa pazarını tekrar bize doğru çekmek gerekiyor, cazip hâle getirmek gerekiyor. Bunun için de ben hâlen Türkiye’nin imajı konusunda, OHAL’in, olumsuz bir etki yarattığını düşünüyorum. Yani, burada sigorta şirketlerinin yaptığı olumsuz tutum, farklı yönlendirmeler, Türkiye’nin imajının OHAL olması açısından son derece önemli. Mesela, bu sigorta şirketleri konusunda ne yapıyorsunuz? Bu sigorta şirketlerini yönlendirmeleri, olumsuz etkileri, Türkiye’ye bakış açıları, bu konudaki çalışmalarınız nedir, şimdiki ve geleceğe dönük olarak, bunları da merak ediyorum? Çünkü bu, Avrupa pazarının geri kazanılması açısından çok önemli diye düşünüyorum Sayın Bakan.

Bir de ben verilere bakıyorum, sizin de söylediğiniz ifadeler var. Mesela, siz, 2017 yılının ilk sekiz ayı sonunda ülkemize gelen Avrupalı turist sayısında bir önceki yıla göre artış olduğunu ifade ediyorsunuz ama ben bu artışı göremedim. Mesela, baktığımda, Almanya’dan yüzde 8, Hollanda’dan yüzde 15, Danimarka yüzde 24, Norveç’te yüzde 30’luk kayıplar gözüme çarpıyor. Bu, hani veri yanlış mıdır? Bunu bilmiyorum. Hani, bir kıpırdanma var ama 2016’ya göre bile halen daha gerideyiz; 2014, 2015’ye hiç kıyaslamıyorum. Tabii, Avrupa pazarındaki bu gerileme turizm gelirleriyle ciddi bir kaybı da beraberinde getiriyor. Yani Avrupa pazarında daha önceden bildiğimiz, az önce verdiğim rakam mesela dünya ortalamasıydı ama Avrupa rakamlarına baktığımda, Avrupalı turistin kişi başı turist harcaması 840 dolarlardaydı, yanlış bilmiyorsam 600 dolarlara, 620 dolarlara kadar filan geriledi. Bu nedenle bunlar önemli kayıplar diye düşünüyorum.

Tabii, şunu sonuç olarak söylemek gerekir ki bu konuda: Avrupa pazarı olsun, kongre turizmi olsun, bunun için en büyük engel politikalar, gerilimler, OHAL diye düşünüyorum. Bir an önce OHAL’in kaldırılması ve normalleşmenin sağlanması yani burada sağlanacak en kalıcı teşvik, en etkili teşvik, normalleşmedir diye düşünüyorum, yoksa diğerleri kalıcı çözümler olmayacak.

Son cümlemi Bursa üzerine kurmak istiyorum Sayın Bakan, ben Bursa Vekiliyim. Yeşil Bursa, tarih dokusuna sahip Bursa ama bu söylediklerim geçmişte kaldı. O tarih dokusu olan Bursa çok da turist çeker, çekerdi de. Zamanla belediyelerin, özel idarenin, birtakım kurumların yanlış uygulamalarıyla o tarihî dokusunu kaybediyor ve cazibesini yok ediyorlar. Bununla ilgili olarak Turizm Bakanlığı ve belediyelerin ya da özel idarelerin yani bununla ne ilgiliyse, bence, ortak istişarede bulunmaları gerekiyor, ortak görüş alışverişinde bulunmaları gerekiyor yani engel olmaları gerekiyor bazı şeylere. Turizm açısından da değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Şu anda Bursa’nın o tarihî dokusunun arasından yanlış yerde yapılandırılmış TOKİ’ler yükseliyor. Biz onlara Bursa’da böyle ucube isimlerini filan veriyorlar yani basında filan belki izlersiniz, o tarih dokusunun arasından fırlıyor. Oysa, başka

yerlere yapılabilir, o ihtiyaç karşılanabilir. E, bunların da yani o turizmin cazibesini artıracak sebeplerden biri olduğunu düşünüyorum. Bu konuda doğru kararların verilmiş olması lazım. Bazı şeylere Turizm Bakanlığının belki engel olması lazım, istişarede bulunulması lazım diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karabıyık.

Sayın Tamaylıgil, buyurunuz.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; ben de 2018 yılı bütçesinin öncelikle hayırlı ve başarılı olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakan, size teşekkür etmekle söze başlamak istiyorum. “Neden?” dersiniz... Tabii, bu teşekkür size ama geçmiş dönemdeki bakanlarımıza da belki bir serzeniş olacak. Çünkü, bizim 13 Ekim 1998 tarihli bir yönetmeliğimiz var ve bu yönetmelik içinde de ulusal ekonominin önemli bir dalı durumuna gelen Türk turizminin yurtda ve dünyada değişen, gelişen olaylar ışığında daha ileriye götürülmesi için alınması gereken önlemleri saptamak ve turizm politikasıyla ilgili görüşleri belirlemek üzere turizm şurasının toplanmasıyla ilgili bir yönetmelik.

Bu, 1’inci maddesi, çok güzel bu madde, hedefi koyuyor. Bir de 10’uncu maddesi var, o da diyor ki: “Şûra, Bakanın daveti üzerine üç yılda bir toplanır.” Şimdi, Bakan ve isterse de bu şurayı olağanüstü olarak da toplantılara çağırır. Bakıyoruz, o yönetmelikten sonra, ilk, Ekim 1998’de bir şûra toplanmış. Arkasından, Nisan 2002’de tekrar bir şûra toplanmış ve sonrasında tabii, 2005, 2008, 2011, böyle gidecek. Ama, nedense demek ki turizm bu tanımlanan özellikler açısından, olması gereken tedbirler ki içerisine baktığımızda, yeterince bir tedbir süreci işlemedi, çünkü bir kere de sanırım Atilla Koç Bey zamanındaydı, bir strateji raporu açıklanmıştı. Zaten o strateji raporu ve sunumunu ve tarihsel hedeflerine baktığımızda, sizin önümüzdeki 2050’lere varan bir hedefi ortaya koyduğunuzda, Atilla Koç Bey’in zamanındaki strateji raporuyla bugün lütfen bir karşılaştırın. Yani, burada, özellikle böyle bir hassas konuda, tutarlılık şarttır, hedeflerin doğru konulması şarttır ve her revizyonun eksi değil bence, Türkiye gibi potansiyeli geniş bir ülkede artı yönde olması lazım. Ama, bugün baktığınızda, maalesef, bu şuranın toplanması bile, var olan yönetmeliğe göre –sağ olun, siz geldiniz- hem kültür hem turizm şuraları ve orada ortak paylaşım, paydaşların görüşleri ve o görüşlerle bir politika oluşturma noktasında kararlılık ortaya koydunuz.

Şimdi, ben genel Sayıştay raporlarına girmeyeceğim ama yine dikkatimi çeken çalışma sistematığı ve disipliniyle ilgili, performans kriterleriyle ilgili ortaya konulmuş tespitler var, bunu paylaşmak istiyorum, diğer mali konulara girmeyeceğim. Performans göstergelerinin performans hedefleriyle ilgili olmaması, Sayıştayın 2016 yılında almış olduğu tespit ve hedef de şu: Müzelerin çağdaş müzecilik anlayışıyla teşhir, tanzim, donanım ve koleksiyonlar açısından yaygınlaştırılması ve güçlendirilmesini sağlamak ama gösterge olarak da müze ve ören yerlerinin ziyaretçi sayıları ile memnuniyet alınmış. Yani, bir hedef konulmuş, o hedefin göstergeleri bu hedefi teyit etmesine ne derece yeterli kalıyor, ne derece doğruluyor ve burada Sayıştay gerçekten çok güzel bir rapor hazırlamış, diğer ek şeyleri de var, bunun da ilgili arkadaşlarımız herhâlde takibini yapmıştır. Turizm ve Kültür Bakanlığı çok önemli, onların da performans ve hedef ortaya konulduğunda kriterleri doğru değerlendirip ortaya çıkarması çok çok önemli.

Şimdi, Sayın Bakanım, ben özellikle Kültür ve Turizm Bakanlığı deyince, kültür tarafında biraz önce torba yasadaki hukuksal düzenlemeyi dile getirdi Sayın Bakanımız ama şöyle bir konuyu paylaşmak istiyorum: Restorasyonla ilgili ortaya çıkan gerçek sonuçlar.

Şimdi, biz restorasyonu nasıl algılıyoruz? Yani, restorasyon sadece yenileme mi diye baktığınızda sadece yenileme olmaması gerekiyor çünkü orada da bağlayıcı olan Türkiye'nin bir sözleşme imzası var yani bu da nedir? Venedik Tüzüğü ve Venedik Tüzüğü'nün içeriğinde, baktığımız zaman bu uluslararası sözleşmenin içeriğinde kültürel mirasın korunması ve restorasyonu ile ilgili -ki ta 1964 yılında imzalanmış olan bir sözleşme- burada çeşitli maddeler var; yani, onarımı yapanın uzmanlığından tutun kullanılacak malzemenin niteliğine ve teknik olarak nelerin yapılması gerektiğine veya işte, yetersizlik olduğunda ne yapılması gerektiğine ve burada uyumun nasıl olması gerektiğine, eklemeler nasıl olmalı diye baktığınızda gerçekten -1964 dediğinizde, elli sene önce- bir hedef ve bir temel ortaya koymuşuz ama bütün bunlara rağmen baktığınızda, şimdi Şile'de bir kale var yani gözünüzün önüne getirdiğinizde... Burada, tabii, kimi zaman vakıfların sorumluluğunda, Kültür Bakanlığının sorumluluğunda gibi değerlendirmeler de kendini gösterse bile yani ben birkaç tane... İstanbul Milletvekiliyim, mesela İstanbul'daki Süheyl Bey Camisi –not aldım da, onları tek tek şey yapıyorum- mesela Tekfur Sarayı var, 12'nci yüzyılda Bizanslılar tarafından inşa edilen bir saray ve Blakhernai Saray kompleksini de tek bir saray olarak önümüze... Yani, düşündüğünüzde o zaman olmayacak ahşap pencereler, parlak korkuluklar burada yapılan restorasyonda kendini gösteriyor.

Sonra Anamur'daki Mamure Kalesi. Mesnevi hane Camisi ki yani düşündüğünüzde, bu restorasyonun sonunda, baktığınızda, beton sıvalar var ve beyaza boyanan bir cami. Mimar Sinan'ın en son eseri olan Atik Valide Külliyesi yani cam ve bir kafeterya. Yani, onun ötesinde Ayasofya Orhan Camisi, Hatay Arkeoloji Müzesi ve oradaki mozaikler, İshak Paşa Sarayı, Sümela Manastırı, Battal Gazi Külliyesi, Apollon Tapınağı, Urfa Kalesi, pek çok... Bunların içinde bir acısı da Antalya Kumluca'da en son ortaya çıkan Rhadiopolis Antik Kenti ve oranın, antik kentin Opramoas Anıtı var, bu anıt taş diye görenler de var ama o anıtın temsil ettiği kişi, depreme karşı Likyalıların korumuş olan bir kişinin anıtı ve o anıtla ilgili bir restorasyon yapılıyor, işin enteresanı, Bitlis merkezli bir firma, restorasyonun yanlış yapıldığı ortaya çıkarılıyor, sonra düzeltmesi için tekrar aynı firmaya veriliyor. O dönemde bir de kapatmak amacıyla üstüne resim yapıştirılan bir restorasyon çalışması.

Gerçekten çok örnekler var yani baktığınızda beş yüz kırk dokuz yıllık, Fatih Sultan Mehmet döneminde yapılan bir Nallı Mescit var veya Marmara Üniversitesinin bünyesinde kendini gösteren IV. Murat'tan kalan bir yapı var ki yani buradaki bahaneler de çok enteresan. Neyse, bütün bunların içerisinde baktığınızda, bu tür projeleri restore etmek çok önemli ama restorasyonun ilkelerini de ortaya koyarak bunu gerçekleştirmek çok önemli.

Diğer taraftan, bir konuda kültürle ilgili müzeciliği söyleyeceğim. Müzelerle ilgili rakamlar verdiniz ama ben öncelikle müzelerin oluşumu... Çünkü bugün baktığınızda özel ve vakıf müzelerinin devlet müzelerine nazaran çok daha fazla ziyaretçi çektiğini ve oradaki çalışma düzeni, görev alan kişiler, müzedeki farklı farklı meslek dallarından ortaya konulan, oradaki kadro yapılanması açısından baktığınızda, müzelerimizin aslında anlayış açısından, idare açısından, yönetim açısından ve müzecilik açısından ilgili kadrolarla gerçek anlamda ortaya konacak çalışmalarla güçlenmesi gerektiğine inanıyorum.

Şimdi, kısaca, vaktim çok fazla yok ama ben turizmle ilgili birkaç konuyu paylaşmak istiyorum.

Sayın Bakanım, Dünya Ekonomi Forumu'nun dâhilinde bu sene turizmle ilgili bir çalışma, bir rapor yayınlandı. Bu raporun içeriğine baktığımız zaman da turizmde Türkiye'nin rekabetçiliğini, daha doğrusu, dünya rekabetçiliğini test eden bir rapordu, bu raporun içeriğine baktığınızda turizm sektörümüzün mesela istihdama katkısı... Doğrudan katkısı açısından bakıldığında Türkiye maalesef 33'üncü sırada. Diğer taraftan Dünya Ekonomik Forumu'ndaki bu seyahat ve turizm rekabetçilik raporunda biz genelde 44'üncü sıradayız ama avantajlı ve dezavantajlı sıralamalarımıza lütfen dikkat

ederseniz, mesela biz nerede dezavantajlıyız? Emniyet ve güvenlik. 116'ncı sıradayız. Burada da 136 ülke var. Sağlık ve hijyen, 64'üncü sıradayız, ortalamada 44'üz yalnız. İnsan kaynağı ve iş gücü piyasası, 94'üncü sıradayız. Bunun 2015 rakamları da var, vakit alacak diye söylemiyorum. Ancak bizi ortalamada yani rekabette 44'üncü sıraya çeken pozitif yönlerimiz var. Bu çok önemli bir rapor. Nede iyiyiz, nede kötüyüz, neyi iyileştirmeli ve neyi yapmalıyız çok iyi anlatıyor. Bakın, diyor ki: 136 ülke içerisinde hava yolu altyapısı olarak Türkiye güçlü, 14'üncü sırada. Yani düşünün, biz emniyet ve güvenlik 116'ncı sıradayız ama hava yolu yapısında 14'üncü sıradayız. Turistik hizmetlerin altyapısı, orada 40'ıncı sıradayız. O da çok iyi. Hava yolu altyapısında 14'üncü sıradayız ama emniyet ve güvenlik 116'ncı sıradayız, ortalamada 44'üncü sıradayız. Bu nedir? Bize nerelerde iyiyiz, nerelerde rekabet şansımız yüksek, onu anlatan bir rapor. Mesela doğal kaynaklarda iyiyiz, bir de kültürel kaynak ve iş seyahatleri açısından biz 16'ncı sıradayız. Yani bu kaynaklarımızın dünya da farkında ve değerini biliyor.

Şimdi, burada, yapılması gereken, tabii, turizmle ilgili baktığımızda, bizim buradaki gerçek karşılaştırmayı, kendimizi 2015, daha doğrusu 2016'dan 2017'ye şuraya geldik diye avutmamamız lazım Sayın Bakanım. Yani bu işin 2014-2015 rakamlarına bakacağız, nerede egale ediyoruz, kişi başı geliri nerede doğru hesaplıyoruz, işte kur, dolar-euro paritesinden kaynaklanan bir gelir artışının etkisi nedir, bunu doğru hesaplamamız gerekiyor. Diğer taraftan, biz gerçek anlamda... Yani o Antalya'daki otel, 2014'te de aynı otele 12 milyon kişi geliyordu, 2016'da aynı otele yarı yarıya, 6 milyon kişi geldi. Demek ki iş otelde, altyapıda değil, iş kendi içimizde huzur, barış, siyasi ortam diye baktığımızda zaten turizmi etkileyen üç tane ana başlık vardır. Bu üç ana başlığa baktığımızda da bir kere uzaklık tanımları yapar yani turist geleceği ülkeye veya iş seyahati için geleceği ülkeye üç tane uzaklıkla bakar: Birincisi, ekonomik uzaklık. Ha, bunu teknolojiyle hallettik. İkincisi, kültürel uzaklık. Eğer kendi gittiği ülkede kültürüyle beraber bir uzlaşma, kendini orada rahat hissedememe hâli varsa turist gelmekten vazgeçer. Üçüncüsü de sosyal uzaklık. Bu sosyal uzaklıkta da toplumsal yaşam farklılığı, siyasi yapı ve uygulamalardaki farklılık. İşte, şimdi, bugün Türkiye'nin karşısında olan maalesef bir nebze kültürel ama bir nebze de ağırlıklı olarak sosyal uzaklıkla karşı karşıyayız.

Burada biz algıyı düzeltiriz, imajı ve buna bağlı algıyı düzeltmeliyiz. Bunun için teknoloji kullanılır. Burada siyasi yönetim anlayışı olarak ortaya çıkacak olan bugünkü tabloda, işte, demokrasi, hukuk devleti ve insan hakları noktasındaki sorgulamaların...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen toparlar mısınız.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bitiriyorum.

...toplumsal algıdan, daha doğru ve pozitif yöne gittiğini gösterecek tercihlerde bulunulması lazım.

Bir konu da Sayın Bakanım, bu “on-line” satış hizmetleri. Bakın, dünyada bugün baktığınızda 1,2 trilyon dolar civarındadır ya da üstündedir dünya turizm pazarı. Bundan dört beş yıl sonrası için “on-line” turizm pazarı için hedef konulan rakam 800 milyar dolar. Türkiye’de şu andaki turizmin yüzde 15’i “on-line” turizm oluyor ve bunun da aşağı yukarı yüzde 80’i mobil telefonlarla gerçekleşiyor. “On-line”ın şu faydası da var: Artık dünyada internet kullanımı çok yüksek ve keşfetme imkânı geniş bir derya. O geniş deryayla ilgili olarak Türkiye’yi keşfettirecek bir projenin yani “on-line” turizm servisinin çalışmalarının ortaya konması gerekiyor.

Tabii, aslında, sağlık turizmiyle ilgili de çok söyleyeceğim vardı, avantajlarımız, dezavantajlarımız ve fırsatlarımız var. Sağlık turizminin Türkiye açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum ama öncelikle ve öncelikle, dediğim gibi, altyapımız var, doktorumuz var, her şeyimiz var.

Kongre turizmi için de önerim şudur: Birincisi, Türkiye'nin imajını düzelterek... Siz Türkiye'yi yönetiyorsunuz, Başbakan Yardımcılığımızı da yaptınız. Türkiye'nin imajının iç ve dış siyasi etkenlerle nereye geldiğini hepimiz biliyoruz. Çünkü biz borçlu bir ülkeyiz, bize kaynak gelmiyor, bunlar ortaya çıkıyor. Bize turist gelmiyor, yatırım gelmiyor. O zaman “Bir şeyleri nasıl düzeltiriz?”in kararını... Burada siyasetin karşılıklı tarafları olarak değil, Türkiye sevdasıyla ortaya koyacağımız inançla bunları dile getirmek gerekiyor; bunlar gerçekleştirilmeli.

Mesela, bizim 4 milyonu aşkın yurt dışında yaşayan vatandaşımız var. Biz bunları niye turizm elçisi olarak hiç kullanmıyoruz Sayın Bakanım, yaşadıkları ülkelerde niye kullanmıyoruz? Bizim ülkemizden transit geçen uçaklar var, hava yolu şirketlerine bir teşvik verin, bir gün Türkiye’de kalsın o Amerika’dan gelip Pakistan’a giden yolcu ve bu şekilde Türkiye’yi daha çok tanıma ve kalma imkânı yaratılsın diyorum.

Ben çok özür diliyorum, çok zaman aldım.

Çok teşekkür ediyorum, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Yok, rica ederim, ben teşekkür ediyorum.

Sayın Kürkcü...

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Sayın Bakan, hoş geldiniz.

Siz, tabii, şu an karşı karşıya kaldığımız turizm ve kültür tablosunun başlıca sorumlusu değilsiniz çünkü kısa bir zamandır bu görevi üstlendiniz ama öte yandan, çok uzun zamandır da Hükümetin bir üyesisiniz. Dolayısıyla, genel sorumluluklar ya da genel sonuç itibarıyla sizin de ortaya çıkan sonuçta payınız var ama gene de sizden önce başlanmış işleri tamamlamakla uğraştığımız bir tabloyla karşı karşıyayız. Ne yazık ki Türkiye’nin 2017 kültür ve turizm tablosu parlak bir tablo değil, kayıplar, sıkıntılar ve yoksunluklarla dolu.

En önemlisi, hem kültür hem turizm bakımından bizim için en önemli gelişme imkânı olacak olan şey, özgürlükler ve haklar ve demokrasi alanında 12 Eylül’den bu yana Türkiye’nin en ciddi daralmayı yaşadığı dönemde bu tablo ortaya çıktı ve hem inisiyatif hem insan gücü hem yaratıcılık bakımından çok önemli kısıtlarla karşı karşıya kaldık. Esasen, kültürü geliştirecek olan insani sermaye çok büyük kısıtlılıklar altında, yasaklarla, ifade özgürlüğü sınırlarıyla, bilim ve kültür alanına yapılan yukarıdan ve şiddetle müdahalelerle ve hepsinden önemlisi, hem kültür hem turizm bakımından en önemli handicap olan bir içe kapanma hamlesiyle karşı karşıya kaldık. Bu şartlar altında kalıcı ve anlamlı gelişmeler yaratmak imkânsız denebilir.

Öte yandan bütün bunlara yol gösteren 3. Millî Kültür Şûrası toplandı. Bu Millî Kültür Şûrası’nın sonuçlarına baktığımız zaman da gördüğümüz en önemli şeylerden birisi, Türkiye’nin içinde barındırdığı çok kültürlülüğü neredeyse hesaba hiç katmayan, bunların kendilerini geliştirmeleri bakımından yönlendirme ve kaynak yaratmayı önemsemeyen, öte yandan da esasen Kültür Bakanlığı bünyesindeki ödenekli faaliyetleri özelleştirme hedefiyle sonuçlanan bir kültür şûrasıyla karşı karşıya kaldık. Bu, aslında önümüzdeki dönem için de oldukça önemli sorunları bize getiriyor.

Garo arkadaşımızın anlattıklarına çok fazla bir şey katmak istemiyorum. Türkiye’nin kültürü denilen şeyin ancak ve ancak hem tarih içindeki derinliğinin hem de Türkiye’nin bütün coğrafyası bakımından genişliğinin ancak birçok kültürlülük yaklaşımıyla anlaşabileceğini ve burada yerlilik ve millilik iddiasının aslında bu çokluğu tanımaktan başka herhangi bir şeye tekabül etmeyeceğini ve bunun yapılmamış olmasının da çok büyük bir eksiklik olduğunu söylemek istiyorum.

Millî kültürü, millîliği neye göre tanımlayacaksınız iş kültüre geldiğinde? Göçebe Oğuz Türkmenlerinin kendileriyle birlikte getirdikleri mi yoksa onlar geldiklerinde burada yaşamakta olan kadim kültürlerinki mi ya da bunların hepsinin birbirine karıştığı, onlardan önce bu topraklarda yaşayan ve etkileri hâlâ süregidenlerinki mi ya da bunların hepsinin hakkını veren bir çoklu yaklaşımla mı? Bence doğrusu, sonuncusu gibi olabilir çünkü kültür dediğimiz şey sadece okulda öğretilen veya Kültür Bakanlığının faaliyetleri içine giren şeyler değil. Konuşmamızdan, duruşumuzdan, giyinişimizden, ayakkabımızı tamir edişimizden elbisemizi yamayışımıza veya yemek yiyişimize, bir mahallede bulunuşumuza kadar her şeyi kucaklayan, insanın maddî ve manevî yaratımlarının toplamı olarak ortaya çıkan dinamik bir süreç. Bu dinamizm içerisinde bunu bir yerde ve bir etnisiteye bağlı olarak dondurmak, onun hâkimiyetine bir devlet desteği sağlamak, esasen bütün öteki kültürlerin ölümü olabilir. Ben doğrusu yeni edinilen bu içe kapanma eğilimi sırasında bu basıncın bütün kültürler üzerinde tek yanlı olarak artmakta olduğunu görüyorum ve bunu bir tehlike olarak size haber vermek istiyorum.

Bu tartışmaların bir değeri de belki her zaman yüz yüze gelmediğiniz, dinlemediğiniz kesimlerin görüşlerini dinlemek olabilir, buradan bir sonuç çıksın isterim ben doğrusu. Dolayısıyla Kültür Bakanlığının faaliyetine böyle bir yaklaşım yön veriyor, vermesi isteniyor, Hükümet politikası bu yöndedir ama öbür taraftan da yaşadığımız gerçeklikle bu politika arasındaki çatışmanın ortaya çıkardığı bir dizi gerilimin aşılması açısından da elinizde çok az kaynak var ve bu kaynakları da özel sektöre devretmekle görevlisiniz. Neredeyse bu Türkiye'nin parlamenter rejimine son vermekle görevli olan bir Hükümet gibi, kültürün kamusal çıkara göre tanımlandığı bir kültür politikasından da vazgeçmenin Kültür Bakanlığının önüne konmuş olması gibi... Öyle görülüyor ki bütün ödenekli işlemler, beş yıl içerisinde hemen hemen tamamen kamu alanından çıkacak, özel alana doğru terk edilecek ve bunu destekleyen bir söylemi de yıllardır işitiyoruz, işte "Devletten para alan sanatçı mı olur?" "Devlet himayesinde sanat ve kültür mü olur?" gibi. Fakat işin doğrusunu isterseniz, devlet eğer kamu çıkarının kamu adına korunması ve yönlendirilmesi işine vakfedecekse çabalarını, aslında modern sanatın, modern kültürün, modern edebiyatın ve modern mimarlığın, bunların hepsinin gelişmesi ve köklenmesi ancak kamu desteğiyle olabilir. Türkiye'de çok eski bir kültür, sanat geleneği geleneksel sanatlar itibarıyla var ama modern kültür itibarıyla yok. Bunların hepsinin toplansanız yüz yıllık bir tarihi var ve bu yüz yıllık tarihin şimdiki hâliyle piyasaya devredilmek için hazırlanılıyor olması da aslında esasen, hakiki manada, derin, sahici bir kültür değil, bir piyasa kültürüne gerçek kültürü devretmek anlamına da gelecek. Ben o yüzden bu Türkiye Kültür Sanat Kurumuna ilişkin çalışmaların bu açıdan Türkiye'nin yeni bir özgürlük anına gelesiyeye kadar askıya alınmasını da tavsiye ederim yoksa bu hengâme içerisinde çok kısa süre içinde bütün alanların büyük bir hızla piyasaya devredildiğini ve para getirmeyen hiçbir şeyin kendisine bir destek bulamadığı bir yere varabiliriz ki bunun sinemadaki karşılığı sadece "Recep İvedik" dizileri olabilir, öte yandan kimi kârlı gösteriler olabilir ama bunun yanında, insanların hem uluslararası hem yerel ölçekteki yaratımlarının ancak ağır, uzun, sancılı bir süreçte ortaya çıkabileceği gerçek kültür faaliyetleri de kamu desteğinden mahrum kalır. O yüzden ben denklemi tersine çevirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Eğer kamu desteği olmazsa, kamu hiçbir kâr amacı gütmeksizin bireyin ve toplumların yüksek kültürle, derin, sahici, hakiki kültürle ilgilenmeleri ve yaratı ortaya koymalarına kaynak ayırmayacaksa aslında kendi köklerine asit döküyor demektir çünkü piyasa sadece para edene yüzünü döner oysa kültür paradan çok daha fazla bir şeydir. Bunu size söylemek bile bana ayıp gibi geliyor, bunların farkında olabilirsiniz ama mekanizma böyle çalışıyorsa o zaman burada ters giden, yanlış giden bir yönelim var demektir.

Turizm bahsi aynı şekilde. Şimdi, tabii, bu karşılıklı bir ilişki. Biz hep bakıyoruz turizm gelirlerimiz neymiş diye...

(Oturum Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Toparlar mısınız Sayın Kürkcü.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Toparlarım.

...turizm gelirleri ne kadar arttı, ne kadar eksildi? Niye eksildiğini hepimiz biliyoruz. Bir ülkede çatışma alanları var ise başka ülkeler Türkiye'ye giderken “Tedbirli olun, şuralara şuralara gitmeyin.” demek zorunda hissediyorlarsa yurttaşlarına tabii ki turist gelişi azalacaktır. Ama bunun bir öbür tarafı da var: Türkiye’den başka yerlere de insanlar gitmiyorlar çünkü iktisadi durum o kadar elverişli değil ve kendi içine kapanma eğilimi de, başka yerleri görme arzusu, başka kültürlerle kültürlenme arzusu içeride teşvik edilmeyince kendisini kabule hazır olmayan topluluklara da başkaları o kadar çabucak hevesle ziyarete gelmiyorlar, bu karşılıklı bir şey. Ne kadar çok sizden giden varsa o kadar çok size gelen olur ama buna baktığımız zaman, tabloya, bu tablo da bu manada geriliyor. Ama dahası, esasen bu halklar arası bir ilişki, insanların nesnelere baktığı değil, insanların insanlarla kurduğu bir ilişki biçimi turizm dediğimiz şey. Bu bakımdan da milliyetçilik, içe kapanma, yabancı düşmanlığı, gâvur edebiyatı, yabancılardan zararlı mahlukat olduğuna dair popüler kültürü kapsayan dil ve bunun devlet katından desteklenmesi hâlinde de böyle bir hüsnükabul, insanları kendi içine alma arzusu olmadığı zaman da bunu insanlar büyük bir hızla hissedeceklerdir. Bu nedenle ben diyorum ki sonuç olarak, evet, siz bir miras devraldınız, fakat bu mirasın olumlu yönde değişmesi bakımından bence Hükümetinizin ve sizin yapabileceğiniz en önemli şey Türkiye’deki çatışma iklimini ortadan kaldırmak, toplumsal tansiyonu sona erdirmek, bütün kültür mirasının yoğunlaştığı bölge ve alanların gezilir görülebilir yerler hâline gelmesini sağlamak yani Ani Harabelerini, yani Hasankeyf’i, Diyarbakır’ın ilçelerini, her yeri görebilmek insanlar için mümkün hâle gelmeli ki ve nihayet insanlar bu kültürlerini açıkça, korkmadan ifade edebilmeliler ki Kültür Bakanlığı işini yapmış olsun ve ondan sonra belki bütün görevlerini topluma devredebilir ama o güne kadar kamunun bu yönde kültürü teşvik etmesi, demokrasinin ve özgürlüklerin kazanılması için olağanüstü hâl dâhil bütün önlemlerin kaldırılması, bilim, sanat, kültür üzerindeki bütün kısıtlamaların son bulması ve bu yerlilik ve millilik edebiyatı adı altında aslında uluslararası etkileşime kendi kültürünü kapatmaya son vermesi en önemli şarttır. Umarım, elinizdeki kıt kaynaklarla bunu yerine getirebilirsiniz.

Son cümlem: Kültür bu kadar geniş ve kuşatıcı bir alanken elinizdeki kaynağın bu kadar küçük olması son derece katlanılmaz bir çelişki. Bence şu yaptığınız her şeyi yapmaya devam edin fakat bu kaynaklarla yapamazsınız.

Son bir cümle, bunun da bir tartışma konusu olduğunu biliyorsunuz: İstanbul’daki Atatürk Kültür Merkezinin yıkılması ve yeniden yapılması meselesini siz bir gelişme, bir imkân olarak ortaya koydunuz.

BAŞKAN – Sayın Kürkcü, son cümleyi rica edelim.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Fakat, Taksim’in fethedilmesi mantığına bağlı olarak bu işin yapılmasındansa yeni bir kültür merkezini İstanbul’un başka bir yerinde yapmak pekâlâ mümkündü çünkü görüyoruz ki ortaya çıkan eser babasının eseri üzerine oğlunun yaptığı bir yeni düzenleme olmaktan daha öteye gitmiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Taşçı.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım, Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, Bakanlığımızın bürokratları, saygıdeğer basın mensubu arkadaşlar; hepinizi en kalbî, en içten duygularla selamlıyorum.

Ordu ilimizin yüz akı bir ismin başında bulunduğu Bakanlığın bütçesine dair konuşmak için söz almış bulunmaktayım.

Hem ülkemizin geneliyle hem de Ordu ili özelinde kültür ve turizm adına yapılanlar ve yapılması gerekenlerle ilgili uzun bir konuşma yapmayı düşünüyordum. Ne ki vatan için can verme sırrına eren şehitlerimiz var. Bugün maalesef Hakkâri Şemdinli Derecik Beldesi kırsalından gelen acı bir haberle birisi Ordulu hemşehrimiz olmak üzere iki kahraman evladımızın şehit olduğunu öğrendik. Şehitlerimize Cenab-ı Hakk’tan rahmet temenni ediyorum, kederli ailelerine ve milletimize başsağlığı diliyorum. Onun için bir hakkı teslim ve bir özel tespit yaparak yeteceğim.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, ülkemizin evrensel kültür, sanat ve turizm değerlerinin korunmasını sağlayarak yaşatmak ve tanıtmak; toplumsal bilincin oluşmasında bilgiyi kolay erişilebilir ve etkin kılmak ve ülkemizin dünya turizmindeki yerini ayrıcalıklı hâle getirmek için çok önemli bir vazifeyi haizdir ve bugün bu vazifeyi icra eden Bakanlığımızın başında özel bir isim bulunmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığımız hakikaten hayatının her anını kültür, sanat ve bilime adanmış bir isme teslim edilmiştir. Bundan dolayı duymuş olduğumuz memnuniyeti bir kez daha ifade etmek isterim.

Bulunduğu her vazifeyi hakkıyla yapan Değerli Bakanımız, kültürel değerlerimizi de, turizm olgusunu da doruklara ulaştıracak bir çalışma ve çabanın içinde olacaktır. Buna canıyürekten inanıyoruz. Bu, hak teslimi noktasında not edilmesi gereken bir kayıttır.

Bunun yanında, Sayın Cumhurbaşkanımızın da bir öz eleştiri olarak dile getirdiği AK PARTİ iktidarlarının kültür ve sanatta gerekli adımları atmadığı değerlendirmesini önemsiyorum. Sayın Bakanımız bu eksikliği gidermek için önemli bir görevi ifa ediyor. Bilgisi, birikimi ve tecrübesiyle Kültür ve Turizm Bakanlığımıza bir değer katmış ve ağırlığını artırmıştır. Ayağının tozuyla göreve gelir gelmez yaptığı işler çok kıymetlidir. Bundan sonraki süreçte kadim medeniyetimizi tekrar diriltecek adımları atacağına olan inancımız tamdır.

Şu tespiti de yaparak bitirmek istiyorum: Dede Korkut’un aziz ruhuna rahmet olsun, diyor ya “Baba malından ne fayda başta devlet olmasa.” Devlet kavramını hep yüce bildik, hep yüksek tuttuk.

Gencecik bedenlerin toprağı şereflendirdiği zaman ve zeminler “vatan” ve “devlet” kavramını çok daha anlamlı kılıyor. Tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet umdesiyle vurguladığımız hakikat bu hâle vurgudur. Kültür ve Turizm Bakanlığımız da bunu millet hayatına kayıt kurumudur. Sayın Bakanımızın riyasetiyle bu yaklaşım çok daha anlamlı olacaktır. Başarısı daim olsun. Ordulu hemşehrilerimiz başta olmak üzere milletin duaları arkasındadır.

Bu vesileyle, Bakanlığımızın bütçesinin vatanımız, milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum, yüksek heyetinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Taşcı.

Sayın Haberal, buyurun.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, hayırlı olsun dileyerek başlıyorum efendim müsaadenizle.

Önce temelde birkaç şey söyleyeceğim. Bütçenizle 531 kazı ve araştırma faaliyeti için 34 milyon Türk lirası harcanmış, restorasyon için 55 milyon harcanmış; bu bize rakam olarak çok az geldi, tahmin ediyorum size ve Sayın hemşehrim Müsteşarınız için de çok az bir rakam.

Daha sonra ilgimi çeken bir şey Sayın Bakanım, Dünya Mirası Listesi'nde 17 tane varlığımız var. Çok az değil mi, Türkiye gibi tarih fişkırı topraklardan 17 tane varlığımızın Dünya Miras Listesi'nde olması?

Daha sonra gene bütçenizde dikkatimi çeken bir şey var: Sinema sektörüne olan desteğiniz tiyatroya olan desteğinizin katbekat üstü, fazlası. Tiyatroda, dünyadaki örneklerine baktığımız zaman, bir sinema kadar olmasa da çok ciddi oranlarda destekler var. Özellikle özel tiyatrolara olan desteğinizin çok az olduğu kanaatindeyim. Opera ve bale için özellikle yorum yapmıyorum. Sizin opera ve baleye daha önceki kültür bakanlarımızdan farklı baktığınızı şahsen bildiğim için teşekkür ediyorum bu konuda.

Ben açıkçası şunu söylemek istiyorum, diğer arkadaşlarımdan farklı bir mecraya girmek istiyorum: Tarih zor, bizim için çok zor. Hele bizim gibi, Orta Asya'dan ta Avrupa'ya kadar bir Türk coğrafyasında tarihimizi bilmek, bu kültürü öğrenmek, analiz etmek, bunu yaymak, ulaşmak hakikaten pek zor bizim için. Ne kadar biliyoruz, ne kadar bu tarihe hâkimiz? Buradaki kültürü ne kadar memleketimizdeki vatandaşlarımıza yansıtabiliyoruz? Biz buradan AK PARTİ'li, CHP'li arkadaşlarımızla beraber gittik, Ulan Batur'a gittik, Moğolistan'a gittik, dostluk grubu olarak, Orhun Abidelerine gittik. Açıkçası çok üzüldük. Neden üzüldük Sayın Bakanım? Karakurum, oranın başkentliğini yapmış yerde Almanlar kazı yapıyorlardı; yaptıkları yer Göktürklerin kalıntıları üstünde. Biz orada TİKA aracılığıyla bir şeyler yapmışız, bundan mutlu olduk, yolunu yapmışız, devletimiz yapmış ama gittik oraya, Karakurum'un içinde Japonlar dehşet bir müze yapmışlar. Biz açıkçası -Hamza burada- Hamza Dağ kardeşimle beraber böyle çok yorum yaptık bu konuda; içeriden beni dinliyor. Üzüldük, hakikaten üzüldük. Hele o Tonyukuk Anıtı; 2 tane anıt, taş dikilmiş, etrafında bir tane demir, gelen geçiyor, bir şey yok, ne olduğu belli değil. Buralara el atmamız gerektiğini düşünüyorum efendim. Ayrıca, tabii, Orta Asya'daki kültürümüz bizim, Anav kültürü, Afanasiyevo kültürü, baktığımız zaman Kelteminar kültürü, Tagar kültürü, bunlar milattan önce 5 bin... Hepsini milattan önce, dikkatinizi çekiyorum. Milattan önce bin yılına kadar dehşet kültürler ve Türkiye'de bunlardan hiçbir iz yok.

Özellikle bir daha belirtmek isterim: Mesela tarihte bildiğimiz ilk Türk devleti İskitler milattan önce bin tarihinden bu zamana gelmiş; atı evcilleştirmişler, üzeniği bulmuşlar ilk, atı savaş aracı olarak kullanmışlar. İşte Alp Er Tunga, Alp Er Tunga, herkes çocuklarına Alp Er Tunga ismini veriyor ama Alp Er Tunga'nın ilk Türk devletinin hükümdarı olduğunu, işte onun kızının Tomris Hatun'un ilk kadın hükümdar olduğunu -milattan önce bin tarihinde- bilen yok. E bu insanlar o dönemde o kadar demir ve bronz kullanmışlar ki şu anda yabancı tarihçiler tarafından "bozkırın kuyumcuları" unvanını almışlar. Türkiye'de biliyor muyuz? Bilmiyoruz. Eserleri? Yabancı müzelerde.

Özellikle bir Kavimler Göçü yapmışız, altını çizmeden geçemeyeceğim bu konunun açıkçası. Tabii tarih anlatmak değil niyetim, geleceğim bir husus var burada. Bir Kavimler Göçü yapmışız milattan önce 375 yılında, Balamir tarafından, dünya tarihini değiştirmişiz. Avrupa bizim sayemizde milletleşmiş, feodal yapıdan milletleşmeye dönmüş. Hristiyanlık bizim sayemizde din olmuş, Türkler sayesinde. Ben şimdi bunu söyleyince çok iddialı bir şey gibi belki gelir, değil. Türkler sayesinde Hristiyanlık din olmuş. Attila "Tanrı'nın Kırbağı" unvanını almış, "Kavimlerin Efendisi" unvanını almış çünkü o dönem orada yaşayan insanlar Hristiyanlığı reddetmişler. Hristiyanlık milattan sonra 313 yılında Milano Fermanı'yla serbest bırakılmış. Şu anda Almanların en büyük destanlarının bir

tanesinde, Nibelungen destanında Etzel olarak Attila'yı yazar, kavimlerin efendisi olarak. Ki niye söylüyorum? Orta Asya'yı demin anlattım, ta Avrupa'ya, Macaristan'a gittim, bir Türk coğrafyası. Elimizde ne var? Hiçbir şey. Peki, bunları neden söylüyorum?

Bir şey daha var. Dünya dinler tarihinde Şamanizm, Manizm, Budizm, Gök Tanrı, Musevilik, Hristiyanlık, üstüne İslamiyet; bu kadar dinî kabul eden tek millet Türkler. Dünya insanlık tarihinde başka bir millet yok bütün bu saydığım dinleri kabul eden, bir Türkler. Biliyor muyuz? Bilmiyoruz. Geleceğim yer... Ankara'da, bir Etnografya Müzemiz var, bir Anadolu Medeniyetleri Müzemiz var ama bir Türk medeniyetleri müzemiz yok, bir din tarihi müzemiz yok. İstanbul'da, demin baktım -İstanbul'u da çok iyi bilmemekle beraber- bir Türk ve İslam Eserleri Müzesi mevcutmuş ama Ankara'da Türk medeniyetleri müzesi... Demin arkadaşlarım ifade etti, siz de ifade ettiniz bir yerde yanlış hatırlamıyorsam "Müzeler dolu." diye. Yapalım efendim, kocaman bir müze yapalım, dünyada örneği olmayan bir müze yapalım; Paris'teki gibi yapalım, Viyana'daki gibi yapalım, Petersburg'daki gibi yapalım. Yeri de söyleyeyim, yapacağımızı yeri de söyleyeyim: Beştepe'de yapalım; kocaman bir kütüphane yapılıyor oraya, kocaman da bir müze yapalım. Dünyada ne varsa biz çıkartalım, biz getirelim, bizim tarihimizi biz Türkiye'ye öğretilim. Gelip orayı takip edecek insanlar da hazır. Bir ironi yapayım: Sadece saray gelen muhtarlara bile gezdirsek bütün Türkiye'ye yayılır Türk tarihi neymiş diye.

Süremi iki dakika geçtim efendim. Çok teşekkür ediyorum.

Bütçeniz hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Bu teklifimin özellikle tarafınızca değerlendirilmesini istirham ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Not aldım.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Haberal.

On dakika ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 22.58

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 23.20****BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)****BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)****(Oturum, Kâtip Emine Nur Günay tarafından açıldı)**

BAŞKAN – 26’ncı Birleşimin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, sayın Bakanım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ilk bütçeniz, başarılar diliyorum. Hüseyin Bey’le beraber başarılı çalışmalar diliyorum ekibinizle beraber.

Sayın Bakanım, konunun ne kadar önemli olduğu sizin tarafınızdan çok iyi biliniyor. Onun için, fazla girmeyeceğim, kültür ve sanat akla, bilgiye, eğitime, insana irfan katmanın yoludur. Değerli İbrahim Aydemir kardeşim, Erzurum Milletvekilimiz biraz sonra onu edebî bir dille anlatacaktır eminim, onun için ben çok fazla girmek istemiyorum. Çok önemli olduğunu söylemekle yetineceğim. Bu önemi de Türkiye, bu Anadolu toprağı bu konuda en zengin toprak, bunu çok iyi değerlendirmemiz lazım. Niye değerlendirmekte sıkıntı çekiyoruz? Sebeplerden bir tanesi de konuya siyasi yaklaşıyoruz, objektif yaklaşıyoruz, sanki bu konuyu, kültür konusunu bir siyasi bilinç konusuymuş gibi görüyoruz. Aslında, normal gelişimi içerisinde insanın içinde vardır, kendi kimliğine, kişiliğine, kültürüne sahip çıkmak herkeste vardır, her akli başında olan, eğitimini tam olarak alırsa, irfanı olursa kendi kültürünü de, o ikinci de muhakkak ki koruyacaktır, o kişilikte olacaktır.

Turizmle ilgili olarak da yine çok şey söylemek istemiyorum, hem bu torba kanunla ilgili olarak yapılanlar söylendi, ki orada özellikle bu turizm tesisleriyle ilgili satış maddesinin çok yanlış olduğunu düşünüyoruz. Ama, şunu söyleyeyim: Biraz önce Haluk Bey, mesleği gereği Onuncu Kalkınma Planı’nın 2018 Yılı Programı’ndan bahsetti, oradan bir şey alacağım. Şimdi dünyada, 2013’te turist sayısı 1 milyar 88 milyon, Türkiye’de 2013’te 37 milyon 800 bin. 2016’da dünyada turist sayısı 1 milyar 235 milyona çıkıyor, bizim 30 milyon 300 bine düşüyor. Turizm gelirleri de dünyada 2013’te 1 trilyon 241 milyar dolar, bizde 32 milyar dolar; 32,3 milyar dolar ve 2016’da bu rakam 22,1’e iniyor ki dünyada 1 trilyon 220 milyar dolar iken. Yani, biz çok küçük bir pay alıyoruz, bu kadar zengin topraklarda, kültür, sanat açısından, tarih açısından, turizm açısından bu kadar zengin topraklarda çok düşük bir pay alıyoruz maalesef. Ve enteresan tarafı, kendi vatandaşımız turist, çok daha fazla para harcıyor yabancı turiste göre. Kendi vatandaşımız 2016’da 978 dolar harcıyor, yabancı turist 633 dolar harcıyor.

Sayın Bakanım, 2018’in (E) cetvelinde, 37’nci maddede 6660 sayılı Kanun’a göre, istidatlı, kabiliyetli öğrencilerle ilgili bir madde söz konusu. Buna göre, kaç kabiliyetli öğrenciye şu anda ödeme yapıyoruz bu maddeye istinaden? Ne kadar destek veriyoruz, kaç öğrenciyi destekliyoruz; onunla ilgili bilgi verebilirsенiz memnun olacağım. (E) cetveli 37 “6660 sayılı Kanun’un yurt içi ve yurt

dışında yetiştirileceklerin ders araç gereçleri vesaire Türk öğrencilere Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesinden, ilgili tertibinden destek yapılır.” diyor, buradan ne kadar kişiye destek oluyoruz? Hangi branşlarda, bir de onu verebilirseniz memnun olurum.

Yine, 2018’de 26 taşıt aracı talep ediyorsunuz, 1 tanesi kamyon, 10 tane binek otomobil talebiniz var. Bu kamyonu niçin kullanıyorsunuz Sayın Bakanım? Bu kamyon ne işe yarıyor Bakanlıkta? 12 tane kamyonu var bir de Bakanlığın. Kütüphane mi yapıyorsunuz, gezici kütüphane için mi kullanıyor, başka bir amaçla mı bu kamyonlar kullanılıyor? Eğer kütüphane gibi bir amaçla kullanılıyorsa daha fazla olması lazım, daha fazla verelim. Ama, ne amaçla kullanıldığını anlayamadım doğrusu.

Sayın Bakanım, 2016 yılı Sayıştay denetim raporu şartlı görüş vermemiş. Ama, şöyle önemli bir konu var bulgular arasında: Ayasofya Müzesi, Fatih Medresesi rekonstrüksiyon inşaatı yapılmasına ilişkin gerekli çalışmaların tamamlanmaması konusunu eleştirmiş. Neden bu iş tamamlanmamış? 2017 yılı yatırım programından “2 milyon 120 bin lira ödenek gönderilmiş ve haziran ayı içerisinde çalışmaların tamamlanması planlanmaktadır.” denmiş sizden gelen şeye göre ama sonra ne oldu, bunun akıbetiyle ilgili bilgi verebilirseniz memnun oluruz Sayıştay raporuyla ilgili.

Bir de Bakanlığınızın Sayıştay raporunda faaliyet sonuçları tablosunda hizmet alımları var 243 milyon lira. Nedir, nereden hizmet alınıyor, kimlerden hizmet alınıyor Sayın Bakanım 243 milyon lira; onunla ilgili bilgi verebilirse arkadaşlar memnun olacağım.

Yine, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler var, sizden yapılan transferler, 93 milyon lira. Hane halkına yapılan transferler de 151 milyon lira. Bunlar neyle ilgilidir, bilgi verebilirseniz memnun olacağım.

Performans raporuna göre başarısız iken başarılı... Aslında, performans raporuna göre, Bakanlığınızın çalışmaları kendi kendinize başarılı ilan edilmiş, belli kriterler falan yok, onlar tespit edilmeden bu performans raporunun da tekrar ele alınması gerekir diye düşünüyorum. Devlet Tiyatrolarının çok fazla sıkıntısı yok ama bir bulgusu önemli; banka mevduatlarından faiz geliri elde edilmemesi Sayın Bakanım. Bankaya para yatırılıyor, Ziraat Bankasına para yatırılıyor ama faiz geliri elde edilmiyor, sorulduğunda da Sayıştay tarafından EFT’ler için yaklaşık 785 milyon lira -bunu banka söylüyor- bilabelde avantaj sağlanmış. Yedi-on beş gün arasında hesabımıza para geçmesi gerekirken ertesi gün satış tutarları hesabımıza geçiyor. Bir de bizden belli miktarda her sene banka bilet alıyor, onun için bunu yapmıyoruz.” diyor ama mevzuata göre bu faiz gelirin elde edilmesi gerekiyor. Bankadan alınacak herhangi bir ilave destek varsa o ayrıca alınacaktır. Sayıştayın bu konudaki eleştirisi yerinde. “Kamu Hazinesi Genel Tebliği hükümleri açık olup kapsam maddesindeki bütün kurumları bağlayıcı niteliktedir. Bankaların sağladıkları kolaylıklar tamamen ilgili bankanın tercihi olup kurumların bankaca sağlanan kolaylıklar nedeniyle mevzuat hükümlerini yerine getirmeme gibi inisiyatifleri bulunmamaktadır.” diyor.

Devlet Opera ve Balesinde de iki bulgu söz konusu Sayıştay raporunda. “Leyla Gencer Opera Salonu olarak kullanılmak üzere tahsis edilen binanın muhasebe kaydının yapılmaması...” Bunları tutanaklara geçmesi gerekir diye okuyorum. Lisans alımlarının haklar hesabına kaydedilmemesi de -bu bilgisayarla ilgili, yazılımlarla ilgili bir konu- diğer bir Sayıştay tespiti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayabilir miyiz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Toparlıyorum Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Yine, Faaliyet Sonuçları Tablosu'nda hizmet alımları, burada da 20 milyon 735 bin liralık Devlet Opera ve Balesinde hizmet alımı var; bir de bunu soracağım, nedir? Yazma eserlerle ilgili Sayıştay raporunda kayıtlara girmesini uygun gördüğüm fazla bir konu yok.

Sayın Bakanım, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum, başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Kuşoğlu.

Sayın Tekin, buyurun.

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, son zamanlarda, yapılan devlet eserleri, okullar başta olmak üzere bir Osmanlıcılık özentisi var. Tamam, kabul ediyorum, yalnız iyi ki de betondan yapılıyor yani ömrü yüz, yüz elli yıl, ancak. Aksi takdirde çok kötü taklitleri yapıyor. Gün gelecek 1500 yılında yapılan eser ile 2500 yılındaki arkeolog araştırması... Kafası karışacak, arkeolog yanılan binalara dönecek. Mimarinin şehrin ruhunu yansıtması önemli, yalnız bu konuda kötü taklitlerden sakınarak hareket edilmesi gerektiğini düşünüyorum ve bu konuda en fazla görev de sizlere düşüyor diye bakıyorum olaya. Aynı zamanda camiler dâhil... Elbette ki cami bir kubbe ve minareyle yurt dışından gelen birisi için bile “Evet, burası bir cami.” dedirtmeli ama cami minaresi, yıllardır ecdadın yaptığı eserlerin kötü taklitleriyle gelişmiyor. Devlet de, aynısını, aynı camilerin büyüdüğünü küçüğünü, taklitlerini yapa yapa gidiyor.

Aynı zamanda cumhuriyet eserlerine bir düşmanlık var. Ankara'da İller Bankası binasının yıkılması son derece gereksiz ve bir tarihî eserin yok olmasına yol açtı. Köşedeki cami alanıyla hoşuma gidiyor ama o da yine aynı şekilde bir taklit yani bu taklitçilikten... Tarihî eserlerimizi taklit ederek onları da zedelemememiz lazım diye düşünüyorum.

Sayın Erdoğan, bunun zaten günahını çıkarttı, yalnız bu günah çıkartmak inşallah aklın başına gelmesinin emaresidir. Sadece lafta kalacaksa pek bir anlamı olmayacak diye düşünüyorum.

Samsun şehrinin eskiden belediye başkanlığını yapmış, bir Karedenizli hemşehrini olarak sizinle komşuyuz. Samsun Büyükşehir Meclis üyeliği yaptım Tekkeköy Belediye Başkanlığım zamanında ve benim de desteklediğim, risk alarak desteklediğim Saathane Projesi var; yeni ödül almış, bugün haberi geldi. Fakat, bu projenin tam kalbi olan Saathane Meydanı'nda yapılan kazılarda değişik süreçlerdeki değişik kültürlerin üst üste bindiği görüldü. Dolayısıyla bilgi teknolojisi açısından ve bu konunun bilimsel verilerini inceleyenler bu noktada dondu kaldı ve dolayısıyla burası da büyük bir çukur hâline geldi. Dolayısıyla esnaf muzdarip, şehir halkı muzdarip ve olay da şu anda mahkemelik. Ne olduğu, ne olacağı bilinmez bir hâlde duruyor Saathane Meydanı, lütfen buna el atın.

Tekkeköy Belediye Başkanı olduğum zamanda, 1941 yılından beri bekleyen Tekkeköy mağaralarını o günün ekonomik şartlarında zorlanarak hayata geçirdim ve oradaki binalar da, eski Rum evleri de dâhil. Tekkeköy mağaraları -her sene dile getirdik- insanlık tarihî kadar eski, milattan önce 12000 yıllarına dayanıyor. Yalnız burada, maalesef, bir kazı başlamadı. Belediye Başkanlığım zamanında da çok ısrar etmiştim, bugün belediye AKP'li ama yine bir gram çalışma yok. Lütfen, burayı bir an önce başlatın. Japonlar bu konuda bizden çok daha hassas, her sene gelip bizi eleştirip gidiyorlar.

Samsun'un aynı zamanda -kısa kısa geçeyim bunları çünkü biraz önce arkadaşlar da anlattı, bir Urfa'yı yapmaya kalksanız zaten bütçe hiçbir şeye yetmeyecek- Havza termal turizmi, Vezirköprü dağ turizmi -bunlar ilçelerimiz- Ladik göl ve kayak turizmi, Bafra İkiztepe evleri ve aynı zamanda tarihî evleri, Alaçam Rum mahallesi evleri yıllardır ilgi bekliyor. Her yıl söylüyoruz, söylüyoruz geçiyor. Yeni Bakanımız olmanız hasebiyle bu sene de size tekrarlıyoruz. Tabii, ayakta kalır da, sizi bizi beklerse bu eserler.

Sayın Bakanım, kültürün bir de turizm kolu var elbette ki.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Bir dakika...

Yeni torba yasada, kırk dokuz yıllık süreyle tahsis edilmiş turizm tesislerinin sözleşmeleri tekrar uzatılarak garabet olarak satılacak yani sözleşme hakları satılacak, oradan iyi gelir bekleniyor. Yalnız anlaşılan Maliye Bakanlığı bu paraya sulandı, ele geçirdi, 37 milyar liralık bütçe açığını kapatacak ama sizin bütçeniz kapatılacak açığın onda 1'i kadar. Onun için lütfen, bundan sonra oluşturulacak olan turizm alanlarından gelirleri kültür ve turizme çevirseniz... Ülkenin çok ihtiyacı var. Oraya yatıracağımız para, bir anda kendini geriye döndürerek ülkenin millî geliri olarak ülkemize ve ülkemizin tanıtımına dönecektir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum. Bütçede hayırlı, uğurlu olsun diyecek bir şey yok; o bütçenin en az 10'a katlanması lazım, Türkiye'nin gerçekten buna ihtiyacı var. Yine de, sizin atraksiyonunuza güveniyoruz. Hayırlı olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Tekin.

Buyurun Sayın Demir.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan söz verdiğiniz ve söz sıramı öne aldığınız için.

Sayın Bakanı, salonumuzda bütçemizi izleyen tüm görevli ve basın değerli üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Hayırlı, uğurlu olsun Sayın Bakan. Son yıllarda yaşanan siyasi olaylardan en çok etkilenen sektörün başında turizm, Türk turizmi gelmektedir. Ülkemizde normalleşme ivedilikle sağlanmalıdır Sayın Bakan, eğer bundan bir ekmek yiyeceksek. Bakanlığın imajını, vizyonunu yeniden değerlendirmek gerekiyor. Yani, benim burada -25'inci Dönemi de sayarsak- 3'üncü dönemim sayılır, hep aynı şeyleri burada konuşuyoruz, tekrarlanıyor ve maalesef, Bakanlıkla ilgili yeni bir şey olmuyor özellikle planlama, bütçe artışıyla ilgili. Yapılanları gördükçe insan üzülüyor tabii ki. Ayrılan bütçe yetersiz; dolayısıyla, Bakanlıkta idareimaslahatla yılı geçirmeye çalışıyoruz, kandırmaca ya da göz boyamayla geçiştiriyoruz. Örnekleyecek olursak; önceki yıllarda iki üç ay süreyle kazılan yerler, bu yaz on beş, otuz gün kazı dönemleriyle geçiştirildi. Muğla'da Kaunos, Pedesa; Fethiye sahilinde bulunan ve ülkemizde sahilde bulunan tek antik tiyatro gibi yerler ilgi ve sevginizi bekliyor. Binlerce turistin ilgiyle gezdiği Bodrum Müzesinde zamansız ve sadece siyasi kapris nedeniyle -bütün yaz uğraştık, özellikle Bodrumlular bu konudan çok rahatsız oldular, siz de biliyorsunuz takip ettiniz- binlerce turistin geldiği bu yerde yeniden dönüşüm planlandı. Gerçekten bu kadar imkânsızlıklar arasında böyle uğraşlar insanları üzüyor, bizleri de üzüyor tabii Sayın Bakan.

Yazın Portekiz, İspanya'daydım, kıskanmamak elde değil. İspanya'nın nüfusu 56 milyon dolayında ve ülkeye bu sene 84 milyon turist geldi. Halk, artık, turist gelmesin diye bakıyor. Bizim değerlerimiz çok daha fazla olmasına karşın, bizim bulunduğumuz yeri sorgulamak gerekiyor. Alternatif turizmle ilgili politika ve yaptırımlar olmadan, geliştirmeden turizmdeki hedeflere ulaşmak mümkün değil; özellikle 50 milyon hedefine, ben zannetmiyorum. Bizde çok zengin olabilecek deneyim, kırsal turizmini, yayla turizmini geliştirilerek turizmde hedeflere ulaşmak da çok önemli diye düşünüyorum.

Yine, Muğla, arıcılık ve çeşitli tarım konularında turizm alanıyla kaynaştırarak atılım yapabilir. Muğla, Antalya'dan sonra 2'nci turizm kentidir ancak ulaşım bile daha yeterince tamamlanamadı, birçok doğu illerinden geride. Kış dönemine girdik, Ankara'ya sadece üç gün uçak var Sayın Bakanım, Antep'e, Urfa'ya var ama bizim Dalaman'a haftada üç gün var. Takdir sizin. Birçok ana arter de hâlâ tamamlanmadı.

Muğla, Türkiye'nin en uzun, en güzel koylarına, sahiline sahip ancak başta yatçılık, yelkencilik yeterince destek görmediği için, firmalar, denizcilikle ilgili turistler, Yunanistan'a kaçıyor. Deniz turizminde alternatifler yaratılamıyor. Bodrum, Bodrum Karaada dünya yelkencilik merkezi yapılabilir örnek olarak. Bu konuda Bakanlığın desteklerini bekliyoruz. Ayrıca turizm yatırımı, organizasyon konularında yerel yönetimlere daha çok yetki verilirse turizmimize daha büyük katkılar sağlanabilir. Özellikle merkezî yönetimin merkezî tutumu yerelde de çekinceler yaratıyor.

Sayın Bakan, Manavgat'ta, yabancıların yerleşim yerini ve turizmin merkezi sayılabilecek Manavgat Ilıca'ya cezaevi inşaatı başlanıyor. Şimdi, oradaki halk huzursuz. Özellikle Antalya milletvekillerinden de bu konunun üzerinde durmalarını istiyoruz. Cezaevi yapılacak yer mi kalmadı Türkiye'de yani bu turistik bölgeye yapılıyor? Bunun tekrar gözden geçirilmesini ve özellikle sizin sorgulamanızı rica ediyorum.

Sinema ve tiyatro seyircisi son yıllarda azalıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayabilir misiniz Sayın Demir.

NURETTİN DEMİR (Muğla) - Bunların nedenleri araştırılmalı ve tedbirler alınmalıdır.

Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Ödülü'nde Ulusal Ödül'ün kaldırılması sizce bu olumsuz tabloyu daha da kötüye götürmez mi?

Serbest sağlık turizmi alanları ve jeotermal konusunda yeni planlamalar yapmak gerekir. Muğla bu alanda da önemli potansiyele sahip.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Demir.

Buyurun Sayın Atıcı.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Mersin'in Tarsus ilçesinde esrarengiz bir kazı yapıldı. Bu kazıyı, sizin de malumunuz, uzun bir süre takip ettim. Yaklaşık bir yıl süreyle bu kazı alanı uzun namlulu silahlar taşıyan özel harekât ekipleri tarafından korundu ve ben dâhil olmak üzere hiç kimse bu kazı alanına yaklaştırılmadı. “Buranın izni var mı?” diye sorduğumda, Mersin Müze Müdürü “Evet, izni var, Kültür Bakanlığı kurtarma kazısı olarak bize izin verdi.” dedi. “Peki, ne arıyorsunuz?” dedim, “Bilmiyorum.” dedi. “Ne buldunuz?” dedim, “Bir şey bulamadık.” dedi. “Nasıl yani?” dedim, “Kurtarma kazısı yapıyorlar ama Ankara'dan geldiler, onlar yapıyorlar.” dedi. Peki. Kaymakamı aradım, aynı cevap. Valiyi aradım, aynı cevap. Dönemin Kültür Bakanını aradım “Ya, öyle mi, öyle bir kazı mı var? Bir bakayım, döneym size.” dedi, gidiş o gidiş, Allah selamet versin.

Şimdi, bir ziyaretimde baktılar ki ısrarcıyım ben, bir adam geldi dedi ki: “Ben, bu kazının sorumlusuyum.” Konuşmalarımızdan Millî İstihbarat Teşkilatından olduğunu anlamamak imkânsız, çok kolay anlaşılabilirdi. Uzunca anlattı ve “Bu kazı bizzat Recep Tayyip Erdoğan tarafından takip ediliyor ve Tayyip Bey on gün içinde açıklama yapacak.” dedi ve bana “Sayın Milletvekilim, bu millî bir meseledir, uluslararası bir meseledir. Sizden istirham ediyoruz, bu konuyu çok fazla basınla

paylaşmayın, bir on gün bekleyin.” dedi. Ben de “Peki, hayhay, madem millî bir mesele, uluslararası bir şey, bekleyelim.” Bekledik, on ay geçtiği hâlde hiçbir açıklama yapılmadı. Sonra üstüne üstüne gidince tabii çok rahatsız oldular ve orada yaptığım araştırmalarda bu işin ucunun Vatikan’a dayanabileceğini, orada St. Paul’ün taşıdığı İncil’in aranmakta olduğunu, hatta bundan yıllar önce Vatikan’ın böyle bir talebi olduğunu, resmî olarak buna izin verilmediğini öğrendim. Uluslararası bir kriz olmasın diye de çok dillendirmedim ama baktım ki benim Hükûmetimden bir ses seda yok. Bunu dillendirince kıyamet koptu ve alelacele o kazı alanı kapatıldı esrarengiz bir şekilde.

Sayın Bakanım, Allah aşkına, Türkiye Cumhuriyeti’nin sınırları içerisinde bir kazı neden gizli yapılır? Eğer oradan bir şey çıkacaksa... Örneğin Roma İmparatoru Dakyanus’un hazinesi de orada olabilir. İki olasılık: Bir, Dakyanus hazinesi; iki, St. Paul’ün İncil’i. Diğer bütün rivayetler akla uygun değil. Bunlar eğer aranıyorsa bunu gururla aramamız gerekmez mi? Bulduklarımızı gururla sergilememiz gerekmez mi? Neden biz bu kazıyı on ay gizli yaptık? O kazı alanında bir tane arkeolog yok, bir tane bilim adamı yok, sadece o mülkün sahipleri orada bulunuyorlar ve bir şey çıkar da payımıza ne düşer diye bekliyorlar. Yani benim Hükûmetim hazine arar konuma getirildi Sayın Bakan ve bütün dünya bunu konuştu. Vatikan bile basın açıklaması yaptı, beni aradılar, “Bizim burayla bir ilgimiz yok.” dediler ama Hükûmetten bugüne kadar bir tek ses soluk çıkmadı. Bu, bize yakışmadı. Oradan ne götürüldüğü, ne çıktığı hiç kimse tarafından bilinmiyor ve devleti yöneten Hükûmet çok ciddi zan altında kaldı. Yani biz sizi demokratik yollarla bir dakika içinde düşürmeyi çok arzu ederiz. Keşke yarın seçim olsa sizi oradan hemen indirirsek demokratik olarak ama sonuçta siz bizi yönetiyorsunuz, milletin rızasıyla ve oyuyla geldiniz. Devletimizi orada bu duruma sokmaya hakkınız yok Sayın Bakan. O koltukta oturduğunuz sürece o koltuğun hakkını vereceksiniz, millettten gizli bir iş yapmayacaksınız diye ben bilirim, böyle de olması gerektiğine inanırım. Umarım, oradan neler bulunduğunu net bir şekilde söylersiniz. Çok bastırdık, dediler ki: “İki tane kiremit çıktı.” Bu Bilgi Edinme Yasası’na dayanarak istedim, “İki kiremit, iki tane de kulp çıktı.” dediler.

MUSA ÇAM (İzmir) – Çömlek yok mu?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Biraz daha bastırınca “Ya, bir de sikke bulmuşuz orada.” dediler. Biraz daha bastırsak bakayım ne çıkacak bilmiyorum. Bu, gerçekten bizi çok üzdü, bütün dünyada başımızı öne eğdi. Umarım buna bir açıklama getirirsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN- Sayın Atıcı, toparlar mısınız.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – İkinci konu turizm. Mersin bir turizm cennetidir fakat burada turizmi engellemek için yani Allah ne verdiyse yapıyorsunuz. Ne mi yapıyorsunuz? Bir: Nükleer santral kuruyorsunuz dünyanın en güzel, cennet koylarından birisine. İki: Termik santraller kuruyorsunuz, çimento fabrikasını besleyecek termik santraller kuruyorsunuz. Havaalanı yılın hikâyesine döndü. Havaalanına kaç kere temel attınız törenlerle, hâlâ ihalesi bile yapılamadı. Tarsus Kazanlı Turizm Projesi’ni bir türlü hayata geçiremediniz, bir türlü olmadı. Neler yaptırırsak onu başaramadınız. Mersin-Antalya yolunu yapamadınız. Taş ocaklarıyla ilgili bütün doğayı katlettiniz ama orada turizme bir canlılık getirmek hiçbir zaman düşünülmüdü tarafınızdan.

Sizden ricam, Allah rızası için Mersin’den elinizi çekin, başka bir şey istemiyoruz. Biz kendi başımıza turizmi canlandırırız orada. Yeter ki bunları yapmayın, biz sizden başka bir şey istemiyoruz. Biz Mersin halkı el ele verimiz, turizmimizi canlandırırız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Atıcı.

Buyurun Sayın Aydın.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım, Bakanlığımızın çok kıymetli bürokratları, basınımızın seçkin temsilcileri; öncelikle gecenin bu saatinde hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Aslında geç oldu, iki gündür de bütçeler çok yoğun. Dün İçişleri Bakanlığımızın bütçesi vardı ve çok keyifli bir sunumu vardı Bakanımızın. Oradan olarak dedim ki önümüzdeki yıllar turizm daha iyi olacak, güvenliği tam sağlayacağız inşallah. Bugün Dışişleri Bakanlığımızın bütçesi vardı. Oradan da ilişkilerimizi görünce daha da iyi olacak inşallah turizminiz. Gecenin bu saatinde konuşmayayım dedim ama Antalya'ya haksızlık olacak yani turizmin başkentine, Bakanlığımıza çok haksızlık olacak, çok güzel yatırımları var, yaptıkları işler var. Onun için hızlı bir şekilde bir sunum yapacağım, konuşmamı yapacağım yani kayda da geçmesini istiyorum.

Antalya, 20.723 kilometrekare yüz ölçümü, 2 milyon 328 bin 555 toplam nüfusu ve 640 kilometre sahil şeridiyle Türkiye'nin en önemli turizm kentidir.

Tarihî ve ören yerleri bakımından büyük bir zenginliğe sahip kentte yılın on iki ayı devam eden turizm hareketleri bu bölgeyi ülkemizin en önemli turizm merkezlerinden biri hâline getirmiştir. Antalya deniz, kum, güneş turizminin yanı sıra yıl boyunca süren kültür turizmi, golf turizmi, spor turizmi -özellikle futbol, en az 1.200 takım geliyor yoğun zamanda- kongre turizmi, yat turizmi, dağ turizmi, av turizmi, yayla turizmi, kış turizmi ve sağlık turizmi gibi alanlarda da büyük hareketliliğe ve canlılığa sahiptir. İlimizde 31 adet turizm bölge alanı ve merkezi ile kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi bulunmaktadır. Bu bölgelerin 25'i turizm merkezi ve 6'sı kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesidir.

Avrupa'nın en büyük ve modern hava limanlarından birine sahip olan Antalya'ya -ikincisi de Gazipaşa Alanya, inşallah üçüncüsü Kaş havalimanı yapılacak- başta hava yolu olmak üzere deniz ve kara yolu ile çok sayıda yerli ve yabancı ziyaretçi gelmektedir.

Geçen yıl bu salonda her partiden milletvekillerimiz vardı. Büyük bir sıkıntı içerisindeydik, gerçekten Antalya'nın durumu çok zordu çünkü turist gelmemişti. Biraz önce Sayın Ayhan'ın da bahsettiği gibi yani gerçekten Antalya'yı tam vurmuştu, aynı şekilde Muğla da yine. Ama bu sene gayet morallerimiz yerinde. Geçen yıl, 2016 yılında ilimize gelen ziyaretçi sayısı bir önceki yıla göre yüzde 43 oranında azalarak 6 milyon 425 bin 835'e gerilemişti. 2017 yılı 14 Kasım itibarıyla ilimize gelen ziyaretçi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 58 oranında artarak 9 milyon 816 bine ulaşmıştır. 2017 yıl sonu itibarıyla ilimizi ziyaret eden turist sayısının 10 milyonu aşması beklenmektedir. Bunu dediğimiz zaman sezonun başında, özellikle de Antalya Valimiz Münir Karaloğlu "10 milyonu geçecek." dediğinde bizim turizmcilerimiz bile inanmadı buna. O da dedi ki: "Buyurun, iddia girelim elbisesine." Herhâlde valimin çok elbisesi olacak bu sene. Kendi otelcilerimiz bile, turizmle ilgilenenler bile "Bu sene 10 milyonu aşma şansımız hiç yok." demişlerdi. İnşallah şu anda bile 9 milyon 816, 10 milyonu geçeceğiz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Vali istediği gibi saydıyor herhâlde.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) - Yok yok, yani hepsi bire bir Bülent Ağabey.

Konaklama tesislerimiz: İlimizde Bakanlığımızdan belgeli 400'ü 5 yıldızlı otel ve tatil köyü, 237'si 4 yıldızlı otel ve tatil köyü ve kalan 277'si diğer tür ve sınıflarda olmak üzere toplam 914 konaklama tesisi bulunmakta olup bu tesislere ait yatak sayısı 505 bine ulaşmıştır. Ayrıca ilimizde, belediye belgeli

1.523 konaklama tesisi bulunmaktadır. Bu tesislere ait yatak sayısı 109 bin olup ilimizdeki toplam yatak sayısı 614 bine ulaşmıştır. Zaten siyasi istikrar vardı, ekonomik istikrar vardı, çok hızlı büyüyorduk. Eğer zaten 2016 yılında durmasaydık bu yatak kapasitesi herhâlde 1 milyonu aşacaktı.

Ülkemiz genelindeki Bakanlığımızdan belgeli tesislerde 2016 yılında konaklayan yabancı ziyaretçilere ait gecelemelerin yaklaşık yüzde 64'ü Antalya'da gerçekleşmiştir. 2016 yıl sonu verilerine göre ülkemiz genelindeki Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli konaklama tesislerine ait yatak kapasitesinin yüzde 42'si ilimizde bulunmaktadır.

Ülkemiz genelinde 404 adet çevreye duyarlı konaklama tesisi bulunmakta olup bu tesislerin 201'i, yaklaşık yüzde 50'si ilimiz sınırları içerisinde yer almaktadır.

2014 yılında yeşil yıldızlı tesisler de dâhil olmak üzere 400'ün üzerinde tesise toplam 18 milyon TL, 2015 yılında ise yeşil yıldızlı 125 tesise toplam 7 milyon 619 bin TL tutarında elektrik enerjisi desteği tesislerin hesaplarına aktarılmıştır. 2016 yılında toplam 12 milyon 377 bin TL ve 2017 yılında ise 5 milyon 711 bin TL tutarında elektrik enerjisi desteği firmalara ödenmiştir.

İlimizde 92 firmaya ait toplam 127 yat deniz turizmi araçları turizm işletmesi belgesine sahiptir. Belgelendirilen yatlara ait toplam yolcu kapasitesi 1.426'dır.

Deniz Turizmi Yönetmeliği ve Deniz Turizmi Yönetmeliği Uygulama Tebliği gereğince ilimizde faaliyet gösteren 472 firmaya ait toplam 566 günübirlik gezi teknesine Deniz Turizmi Araçları Turizm İşletmesi Belgesi verilmiştir. Belgelendirilen gezi teknelerinin yolcu kapasitesi toplamı 31.425'tir.

2017 yılında Turizm Amaçlı Sportif Faaliyet Yönetmeliği çerçevesinde Gazipaşa'da 1, Alanya'da 65, Manavgat'ta 68, Serik'te 42, Aksu'da 21, Muratpaşa'da 21, Konyaaltı'nda 4, Kemer'de 108, Kumluca'da 4, Finike'de 2, Demre'de 27, Kaş'ta 55 olmak üzere toplam 418 nokta da valiliğimizce parkur alanı olarak ilan edilmiştir.

Su üstü, su altı, rafting, quad safari, jeep safari, yamaç paraşütü, kano, yelken, sörf ve rafting gibi turizm amaçlı sportif faaliyetler için valiliğimizce 347 adet Turizm Amaçlı Sportif Faaliyet İzin Belgesi ve Deniz Turizmi Araçları Turizm İşletmesi Belgesi düzenlenmiştir.

Ülkemiz dünyada en fazla mavi bayrak ödüllü plajı olan 3'üncü ülkedir. Ülkemizde 454'ü plaj, 22'si marina ve 13'ü yat olmak üzere toplam 489 mavi bayrak ödüllü bulunmaktadır.

640 kilometre uzunluğunda kıyı şeridi bulunan Antalya'da özellikle turizmin yoğun olarak yaşandığı Gazipaşa-Kaş arasındaki sahil bandında yapılan arıtma tesisleri sayesinde 2002 yılında 64 adet olan mavi bayrak ödüllü plaj, marina ve yat sayısı 2017 yılında 210'a yükselmiştir.

Ülkemiz genelindeki mavi bayrak ödüllü plajların yüzde 44'ü ilimiz sınırları içerisinde yer almaktadır. İlimiz ayrıca, dünyada en fazla mavi bayrak ödüllü bulunan kentler arasında 1'inci sırada yer almaktadır.

Yalnızca turizm yatırımları değil kültür yatırımlarımız da var. 2017 yılında bitirilecek yatırımlar: Antalya Etnografya Müzesi, yine Antalya Mevlevihane Müzesi. Bunlar inşallah 2017 yılı içerisinde bitirilecek ve hizmete açılacak. Tabii turizmin bu şekilde olması altyapının da yapılmasından kaynaklandı. İlimizde mahalli idarelerin ve 6360 sayılı Yasa'yla birlikte Büyükşehir Belediye Başkanlığının turizm altyapı çalışmalarını oluşturan kanalizasyon şebekeleri, kanalizasyon terfi merkezleri, arıtma tesisleri, derin deniz deşarjları, imar planı veya imar planı yapımına esas altlıkların hazırlanması, turizm yollarının bakım ve onarımları ile Karayolları Genel Müdürlüğü standardında bölünmüş turizm yollarının yapılması, çevre düzeni, kilitli parke taş yollarının yapılması konusunda

yapacakları projelerine Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğünün (2015/04) sayılı Genelgesi kapsamında hazırladıkları yardım talepleri Bakanlığımızca değerlendirilerek gerekli katkı sağlanmaktadır.

Çok önemli işlere ait bazı bilgileri aşağıda arz edeceğim. Bunlar, Serik atık su arıtma tesisi yapım işi, Manavgat atık su arıtma tesisleri yapım işi, Kumköy atık su arıtma tesisi yapım işi. Bunların hepsi gerçekleşti ki denizlerimiz çok temiz olduğu için mavi bayrak aldık ve turizme katkısı çok fazla miktarda.

Yine, Bakanlığımızca Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığınca yapılacak olan Kemer arıtma tesisi için 7 milyon TL ödenek gönderilmiş olup ihale çalışmaları devam etmektedir.

Bakanlığımızca ilimizde yer alan belediye başkanlıklarına, birliklerin turizm altyapı işlerine, son on dört yılda 300 projeye toplam 415 milyon 251 bin TL ödenek tahsis edilmiş ve tahsis edilen ödeneklerden 401 milyon 169 bin ödeme yapılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayabilir miyiz Sayın Aydın.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) - 2017 yılında devam eden projeler için ödenecektir.

Geçen yılki darboğazdan kurtulmak için gerçekten Hükümetimiz tarafından çok güzel çalışmalar yapıldı. Bu salon turizmimizi desteklemek için, zor anında çok büyük destekler verdi. Onun için bu desteği veren hem Komisyonumuza hem Hükümetimize ve tüm destek veren kurumlara teşekkür ediyorum.

Ben bu duygu ve düşüncelerle Bakanımıza tekrar hayırlı olsun diyorum ilk bütçesi olduğu için. İnşallah önümüzdeki yıllar daha da iyi olarak büyümeye devam edeceğiz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Aydın.

Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün ülkemiz için çok beklentileri olan bir bakanlığımızın, Kültür ve Turizm Bakanlığının 2018 yılı bütçesini görüşüyoruz. Hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Kültür, bir milletin ortaya koyduğu tüm değerleri ifade etmektedir. Ülkemizde sanatın, kültürün geldiği boyut, geldiği nokta hepimizce de malum. Bu anlamda, özellikle ülkedeki siyasi ve ekonomik atmosferin kültür ve sanat üretiminde temel belirleyen bir faktör olduğunu hepimiz de biliyoruz.

Turizmin temeli, ülkenizde huzur ve güven, dışarıda da itibar ve iyi ilişkiler temelinde inşa edilirse karşılık bulan da bir olgudur. Kuşkusuz, ülkemiz hem coğrafi hem beşeri anlamda önemli bir kültür merkezi ve medeniyetlere de beşik olmuş bir yerdir. İşte, biz böyle bir coğrafyada dünyada turizmden hak ettiği payı alamayan da bir ülkeyiz. Hani, bir atasözü vardır, derler ya: “Görmeyen Allah’a nasıl bakarsa Allah da ona öyle bakarmış.”

Şimdi, tabii, ülke bütçesinden -Sayın Bakanımın sunumunu dinleyince hepimizin morali bozuldu- bu kadar az payla ortada çok bir şeyi yaratmamız, artı değeri yaratmamız, bu ülkenin o güzel tarihi ve turistik dokusuyla dünyadan hak ettiği pastayı alması noktasında yeterli değil.

Ülkemiz gerçekten turizmde iyi atılımlar yapmış, bu ülkenin müteşebbis insanları devletimizin verdiği teşviklerle çok ciddi yatırımlar yapmışlar ama bunların büyük bir bölümü incelendiğinde, değerli arkadaşlar, yüzde 80'i -ya da 70'in üzerinde- teşviklerle yapılmış, yeteri kadar sermaye koymamış, ufak bir sarsıntıda tamamen borç batağıyla sıkıntılar yaşayıp krize düşmüşler. Bu en son yaşadığımız, Rusya'yla yaşanan uçak kriziyle bunun farklı boyutta örneklerini gördük. Diyoruz ki: Bunun Hükûmet tarafından turizm sektörünün bileşenleriyle bir araya gelmesi lazım. Hatta bugün gönlümüz isterdi ki onların temsilcileri şu Bakanımızın yanında otursun, bu ülkenin geleceğini sivil toplum örgütleriyle, bunun bileşenleriyle birlikte kararlaştırarak doğru bir yol haritası oluşturalım.

Şimdi, teşvik sisteminde, hatta şehirlerde İmar Kanunu'nda da değişiklik yapılması lazım. Yani, bugün benim param varsa devlet olanaklarından yararlanarak ya da yararlanmadan Türkiye'de istediğim yere istediğim oteli yapabiliyorum. Bizim de bu anlamda böyle bir planlama zafiyetimiz var. Ülkemiz bu anlamda belli bölgeleri belirlemeli, şehir imar planlarında da buna göre bir çalışma mutlak yapılmalıdır. Ya oteller belli bir bölgede bir araya toparlanmalı; gerek kontrol gerek denetim gerekse birbiriyle rekabet edebilir anlamda doğru hizmet vermeleri, hedeflerini doğru koymaları anlamında yeniden yasal düzenlemelere ihtiyaç var.

Bunun dışında, son zamanlarda gelişen, hepimizin de bildiği: Kentlerde kiralık evler. Bu anlamda, bu kiralık evler hem otelcilik sektöründeki ciddi sermayeleri bağlayan sermaye sahiplerine oldukça zarar vermekte ve ülkemizin imajını da bozmakta. Şöyle söyleyeyim: İstanbul'da yaklaşık olarak 20 bin civarında günlük kiralık evlerin yatak kapasitesinin olduğu söylenmekte. Tabii, bu evlerde güvenlik zafiyeti var; bu evlerin birçoğu yeteri kadar vergisini vermiyor, devletimizin buradan bir zararı var; haksız rekabet var; temizlik ve hijyen sorunu var; terör riski var; yangın tehlikesi var; var da var. Demek ki biz, bu sektörden ciddi bir beklentimiz varsa, bu anlamda yeniden bileşenlerimizle doğru bir rotayı çizmek zorundayız.

Tabii, herkes doğduğu topraklara aşına. Ben de Tokatlıyım değerli arkadaşlar. Tokat gerçekten AK PARTİ iktidarı döneminde çok ciddi göç veren, son on yılın da göç şampiyonu illerden biri. Yaklaşık 2.400 kişinin çalıştığı, 37 bin üretici ailenin olduğu Tokat TEKEL Sigara Fabrikasını kaybettik, bununla birlikte TÛRSANT vardı, Salça Fabrikası vardı, KONEKTAŞ'a ait fabrikalar vardı; bunları çok kısa sürede kaybeden bir il olduk. İl olunca, şimdi, bizim beklentimiz şuna kaldı: 3 de kıymetli ovamız var. Hükûmetin en olumlu icraatlarından biri, bunu da ifade etmek istiyorum: Kıymetli ovaları koruma altına aldı. Fakat çiftçi üretmiyor, ürettiği ürünün kıymeti yok, taban fiyat yok, önünü görmüyor, kimse ekmiyor. Bu anlamda, Tokat'ın 3 kurtuluşu var: Biri, tarımsal ürünleri kıymetli hâle getirip ne üretebiliyorsa kıymetli satmak; ikincisi, üniversiteye dayalı büyüme; üçüncüsü de kültürel ve tarihî dokuyu turizmle bütünleştirerek o güzel coğrafyasıyla bundan bir kazanç elde etmek. Ama buna baktığımız zaman, Tokat yeteri kadar payını da almış değil, ciddi planlamaların merkezinde de değil. Biz Tokat'ı tanıtırken de şöyle diyoruz: "900 adımda dokuz yüz yıllık tarihi gezebiliyorsunuz." Bu kadar kısa mesafede birçok tarihî dokuyu görmek, görmek mümkün.

Tokat Kalesi milattan önce 390'lı yıllarda yapılmış bir Bizans eseri; çok güçlü savunması olan, hatta hepinizin bildiği meşhur Kazıklı Voyvoda denen Kont Drakula'nın tutuklanıp hapis yattığı zindanlarıyla meşhur ve şehre de hâkim bir yerde, yaklaşık 362 basamaktan şehre inilebilen ama bunların bütçesi olmadığı için senede 20-25 basamağı ancak gün ışığına çıkarılabilen. Şimdi, Sayın Bakanımızı dinleyince yine "Tokat'a şunu da, bunu da..." demekten kendimizi alamayacağız ama herhâlde "Oğlum Reşit, sen söyle sen işit." gibi bir durumla da karşı karşıyayız gibi.

Yine, Tokat'ın Komana Pontika diye, yaklaşık 9-10 kilometrelik mesafede bir antik kenti var. Yaklaşık on yıldır, Sayın Bakanım, şöyle temmuzun ilk haftalarında sezon açılıyor; görüyorum, böyle, kafalarında fôtr şapkalarla hocalarımız ve bir ekip geliyor, restorasyona başlayacaklar; bir de bakıyoruz, on beş gün sonra yok. Ne oldu? “Bütçe bitti.” Yani, bu tarihî dokuları bir an önce hayata geçirecek bir plan yapmamız lazım; sekiz yıllık olur, on yıllık olur. Ama Tokatlı ya da bir başka il bilmeli ki “Bana 2025'te sıra geliyor. 2025 yılında benim Komana Pontika Antik Kenti'm turizme, ülkemiz turizmine kazandırılacak.” Ama cüzi bütçelerle açığa çıkıyor, yeteri kadar korunamıyor Sayın Bakanım, bir bölüm eserleri de elimizden kaçırıyoruz. Ülkemizin bu konuda verdiği mücadeleyi de görüyoruz.

Yine, Devlet Tiyatrolarının 2016 yılı bütçesi görüşülürken Tokat'a gelmesinin burada sözünü almıştık. Bırakın Tokat'a ayda bir, iki ayda bir gelmeyi, arabası dahi geçmedi, görmedik, onu da bir ifade edeyim. Herhâlde çok zor Tokat'a iki ayda bir tiyatro turnesinin şey olması. Bu konuda da talebimiz var.

Yine, Sayın Bakanım, Tokat'ta bu kadar güzel dokunun içerisinde bir kültür merkezimiz yok. Başka illere yapılmasından hiç rahatsızlık duymuyorum ama biz bu tarihî dokuyu, bu kültürümüzü bizden sonraki nesillere aktaracaksak illerde bu planlamaların olması lazım. Tokat'ın bu anlamda da bir kültür merkezine acilen ihtiyacı vardır.

Yine, Kale'mizin eteğinde, Sayın Bakanım, 314 tane konut “İnsan yaşamına tehlike arz ediyor.” diye raporlarla “risk alanı” ilan edildi. Yani, bir yağış anında gece bakıyorsunuz ki adamın evine taş düşmüş, ya yaralı ya da şans eseri kurtulmuş. Mutfağına düşmüş; kendi, yatak odasında. Bunun, Çevre ve Şehircilik Bakanıyla ya da afet birimleriyle görüşerek, ihalesinin yapılmasına hem de o Kale'nin -olması gereken- etkelerinin açılmasına Tokat'ta ihtiyaç var.

Yine, Sayın Bakanım geçen konuşmasında söz etti: Sulusaray'da Sebastapolis diye bir antik kentimiz var. Bunun üzerinde 200 hane oturuyor. Bu hanelere gittiğiniz zaman -eski yapı burası, eski bir köyü, şimdi ilçe- kapının önündeki ahşap direk bir tarihî dokunun şeyinden kırılmış, onun üzerine oturmuş; affedersiniz, gidiyorsunuz, ahırlarda direk taşı köşe taşı olarak kullanılmış. Çok kıymetli olanların da bir bölümü biz kıymetini bilmeden zamanında satılmış, gitmiş. Oranın kıymetini şöyle söyleyeyim: İngiltere Prensi Prens Charles benim bildiğim iki ya da üç defa gelip orayı özel ziyaret etmiş. Böyle önemli bir kenti eğer gün ışığına çıkarırsak yöremize ciddi getirilerin olacağına inanıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayabilir misiniz Sayın Durmaz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlayacağım Sayın Başkanım.

Yine, Sezar'ın “Veni, vidi, vici.” dediği Zile Kalesi'nin taşları da, aynı şekilde, etrafındaki evlere zarar vermektedir.

Sayın Bakanım, Kırım Hanlarından Giray Han'ın Zile'de sürgün hayatı yaşadığı, buraya yerleşik olduğu tarihî bir konağı var; sizden önceki bakanımız bunun restorasyonuna bir katkı sunacağı sözünü vermişti. Ticaret ve Sanayi Odası bir sivil toplum örgütü. Bu restorasyonun büyük bir bölümünü yerel kaynaklarla kendisi yapıyor. Sizin de bir dokunuşuz bu eseri de kazandıracaktır.

Yine, Tokat, Koruma Kurulu olarak Sivas'a bağlı Sayın Bakanım. Sivas'ın zaten haritaya baktığımız zaten 3-4 vilayetlik bir coğrafyası var. Bir de Malatya bağlı, Amasya da oraya bağlı. Hiçbir konuda talep altı aydan, yedi aydan, bir yıldan önce dönmüyor, bu konuda da bir sıkıntı var. Tokat'ta Vakıflar Bölge Müdürlüğü var. Amasya'da da tarihî doku var. İki ilin işini kolaylaştırma adına Tokat Vakıflar Bölge Müdürlüğü bünyesinde böyle bir çalışma sizin emirlerinizde olabilir.

BAŞKAN – Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Hemen toparlıyorum Başkanım.

Yine, yöremiz Alevi-Türkmen kültürü, Bektaşî kültürü, Sıraç kültürü, Balkan Türkleri, Gürcistan’dan gelen yurttaşlarımız, Kafkasya’dan gelen yurttaşlarımız ve bizden önceki Ermeni, Rum, o topraklarda yaşayan birçok kültürel mozaiklerin bir arada yaşadığı kadim bir barış kenti ama bu kentte inanç turizmi merkezli de Kültür Bakanlığının geçmiş yıllarda projeleri vardı. Sunumda -böyle kaçırdım mı bilemiyorum ama- bu anlamda bir bütçe ayrıldığını ya da bir proje göremedim. Arzu ederseniz biz de yardımcı olalım ama ülkede yeni nesilleri kaynaştırma açısından bu projenin de çok önemli olduğunu biliyorum.

Yine, yöremizden “Genç yaşta ölüm seni arar oldum. Neredesin?” diyen -Bakan Yardımcımız Sayın Yayman biliyor- Kıvrıkcı Ali’nin köyüne Sayın Bakanımızın bir heykel sözü vardı ama o söz de yerine gelmedi.

MUSA ÇAM (İzmir) – Hangi Bakan?

KADİM DURMAZ (Tokat) – Nabi Avcı Bey.

Ama biz devlette devamlılığı esas biliyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Kesin, katılıyorum.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Evet, lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Yine, Sayın Bakanım, Niksar Çamiçi Yaylası bir oksijen deposu. Buranın turizme kazandırılması ve ayrıca da İç Anadolu’nun Niksar-Akkuş-Ünye’ye bağlantı yolu çok ivme kaydetmiyor. İnanıyorum, bu sizin dokunuşunuzla hayata geçecektir diyorum.

2018 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Durmaz.

Sayın Ayhan, buyurun.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Sayın Bakanı ve değerli arkadaşları saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, kültür üzerine şüphesiz birçok şey söylendi. Kültürün toplumsal yaşamımız içerisindeki yeri çok özelliklidir ve çok önemli ve anlamlıdır. Şimdi, bugün Türkiye coğrafyasını düşündüğümüz zaman Türkiye’nin mevcut sosyokültürel çeşitliliği de göz önüne alındığında hem etnik açıdan hem inançsal açıdan çok kültürlü, çok kimlikli bir coğrafyadan ve ona denk düşebilecek, ona uygun bir toplumsal yapıdan söz etmek mümkündür. Şu anda karşı karşıya kaldığımız mevcut uygulamalar bu çok kültürlü, çok kimlikli dokunun siyasal birtakım düşüncelerle ve siyasal birtakım çalışmalarla ne yazık ki o mevcut doğasına ve ruhuna uygun bir şekilde gerçekleşmediğini görmekteyiz. Özellikle Bakanlığımızın bu çok kültürlü coğrafyada, çok kimlikli bir zeminde görev ve sorumluluk almış olması, bütün kültürleri koruyan, bütün kültürlerin gelişmesini sağlayan bir sorumluluğu da kendisine yüklemektedir. Son süreçte bu mevcut yapılarla ilişkin takınılan tutum ve ortaya konulan tavırları göz önüne getirdiğimiz zaman ne yazık ki bunu Bakanlığınız tarafından görmek mümkün değildir. Özellikle kültür ve sanat alanına ilişkin son iki yıldır büyük derecede bir karşı duruş ve tek bir kültürün, tek bir kimliğin ve yaklaşımın öne çıkarıldığını görmekteyiz. Kültürel ve sanatsal faaliyetlerde yasaklamadan tutalım da engellemeye varıncaya kadar birçok uygulamayla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle bu mevcut politikalar bazı refleksler güdülerək âdetâ meşrulaştırmaya ve toplum nezdinde kabul edilmeye çalışılıyor. Nedir bu? Örneğin Hasankeyf’le ilgili. Son zamanlarda Hasankeyf’le ilgili çok ciddi

toplumsal tepkiler ve duyarlılıklar söz konusuysen Hasankeyf'in tarihsel dokusunun korunması sizin Bakanlığınızın görev ve sorumluluğu alanı içerisine girmesi gerekirken geçtiğimiz günlerde Hasankeyf dinamitlendi. Hasankeyf'in özellikle o tarihsel dokusu, o tarihsel özellikleri baraj ve birtakım böyle çalışmalar öne sürülerek ortadan kaldırılmaya çalışıldı.

Diğer uygulama Sur'da yaşanmaktadır. Diyarbakır'ın Sur kentinde tarihsel mekânlar “kentsel dönüşüm” adı altında özellikle Kürt sorunundaki şiddet ve çatışma politikaları esas alınarak oradaki kültürel varlıklar korunması gerekirken yıkıma tabi tutuluyor.

Bununla beraber son iki yıldır Kürt sorunundaki şiddet ve çatışma politikalarından kaynaklı olarak da özellikle Kürt kültürüne ilişkin birtakım olumsuz uygulamaları görmekteyiz. Belediyelere kayyum atanmasıyla beraber çok yoğunluklu bir şekilde Kürt kültürü motiflerine ilişkin bir yasaklamanın gerçekleştiğini görmekteyiz. Örneğin Mehmed Uzun, Ahmedi Hani'nin yazdığı “Mem u Zin”, Ahmed Arif ve birtakım böyle Kürt şahsiyetlerin isminin verildiği mekânlar, kurumlar kapatılıyor ve bunların yerine farklı, halkın benimsemediği ve daha önceden aslında kabul gören birtakım isimler ortadan kaldırılmaya çalışılıyor. Şimdi, bunlar -sözümün başında da ifade ettiğim gibi- kültürü koruma, kültürü siyasetin dışında bir alan olarak değerlendirmekten ziyade siyasal kaygılar ve siyasal düşünceler esaslı kültüre karşı geliştirilen saldırılar olarak gerçekleşmektedir. Bugün son iki yıl özellikle kültür ve sanat alanında yapılan bu kırımlar, bu yasaklamalar ve baskılamalar âdetâ 12 Eylülü aratırcasına gerçekleşmektedir. Yani filmler yasaklanıyor, sanat faaliyetleri yasaklanıyor, birtakım yayınevlerinin kitapları yasaklanıyor, kitaplar toplatılıyor. Örneğin, Kürt dilinin ve kültürünün gelişimine ilişkin açılan dernekler kapatılıyor. Bunların en başında gelen de Kürt Enstitüsüdür, İstanbul'da merkezi olan Kürt Enstitüsüdür. Kürt diliyle, Kürt kültürüyle uzun yıllardan beridir araştırma yürüten bir enstitü bu mevcut düşüncelerden ve uygulamalardan kaynaklı olarak kapatılmış durumdadır. Örneğin, Kürt dilinin gelişimiyle ilgili kurulan KÜRDİ-DER de kapatılmış durumdadır ve buna bağlı olarak Kürt folkloru, müziği, sanatının gelişimiyle ilgili kurulan kültür dernekleri de kapatılmaktadır. Yani bir bütün olarak aslında kültüre karşı böyle bir yasaklama, bir baskılama durumu söz konusudur. Hâlbuki sizin Bakanlığınızın yapması gereken toplumun genel ihtiyaçlarını, genel istemlerini dikkate alan bir tutum içerisinde olmaktır. Kültürün korunmasına dairdir yani kültürün tanımsal özelliğine uygun bir yaklaşım içerisinde olmanız gerekiyor.

Bugün Mezopotamya ve Anadolu ciddi kültürel mirasa sahip olan coğrafyalardır. “Altın hilal, bereketli hilal” dediğimiz coğrafya üzerinde Kürtlerden tutalım da Mitannilere, Medlere, Asurlulara, Ermenilere, Hititlere varıncaya kadar birçok kültürel medeniyetin ve uygarlıkların yaşadığı bir coğrafyadır. Dolayısıyla burada özellikle tarihte ilklerin oluştuğu, tarihte ilk yaşam tohumlarının atıldığı yer olması itibarıyla buradaki kültürel varlıkların korunması ve siyasal birtakım düşüncelerle önünün kesilmemesi gerekiyor. Özellikle bu niye böyle yapılıyor? İşte, son iki yıldır Kürt sorunundaki takınılan tutumdan kaynaklı yapılıyor. Bakın, 2013-2015 yılları arasında Kürt kültürünün gelişime ve geliştirilmesiyle ilgili birtakım rahatlıklar, birtakım demokratik ortamlar ve olanaklar gerçekleşiyor ve toplumda müthiş derecede bir rahatlamaya neden oldu. Dolayısıyla bu rahatlama durumunun siyasal düşüncelerden veya bazı yaklaşımlardan kaynaklı önünü kesmek bence kültüre karşı gelmek anlamına gelmektedir ki bunun en büyük sorumluluğu da Kültür Bakanlığına düşmektedir. Bugün Kültür Bakanlığının yapması gereken kültürleri korumaktır. Kültürleri insanın doğasından gelen, insanın toplumsallığından gelen ve doğal faaliyeti olarak değerlendirmek gerekiyor. Hepinizin de bildiği gibi, kültürün maddi ve manevi değerleri söz konusudur. Kültürün maddi ve manevi değerlerini korumak hepimizin temel sorumluluğudur. Hele hele özellikle üzerinde yaşadığımız coğrafya bu mevcut değerler açısından müthiş derecede bir zenginlik sunan bir coğrafyadır. Bu zenginliği korumak hepimizin temel sorumluluğudur. Yani bunu siyasetin aracı hâline getirmek, siyasetteki hükmetme ve tahakküm etmenin

alanı hâline getirip buna karşı yasakçı bir tutumla yaklaşmak asla kabul edilemez. Dolayısıyla Kültür Bakanlığının yapması gereken, insanların kültürel faaliyetlerinin önündeki engelleri kaldırmak ve bunun alabildiğine gelişimini sağlamaktır; demokratik bir iklim içerisinde, demokratik bir ortam içerisinde insanların bunu gerçekleştirebileceği olanakları ortaya koymaktır, ne yazık ki bugün bunu görmüyoruz. Bakın, “yerlilik” ve “millilik”ten bahsediliyor. Şüphesiz, yerlilik önemlidir, millilik önemlidir ama Türkiye coğrafyasında sadece bir milletin, bir kimliğin milliliğinden söz etmek de eşyanın doğasına aykırı bir şeydir. Bugün şüphesiz Türk kültürü de olmalıdır ama bunun yanında Türkiye coğrafyası içerisinde yaşayan, az önce de ifade ettiğim gibi, birçok kültürel kimlik söz konusudur. Dolayısıyla bir kültürel kimliğin kendi kimliğini kültürel faaliyetlerin önüne koymasına niye karşı çıkılıyor? Niye şu an Türkiye’de önünde Kürt ismi olan bir kültür kurumu yok, kültür faaliyeti yürüten bir dernek yok? Niye bu yapılıyor? Yani tutun ki o insanlar kendi dillerini öğrenmek istiyor, tutun ki o insanlar kendi folklorik özelliklerini yaşamak istiyorlar ve bütün bunları gözetten bir politikayla Kültür Bakanlığının bunların karşısında yasaklayıcı değil daha çok bu kültürlerin kendilerini yaşatmasının olanak ve imkânlarını sunan bir konumda olması gerekiyor ama ne yazık ki bunları göremiyoruz. Yani kültürleri bu eksenli ele almak, turizmi de kültürü de bu bağlamda, sanatı da birliktelikle ele almak kesinlikle demokratik olmalıdır. Sizden beklentimiz, kültürlerle karşı daha hoşgörülü olmanızdır, daha demokratik, daha özgürlükçü bir tutum içerisinde olmanızdır.

Bakın, sanat nerede gelişir? Özgür ortamlarda gelişir, demokratik ortamlarda gelişir. Bir sanatı siz kendinize göre şekillendirirseniz, bir kültürü kendinize göre şekillendirirseniz bu kültür olmaz, bu tamamen jakobenci bir anlayışla işte, doksan yıldır, yüz yıldır yaşamış olduğumuz ve sizin de muhatabı olduğunuz o üstenci, o inşa edici, yapay kimliğin tuzağına düşmektir ki bunun adı kimlik değildir, bunun adı kültür değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlar mısınız Sayın Ayhan?

Buyurun.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Kaldı ki yani kültürün maddi öğelerinin toplumsallığını, doğallığını kesinlikle bozmamak gerekiyor. Bakın, işte, tarihî değerlerimiz aynı bu çerçevededir. Bugün Göbeklitepe işte, Urfa’da -Mehmet Ali Bey de ifade etti- çok büyük bir mirastır aslında, on iki bin yıllık bir mirasa sahip; bu ne Kürt’e aittir ne Türk’e aittir ne Arap’a aittir ne de orada yaşayan salt Asuri’ye ve Süryani’ye aittir. Orada bir sürü medeniyetler yaşamıştır ve onların oluşturmuş olduğu kültürel bir mirastır aslında ve Sur da öyledir ve Hasankeyf de öyledir. Dolayısıyla ben bunu sadece Kürtler üzerinden değerlendirip Kürtler üzerinden tutma gibi böyle mikro bir tutum içerisine girmek istemiyorum. Ama Kültür Bakanlığının yapması gereken şey, bu kültürel değerleri herkesin kendisini nasıl ifade ettiği boyutta önünü açmak ve bunun karşısındaki engelleri kaldırmaktır. Bu açıdan değerlendirmek lazım, bunun önündeki bütün engelleri kaldırmak lazım. Bir yerde herkes birbirine benziyorsa orada hiç kimse yoktur. Yani burada herkesi birbirine benzetme gibi bir tutum içerisinde olmak, hele hele adı “Kültür Bakanlığı” olan bir bakanlığın şeyi olamaz. Yani onun için birbirimize benzemekten, birbirimizle aynı olmaktan ziyade farklılığımızla zenginliğimizi yaratmak ve bu ortak yaşamı ortak kültürü güçlendirmemiz gerekiyor. Aksi takdirde, hepimiz birbirimize benzeyeceksek, tek kültür bize empoze edilecekse, tek kültür bize aşılacaksa o zaman bir şey yapmaya gerek yok, hepimiz biat edelim, hepimiz o kültürün buyruğu altına girelim.

BAŞKAN – Toparlar mısınız Sayın Ayhan?

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Evet, toparlıyorum.

Bu, insanın doğasına, insan fitratına da aykırı bir şey. Dolayısıyla bizim sizden beklentimiz, tüm kültürlerin önündeki engelleri kaldırıcı ve tüm kültürlerle eşit mesafede olan bir bakanlık faaliyetini gerçekleştirmenizdir. Sizi ben az çok yakından takip ediyorum, daha önceden görüşmemiz de olmuştu ve sizin bu noktada daha demokratik, daha kapsayıcı ve daha kuşatıcı bir kimliğe sahip olduğunuzu da biliyorum. En azından yeni görevinizi aldığınız için bu Kültür Bakanlığı faaliyetlerinde bu anlamda dediğim o zenginliği, o çeşitliliği gözetken bir politika ve çalışma yürüteceğinizi düşünüyorum.

Tekrar, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Ayhan.

Sayın Aydemir, buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, saygılar sunuyorum. Şahsınızda bütün heyeti saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, efendim, malumunuz, 2018, Erzurum’da 12 Mart 1918’in 100’üncü yıl zafer yıl dönümü. Fırsat bu fırsat, bütün heyeti Erzurum’a davet ediyoruz, şeref verirsiniz.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Biz dâhil mi sadece Bakanlık mı?

BAŞKAN – Komisyon üyeleri de dâhil mi?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Tabii tabii, herkesi, buradaki bütün heyeti deyince elbette ki.

Değerli Bakanım, ben bir metot, bir tarz sergiledim bugüne kadar. Müsaadeniz olursa, gene o hâl üzere devam edeyim. Hak teslimi sadedinde tespitlerle başlıyorum birtakım şeyleri izaha, o yaklaşımı devam ettireceğim.

Tespitlerimiz şöyle olsun: Değerli Bakanım, değerli arkadaşlarım; AK PARTİ dönemi, ülkemizde değerlerle yeniden buluşma, değerlerimizle yüzleşme dönemidir, bir farkındalık sürecidir -bunu her vesile söylüyoruz- bizi asırlarca dünyaya hâkim kılan medeniyetimizin köklerini yeniden bulma ve onları ihya etme devresidir, kültür kimyamızı yeniden keşfetme vaktidir. Bu noktada, İbrahim Bey demin tam bitirirken söyledi, hazır yeri gelmişken onu da söyleyeyim, medeniyetten bahsederken “millilik”, “yerlilik...” Biz “millet” tarifini bir etnik kimlik bağlamında yapmıyoruz. “Millet” bu toplumda tasada, sevinçte yürekleri bir atanları, kültürel olgularda paydaları ortak olanları tarif sadedinde koyuyoruz. Sizin her seferinde, İbrahim Bey, tekçi yaklaşımdan bahsederken de kavramlar biraz karışıyor gibi geliyor. “Tek” ve “bir” kavramını Hallacı Mansur’u da işin öznesine koyarak izah etmeye çalıştınız.

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Çokluğun birliği dedim ben.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Oysa şimdi “tek”, “ahad” kavramıyla izah bulursa o zaman “bir”in bir anlamı kalmıyor. Biz “tek millet” derken bütün etnik unsurları kastediyoruz. Dolayısıyla orada bir barış iklimi, bir kardeşlik iklimi de yeşeriyor. Aksi hâlde, ha bire böyle “Kürt kimliği, Kürt kültürü” filan nereye kadar gideceğiz bununla?

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Yok mu yani şimdi Kürt kültürü?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır, efendim. Bakın, şimdi, ben o coğrafyada yaşayan insanım. Her vesile söylüyorum, Kürt’ü Türk’ten ayırmak kadar namertçe bir yaklaşım olamaz; tam tersi, biz bir milletiz, tek milletiz derken bunu söylüyoruz. Kürt’ün kültürü, benim de kültürüm, biz de beraber yaşıyoruz; Türk’ün kültürü de öyle yahut Laz’ın... İşte, Bekaroğlu hocam olsaydı, o da keşke katılsaydı sohbete. Tek millet ihata eden, kuşatan bir kavramdır.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Duyar gelir şimdi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bekaroğlu hocam mı? Duymasa da yarın iştirak eder.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – O kültüre ne kadar kaynak tahsis ediyorsunuz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Nasıl?

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdiñ geçti)

BAŞKAN – Sayın Aydemir, sürenizi uzatmayacağım, ona göre satışmalara çok böyle şeye girmeyin.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Peki, tamam.

Bizi bir adalet ve şefkat medeniyeti olarak tarif ettirecek değerlerin banileri ve onların ufuklarına dönüş zamanıdır ak dönem. Sayın Cumhurbaşkanımızın “Medeniyet birikimiyle irtibatını koparan bir ülke fikri kuraklığa maruz kalır.”, “Geçmiş yok sayarak geleceğe yürünemez.” vurgusuyla bir ufuk kazanmıştır Türkiye. Ecdat yadigarları ihya edilmiş, bizim üç kıtada yok edilmeye çalışılan medeniyet ve kültür izlerimiz yeniden can bulmuştur. Son on beş yılda, hayata geçirilen kültürel hamlelerle insanımız Orta Asya’dan Avrupa’ya uzanan engin kültür havzamıza yeniden kavuşmuştur. Millî irade, irfan, vicdan ve haysiyetine kaynak olan ecdat değerleri gündeme taşınmış, gelecek nesillere ufuk oluşturması sağlanmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımızın ifadesiyle, kesintisiz bir beka mücadelesiyle ve farklı arayışlarla geçen son iki yüz yılımızın bizi getirdiği yer, kökü mazide olan ati anlayışıdır. Türkiye kültür ve medeniyetimizle buluşma adına ecdadına yarışan bir ufuk çizgisi oluşturmakta ve yol haritası izlemektedir. Muhteşem Akif’inimizin:

“Müstakbeli bul, sen de koşanlarla bir ol da;

Maziye, fakat, yıkmaya kalkışma bu yolda.

Ahlafa döner, korkarım, eslafa hücumu:

Mazisi yıkık milletin atisi olur mu?” kaydı ak anlayışın kültür ve medeniyet temellerimiz üzerindeki hassasiyetini tarif eder gibidir. Burada “Ahlaf” gelecek kuşakları, “eslaf” ise geçmişimizi ifade ediyor. Biz, bizi temellerimizle kavuşturanlara minnettarız. Bizi manamıza yönlendirenlere medyunuşukranız.

Değerli arkadaşlarım, AK PARTİ iktidarları döneminde bir ufuk yürüyüşü başlamıştır ve hiç kesilmemiştir, kesilmeyecektir Allah’ın izniyle. Sayın Cumhurbaşkanımız: “Sadece yeni değerler yetiştirmek noktasında değil, sahip olduğumuz kıymetleri küresel düzeyde anlatma ve büyük kitlelerin onları tanımalarını, onlardan etkilenmelerini temin konusunda da katetmemiz gereken çok mesafe var.” teşhisinde bulunuyor. Doğrudur, elhak doğrudur. O hâlde bizi biz yapan değerlerle buluşmak, onlarla yeniden kavuşmak adına durmamak lazım, yürüme lazım, mesafe almak lazım.

Değerli Bakanım, değerli arkadaşlarım; ülkemizin her noktası, her zerresi kültür ve turizm adına hazine değerindedir. Bu değerleri gelecek nesillere hakkıyla teslim ise ilahi bir vazifedir, vecibedir. Bu hâli temsilcisi olma şerefine eriştiğim ilim ve hikmet deryası Erzurum özelinden genele teşmil etmeye çalışacağım. Erzurum ecdat ruhunun teneffüs edildiği Asya’dan Avrupa’ya uzanan muhteşem medeniyetimizin seçkin adreslerinden biridir. Bakanlık bünyesinde Değerli Bakanım, Çanakkale Savaşları, Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı benzeri Erzurum Aziziye ve tabyalar tarihi alan başkanlığı oluşturulması Bakanlığımıza yüksek bir değer katacaktır diye düşünüyorum ve bunu burada özellikle not düşünüyorum Değerli Bakanım. Doğu Anadolu ve tabii Erzurum muhteşem medeniyetimizin o beylik ifadeyle ön sözüdür. Gerek yetiştirdiği değerler gerek tarihsel konumuyla üzerinde en fazla araştırma çalışmalarının yapıldığı hemen tüm tarihi olay ve zaferlerde adı mutlaka geçen bir şehirdir.

Bunu özellikle altını çizerek söyledim. Değerli Bakanım, ara ara burada bunu gene İbrahim Bey zaman zaman söylüyor, böyle bir felsefe de yapıyor, işin zahirinde Malazgirt Zaferi bağlamında söylüyor, Kürt-Türk ittifakı. 18 Eylülde biz Erzurum’da bir zaferi kutladık, Pasinler Zaferi’nin 969’uncu yıl dönümüydü. 1048’de yapılmış bu savaş, 1071’den çok önce. Biz bu topraklarda 1071’den çok çok önceleri vardık. Var olduğumuz için 1071’de çok kolay oldu. Türk milleti, bu toprakları dışarıdan gelip de zapt etmiş bir millet değildir. Kaldı ki “Türk milleti” derken “Kürtlerle ittifak” diye bir şey yok biz kardeşiz, biz birlikteyiz. Nerede Türk var, orada Kürt olmuş. Nerede Kürt var orada Türk olmuş, beraber olmuşuz. Her yerde, hayatın her sahasını beraber kuşatmışız. Böyle ayrımcı bir yaklaşım bizi küstürür, bizi böler, buna gerek yok. Bu toprakları birlikte vatan yapmışız biz. Tek millet olarak yapmışız. İşte, 1048 ben hep söylüyorum, Vakıflar Genel Müdürlüğünü ifade eden tarihtir aynı zamanda. Halil İbani, ilk vakıf senedini imzalamıştır bizim tarihimizde ve Pasinler’de olmuştur bu. Dolayısıyla, Malazgirt’ten önce de vardık, 1048’den çok çok önce de vardık bu topraklarda elhamdülillah. Bunu özellikle not duyuyorum.

Değerli Bakanım, Erzurum’la ilgili araştırma eserlerinin özellikle Bakanlığınız nezdinde bir özel ihtimama, ilgiye tabi tutulmasını istirham ediyorum ben. Bakın, ben, şunu biliyorum: Erzurum’u ilgilendiren Rusya’daki özellikle birtakım eserlerin, Erzurum’dan bütün Türkiye sahilindeki eserlerin, Rusya’ya plase edilen eserlerin araştırılması için bir heyet gönderilecek ya da gönderildi tam bilmiyorum, Müsteşarımız daha iyi bilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Aydemir, son cümlelerinizi alalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Böyle bir çalışmanın içerisine mutlaka Erzurum’u ifade eden eserleri de koymanızı özellikle Sayın Bakanım sizden talep ediyoruz. Çünkü Erzurum’dan 60-70 bin civarında eserin Rusya’ya götürüldüğünü biliyoruz, kayıtlarda var bunlar. Bunun için de çok yetkin, donanım sahibi, üniversitelerimizde hocalarımız var, üniversite dışında da bu işlere mesai harcamış, kaliteli, nitelik sahibi isimler var. Bakanlığınızın o ekibin içerisine bunları da almanızı özellikle talep ediyorum.

Bir şey daha Sayın Bakanım, Erzurum, malumunuz, bir irfan şehridir, çok sayıda kitapevi var Erzurum’da. Bir sahaflar çarşısı oluşturulmasına Bakanlığınız öncülük edebilir mi? Biliyorum ki Bakanlığınızın maddi anlamda kaynak olarak aktaracağı çok fazla bir şey yok ama belediyelerimizle iş birliği hâlinde bu hâle öncü olabilirsiniz. O durumda hakikaten Erzurumlular size şükran duyarlar, teşekkür ederler.

Bir başkası efendim, Erzurum sağlık şehri, eğitim şehri, turizm şehri diye ifadelendiriliyor ama bütün İslam coğrafyasında bilinen bir başka vasfı daha var Erzurum’un. Erzurum aynı zamanda ramazan kentidir, ramazan şehridir. Ramazanlar özel bir iklim olarak yaşanır. Geçtiğimiz dönem de söylemiştim, altını çizmiştim, bizim Erzurum Büyükşehir Belediyemiz bu işlerde böyle çok hararetle yaklaşan, hakikaten samimi bir biçimde bu projeyi hayata geçirmeye çalışan hâl üzeredir. Kültür Bakanlığınız da katkı verirse “Ramazan Evleri Projesi”ni kısa zamanda hayata geçirmiş oluruz. Burada da özellikle sizden istirhamımız var, desteğinizi talep ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bir başkası efendim, turizm, bir kış turizmi kenti malumunuz Erzurum.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, teşekkür edin lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Peki, olsun, bunları da ben yazılı olarak Bakanlığımıza vereyim. Yani talep ya, bunu isteyeyim.

MUSA ÇAM (İzmir) – İşte, iste.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Hepinize saygılar sunuyorum. Hayırlı uğurlu olsun.

BAŞKAN – Size soru bölümünde tekrar söz verelim, onları soruda istersiniz.

Teşekkür ediyoruz.

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli basın mensupları; ilerleyen bir saatte hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, yeni görevinizde başarılar diliyorum. Sayın Yayman, size de başarılar diliyorum.

Sayın Bakan, Bakanlığınızla ilgili bir değerlendirme yapmak için çok erken, sizinle ilgili. Söyleyeceklerim sizi ve Bakan Yardımcınızı kapsam dışında tutar ama on beş yıllık AKP iktidarının kültür ve sanatla ilgili düşüncelerimi ve eleştirilerimi dile getireceğim.

Önümüzdeki yıl inşallah yine burada birlikte olacağız, siz Kültür ve Turizm Bakanı olarak geleceksiniz, o zaman bir yıllık icraatlarınızı burada daha objektif bir değerlendirmeye tabi tutmamızı mümkün kılacaktır.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Yani bir avans veriyorsunuz.

MUSA ÇAM (İzmir) - Evet, bütün arkadaşlarımız son derece güzel konuşmalar yaptılar. Benim biraz daha dozajı yüksek bir eleştiri olacak bu on beş yıllık genel politikanızla ilgili.

Kültür, sanat ve turizm alanına dair bir bütçe konuşması yapmak aslında gerçekten çok zor. AKP Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın nefretle heykelleri yıktıran, estetik değeri tartışılmaz heykelleri meydanlardan kaldırtan bir iktidar. Yıkmasına yıkıyor ancak yerine bir şey koymayı da maalesef beceremiyor. Sanatçı değil, ünlü demenin daha doğru olduğu birtakım kişilerle bir iki poz vermeyi yeterli sanıyor, sanattan ve sanatçıdan da hazzetmiyor. Baleye “bel altı” deniliyor, heykeller yıkılıyor, galeriler içkili olduğu için eli sopalı Vandallarca basılıyor, tiyatro ve sinemaya sansür uygulanıyor, muhalif sanatçılar görevden alınıyor, okullardaki ve üniversitelerdeki konser ve şenlikler yasaklanıyor çünkü biliyor ki sanata ve sanatçıya düşmanlığının temel sebebi, üretmenin temelinde yatan özgür düşüncenin ta kendisi. Türkiye’de her şeye rağmen yandaşlık kervanına katılmayan ve iyi işler yapan başarılı yazarlar, sinemacılar, tiyatrocular var, olmaya da devam edecek fakat onlar da çaresiz. Devlet Tiyatroları özelleştirme tehlikesinde. Kitaplardan alınan vergi oranı yüzde 8. Sinema tamamen tekellerin eline teslim edilmiş durumda. Eğitim çöpe dönüşmüştür. Dünyada en çok televizyon izleyen ikinci ülkeyiz. Bedava eğlence ve haberleşme aracı olan televizyonlar, AKP yandaşlarının elinde. Ortalık Osmanlıca hamaset dolu programlardan geçilmiyor. Yetmiyor, kendini Osmanlı torunu zanneden Vandallar, bir fırsatçının hedef göstermesiyle Abdülmecit Efendi Köşkü’nde sergilenen koleksiyona “Laiklik bu mu?” diyerek saldırma cesareti gösterebiliyor. Elli yıllık geçmişe sahip Altın Portakal Film Festivali iptal edildi.

Yıkmaya, hesaplaşmaya öyle koşullanılıyor ki Cumhuriyet Dönemi yapıları da bundan nasibini alıyor. Yıkılan bu binaların yerine Selçuklu ve Osmanlı mimarisi örneklerinden binalar yapılıyor. Biz Osmanlı ve Selçuklu mimarilerine karşı değil ama yıkama karşıyız biz. Yeni binalar bu mimaride yapılabilir. Bir anlamda, mimari muhafazakârlaştırılmak isteniyor. Tüm Türkiye’de kent mimarisi açısından son derecede önemli eserler yerle bir edilirken Vandalizm bir kez daha ortaya çıkıyor. Beyoğlu Fındıklı’da 1591 yılında Mimar Sinan’a inşa ettirilen caminin AVM’ye benzetilmesine ses

çıkarmayan, Selçuklu dönemine ait Seyit Battal Gazi Külliyesi'nde Amerikan tarzı mutfak yapılmasına göz yuman ve TOKİ'nin tarihi İstanbul Surlarının Yedikule Kapısı'nın yanına ikinci bir kapı açmasına müsaade eden bir iktidarın, Cumhuriyet Dönemi mimarisini yerle bir etmesine şaşırmmamak gerekiyor.

Cumhuriyet Dönemi eserlerinin yıkımı ne yazık ki en çok başkent Ankara'da yaşıyor. Şöyle ki 1928 yılında Cumhuriyet Dönemi'nin önemli sanayi hamlesi olarak kurulan ve mimarı Werner Issel olan Hava Gazı Fabrikası bu yıl yıkıldı; fabrika, türünün son örneğiydi. Yıkılan binalardan bir diğeri, Cumhuriyet Dönemi için önemli endüstri yapılarından biri olan Su Süzgeci Binası'ydı. 1936 yılında inşa edilen bina, modern mimarlık eseri, 8 Ağustos 2013'te yıkıldı. Mimarlar Vedat Özsan, Tuğrul Devres ve Yılmaz Tuncer tarafından 1960'lı yıllarda yapılan ve Sıhhiye'de bulunan Etibank binası da yıkıldı. 1956 yılında 3 bloktan oluşan konut yapısı olarak tasarlanan ünlü Kumrular İkametgâh Sitesi de Mimarlar Odası Ankara Şubesinin tescil davası devam ederken yıkıldı. Tescil davası sürerken yıkılan binalardan bir diğeri de Atatürk Orman Çiftliği İşçi Memur Lokantası'ydı. Atatürk'ün çiftlik evi olarak bilinen, 1928 yılında Ernst Egli tarafından tasarlanan Marmara Köşkü de yıkıldı. Bina rustik mimarının değer biçilmez örneklerindendi, dış ve iç tasarımıyla 1930'ların mimari çizgilerini günümüze taşıyan bir binaydı.

1937-1938 yıllarında Fransız şehir plancısı Mimar Theodore Leveau tarafından tasarlanan Çubuk Barajı Gazinosu yine geçen yıl yıkıldı. Bina, cumhuriyetin ilk yıllarına ait önemli eğlence mekânlarından biriydi. Doğan Tekeli ve Sami Sisa tasarımı olan Danıştay binası, mahkemeye karşı, yerle bir edildi. Bu kıyımın son örneği ise 1935 yılında İller Bankası Mimari Proje Yarışması'nda birincilik ödülünü alan Seyfi Arkan tarafından tasarlanan Ankara Ulus'taki tarihî İller Bankası binasıydı. Geçen günlerde yasalara aykırı bir şekilde yıkılan binanın statüsü 1980 yılında tescilli eser statüsüne kavuşturulmuştu, statüsü geçtiğimiz yıl hukuksuz bir biçimde kaldırılmıştı.

Mekân politiktir Sayın Bakan. Bu nedenle her siyasal iktidar kendi ideolojisinin izlerini yapıyı çevreye bırakmak ister. Kimisi özgürlüğünü ve demokrasisini nakşeder, kimisi de otoritenin, barbarlığın, cehaletin izlerini bırakır. Siyasal iktidarların mekânla kopmayan ilişkisi de buradan geliyor. Atatürk Orman Çiftliği'nde kaçak saray yapılırken ifade ettiğimiz şey, cumhuriyetle hesaplaşmanın mekânsal karşılığıydı. Şimdi, bütün yıkılan yapılar ve yok edilen kamusal alanlar, cumhuriyet değerleriyle hesaplaşan neoliberal, yağmacı, talancı bir bakış açısının yaşam mekânlarımız olan ve yaşam tarzımızı belirleyen kentler ve mekânlar üzerinde yıkıcı bir kurucu süreç tasavvur etmesinden kaynaklanıyor. Bütün yıkımlar bu açıdan ideolojiktir.

Peki ya İstanbul... Galataport için mimar Rebii Gorbon'un eseri Karaköy Yolcu Salonu geçtiğimiz aylarda yıkıldı. Son olarak ise AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, dokuz on yıldır kapalı olan Atatürk Kültür Merkezi (AKM) için "Projesi bitti, yıkıp yeniden çok güzel bir eseri İstanbul'a kazandıracamız." dedi. Aslında bu, kendi eseri sayılırdı. Konuşmasında belirttiği gibi -yanına Sayın Bakanımız Numan Kurtulmuş'u da alarak- Mimar Murat Tabanlıoğlu'nun çalışmalarına her aşamada katılmış ve "Şu uygundur, şu uygun değildir." diyerek son noktayı koymuştu. Şimdi de sanatseverlere bu gelişmeleri anlatıyordu. Dahası, kültür anlayışını ve AKP yıllarına damgasını vuran kültür siyasetini bir kez daha sergiliyordu.

Tarihî şehirlerin kültürel dokularını ilgilendiren her türlü girişim aslında büyük yankılar uyandırır. Eski yapıların kuşkusuz değişik nedenlerle sevenleri de vardır, sevmeyenleri de kimileri bunların yıkılmasını kişisel bir acı olarak yaşar, kimileri de hararetle alkışlar; özgür insanların, özgür ülkelerin olmazsa olmaz özelliğidir bu. Yani şu veya bu nedenle projeye karşı çıkanlar, AKP Genel Başkanının sunuş konuşmasında yaptığı ağır hakaret ve suçlamaları hak ediyorlar mı acaba? İşte, sorun da burada ve bizi Batı'nın burjuva demokrasisinden ayıran özellik de bu ve bu nedenle AKP Genel

Başkanının aynı konuşmada Batı uygarlığını “Tek dişi kalmış canavar” olarak tanımlamasını da kimse yadırgamıyor. Erdoğan’a göre, AKM’nin yeniden inşasına karşı çıkan zihniyet ile Türkiye’nin terör örgütleriyle mücadelesini engellemeye çalışan anlayış aynıdır. “Hatta bu anlayışta olanlara Suriye ve Irak’taki operasyonlarımızı sabote etmeye çalışanları da eklememiz gerekir. Bu zümre dışarıdan destek alan, âdeta kurumsallaşmış bir lobi oluşturuyor. Kısaca, kökeni cumhuriyet tarihinin derinliklerine kadar uzanan, köksüz, hain ve terör yordakçısı bir zümre. Bu sözde seçkinlere karşı ise Beştepe yurdun dört bir köşesine yayılmış neferleriyle bir savaş veriyor. Yeni AKM de bu savaşın bir ürünü oldu.” Ve Erdoğan konuşmasında projenin niteliğini de uzun uzun anlattı: “Yeni AKM belli bir elitin değil, tüm halkımızın ve milletin gelip bu programları izlediği bir mekân olacak.” diyerek bitiriyor nutkunu. Güzel de hangi programları? Eski AKM’de de halk ucuz biletlerle tiyatro eserleri seyretmiyor muydu? Klasik Türk müziği konserleri dinlemiyor muydu? Ucuz öğrenci biletleri sayesinde AKM’de klasik Batı müziğiyle tanışmış öğrencilerin hesabı yapılmış mıydı? Oysa şu husus vurgulanıyor: Yeni AKM’de halka açılan alanlar genişlemektedir. Erdoğan kültür mekânlarına ek olarak “restoran” ve “kafe” sözcüğünü sevmeyi için kiraathanelerden de söz etti. Bunlar da AKP’nin halka açtığı yeni alanlardı. Ne var ki bu arada da eski veya yeni AKM’nin en önemli etkinlik alanlarından birinin adı, balenin adı konuşmada hiç geçmedi. Sanki kuruluşun Kültür Bakanlığının Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğüne bağlı olduğu tamamen unutulmuştu.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa’mızın 27’nci maddesi, “bilim, sanat, hürriyet” başlığını taşımakta olup herkesin bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahip olduğuna dair bir düzenleme içermektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen tamamlar mısınız.

MUSA ÇAM (İzmir) – Toparlıyorum.

Yine, Anayasa’nın 64’üncü maddesi “Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alır.” demektedir. Yani sanatı ve sanatçıyı desteklemek anayasal bir görevdir.

“Devlet eliyle sanat olmaz.” diyen AKP Genel Başkanı, Danimarka’da kişi başına kültürel hükümet harcamalarının 185 euro, Fransa’da 190 euro, Finlandiya’da 177 euro, Norveç’te 392 euro, Belçika’da 245 euro, İtalya’da 117 euro, İspanya’da 119 euro, İngiltere’de 143 euro iken Türkiye’de bu rakamın sadece 10 euro olduğunun farkında mı?

TÜİK verilerine göre, opera ve bale seyircisi her geçen gün düşmektedir. Peki, Türkiye’nin kültür sanat istihdamında ise Avrupa sonuncusu olduğu biliniyor mu? Opera ve bale ilgili desteklerin kısıtlanması, sanatı, sanatçıyı, operayı ve baleyi devlet eliyle yok etmek demektir.

Sözlerimi şöyle toparlamak istiyorum Sayın Başkan: Bu bakış açısının bugüne, sanat ve sanatçıya dönük yıkıcı politikalara yansması şaşırtıcı değil. Sistemli bir rejim dönüşümü için ihtiyaç, düşünmeyen, üretmeyen kültürel anlamda yoz bir toplumsa bunu sağlamak için uyanış ve düşünsel zenginliğin temeli olan sanat da yok edilmelidir. Recep Tayyip Erdoğan 29 Nisan 2012 tarihinde “Devlet eliyle tiyatro olmaz.” demişti. Yani AKP Genel Başkanı Erdoğan’a göre, laik bir ülkede devlet eliyle dindar, kindar nesil yetiştirilir ama sanat yapılamaz. Devlet eliyle din dersi dayatması yapılırken devlet eliyle opera ve bale yapılamaz. Devlet eliyle haksızlıkla işten çıkarma, aç bırakma, zulüm, baskı, linç, sömürü, işkence hukuksuzluk yapılır ama sanatçıya destek sağlanamaz. Devlet eliyle devlet kanalında yandaş diziler,

haberler, sığ yarışmalar, yoz evlilik programları ve yayınlar yapılır ama kültür sanat programlarına yer verilmez. Devlet eliyle kültür binaları satılarak yandaşlara peşkeş çekilir ama devlet eliyle sanat ve kültür istihdamı için ödenek ayrılmaz.

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bir dakika.

Devlet eliyle vatandaşların verdiği vergiler sarayın örtülü ödeneklerinde keyifle harcanabilir ama devlet eliyle sanata harcama yapılmaz. Devlet eliyle yandaş iş adamlarına milyarlık ihaleler dağıtılır ama halk için sanat, kültür ve eğitim merkezleri kurulmaz. Devlet eliyle keyfi saraylar yapılabilir ama sanat yapılamaz. Devlet eliyle mehteran, 65 milyon liralık fetih şenlikleri, iktidar partisinin propagandası yapılır ama tarihsel, kültürel ve evrensel eserler sahneye konulmaz. Devlet halkın parasıyla halka baskı yapabilir ama halk için sanat yapmaz.

Son sözüm, AKP iktidarıyla birlikte, kültür ve sanatın tümüyle yok edilmek istendiği bir süreç başlatılmış; kültür, sanatın köklerine kibrit suyu dökülmüştür. Türk tiyatrosunun yaşayan en önemli isimlerinden Genco Erkal'ın deyişiyle “Bu Hükümetin kültürle genel anlamda kan uyuşmazlığı var.”

Sayın Bakan, dilerim ve arzularım ki önümüzdeki bir yıl içerisinde bütün bu söylediklerim tersine dönmüş ve sizin kültür ve sanata vermiş olduğunuz önem ve değerin pik yaptığı bir noktaya gelmiş olsun.

2018 yılının bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum. Görevinizde de başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çam.

Sayın Çaturoğlu, buyurun.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, Bakanlığımızın çok kıymetli mensupları, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli mensupları; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Ben Bakanlığımızın bütçesiyle başlamak istiyorum. Komisyon üyesi olarak ilk seçilip geldiğimde, Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesine baktım, çok düşük, binde 5'i bile bulmuyor, o zamanki rakam binde 46'yımsı, bir önceki rakam, dedim ki: “Bir önerge verelim, bunu artıralım.” Ben o zaman öyle zannediyordum, yani “Bu Komisyonun üyesi olmak her şeye kadirdir.” zannediyordum ama öyle olmadığımı zaman içerisinde anlamış olduk. Fakat, işin latifesi bir tarafa, 2015'te 0,49; 2016'da korumuşuz, 2017'de 0,55 olmuş, 2018'de 0,53'e düşmüş, hakikaten çok düşük bir bütçe ve bütün bu sayılan işlerin bu düşük bütçeyle yapılabilmesi mümkün değil. Bu Kültür ve Turizm bütçesinin mutlaka ve mutlaka ileriki projeksiyonlarda en az yüzde 5 seviyelerine çıkartılması lazım ki saydığımız bütün bu hizmetleri hakkıyla yapabilelim.

Diğer bir konu, Değerli Bakanım, bir müddet Londra'da bulundum geçen sene, oradaki bütün müzeler ve ören yerleri, biri hariç, o da özel bir müze, ücretsiz. Bizde bu olur mu, olmaz mı ama ileriki seviyelerde mutlaka bunların ücretsiz olmasının sağlanması gerekir diye düşünüyorum.

Bir de tabii, ülkemizde müzeler var ama yurt dışında her türlü müze var, ben de âcizane geçen sene önermiştim, bu sene de öneriyorum, bir darbeler tarihi müzesi olsun diyorum çünkü bizim ülkemizde çok darbeler oldu, çok darbe teşebbüsleri oldu. Bu, bizim açımızdan da iyi olur, gelecek kuşaklara da bunu aktarırız diye düşünüyorum.

Diğer bir konu, Zonguldak Çaycuma ilçemizin Filyos beldesinde Tios Antik Kenti var. Senelerden beri kazısı devam ediyor ama ödenek yetersizliğinden dolayı da bir türlü istenilen noktaya gelemedi. Bu define avcıları oraya da musallat oldu. Yapılan işleri de, gece karanlığında, yeniden, kendi teknikleriyle kazı yapmak suretiyle yapılan işleri de bozuyorlar. Bunların, bu tür kazıların çabuk tamamlanması gerektiğini düşünüyorum.

Diğer bir taraftan, Karadeniz yayla turizmi dendiği zaman sadece Doğu Karadeniz akla gelmesin Sayın Bakanım. Bizim Zonguldak'ımızın da yaylaları var, Batı Karadeniz olarak ve benim ilçemin bir yaylası var, Bacaklı Yayla. Orası, Türkiye'nin en yaşlı, dünyanın da en yaşlı ağaçlarından 3 tanesini barındırıyor. Bir tanesi 4.112 yaşında, bir tanesi 2.175 yaşında, bir tanesi de 1.100 yaşında adı porsuk ağacı. Nuh Peygamberi bile görmüş bu ağaçların bir kısmı. Ben, bütün Komisyonu Sayın Bakanımızla birlikte davet ediyorum, eğer müsait bir zaman da olursa, o yaylamızdaki o ağaçları, hep beraber, o çevreyi görelim, davet ediyorum Sayın Bakanım.

Bir de kültür merkezleriyle ilgili kafama takılan bir şey var Sayın Bakanım. Yani bir ile, ilçeye kültür merkezi yapmanın bir kriteri var mı? Eğer, varsa, ben baktım, şimdi 9 tane kültür merkezi yapılacak, bunlardan sadece bir tanesi... Bizim Ereğli ilçemiz var, Zonguldak'ın 180 bin nüfuslu bir ilçesi ve Türkiye'de de birçok ilden daha büyük bir ilçe. Mesela, biz bununla ilgili bir talepte bulunduk ama buraya bakıyorum, 5 bin nüfuslu yerler de var, 170 bin, 180 bin nüfuslu yerler de var. Yani, bir kriter koyarsak buna, daha iyi olur diye düşünüyorum. Belki sizin döneminizde planlanmamıştır, onu da bilmiyorum yani bu konuda ama önümüzdeki dönemlerde bizimkilerin de dikkate alınmasını sizlerden talep ediyoruz. Bir de Zonguldak merkezde bir kültür merkezi var. Çok eski tarihlerde yapılmış. Otopark imkânı yok, çok sıkıntılı bir durumda. O bina, mesela, çok değerli şu anda. Başka bir şekilde değerlendirilip bir başka lokasyonda, o meydana getirilen imkânla yeni bir kültür merkezi yapılabilir diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, sinema eserlerine olan desteği artırmamız lazım. Yani, burada biz küçük küçük destekler veriyoruz. Ama, bizim, mesela, merhum yapımcı Mustafa Akkad'ın yapmış olduğu 2 tane eser var; biri, Ömer Muhtar; öbürü de Çağrı. Her seferinde zevkle bunları seyrediyoruz. Bizim aslında böyle dünya çapında, Hollywood filmleri ayarında, filmler çekip bunları dünyaya pazarlamamız lazım. Bizim çok kahramanımız var. Yani, ta Alp Arslan'dan tutun, Yavuz Sultan Selim'den, Osman Gazi'den, Fatih Sultan Mehmet'ten İkinci Abdülhamit'e, Mustafa Kemal Atatürk'ten o Kurtuluş Savaşı sırasındaki Zenci Musa'dan, efendime söyleyeyim, Halil Paşa'ya kadar, Kutülamare destanının komutanlarından, bu tür büyük isimleri ve olayları filmleştirebiliriz ve bunların da ciddi seyircisi ve alıcısı olur diye düşünüyorum.

Özel tiyatrolara, projelerine yapılan yardımlar var, inşallah düzelmıştır. Ben bir tarihte, yine AK PARTİ iktidarı döneminde, Beyoğlu'nda bir tiyatroya gittim. Neredeyse sahneye çıkıp adamı dövecektim yani o şekilde bizim milli ve manevi değerlerimize hakaret ediyordu. Dışarı çıktım, baktım, şunun afişine bir bakayım dedim, diyor ki: "TC Kültür ve Turizm Bakanlığının desteğiyle." Yani, acaba gene oluyor mu, olmuyor mu? Bunun çok iyi bir şekilde değerlendirilmesi lazım.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Sanat görüşü o değil yani Sayın Bakanım.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Yani desteklenecek eserlerin çok titiz bir şekilde bizim milli, manevi değerlerimize... Hani, bu sansür değil arkadaşlar, bunu sansür olarak kimse algılamasın.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Ne algıyalalım?

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Hangisini?

ERKAN HABERAL (Ankara) – Söylediğinizi nasıl algıyalalım?

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Nasıl algılayacaksınız?

ERKAN HABERAL (Ankara) – Ben algılayamadım da.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Hayır, bir tiyatro eseri var, o tiyatro eserinde de bizim milliyetimize, maneviyatımıza tepeden aşağı şey yapıyor. Bunun gözden geçirilip böyle eserleri zaten bırak Kültür Bakanlığı tarafından desteklenmesini, oynatılmaması bile lazım yani demek istediğim o. Bunu siz ne anlarsanız anlayın, ben bir şey anlamadım yani bundan.

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Rahmetli Erbakan Hoca “Opera, baleyi özelleştirelim.” diyordu.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Sayın Bakanım, diğer bir konu, bu somut olmayan kültürel miras çalışmaları da oldukça güzel çalışmalar, tebrik ediyoruz, teşekkür ediyoruz ve daha da iyi çalışmalar yapılması lazım. Bizim çocukluğumuzda oynadığımız oyunlar acaba buna girer mi? Onların da derlenip toparlanması, bir arşiv oluşturulması...

Yunus Emre Enstitüsünü çok önemsiyorum Sayın Bakanım. Londra’da ziyaret ettim, gerçekten güzel işler yapıyorlar hem Türkçeyi öğretmenin yanı sıra, aynı zamanda, bizim geleneksel sanatlarımızı da orada İngilizlere ve yabancılara veriyorlar. Gerçi, geç kalmışız biz bu faaliyetlerde, yani bir Goethe Enstitüsü gibi, bir Cervantes gibi, efendim, bir British Council gibi değilse bile, çok kısa zamanda büyük mesafeler alınmış, bunu önemsiyoruz ve bunların ödeneklerinin de mutlaka artırılması lazım diye düşünüyoruz.

Bir de tabii, ülkemizden yurt dışına kaçırılan tarihi ve kültürel eserlerin geri getirilmesi çok önemli. Bununla ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir Komisyon kuruldu, ben de o Komisyona üye olmak istediğimi belirttim ama dediler ki: “Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi bu komisyona üye olamaz.” Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olmamız hasebiyle de bu istediğimiz Komisyona da giremedik.

Yine Ereğli’imizde bir Halil Paşa Konağı var, çok tarihi, ahşap, onun restorasyonu konusunda sizlerden yardım istiyoruz.

Son olarak, Sayın Bakanım, önemli bulduğum bir konuyu daha arz etmek istiyorum; bu da yöresel doku ve mimarinin korunması. Bu, tabii ki sadece Kültür Bakanlığımızın yapacağı bir şey değil. Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızla birlikte mevcutları korumak ve yok olan eserleri de ortaya çıkarmak bakımından projeler ve çalışmalar yapılabilir diye düşünüyorum.

Bu duygu ve düşünceler içerisinde 2018 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah’tan temenni ediyor, Sayın Bakanım, başta siz olmak üzere bütün çalışma arkadaşlarınıza da başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çaturoğlu.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, bakanlığınız hayırlı olsun, kutluyorum.

Sayın milletvekili arkadaşlarım, değerli dostum, Bakan Yardımcısı Sayın Yayman, sayın bürokratlar, değerli basın mensubu arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, daha önce de ifade edildi ama ben de parti politikamızı bir kere daha ifade ederek Kültür Bakanlığı ile Turizm Bakanlığının ayrı iki bakanlık olarak düzenlenmesi gerektiğini kayda geçirmek istiyorum. Aslına bakarsanız da Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarlarına kadar 12 Eylül askeri darbe dönemi dışında zaten ayrı bakanlıklar olarak siyasi hayatımızda yer alıyordu bu iki önemli alanın bakanlıkları.

Turizmle sözlerime başlamak isterim. 2016 yılında Rusya krizi ekseninde Türkiye'ye gelen turist sayısında ve turizm gelirlerinde ciddi bir düşüş yaşandı. 2017 yılının ilk yarısındaki veriler kısmen toparlanma eğiliminde olduğunu gösterse de yıl sonunda 2015 yılındaki rakamlara ulaşmanın çok kolay olmayacağı görülmekte. 2016 yılında Rusya'yla kriz yaşanması ciddi bir kırılmaya neden oldu ancak şunun da altının çizilmesi gerekiyor: Avrupa'dan gelen turist sayısında çok önemli azalma oldu. Az önce ifade ettiğiniz artışlar, özellikle Rusya'yı göstererek ifade ettiğiniz artışlar 2015 döneminin ya da ondan önceki dönemin gelirlerine ulaşılmasını sağlamıyor çünkü Avrupa'dan gelen turistin işte daha fazla harcayan, işte kültüre, gezmeye, Türkiye'yi gezmeye daha önem veren turist olduğunu uzmanlar biliyor. Rakamlarda bir artış gözüktü de bir de dikkat etmek istediğimiz bir husus da turizm tesisleriyle -ki görüşmeye başlamışsınızdır, görüşüyorsunuzdur ama- daha böyle, "Gelin, bir samimi ortamda konuşalım." dediğinizde size gelen turistlerin yani artış olmakla birlikte gelen turistlerin niteliğinde çok önemli bir düşme olduğunu ve harcadıkları parada da önemli oranda azalma olduğunu ifade edeceklerdir.

Sayın Bakanım, eğer turizmin gelişmesini gerçekten arzu ediyorsanız ki hepimiz arzu ediyoruz, o zaman OHAL'in kaldırılması konusunda kabine üyelerini teşvik etmenizi bekliyoruz. Aslına bakarsanız OHAL ilk tesis edildiğinde siz Hükûmet sözcüsü sıfatıyla yanlış hatırlamıyorsam üç aya bile gerek olmadığını, bu işin bir buçuk ay gibi kısa bir sürede bitebileceğini ilk ifade eden kabine üyesiydiniz. Dolayısıyla on altı ayı aşmış durumda olan OHAL'in kaldırılması konusunda sadece turizm sektörü değil, bence tüm Türkiye sizden bir çaba beklemektedir Sayın Bakan.

Turizm konusunda vurgulamak istediğim bir husus da 2016 yılında her üç partimizin yaptığı bir çalışmada 2016 yılında her 3 turistten 1'ini kaybettiğimizi gözlüyoruz. 2017 yılı ilk yedi ay verilerinde Rusya pazarında olumlu gelişme olmakla birlikte Avrupa pazarında her 4 turistten 1'inin kayıp olduğu gözleniyor. Eğer turizm gelirlerinin artması isteniyorsa yine dönem dönem Hükûmetiniz üyelerinin ifade ettiği gibi ülkemizin dış politikada düşmanları azaltan, dostları çoğaltan politikalara ihtiyacı olduğu kanaatindeyim.

Sayın Bakan, kültüre geçerken, size dün tabii ki danışmanlarınız göstermiştir, siz de yakından takip etmişsinizdir, 15 Kasım tüm dünyada Hapisteki Yazarlar Günü olarak ortak açıklamaların yapıldığı bir gündü ve siz de Kültür Bakanlığı görevini, önemli bir görev üstlenen bir siyasetçi olarak Türkiye'de cezaevinde on beş aydır, on altı aydır tutuklu yazarlar, gazeteciler bulunmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu sorunun çözülmesine, yani en azından bu kişilerin, Ali Bulaç gibi, Ahmet Turan Alkan gibi, Ahmet Şık gibi, Şahin Alpay gibi bazılarını sizin de tanıdığınız, Zehra Doğan gibi isimlerin tutuksuz yargılanma imkânları bulunup bulunmadığını, bu konuda kabine içinde ve kamuoyuna yönelik görüşlerinizi paylaşmanızı rica edeceğim.

Sayın Bakanım, müzik ve sahne sanatları alanında kurulan sanat kurumları hem Osmanlı döneminde tabii ki Batı'ya yönelik anlamında bir başlangıç yapmıştı, aynı zamanda Büyük Önderimiz Atatürk'ün çağdaşlığa verdiği önemin bir sonucu olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaşlaşma yolunda attığı önemli adımlardan biridir. Türk sahne sanatlarının yurt içi ve yurt dışında gelişmesini, yayılmasını ve tanıtılmasını sağlamak, yerli ve yabancı eserlerle halkın genel eğitimini yükseltmek, kültürel gelişimimize katkıda bulunmak, sanat ve estetik duygusunu geliştirmek, temel değerler üzerinde doğru yargılara varılmasını sağlamak amaçlarıyla kurulan sanat kurumları, Devlet Tiyatroları, Devlet Opera ve Balesi cumhuriyetimizin bize armağan ettiği çok önemli kurumlardır. Bu sanat kurumları kuruldukları günden beri bu amaçlar doğrultusunda aralıksız görev yapmış, bütün zor koşullara rağmen yurdumuzun her köşesinde seyirciyle buluşmanın mutluluğunu yaşamış, insanımızın

eğitime ve gelişmesine önemli katkılar sağlamışlardır. Türkiye'nin ve Türk insanının yurt dışındaki çağdaş temsilcileri olmuş, eserleriyle bütün dünyanın takdirini, övgüsünü kazanmış, ülkemize sayısız uluslararası ödüller kazandırmış çok değerli sanatçılar yetiştirmişlerdir.

Bu bağlamda, az önce Sayın Musa Çam'ın da bahsettiği, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Atatürk Kültür Merkezi Tanıtım Toplantısı'nda yaptığı konuşmanın sanatçılar açısından, sanatımız açısından, kurumlarımız açısından çok büyük bir hayal kırıklığı olduğunu vurgulamak isterim. İki önemli mesajı vardı Sayın Erdoğan'ın, birincisi, "AKM daha önce elitlere sesleniyordu, yeni AKM halka seslenecek." şeklindeki sözleri. Sayın Çam da vurguladı, bu salonda bulunanlar da biliyorlardı, AKM iktidarınız döneminde artık işlemez hâle gelmeden önce gerçekten bir sanat merkeziydi ve gençlerin, insanların ucuz biletle tiyatro, opera, bale seyretme imkânı bulduğu, bilet almak için kuyruklara girdikleri bir mekândı. Ben inanıyorum ki belli bir kitleye, belli bir siyasi görüş taraftarına değil, tüm halkımıza, belki sizin partinizin taraftarlarına, belki başka partilerin taraftarlarına, herkese hizmet veren bir kurumdu. O yüzden böyle nitelendirilmesinin büyük haksızlık olduğu düşüncesindeyim. Keşke Sayın Cumhurbaşkanının bu konudaki danışmanları kendisine AKM'nin geçmişte verdiği hizmetler konusunda doğru bilgilendirme yapabilmiş olsaydı.

Yine, Sayın Erdoğan'ın vurgu yaptığı bir başka konu da bugüne dek Türkiye'den uluslararası çapta opera sanatçısı, aktör, gitarist çıkmamasına ilişkin duyduğu üzüntüyü belirten sözleriydi. Bu konuda da sizler de takip etmişsinizdir, şöyle baktığınızda aklınıza geliveren isimler arasında çok değişik alanlarda ben alt alta yazdığınızda örneğin Mevlevî sanatını dünyaya tanıtan Kudsi Erguner, Doğu ile Batı arasında köprü olarak değerlendirilen Mercan Dede, Okay Temiz, Pekinel Kardeşler, Hüseyin Sermet, Leyla Gencer, Suna Kan, Burçin Büke; daha popüler sanatlarda işte Eurovision'u kazanan Sertap Erener, Rusya'da milyonlarca CD'si satılan Tarkan, Fransa'da, Fransa sahnelerinde büyük gururla izlediğimiz Genco Erkal, Hollanda'da, Rotterdam'da, Amsterdam'da oyunlarını sahneleyen Ferhan Şensoy ve İtalya'da artık bir fenomen hâline gelen Serra Yılmaz'ı hatırlıyorum. Başka isimler sizlerin de benim de aklımıza gelebilir. "Gitarist" dediği için Sayın Cumhurbaşkanı, Ahmet Kanneçi, flütist Şefika Kutluer, Bülent Evcil, perküsyonist Burhan Öçal, arapist Şirin Pancaroglu, viyolonselci Efe Baltacıgil, tabii, insanların bir biletini bulmak için saatlerce kuyrukta beklediği Fazıl Say -dünyanın her yerinde, sadece Türkiye'de değil- benim aklıma geliveren isimler, daha birçoğu sayılır. Cumhuriyet döneminin, erken döneminin bestecileri de dünyaca ünlüdür, eserleri dünyanın birçok salonlarında seslendirilmektedir; Saygun'un, Erkin'in, Cemal Reşit Rey'in, Hasan Ferit Alnar'ın, Necil Kazım Akses'in eserleri sadece ülkemizde değil, dünyanın dört bir yanında bugün seslendirilmektedir. Az önceki isimleri, Ayşegül Sarıca'yı, Verda Ün'ü, Gülsin Onay'ı, Timur Selçuk'u da eklemek isterim. Sayın Cumhurbaşkanının bu değerli sanatçıların varlığından bilgisi olmadığını düşünmek istemiyorum, eğer böyleyse çok acıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çakırözer, lütfen tamamlar mısınız.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bilgisi olduğu hâlde bu görüşleri dile getirmesi ise daha vahimdir. Bunu da düşünmek istemiyorum. Kültür Bakanlığımızın da bu değerlere sahip çıkması, bu sanatçılarla iftihar etmesi gerekirken Sayın Cumhurbaşkanının yanında âdeta kendi varlığını reddeder gibi sessiz kalması da düşündürücüdür Sayın Bakanım.

Tiyatronun bahsettik. Devlet tiyatrolarında son yıllarda yaşananlar endişe vericidir. Tiyatronun yaygınlaştırılması çabasıyla açılan Gaziantep, Kahramanmaraş, Elâzığ, Malatya, Zonguldak, Denizli tiyatroları gibi tiyatrolarımıza yenilerinin eklenmediği gibi, mevcut olanların faaliyetlerinde de azaltılmaya gidilmektedir. Her yıl yapılan, 81 il, yüzlerce ilçe ve köye gidilen Anadolu turneleri son yıllarda -yanılmıyorsa dört yıldır- yapılmamaktadır. Bakanlığın oyun seçimlerine müdahale etmesi,

Aziz Nesin, Nazım Hikmet gibi yazarlarımızın kapalı gişe oynanan oyunlarının kaldırılması, bu yazarların oyunlarının artık repertuvara alınmaması, yine son yıllarda hiçbir sanatçı ve teknik eleman alımı yapılmaması, Erzurum, Sivas, Diyarbakır, Van gibi doğu illerimizde görev yapan sanatçıların altı yıllık görev süreleri dolmuş ve iki yıl geçmiş olmasına rağmen tayinlerinin yapılmaması, bu bölgelerdeki 20 kişilik sanatçı kadrosunun 7, 8 kişiye düşmesi, bu bölgelerin kapatılma endişesi duyar hâle gelmesi gerçekten endişe vericidir. Anadolu’da tiyatro hayatı biterse kültür, sanat alanında yaratacağı yıkımın sonuçları da çok ağır olacaktır.

Ben de az önce bahsedildi ama rakamlarda sizin dikkatinize getirmek istediğim bir husus var, onunla bitireyim, kalan bölümlerini soru bölümünde aktaracağım. TÜİK verilerine göre, Sayın Bakanım, ilginç bir veri çıkmakta, o da sinema salonlarımız ve koltuk sayısı artarken 2015’ten 2016’ya, seyirci sayısında 2 milyonluk bir azalma gözlemlenmekte. Benzer şekilde bu azalmada yerli sinema seyircisinde de azalma dikkat çekmekte. Yerli sinema seyircisinde çok ciddi bir azalma var, rakamları sizinle paylaşabilirim. 2016 yılında yerli sinema seyircisi 31 milyon 661 binden 28 milyona düşmüş gözüküyor TÜİK verilerine göre. Bakanlığınıza bağlı Sinema Genel Müdürlüğü vasıtasıyla belgesellere ve kurgu filmlere destek verilmekteydi, bu desteklerde bir düşüş mü yaşanmaktadır? Bizimle paylaşırsanız seviniriz.

AKM konusunda da tabii çok şey söylendi ancak şunu da hatırlatmak isteriz: Birinci grup anıtsal yapı olarak tescilli, Türkiye’nin opera binası olarak tasarlanan öz kaynaklarımızla gerçekleştirilmiş ilk ve tek yapıdır kendisi. Taşıdığı kültürel, tarihî, yapısal ve mimari değerleriyle de başta Anayasa ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu olmak üzere, koruma hukuku ve Türkiye’nin altına imza attığı uluslararası sözleşmelerle varlığı güvence altına alınmış durumda idi. 16 Mart 2010 tarihinde AKM’nin korunması yargı güvencesine kavuşmuş, yargı kararı ve koruma hukuku gereği AKM’nin depreme karşı güvenli hâle getirilerek aslına uygun restore edilmesi konusunda hazırlanan proje koruma kurulu tarafından onaylanmıştı ve Beyoğlu Belediyesi tarafından da ruhsata bağlanmıştı. AKM’nin de dâhil olduğu birinci derece tarihî eser olarak tescillenmiş yapılar ancak koruma kurulu kararıyla ve aynen yapılmak üzere yıkılabilmektedir. AKM, koruma hukukuna aykırı bir şekilde yıkılarak aslında bir suç işlenmiş olacak. Öte yandan, AKM’nin yeniden yapılacak olması hâlinde bir yarışmayla bunun yapılması gerekmez miydi?

Kalan hususları da sorular bölümünde aktarmak isterim.

Bütçenizin de hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Çakırözer.

Evet, son söz Sayın Gizligider’in.

Buyurun.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Saygıdeğer Bakanım, zatalinizin ve tüm ekibinizin gözlerinden anladığım kadarıyla “Neden Kapadokya’dan bahsedilmedi?” diye bir bakış var. Bunu tatmin edeceğiz, herkes rahat olsun, sakin olsun. Muhtemelen yarın yoğun bir güne başlayacaksınız ama inanın biz her gün böyleyiz, yarın saat 11.00 itibarıyla tekrar yine buradayız.

BAŞKAN – Yeni güne girdik.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Evet “Birkaç saat sonra.” diyelim hatta.

Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler bizler için çok önemli. Bu kapsamda, gerek bölgemize gerekse genele dâhil fikirlerimizi de beyan etmek hem bizler için bir artı değer hem de sizlere de katkıda bulunabiliriz diye düşünüyoruz.

Öncelikle, bütün samimiyetle zatalinize en son Nevşehir Hacıbektaş'taki konuşmanız için teşekkür ediyorum. Bu teşekkürü sadece şahsım adına değil, hem Hacıbektaşlılar adına ediyorum hem Alevi kardeşlerimiz adına ediyorum hem de Nevşehir'in tamamı adına ve bu noktada bize gelen dönüşleri size aktarmak adına bu teşekkürümü sunmak istiyorum.

Kıymetli Bakanım, tabii, çok geniş bir alan. Hele hele insanlığın tespit edilebilen tarihi itibarıyla en eski yerleşim biriminin Kültür ve Turizm Bakanı olmak. Yani, bu yönüyle de çok kutlu bir görev. Allah yolunuzu açık etsin, inşallah yeni başarıları nasip etsin.

Birkaç noktada kısa olarak fikirlerimi paylaşmak istiyorum. Tabii, turizm çok önemli, geri dönüşüm, ekonomik katma değer, ülkemiz için de özellikle son on yılda üç katı artan bir oranla ekonomimize de büyük bir katkı sağladığı alan. Belki üç temel başlıkta konuşabiliriz. Bence, birincisi ulaşım, ikincisi tanıtım, üçüncüsü pazarlama eğer bu bir ürünse. Ulaşım noktasında büyük işler yapıldı. Bunları hatırlatmak, aynı zamanda başarılarımızı paylaşmak yeni başarılarla da yelken açmaktır. Bu yönüyle çok kısa değinmek istiyorum: Bu hızlı tren meselesi çok önemli. Bu noktada Antalya'yla Kapadokya'yı bağlıyoruz, öbür anlamıyla Mevlâna'yla Hacı Bektaş'ı bağlıyoruz. Hem maddi hem manevi çok büyük bir anlamı var, bu noktadaki katkılarınız için teşekkür ediyorum.

Yine, uçak seferleri çok önemli. Gerek Kapadokya gerek Antalya gerek Muğla gerek İzmir gerek İstanbul için "Acaba bu seferlerle çalışabilecek mi? Acaba bu uçaklar dolacak mı?" diye 2007 yıllarında doğrusu biraz da tereddütle çabalarken iktidarımız, şu anda günde 5 sefere kadar seferler dolu ve şimdi yeni taleplerle karşı karşıyayız, inşallah bunları da sağlamak sizlerin Bakanlığı döneminde sizlere nasip olsun. Şimdi, mesela, Tokyo'dan talepler geliyor, Japonya'dan talepler geliyor, Brezilya'dan talepler geliyor, özellikle Latin Amerika'dan talepler geliyor, en son 114-116 ülke sanırım bu noktada bölgeye akın ediyor. İlginç bir şey söyleyeyim size: Brezilya'da geçtiğimiz dönem sona eren bir dizi ki aslında Kapadokya'da da çekilmedi, Nevşehir'de çekilmedi ama Nevşehir görüntüleri yayınlanıyor, rating rekortmeni ve tekrarı noktasında yeni talepler var. Bu noktada yine gerçekten hem Sinema Genel Müdürümüze hem zatalinize -tabii ki sizin talimatınızla- ve Bakan Yardımcımıza çok teşekkür etmek istiyoruz. Kapadokya çalıştayı yaptık, orada çok ciddi kararlar aldık, bunları uygulamamız lazım çünkü küçük dokunuşların çok büyük geri getirileri var, geri dönüşleri var. Bu kapsamda, en son Hollywood bizim için çok önemli ama bir de Bollywood var belki ülkemizde zaman zaman gündemden kaçan. Aamir Khan ve Emir Han, artık nasıl telaffuz edersek, adamcağızın sadece Twitter'daki takipçi sayısı 30 milyon yani tam bir fenomen. Hakikaten kazara bir filmini izlerseniz bütün filmlerini izleyesiniz geliyor. Bunların bölgelere yani özel bölgelere... Bu sadece bir şehir yarıştırması anlamında değil, hakikaten Türkiye'nin çok önemli, çok özel bölgeleri var ve bu filmlerin çok büyük katkısı oluyor Kıymetli Bakanım. Bunu en son Mısır'da gördük, o mumya filmlerinin nasıl bir geri dönüşüm olduğunu. Bu noktadaki katkılarınızı biliyoruz ve bunu büyük bir iştiyakla da bekliyoruz devamı noktasında.

Yine, ulaşım geri dönecek olursak kara yolu noktasında, artık, zaten duble yollar meselesini aşalı çok oldu, sıcak asfaltlara geliyoruz. Bu noktada sizden de küçük bir katkı talebimiz olacak Aksaray-Nevşehir arasıyla alakalı.

Yine, tanıtımda şunu söylemek lazım: Bu yerli film, yerli diziler de çok ciddi iş yaptı. Yani bir Asmalı Konak meselesi mesela, inanın, Ürgüp ilçesine -hiç unutmayacağız biz o ayları- hafta sonları 7 bin, 8 bin otobüsün -bizim bildiğimiz, kayıtlı olarak- girdiği zamanlar oldu. Peki, bu yerli turist neyi ifade etti? Geçtiğimiz üç dört yıl gibi yaşadığımız dış turizmdeki, yabancı turizmdeki sıkıntıyı yer

yer o âdeta kompanse etti veya oradaki sıkıntıyı o düzeyde olmasa da daha aza indirmemizi sağladı. Bu yerli turizm noktasında diziler, dediğimiz gibi Hollywood, Bollywood veya devamı noktasındaki katkılarınızı bekliyoruz. Sunum noktasında bence tüm Türkiye olarak yeni bir yolu aramalıyız, bununla ilgili çalıştığınızı da biliyorum ama Komisyon üyelerimizle de paylaşmak istiyorum yani siz malınıza ne kadar değer atfederseniz herhâlde müşterisi de o kadar değerli oluyor. Şimdi, iyi bir model olarak butik turizme doğru yöneliyoruz 10 katlı, 20 katlı, 30 katlı o dev binalardansa sizin de çok yakinen bildiğiniz ve bölgeye de büyük bir ilginizin olduğunu biliyorum, çok teşekkür ediyoruz, eski mahallelerin manzaralı, vadilere bakan, her neyse yeniden rehabilite edilerek, aslına uygun olarak ve çok yüksek değerlerle sunumu bir o kadar geri dönüşü getiriyor yani siz ne kadar ucuz değer atfederseniz malınıza o kadar ucuzluyor, ne kadar pahalı değer atfederseniz de o kadar pahalılaşıyor hem tüm Türkiye için geçerli hem de kendi alanımız için bu noktada katkılarınızı bekliyoruz, siz ayrıntılarını biliyorsunuz.

Bu hediyelik eşya satış yerleri var, yani İzmir’de de var, Efes’te de var, bizde de var yer yer farklı noktalarda, orada sanırım mevzuatla ilgili biraz desteğinize ihtiyacımız var biraz detaylarını biliyorum. İnşallah o yakışmayan görüntüleri sizlerin Bakanlığınızda inşallah bunları ıslah etmek istiyoruz.

Efendim, yine, 24’üncü Dönemden milletvekili arkadaşımız İsmail Bey’in şu anda Başkanlığını başarıyla yürüttüğü Gelibolu Tarihi Yarımada Alan Başkanlığı sanırım iyi bir örnek teşkil ediyor hepimize, başka bölgeler için de bu talep var. Biz de bu noktada sizin talimat vermenizle Kapadokya alan başkanlığını büyük bir ısrarla istiyoruz, doğru da yaptığımızı sanıyoruz çünkü hep aynı benzetmeyi yapıyoruz ama belki en vurucu benzetme odur, bu yedi kocalı Hürmüz hikâyesi var işte, bir yol yapana kadar inanın saydım, tam 7 tane kurum, kuruluşu bir araya getirmek veya onaylarını almak gibi sizi de yoran, bizi de yoran, siyaseten de yoran, bölge halkını da yoran ve hukuki ciddi sıkıntılara da sebep olan bir sorununuz var. İnşallah bunu aşmak istiyoruz.

Efendim, size âcizane yeni bir fikir olarak da şunu paylaşmak istiyorum, belki bu gece hiç söylenmemiş bir şeydir. Biz bunu Kalkınma Bakanımızla da paylaştık. Bizim kalkınma ajanslarımız var. Bunların amaçları bölgesel kalkınma, eyvallah, hiçbir sıkıntı yok ancak işte bizim Niğde’yle veya Aksaray’la ortak yanımız inanın çok fazla olmayabilir, mesela Antalya’yla daha fazla olabilir ya da Muğla’yla daha fazla olabilir. Turizm kalkınma ajanslarının düşünülmesi gerektiğini sanıyorum yani sektörel kalkınma ajanslarının farklı bir katkı yapabileceğini düşünüyorum, bunun dünyada örneklerinin olduğunu biliyorum. Bunun da en azından gündem noktasında bir katkı olarak size sunulması gerektiğini düşünüyorum.

Spor ile turizmi bir araya getirmek çok farklı katma değerler sağlıyor yani bir artı bir yüz bile edebiliyor bu noktada. Uluslararası birtakım festivaller veya yarışmalar var yani bunların ratingleri çok yüksek, tabiri caizse, magazin el medyada işte turizm medyasında, dünya medyasında çok ciddi geri dönüşleri var. Bu noktada sadece bizim bölgemizde olan ve tüm Türkiye’nin bir değeri olan bir balonculuk meselemiz var. Bizde sayılı olan 500 bin ama sayı çok daha fazla inanın, yani en kötü sezonda 500 binleri buluyor, bizim tahminimiz bunların 700-800 bin civarında normal zamanlarda seyrettiğidir, yani yaklaşık bu kadar kişiyi, bu kadar turisti yerli veya yabancı biz göğün yedi katına çıkarıyoruz, aynı gününde de yerin yedi kat dibine indirebiliyoruz. Şimdi, bu noktada dünyada örneklerinin olduğunu biliyorum, Amerika’da var, Japonya’da var, Mısır’da oldu hatta bir talihsizlik oldu, İsviçre’de var bildiğim kadarıyla, balonculuk festivali talep ediyoruz efendim. Yani fantastik balonlar var, işte ejderha şeklinde, araba şeklinde, gelin-damat şeklinde, belki bu anlattığım şu an böyle magazin el küçük detay gibi görülebilir ama inanın çarpı bin, 10 bin katma değeri olduğunu bildiğimiz ve bunun rakamsal değerleri de var, bir destek olabileceğini düşünüyorum.

Bir de turizmde değişik kriterler var, bunlardan biri de o ülkeden çıkan pozitif haberler yani o “pozitif news” diyorlar, özellikle ülkemiz noktasında son dönemde yapılmaya çalışılan o negatif algıya bir karşı atak olarak bir destek olabileceğini de düşünüyoruz.

Kıymetli Bakanım, tabii, 100’ün üzerinde Yeşilçam filmi çekilmiş, yine benim bildiğim Hollywood sanırım, 20’li rakamlar, Japonya’dan çok fazla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Gizligider, lütfen tamamlar mısınız.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Kıymetli Başkanım, hemen bitiriyorum ama tabii, bütün Bakanlık bu anı beklediği için biz de küçük bir katkı olarak sizden bekliyoruz.

BAŞKAN – Bütün katkıları bu gece tüketmeyin.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Evet.

Bir film festivali düşüncemiz var efendim. Buna sizin sihirli dokunuşunuz eminim bunu çok hızlandıracaktır ve çok büyük katkı sağlayacaktır.

BAŞKAN – Biz balon festivaliyle...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Aynı ana denk getirirsek hem uçururuz hem izletiriz.

Kıymetli Bakanım, daha fazla uzatmayayım, çünkü biliyorum yarın yoğunsunuz.

Kıymetli Erzurum milletvekilimizin davetinin ardından Erzurum’dan sonra inşallah Nevşehir’de de tüm hazırunu ağırlamaktan şeref duyarız.

Şimdiden hayırlar diliyoruz, inşallah, bütçeniz hayırlara vesile olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Gizligider.

Değerli arkadaşlar, bütçeler ve kesin hesaplar üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Sayın milletvekillerine teşekkür ediyoruz.

Şimdi, soru bölümüne geçiyoruz.

Sayın Bakana soru sormak isteyen değerli milletvekillerinin sisteme giriş yapmaları gerekmektedir.

İlk sözü vermeden önce birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 01.27

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 01.36

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

(Oturum Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdinç tarafından açıldı)

BAŞKAN – Komisyonumuzun 26’ncı Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Soru bölümünde söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz Sayın Çam’ın.

Sayın Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Bakan, tiyatro, opera ve balenin “Türk Sanat Kurumu” adı altında özerk bir bünyede toplanacağı iddiaları doğru mudur? Varsa hangi amaçla bu yönde bir çalışma başlatılmıştır? Bu yönde bir çalışma varsa kimler tarafından yürütülmektedir?

İkinci sorum: OHAL döneminde kapatılan yayınevi, radyo ve televizyon sayısı kaçtır? OHAL döneminde yasaklanan kitap sayısı kaçtır? 2002-2017 Kasım ayına kadar sansür uygulanan oyun ve TV programı, yayın ve gösterim sayısı kaçtır; bunlar nelerdir?

Son sorum: Son on beş yılda kaç tiyatro, opera ve bale kapatıldı? Bunların kaçی özel, kaçی kamu kurumlarına bağılıydı? Kapatılma nedenleri nelerdir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çam.

Sayın Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, geçen yıl bütçe görüşmelerinde Sayın Bakana sorulan bir soru üzerine şu cevabı veriyor, tutanaktan okuyorum: “Ankara ili Altındağ ilçesi İller Bankası binası yıkılıyor iddiası. Yok böyle bir şey, yok. Yani bu yapının tescilinin kaldırılması ve yıkılmasına ilişkin Koruma Bölge Kurulunca herhangi bir karar alınmadı. Bu köpürtölmek isteniyor ama bu doğru bir şey değıl. Gazetelerde falan var öyle haberler. Yok, Koruma Kuruluna böyle bir müracaat bile yok.” Şimdi, bu söylendikten birkaç ay sonra İller Bankası binası yıkıldı. Bir geceydi bu yıkım, belediye başkanı da arkasında greyderler gülererek bir poz verdi. Ya, bu konuyla ilgili mevzuat mı yetersizdir? Nasıl böyle olabiliyor, bir bakan “Yok böyle bir şey.” dedikten sonra nasıl yıkılabiliyor bir tarihî bina ki bu konuda karar da alınmış vaziyette? Mevzuatta bir eksiklik mi var, bir açık mı var acaba? Nedir konu, nedir sıkıntı? Bununla ilgili bilgi verebilerseniz memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Kürkcü...

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Sayın Bakan, bu Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ve Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğüne bağlı orkestra, koro ve topluluklar bünyesinde, sahne üzerinde ve sahne gerisinde görev yapan “geçici süreli sözleşmeli personel” adı altında çalışanlar sanatkar, memur, sanat uygulatıcısı ve sahne uygulatıcısı konumundaki personelle aynı işi yaptıkları hâlde her yıl azami on ay çalıştırılmakta ve sözleşmeleri her yıl yenilenmektedir. Bunların, adı geçen personelle aynı kategoride yani 4/A kapsamında istihdam edilmeleri düşünülmekte midir?

İkinci sorum bu TUSAŞ’la ilgili. Bu taslak uzun zamandır bir kanun tasarısı hâline gelmek için bekliyor fakat bununla ilgili çok fazla tartışma, eleştiri ve beklenti olduğu ortada. Acaba Bakanlığınız, kültür sanat alanında çalışan bütün tarafların bu taslak etrafında tartışmalarını ve bununla ilgili verilecek kararı bir genel tartışma ve konsensüs sonucunda vermesi için herhangi bir hazırlık düşünmekte midir?

Bir de Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında birbirine bağlı 4 tane sorum var.

Birincisi: Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun 44’üncü maddesi uyarınca her sene toplam ne kadar gelir elde ediliyor, toplanıyor Bakanlığınızca?

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun 44’üncü maddesi uyarınca toplanan ve kasım ayı itibarıyla özel hesapta bulunan toplam miktar nedir?

Üçüncüsü: Hak sahiplerine dağıtılması gereken tazmin bedellerinin ne kadarı hangi başlıklar için kullanılmıştır?

Ve nihayet, sonuncusu: Bu tazminat bedellerinin hak sahiplerine dağıtılmasına ilişkin Bakanlığınız tarafından kamuoyuna duyurulan fikir sanat eserleri kanun taslağında bir düzenleme yapılıyor mu? 2018 yılında bu tazmin bedelleri hak sahiplerine dağıtılacak mı? Düzenleme var ise ayrıntıları nelerdir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Haberal...

ERKAN HABERAL (Ankara) – Sayın Bakanım, özellikle merak ettiğim bir şey var. Sayın Numan Kurtulmuş olarak sanata bakış açınız nedir? Tiyatronun nüktedanlığından, tiyatrocunun eleştiriciliğinden sizin de sayın vekilimiz gibi bir şikâyetiniz var mıdır; özellikle bunu cevaplamanızı rica ediyorum efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Çaturoğlu...

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Sayın Bakanım, bir konuya değinmeyi unuttum, onu soracağım da... Bu global imaj ve algı kampanyası konusu çok önemli. Bu, diğer bakanlıklarımızın bir kısmında da var. Bunların diğer bakanlıklarla koordinasyon içerisinde yapılması daha faydalı olmaz mı?

BAŞKAN – Sayın Karabıyık...

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler.

Ben az önce, konuşmam sırasında bir iki soru yöneltmiştim Sayın Bakan. Bir de ilave olarak, neden-sonuç ilişkisiyle ilişkilendirerek turizm gelir kayıplarını ölçtünüz mü? Olay-sonuç ilişkisi olarak etki analiziniz var mı bu yönde? Toplam kayıp ne kadar? Bu kayıpları azaltmak için stratejileriniz nelerdir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, ben otuz yıldır Adalar’a giden bir insanım ve Yassıada’da çocukluğum geçti, defalarca gittim, bulunmuş bir insanım. Ve Yassıada’nın son hâliyle ilgili ne düşünüyorsunuz? Özellikle de bizim için büyük bir travma olan hani Yassıada yargılamaları konusunda... Oranın hem bütün habitatının yok edildiği, bütün ekolojisinin yerle bir edildiği ve bir rant alanına dönüştürüldüğü fotoğraflarla karşı karşıyayız. Bununla ilgili ne düşünüyorsunuz bir Kültür Bakanı olarak? “Booking.com”la ilgili son durum nedir Sayın Bakan, bununla ilgili bir gelişme var mı; bunu merak ediyorum.

Sayın Bakan, 2018 yılı bütçemizde güvenlikle ilgili bütün bakanlıkların kalemi yüzde 30, 40, 50, 60 artırıldı ama Kültür Bakanlığı bütçesi ve diğer sosyal konulardaki bakanlıklarda bütçe artışları son derece sınırlı. Bununla ilgili ne düşünüyorsunuz? Kültür Bakanlığı bütçesinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Eğer yetmez derseniz ben eminim, Komisyondaki arkadaşlarımız bununla ilgili irade göstereceklerdir. Siz “yetmez” deyin, hemen önergeyi hep beraber imzalayalım. Bu kültür politikalarıyla ilgili gerçekten daha fazla kaynağa ihtiyacınız olduğunu biliyoruz, ben eminim ki bütün arkadaşlarımız size destek verecektik.

BAŞKAN – Sayın Emin Haluk Ayhan...

EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, 15 Temmuzdan bugüne FETÖ iltisaklı kaç kişinin ilişiği kesildi? Geriye başlayan kaç kişi var bu ilişiği kesilenlerden?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, kitap okuma seferberliği için kütüphanelerin zenginleştirilmesi ve kitap alım bütçesinin artırılması gündeminizde mi? Ayrıca, yine, yayıncılar için gerekli olan sabit fiyat yasa taslağı ihtiyacı konusunda düşünceleriniz nelerdir? Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hep çıkacak deniyor -sizin sunumuzda da vardı- bir an önce yasalaşması isteniyor, bunun bir programı var mı?

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası çalışanları yirmi iki yıldır hasretini çektikleri binalarının tamamlanmasını beklerken hırsızlık şoku yaşadılar. Tek güvenlik görevlisini atlatarak iki ay boyunca CSO içinde yatıp kalkan 2 hırsız inşaat alanında 2,5 milyon liralık zarar meydana getirdiler; bu konuda bir soruşturma başlattınız mı? Yani bu kadar büyük bir hırsızlık olayı nasıl önlenemedi mi? Sorumluları kimler?

Bir de sunumuzda Seyahat Acentelerini Destek Projesi’nin artarak devam edeceğini söylediniz; memnuniyet verici.

Biliyorsunuz, Eskişehir’imiz son yıllarda turistik bir destinasyon hâline geldi. Biz Eskişehir’imizi daha fazla yurttaşımızın, tabii ki bu Komisyon üyelerinin de ziyaretini bekliyoruz. Ama, Eskişehir’imizdeki havaalanı işler hâlde değil. Onun işlemesi için seyahat acentelerine aynı Kütahya’daki havaalanımızda olduğu gibi bir destek verilmesini istiyoruz, talep ediyoruz; bu konuda Eskişehir’e destek olunmasını istiyoruz.

Benzer şekilde geçen yıl da gündeme getirdiğimiz ama bir sonuç alamadığımız 2 projeyi daha dikkatinize sunmak isterim. Birisi, yirmi dört yıldır tamamlanamayan bir kültür merkezimiz var Sayın Bakanım, 1993 yılında temeli atılan Sazova Kültür Merkezi. Tepebaşı Belediyemizin çalışmalarıyla belli bir noktaya getirildi ama sonrasında tamamlanamadı, bunun bitirilip tamamlanmasına katkı sağlarsanız... Engelli yurttaşlarımız için bir kültür merkezi olması arzusundayız Eskişehirililer olarak.

Bir de Kızılınler’de sizden önceki Bakanımız, Eskişehir Milletvekilimiz Sayın Nabi Avcı döneminde tahsisi yapılan Kızılınler termal tesislerimiz var; Bakanlar Kurulunun 20 Kasım 2016 tarihli kararıyla termal turizm merkezi olarak ilan edildi, tahsisi sağlandı, yatırımcı bulunamadı. Buranın turizme katkı sağlaması için bu konuda bir çalışmaya ihtiyaç var ya belediyemize devredilsin ya da buraya bir yatırımcı bulalım.

Yine, benzer şekilde değerli arkadaşımızın, işte, balon turizmi vesaire taleplerine benzer bir şekilde biz de Frig Vadi’mizde, Seyitgazi’de, Han ilçemizde turizmin gelişmesi için yatırımlar istiyoruz. Bu vadinin turizme daha fazla kazandırılması konusunda taleplerimiz var.

Son olarak da çok kısa bir süre önce Kurtuluş Savaşı’nda kullanılan Türk siperlerinin bir bölümü Odunpazarı ilçemiz sınırları içinde tespit edildi. Bu siperlerin tescilinin sağlanarak şehrimizin turizmine kazandırılması için desteğinizi rica ediyoruz.

BAŞKAN – Sayın İbrahim Ayhan...

İBRAHİM AYHAN (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim.

Batman il sınırları içerisinde yapılan Ilısu Barajı’nın yapımı yüzde 96 oranında tamamlanmış durumda. İnsanlar içinde yaşarken baraj yapımı neredeyse tamamlanıyor, bu süre zarfında herhangi bir tehlike arz etmiyor. Ancak, bazı kayaların insanlar için tehlike arz ettiği gerekçesiyle dinamitlenen, on iki bin yıllık tarihi Hasankeyf’te son durum nedir?

İkinci soru: Belediyelere atanan kayyumların engellediği kültür ve sanat çalışmalarına alternatif bir projeniz var mı?

Diğer soru: Kentsel dönüşüm adı altında yıkıma başlanan Sur yerleşkesinin içerisindeki 147 anıtsal yapı ve 595 tescilli kültür varlığının korunması için Bakanlıkça nasıl bir çalışma planı yürüteceksiniz?

OHAL süresince yasaklanan tiyatro oyunları, film, kitap, iptal edilen festival sayılarına ilişkin elinizde herhangi bir sayısal veri bulunmakta mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kavaklıoğlu...

ALPASLAN KAVAKLIOĞLU (Niğde) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, bir talep, bir öneri, bir de teşekkürüm var.

Talebimiz şu: Kadim Hocam da bahsetti bundan önceki son 2 bütçe konuşmasında, Devlet Tiyatrolarının Anadolu turnesine Niğde’nin de eklenmesini istemiştik ama maalesef gerçekleşmedi; çok yoğun bir talep var.

Bir öneri: Kültür tabiat varlıkları açısından dünyanın belki en zengin, en şanslı ülkesi Türkiye. Ve burada onarılması, restorasyonu, ihyası gereken çok sayıda kültür varlıklarımız var ama bütçelerimiz yetersiz hem Vakıflar Genel Müdürlüğü olsun, sizin bütçeniz olsun yetersiz. Kaynak sağlamak adına özel sektörü de devreye sokacak şekilde Milli Eğitimde olduğu gibi yani okul, ibadethane yapanların yaptıkları bağışların vergiden düşürülmesi yolunu açabilir miyiz, böyle bir düzenleme yapabilir miyiz?

Teşekkür de: Niğde Kültür Han Projesi’ne vereceğiniz destek için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Çakırözer..

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, kültür alanına da yatırımlar, katkılar sağlayan iş adamı Osman Kavala’nın darbecilik ya da 15 Temmuzun ardı darbeyi hazırlamak, Gezi’yi planlamak vesaire gibi gerekçelerle tutuklanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Uluslararası Tiyatro Festivaline Berlin Schaubühne Tiyatrosu -ki dünyaca

nl bir tiyatro olduğunu anlıyoruz-III. Richard oyununu oynamak için gelecekti ama Türkiye’deki keyfi insan hakları uygulamalarından kaygı duyarak gelmediler. Benzer Şekilde yine, Almanya’dan ve başka Avrupa ülkelerinden orkestralar ve sanat kurumları Türkiye turnelerini iptal ediyorlar. Bu konuda Avrupa lkeleri nezdinde bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sorular bitmiŐtir.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakanımıza söz veriyorum.

Buyurun, Sayın Bakanım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANİ NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; çok teşekkür ediyorum, öncelikle bu bütçe görüşmeleri sırasında verilen avanslar dolayısıyla gösterilen bu müsamaha dolayısıyla teşekkür ediyorum. İnşallah, bu Bakanlıkta da elimizden geleni yaparak millete hizmet etme imkânını buluruz. Ayrıca, çok sayıda yapıcı teklifler ve tenkitler oldu; bunlar için de teşekkür ediyorum. Bunların her birisini detaylı bir Şekilde not aldık, ben de not aldım, arkadaşlarımız da not aldı. Mümkün olduğu kadar kısa bir süre içerisinde cevaplandırmaya çalışacağım.

nce sorular kısmında birkaç tanesini cevaplandırayım, geri kalanlarını da yazılı olarak cevaplandıralım.

Devlet Opera ve Balesi, Devlet Tiyatroları, vesaire bunların tek çatı altında toplanması gibi herhangi bir çalışmamız yoktur; bu konuya açıklık getirmemiz gerekiyor. Őundan da emin olun, gerek sinema gerek Telif Yasası, diğer hazırladığımız yasalarda mutlaka sektörle ve o konuyla ilgili bütün tarafları bir araya getirerek bir uzlaŐı oluŐtırmaya gayret ediyoruz. Bundan sonraki alanlarda da karşımıza çıkacak olan Bakanlığı ilgilendiren konularda, o konuyla ilgili herkesin, tabii yüzde 100 herkesin ittifakını alamazsınız ama özellikle bu iki yasada neredeyse yüzde 100’e yakın bir büyük ittifakla yasalar hazırlandı ve bunlar zannediyorum önümüzdeki hafta içerisinde BaŐbakanlıđa gönderilerek süratle, Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmesi sağlanacaktır.

“Booking.com”la ilgili mahkeme kararı bekleniyor; bununla ilgili olarak böyle bir gelişme içerisindeyiz.

“FETÖ iltisaklı ve geri alımlar ne oldu?” sorusu: Burada hakkında işlem yapılanlar vesaire var ama ihraç edilen 208 kişi var. 208 kişi ihraç edildikten sonra geri alınan 34 kişi var; bu rakamı da sizlerle paylaşmak isterim.

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasındaki yolsuzluk için soruŐtırmayı hemen açıyoruz, bunun planlamasını da bu bütçe görüŐmelerinden sonraya bıraktık. Bununla ilgili kabul edilebilecek bir durum değildir yani böyle bir Şey var idiyse, ilgililer tarafından saklanmış olması hakikaten kabul edilemez.

Utku Bey’in kaplıca bölgesi İner’le ilgili... Bu konuda ihaleye çıkılmış, gerekli bir talip olmamış ama sizin de bu konuda yardımlarınız, destekleriniz, ynlendireceğiniz insanlar olursa ona açık olduğumuzu, tekrar bu konuyla ilgili bir ihale yapılabileceğini ifade etmek isterim.

Müsaade ederseniz, tek tek bütün sorulara cevap vermek olduğa zor ama bizim kültür alanımıza bakış aımız bakımından birkaç konunun altını tekrar çizmek isterim. Bizim en büyük gücümüz kültür ve turizm aslında nitelikleri itibarıyla birbirinden farklı. Birisi, tamamen ekonomik gerekler ve birtakım Őartlarla hareket edilen bir alan, diğeriyse adı üstünde kültürel bir alan ama her ikisinin

arasındaki ilişki birbirini etkiliyor yani kültürel zenginliğiniz ve çeşitliliğiniz sizin turizm alanındaki faaliyetlerinizi etkiliyor, turizm alanındaki gelirleriniz ya da çok sayıda turistin gelmesi de kültürel alandaki zenginliğinizi artırıyor.

Şimdi, bizim ülke olarak, herhâlde bu salonda bulunan herkesin üzerinde ittifak edeceğimiz hususların başında gelen şey, konuştuğumuz kültür ve turizm alanının her ikisiyle ilgili de en büyük servetimiz Anadolu topraklarının, Türkiye topraklarının bu coğrafyanın zenginliği ve çeşitliliğidir. Bu coğrafyada -daha evvel bazı arkadaşlarımız da ifade ettiği için- bu zenginliğin tamamı bizim için yerlidir, millidir. Bu topraklarda -ben de konuşmamda çok kısa olarak ifade ettim- hem İslam medeniyetinin büyük eserleri, ister binaları, yapıtları, çarşıları, hamamları hem de İslam öncesindeki dönemden eserlerin her birisi bu topraklara aittir, bu coğrafyaya aittir, bu millete aittir ve bu özelliğiyle de yerlidir; bunların her birinin korunması, geliştirilmesi Anadolu'nun zenginliğini gerçekten teyit eden önemli işlerimizin başında geliyor.

Dünyada böyle bir başka ülke yok. Ben geçen yaz sonunda Kütahya Aizanoi'de ve Burdur Kibyra'da "Senfonik Türküler Konseri" diye bir konser yaptık yani nasip olursa yazın hep beraber gidelim. Benim uzun yıllardır çok keyif aldığım önemli konserlerden biriydi. Ben Kibyra'ya katıldım, arkadaşlarımız diğerlerine katıldılar. Bunu bizim diğer bütün antik kentlerimizde yapabiliriz. Kibyra dediğimiz yer, Burdur'un Gölhisar ilçesinde binlerce yıllık geçmişi olan bir yer, Helenistik dönemden, Roma Dönemi'nden kalma. Dünyanın en önemli medusasına sahip olan bir yer ve kazılarda çok önemli ölçüde de bu tarihî şehir gün yüzüne çıkartıldı çok şükür. 11 bin koltuk kapasitesi, seyirci kapasitesi olan bir arenada bu konseri yatkı. Alan, antik bir şehir; orkestra, senfoni orkestrası formatında; çalınan eserlerse, icra edilen eserlerse Anadolu'nun ezgilerinden oluşan bir kültür dinletisi. Sizi temin derim ki dünyanın hiçbir yerinde bu üçünü bir araya getirebilecek kadar büyük engin bir tarihî çeşitliliğe, kültürel çeşitliliğe sahip olan bir ülke yoktur; bunun farkındayız. Sanatta, kültürde yerli ve millî olmaktan kastettiğimiz şey, bu coğrafya içersinde var olan bütün bu birikimin bütün bu müktesabatın tamamına sahip çıkmaktır. Yani -konuşmalarda geçtiği için ama altını çizmek bakımından söylüyorum- Hazreti Mevlânâ da bu topraklarda, Eyüp Sultan Hazretleri de bu topraklarda, Ahmed-i Hani de bu topraklarda, Aziz Nicholas da bu topraklarda, Meryem Ana da bu topraklarda. Bütün bunların hepsi, bizim kültürel, yerli, millî zenginliğimizin birer parçasıdır. Zaten böyle görmezsek, bu coğrafyadaki bu zenginliği daha ileriye taşamamız hem kültür alanında hem buna bağlı olarak turizm alanında atılım yapabilmemiz mümkün değildir. Tabii ki bu çeşitliliği, tabii ki bu derinliği ve zenginliği korumak en önemli hususlarımızdan biridir.

Bunun altını çizerek, çok vaktimiz müsait olmadığı için daha teferruatlı bir şekilde girmiyorum ama şunun da farkında olmak zorundayız: Bu toprakların yakın dönem siyasi tarihî iki alandaki yerli, millî bağımsızlık mücadelesiyle geçmiştir; Meşrutiyet'ten, Tanzimat'tan itibaren başlatarak bugünlere kadar belki daha da devam edecektir. Bunlardan birisi, kültürel anlamda bağımsızlık; bunu kastederken bize ait olan ne varsa bunların hepsinden beslenmek ama asla başka kültürlerin boyunduruğu altında, başka kültürlerin altında eziklik psikolojisi içerisinde, aşağılık kompleksi içerisinde olmadan bir bağımsızlık mücadelesi vermektir. Diğerisi ise, tamamıyla bununla bire bir ilgili görünmese de, tamamıyla yakın ilişki içerisinde olan ekonomik ve teknolojik bağımsızlıktır. Geçmişe baktığımız zaman, kültürel bağımsızlıklarına sahip olmayan milletlerin ekonomik ve teknolojik bağımsızlıklarını da elde ettikleri görülüyor veya bugün -isimlerini vermeyeyim resmî zabıtlara geçeceği için- dünyanın çok zengin olan ülkelerinin bugün eğer teknolojik ve ekonomik olarak herhangi bir şekilde bağımsızlıkları söz konusu değilse bunun altındaki en temel nedenlerden biri de kültürel bağımsızlıklarını ihmal etmiş olmaları ya da böyle bir konunun farkına dahi varmış olmamalarıdır. Dolayısıyla biz bu topraklara ait, bize ait olan

ne varsa hiç ayırt etmeden bu toprakların ürettiği bütün değerlere sonuna kadar sahip çıkacağız, bizden sonraki nesillere bunları aktaracağız; vazifemiz de budur. Bizim millilikten, yerlilikten anladığımız bu. Herhâlde hepimiz bu görüşleri de bir şekilde benimseriz.

Bir başka önemli konu: Doğrudan kültür ve turizmle ilgili görünmese bile önümüzde çok sert bir siyasi rijit bir alan var; bu da, yabancı düşmanlığı, İslam karşıtlığı ve özellikle Türkiye düşmanlığıdır bunun somuta indirgenmiş bir hâli. Bunun temelleri de aslında 1990'ların başındaki Amerika'nın Irak'ı işgaliyle birlikte başlayan bir süreçtir. Hatta biraz daha öncesine giderseniz, Demir Leydi'ye kadar giderseniz, komünizmin çökmesiyle birlikte gelişen süreçte Batı'nın kendisine yeni bir düşman ittihaz etme zorunluluğu dolayısıyla Müslüman dünyasının içinden yeni bir düşman üretilme meselesidir. Maalesef ne acıdır ki İslam dünyası da kendi içerisinde bu gelişen yeni akımlara karşı bol sayıda da bol miktarda da malzeme üretmiştir, çok zengin malzeme üretmiştir. Dolayısıyla karşımızda böyle son derece önemli şekilde var olan, politik bütün araçları da kullanan bir Türkiye karşıtlığı, sonuç olarak Türkiye karşıtlığı, yabancı düşmanlığı ve İslam düşmanlığıyla karşı karşıyayız. Bu, Almanya'daki seçimlerde karşımıza çıkıyor, Hollanda'daki seçimlerde karşımıza çıkıyor. Şuna katılıyorum: Bir etki tepki içerisinde Doğu'da Batı karşıtlığı, Batı'da Doğu karşıtlığı şeklinde ortaya çıkıyor. İşte, tam da bu noktada Türkiye'nin üzerine çok büyük sorumluluklar düştüğünün farkındayım, Kültür ve Turizm Bakanı olarak farkındayım. Biz, elimizdeki bu kültürel zenginliği ve çeşitliliği, Anadolu topraklarında yaşanan bizim büyük medeniyetimizin engin zarafetini, tabiri caizse Türkiye'nin bir "soft power", yumuşak güç unsuru olarak, enstrümanı olarak kullanmayı inşallah başaracağız. Türkiye'nin daha iyi tanıtılması, turizmde karşılaşmış olduğu bu blokajların ortadan kaldırılabilmesi için de bunun önemli olduğunu, olumlu bir Türkiye algısının ortaya çıkması için de önemli olduğunu düşünüyorum.

Yine üzerinde durmamız gereken konulardan birisi turizm alanıyla ilgili, turizm alanlarının restorasyonu meselesi ve arkeolojik kazılar meselesi. Garo Bey de söyledi, hepimiz bu Bakanlıktan çok şey bekliyoruz, her arkadaşımız kendi iliyle ilgili tarihî alanların ortaya çıkarılması ve restore edilmesi için çok şey bekliyor ama elimizdeki kaynak da bu, maalesef bu. Kültür Bakanlığı bütçesinin yeterli olmadığı ortadadır ama biz yeni şeyler bulmak ve gerçekten yeni gelirler elde etmek için de birtakım çabalar içerisine girmek mecburiyetindeyiz.

Bu çerçevede bir başka önemli alan da arkeolojik kazılar. Mesela geçen gün Perge'ye gittik. Perge'deki kazılar 1944 yılında başlamış, hâlâ devam ediyor, herhâlde böyle giderse bir yirmi otuz sene daha gidecek durumdadır. Onun için bizim belli modeller üzerinde durarak kültür sanat alanlarının bir şekilde daha rahat ortaya çıkarılabilmesi için özel sektörün -bunu piyasalaşma anlamında söylemiyorum- bazı sorumluluklarının ortaya konulabilmesi için diyaloglarımızı geliştirmemiz, özel sektörü de bu işin içerisine çekmemiz lazım. Sosyal sorumluluk projeleri çerçevesinde ya da bu alanların ortaya çıkarılması konusunda üretilecek projelerde paydaşlık konusunda özel sektörü düzgün, doğru bir modelle işin içerisine çekmemiz gerekiyor. Bununla ilgili zaten biliyorsunuz özel sektör eğer bu alanlarda herhangi bir şekilde harcama yaparsa bunu tamamiyle gider olarak gösterebilme gibi bir yerde teşvik anlamına gelecek hususlar var ama maalesef çok az sayıda önemli özel sektör kuruluşları dışında bu alanda özel sektörde bir farkındalığın oluşturulması gerekiyor.

Şunu da söylememiz gerekiyor: Kültür, resmî bir alan değildir. Bunu şu anlamda söylüyorum: Biz kültürü bir endoktrinasyon aracı olarak görmüyoruz, böyle olmamalıdır ama her ülkenin özellikle Kültür Bakanlıkları vasıtasıyla kendi millî, yerli kültürlerini zenginleştirecek ve bu alanda yapılacak çalışmaları destekleyecek bir perspektife, bir ana plana, master planına sahip olması gerekiyor. Bu anlamda kültürü sivil bir alan olarak gördüğümüzü de açıkça ifade etmek isterim.

Yine konuşulan konular arasında önemliydi, bazı arkadaşlarımız ifade ettiler, hem kültür varlıklarının korunması hem de kültürel diplomasi kurumlarımızın tek elde toplanmasıyla ilgili bazı görüşler ortaya çıktı. Ben geçmiş dönemde Başbakan Yardımcılığı sırasında kültürel diplomasiyi ilgilendiren mesela TİKA gibi, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı gibi ilgili kuruluşlarla, vakıflar gibi, Diyanet İşleri Başkanlığı ve özellikle yurt dışı DİTİB teşkilatı gibi kuruluşlarla da çalışma imkânı buldum. Gördüğüm şey şu: Doğrudur, Türkiye’de kültür alanında faaliyet gösteren ya da kültürel diplomasi alanında faaliyet gösteren çok sayıda kurum ve kuruluş var, vakıfları da bu işin içerisine koyun. Bunların arasında bir koordinasyon sağlanması önemlidir ve belki bütün bu kültürel diplomasi kuruluşlarını bir araya getirecek yeni bir yapılanma, belki bir bakanlığın bünyesinde bir yapılanmaya gidilmesi de önemlidir diye düşünüyorum.

Yine konuşulanlar arasında fevkalade yakından farkında olduğumuz iki alanı bilmenizi isterim. Turizm, evet, dış politikadaki gelişmelerle bire bir ilgili bir alan. Bunda hiç tereddüt yok. Bunu gördük, 2014’te Türkiye turizmi bakımından zirveye çıkmış olmakla birlikte, yaşadığımız üç önemli gelişme, bir, Rus uçağının düşmesi, düşürülmesi krizi, aynı zamanda daha öncesinden başlamış olan Türkiye’nin eş zamanlı olarak üç terör örgütüyle mücadele etme zorunluluğu ve çevresinde oluşturulan birtakım terör koridorlarının Türkiye’ye vermiş olduğu yükler ve en sonunda da FETÖ darbe teşebbüsüyle birlikte Türkiye çok önemli bir tehdidin içerisinde, çok önemli bir dış politika sorunlar yumağının içerisine girdi. Bunun tabii ki Türkiye turizminin 2016’da baş aşağı gitmesinde önemli bir katkısı olduğunu biliyoruz. Şimdi amacımız, dış politikada yaşamış olduğumuz maalesef Türkiye’ye de önemli maliyetler ödeten bu gelişmelerin bir şekilde çözülmesini temin etmektir. Bununla ilgili olarak Rusya, İran’la birlikte başlatılan Astana sürecinin önemli bir başarı elde ettiğini ifade etmek isterim. Astana süreci şimdi Cenevre süreçlerindeki gelişmelere de tabiri caizse bir altlık, altyapı oluşturmuş bulunuyor. Ayrıca sahadaki... Şunu artık herkes biliyor, biz bunu uzun süre önce söylüyorduk: Artık Suriye’deki özellikle bu keşmekeşte tek başına kazanan hiçbir devlet olmayacaktır, ne Rusya ne Amerika ne diğer devletler. Dolayısıyla burada sahadaki sorunun çözülmesi için de Türkiye’nin tezlerinin önemli bir şekilde çözüm üretme noktasında geliştiğini görüyoruz. Örneğin İdlib’deki çatışmasızlık bölgelerinin Ruslarla birlikte oluşturulması bunlardan sadece birisidir. Dolayısıyla dış politikadaki etrafımızdaki bu çemberlerden mümkün olduğunca kurtulacak adımları atmaya çalışıyoruz.

Yine, Barzani bölgesinin bağımsızlık talebi, kurulan bir oyunla şimdilik en azından durdurulmuştur. Türkiye, Irak Merkezî Yönetimi’yle ve İran’la –ki bundan bir sene evvel oldukça problemli olduğu iki ülkeyle birlikte, gergin olduğu en azından- belli bir noktaya gelmiş ve Kuzey Irak’taki referandum, bağımsızlık referandumu sonuçları itibarıyla uygulanamaz bir noktaya gelmiştir; birincisi bu. Yani biliyoruz ki turizm belki de hiç olmadığı kadar Türkiye için dış politikayla ilgili bir alan hâline gelmiştir. İkincisi ise güvenlik meselesi yani özellikle terörün etkili olduğu bölgelerde bir an evvel terörün sonlandırılarak o bölgelerin de turizme açık hâle gelmesi. Diyarbakır’ın, demin ifade edildi Sur’un, o canım güzel şehirlerin, Mardin’in, diğer şehirlerin terörden önceki duruma bir an evvel getirilmesini inşallah sağlayacağız ve bu güvenlik meselesi de sağlandıktan sonra turizme önemli bir katkısı olacağı kanaatindeyim.

Bir söylenen yine: “2016’yla kıyaslama yapmayalım rakamları.” Doğru yani 2016’yla kıyaslamıyoruz, bizim turizmle ilgili yakın geçmişimizdeki kıyaslayacağımız rakamlar 2014 rakamlarıdır ve veriler böyle giderse, dış politikadan güvenliğe kadar birçok alanda tedbirlerimizi bu şekilde sürdürmeyi başarabilirsek Allah’ın izniyle 2019 yılında 2014 rakamlarına, belki 2018’in sonunda 2014 rakamlarına ulaşmış olacağız.

Gürsel Bey burada yok, KHK'larla da Bakanlığın bazı gelirlerinin artırılmasıyla ilgili bir teklifte bulundu. Bunu da ifade etmek isterim. Turist sayısı ile turizm geliri arasında bire bir ilişki yok. Maalesef işte 640 dolarlar seviyesine düştü, bunu biliyoruz. Şunu da çok açık görmek lazım: Bu yıl biraz da panikle, telaş içerisinde özel sektörün fiyatlarını çok aşağı çekmiş olmasının da payı olduğunu unutmayalım. Elimizden geldiği kadar Bakanlık olarak bir şeyler yapmaya gayret ettik. Ama hedef kişi başına bin dolar hedefidir, bu da hayal değildir. Bu planladığımız işler iyi giderse olacaktır. Bu Turizm Şurası'nın şöyle bir faydası olacak bunu görüyoruz: Turizm sektörüyle çok iyi bir koordinasyon sağladık, bunu sürdüreceğiz. Büyük bir motivasyon ortaya çıktı ve ilgili hem meslek kuruluşlarımız hem sektördeki arkadaşlarımız, müteşebbisler ciddi bir şekilde bu işe sahip çıkmaya çalıştılar. Biz de Bakanlık olarak her yerde sektörün yanında olacağız. Bir yanlış anlaşılmaya müsait bir alan da "Yeni pazarları açacağız." sözümüzdür. Halbuki biz o maksatla söyle... Bu şu manaya gelmiyor: "Uzak Doğu pazarlarına açılacağız." demek Avrupa pazarlarını ihmal edeceğiz manasına gelmiyor. Avrupa pazarlarını da ciddi şekilde kontrol ediyoruz. En son ben geçtiğimiz hafta Londra'daki Dünya Seyahat Fuarındaydım ve çok başarılı bir fuar yaptık. Sayın Cevheri burada yok, Urfa'yla ilgili orada da çalıştık, Göbeklitepe'yi tanıtmak için orada da ayrı bir standımız vardı, o standta da iyi bir çalışma oldu. Şunu söylemek istiyorum: Daha şimdiden İngiliz turistlerin o fuar sırasında geçen yıla göre yüzde 20 erken rezervasyon yaptıklarını söylediler, çok memnun olduk. Bu yıl inşallah 2 milyonu aşkın İngiliz turist gelecek 2018'de ve 4 milyonu aşkın da Alman turistin gelmesini bekliyoruz. Bu şu manaya geliyor: Avrupa pazarlarındaki bizim karşılaştığımız bu sıkıntıları bu dönem içerisinde, çok kısa süre içerisinde tekrar geriye almayı düşünüyoruz. Çin'de Çin Kültür Bakanı -orada Kültür Bakanlığı var turizm ise ayrı bir idare şeklinde- son derece derinlikli bir kişiydi. Onunla konuşurken "Ne kadar turist Çin'den geliyor?" 200 bin civarında bir turistten bahsedince "Olmaz, bizim gibi bir ülkeden Türkiye'nin en azından 2 milyon turist alması lazım." dedi. Uzak Doğu'yla ilgili konuştuğumuzda gerekli şartları sağladığımız takdirde milyonlarla ifade edilen turistlerle hemen pazarı açmamız mümkündür. Bununla ilgili de çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Çok kısaca burada bu kadar cevaplar var ama müsaade ederseniz. Zekeriya Temizel Bey bu alan tahsisleriyle ilgili Maliye hazinesi mülkiyetinde olup diğer orman vasıflı taşınmazlar. Bunlarla ilgili taşınmazlar üzerinde yapılacak kullanımlar yine Bakanlığa ait olacak, bunun altını çizmek isterim. Hiçbir şekilde bizim o alanlarda kullanımdaki kontrolümüz bitmeyecek.

Yine, vakıflarla ilgili olarak söylediği bir şey önemli, bu da daha evvel de gündeme gelmişti, yanlış anlaşılan konulardan birisi. Bu, 2863 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesindeki yapılan değişikliklerle birlikte vakıflar kendi üzerindeki eserlerin bir şekilde ihya edilmesi meselesini bizim üstümüze atmıyor. Sadece şu geliyor: Birtakım vakıflı mülga ve munzam vakıfların restorasyonu Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait olduğu gibi bu konuda eski tarihî eser sahibi olan özel sektör yani özel şahıslar da müracaat edebilecekler. Diğerleri nasıl, hangi hakla yapılıyorsa onlar da öyle yapacak.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Paranız yok Sayın Bakan.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Hayır hayır, biz yapmayacağız özel sektör müracaat edecek başvuru yapacak, başvuru yapmasının önünü açıyoruz yani sadece vakıflar değil başvuruyu özel şahıslar da yapabilecek. Kim söylemişti? Bizim Ekmeleddin Hoca söylemişti, dedesinden kalma konak. Şimdi o da müracaat edebilecek, tescilli bir yapıysa o da müracaat edebilecek. Vakıflar munzam vakıflar ya da mülga vakıflar adına Vakıflar Genel Müdürlüğü zaten bunu yapabiliyordu, şimdi özel şahıslara da bu şeyi veriyoruz.

Efes'te düğün meselesi bu da...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Orada siz yapacaksınız, mevzuat şimdi öyle torba kanunda.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Hayır, biz onlara yapma iznini vereceğiz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Siz yapacaksınız.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Hayır, destek meselesi ayrı ama yapmak...

KADİM DURMAZ (Tokat) - Onlar kaynağı verecek, siz yapacaksınız.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Biz onun şeyini vereceğiz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Hayır hayır izni değil, siz yapacaksınız.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Şimdi, Efes'te düğün meselesi... Bu, bir düğün değildir yani oradaki görüntü kruvaziyer gemi programı için gelen bir gruba verilen bir klasik müzik dinletisidir, bunun da tashih edilmesini arzu ederim.

Ekmeleddin Bey'in söylediği, Devlet Tiyatroları Abdülhak Hamit'in "Finten"ini ve Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi'nin "A'mak-ı Hayal"ini... Bunlar 2018 yılı programına alınmıştır ve çıkacaktır, yine bunlar oynanacaktır.

Burada bunların yazılı olarak cevaplarını verelim çünkü çok sorular var.

Şimdi, Garo Bey'in söylediği Edremit'teki kazılarla ilgili şey: "Alanda mevcut bulunan yapılara eklenen işlevin uygun olmadığına -bizim Koruma Kurulu tarafından verilen karar- izinsiz uygulamaların kültür varlığı tabakasına zarar vermeden ilgili müze müdürlüğü denetiminde altmış gün içinde kaldırılmasına karar verilmiştir." Yani o söylediğiniz alanın üzerinde mescit, tuvalet falan yapıldı dediğiniz yerle ilgili yapılan yapıların kaldırılmasıyla ilgili Koruma Kurulu kararı var ve bunu...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ne zaman?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Yeni, 2/11/2017.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kaldırılacak.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Kaldırılacak, altmış gün içerisinde -süre de koymuş- bunu kaldıracak.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Orayı görmeyi hep beraber...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Tamam yani bu kararın siz de takipçisi olun, biz de takipçisi olacağız.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, son beş dakikanız.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Diyarbakır'daki Sur'un yıkılması, o tartışmaya girmek istemezdim ama ben de Sur'u iyi bilen, Diyarbakır'ı iyi bilen birisi olarak söylüyorum. Ermeni mahallesi, Hançepek Mahallesi, Mıgırdiç Margosyan'ın mahallesi ama kusura bakmayın, bu alanların bu hâle getirilmesi, Sur'un içerisindeki kilisenin, Kurşunlu Camisinin ve diğer tarihi eserlerin yıkılması, yakılması maalesef terör örgütü vasıtasıyla olmuştur. Terör örgütü çukur siyaseti sayesinde yani hiç de gereği yokken, hiç de kendi siyasetleri bakımından da hiçbir anlamı olmayan bir süreçte çukur siyasetini başlatarak maalesef Diyarbakır'ı perişan etmişlerdir. Onları tamir etmeye, yeniden canlandırmaya gayret ediyoruz.

Şimdi, "Artık buraya akademisyenler, turizm sektör temsilcileri gelmiyor." falan dendi. 2017 yılında binden fazla kişi ülkemizde davet edilmiş ve Bakanlığımız tarafından ağırlandı. Pazartesi günü Ordu'da uluslararası bir halk kongresini yapacağız. Tabii, bunda şunu da arkadaşlar, görmemiz lazım... Yani özellikle Lale Hanım, Bursa Milletvekilimiz sormuştu. 2015 yılında 2.011 kongreye ev

sahipliği yaptı İstanbul, 2016 yılında bu sayı 103'e düştü, 2017 yılında tekrar 117'ye ulaştı. Evet, demin söylediğimiz, işte, terör, Almanya'yla, Avrupa'yla yaşanan gerilimlerin bunda etkisi var ama şunu da unutmayın: FETÖ'nün hâlen devam eden uluslararası şebekesinin de bunda çok büyük etkisi var. Yani böyle benim de bildiğim birkaç tane uluslararası çok önemli, özellikle tıp kongrelerinin tehirinde, adamlar işi gücü bıraktılar, dünyanın her yerinde propagandalarını yaparak oradaki ilgili uluslararası Türkiye düşmanı "network"ü harekete geçirerek onların iptal edilmesini sağladılar.

Turizm Şûrası'nın sonuçları izlenecektir ve bunları takip edeceğiz, büyük bir motivasyon oluşturdu.

Haluk Bey'in söylediği sağlık turizmi, spor turizmi, kongre turizmi bütün bunların hepsinin üzerinde çalışıyoruz. Demin de ifade ettiğim gibi, hedeflere odaklanacağız, yüksek bir motivasyon içerisinde, devlet-özel sektör bir takım oyunu içerisinde bu sonuçları inşallah alacağız.

Yine, yerli film konusunda, yerli film izlenmesi konusunda, evet, 2014 yılına göre bir düşüş var ama 57 milyon, 58 milyonlar seviyesinde, bu da dünya seviyesinde önemli bir şeydir.

Son olarak şunu söyleyip bitireyim çünkü diğerleri epey uzayacak: UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'nde taraf olan ülkeler arasında, 193 ülke arasında Dünya Mirası Listesi'nde 17'nci sıradayız. Türkiye gibi her tarafı tarih fişkırın bir ülke için daha yukarılara çıkmamız gerekiyor ama sözleşmeye taraf olan ülkelerin yılda en fazla iki yeri Miras Listesi'ne alınabiliyor. Şimdi UNESCO Yürütme Kurulu üyeliğiyle birlikte bizim burada çok daha etkin olacağımızı söylemek isterim. Şu anda bizim ayrıca Dünya Miras Geçici Listesi'nde de 71 alanımız bulunmaktadır.

Faruk Bey, sormuştu: "Oyunlarımız alınabilir mi?" Evet, oyunlarımız alınır ve bu anlamda da bizim somut olmayan kültür mirasımızın içerisinde bunlar yer almaktadır.

Evet, çok teşekkür ediyorum bu bütçe görüşmesi dolayısıyla. Daha fazla uzatmak istemiyorum. Hepinize iyi akşamlar diliyorum, sağ olun, var olun.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) - Yazılı cevap alacak mıyız?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Bunların hepsine yazılı olarak size cevap vereceğim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Tutuklu gazeteciler, yazarlara bir şey söylemediniz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Genel Kurula gelmeden...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI NUMAN KURTULMUŞ (Ordu) – Genel Kurula gelmeden inşallah şey yaparım.

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Değerli hazırun, kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Milletvekilinin talebi çerçevesinde Sayın Çakır'ın söz talebi var.

Sayın Çakır, bu saatte konuşma yerine şiir bekliyoruz, buyurun.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığımızın değerli çalışanları, değerli basın; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Tabii, akşamın bu saatinde...

BAŞKAN – Gecenin bu saatinde, sabahın bu saatinde...

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Gece veya sabahın bu saatinde...

Aslında konuşmayı hazırlamıştım ama bugün kültür üzerine yapılan konuşmaları dinlemeyi tercih ettim.

Şu alıntıyla bitirecektim, paragrafım şöyleydi:

“Sabah olur da horozlar ötmezse;

Bahar gelir de leylaklar açmazsa;

Bütün dünya kara bulutlarla kaplanıp da güneş kaybolursa,

Kıyamet Günü geldi diyenlere inanmayın!

Romancılar cephede vurulup da romanlar yaratılmazsa;

Ressamlar düşen bombaların altında yok olup da yeni tablolar yapılmazsa;

Şairler savaşta ölür de şiirler artık okunmazsa, Kıyamet Günü değıldir diyenlere inanmayın.”

Öncelikle, bütçeniz hayırlı olsun.

Belki kültür anlamında yorumlanabilecek bir şiir okuyacağım.

Kaç dakikam var Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Süre sınırı yok şiir okuyacaksınız.

Buyurun.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Semih Serger üstadın “Erenler Sofrası” şiirini okumayı düşünüyorum. Güzel bir şiir, Türkiye mozağını çok güzel anlatan bir şiir.

“Size ne ikram edeyim insan kardeşim?

Biraz gökyüzü alır mıydınız?

Biraz Boğaziçi serinliği dingin, duru...

Biraz Karadeniz esintisi, biraz Marmara, biraz Arşipel.

Siz uzaktan geldiniz, belli yorgunsunuz.

Biraz dinlenmek ister miydiniz, bir Yörük çadırında yıldızlara karşı?

Bu dağlar, pek sever boy ölçüşmeyi bulutlarla.

Biraz Ağrı gurubu alır mıydınız? Biraz Toros şafağı, biraz Erciyes...

Siz çok baca gördünüz biliyorum.

Ev bacası, vapur bacası, fabrika bacası...

Hiç Peri Bacası gördünüz mü?

Suya kar düştüğünü bilirsiniz de...

Sudan pamuk topladınız mı hiç Pamukkale’de?

Saklıkent’te alabalık yediniz mi?

Kadeh kaldırdınız mı Olimpos’ta Zeus’un şerefine?

Fısıltınızı duydu mu on binler, gümbür gümbür?

Biraz Aspendos alır mıydınız? Biraz Bergama? Biraz Efes?

Siz hiç Selimiye gördünüz mü? Haliç’e vuran görkemini Süleymaniye’nin?

Siz hiç Araba Safası bildiniz mi?

Beşiktaş’ta okunan ezanı, Üsküdar’da dinlediniz mi Hâfız Sami’nin sesinden?

Mehtaba çıktınız mı hiç Heybeli’de?

Adalardan bir yar geldi mi sizlere hiç?

‘Adalardan bir yar gelir bizlere / Aman Allah gözlere bak gözlere...’

Biraz çapkın şarkılar alır mıydınız? Biraz bıçkın türküler...

Siz hiç Meryem Ana’yla gezdiniz mi Bülbül Dağı’nı?

Yüreğinde Tanrı sevdası kucağında gül...

Hırka-i Şerif’te Kur’an dinlediniz mi? Ayasofya’da, Saint Antuan’da İncil?

Biraz Selçuklu tevazuu alır mıydınız? Biraz Osmanlı hoşgörüsü...

Yürekləri o kadar kocamandı ki, hep sevdiler karşılıksız...

Hep başkaları için istediler, bu güzelim dünyayı.

Hep başkaları için istediler, bu güzelim dünyayı.

Biraz Mevlânâ yaşar mıydınız? Biraz Hacı Bektaş, biraz Yunus koca...

Siz hiç yetmiş iki millete bir göz ile baktınız mı?

Bütün dinler sırrını sizden dinledi mi hiç?

Biraz Yunus Divânı alır mıydınız? Biraz Mesnevî-i Şerif...

Siz hiç adaletini duydunuz mu, Galata Kadısı Hızır Bey’in?

Hiç kolunuzu kestirdi mi Fatih Sultan?

Gül sularıyla yıkattınız mı vaftiz kazanlarını?

‘Bakara sûresi’ni bilir misiniz? Bakara güllerini...

‘Dinde zorlama yoktur’ âyetini?

Vâlîde sultan annenize, kilise yaptırdınız mı hiç?

Birlikte gittiniz mi sabah âyinine?

Size ne sunayım insan kardeşim?

Biraz bizi tanımak ister miydiniz?

Biraz bizi anlamak...

Biraz bize katılmak...

Biraz bizden özür dilemek...”

Teşekkür ediyorum, geceniz hayır olsun. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çakır. Gerçekten bütçe görüşmelerimizde Kültür ve Turizm Bakanlığımıza yakışır bir kapanış, final oldu; teşekkür ediyoruz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Ama çok güzel şiir okuyan, Kültür ve Turizm Bakanlığı eski sanatçıları vardır. Sayın Bakanımız onlardan bize birer CD şey yapabilir mi?

BAŞKAN – Evet, inşallah.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu

16 . 11 . 2017

T: 26

O: 6

(Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN - Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN - Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN - Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 2018 yılı bütçesi ile 2016 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Böylelikle gündemimizde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 17 Kasım Cuma günü saat 11.00'de görüşmelere devam etmek üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 02.33

